SOCIETATEA ARHITECŢILOR ROMÂNI

ARHITECTVRA

4878

1934

SOCIETATEA ARHITECȚILOR ROMÂNI

Inv. 4877
Cota PI36
Inv. 4878
Cota PI36

ARHITECTVRA

1934

SOCIETATEA
ARHITECȚILOR ROMÂNI

FONDATĂ IN ANUL 1891 FEBRUARIE 26
RECUNOSCUTĂ PERSOANĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ
LA 7 MARTIE 1903
SEDIUL SOCIETĂȚII:
STR. EPISCOPIEI 2 BUCUREȘTI

Președinte de onoare Statie CIORTAN

Președinte	Ioan D. ENESCU
Vice președinți	Simion VASILESCU
	Daniel RENARD
Secretari	George NEGOESCU
	Ion ȚARUȘEANU
Casier:	Const D. DOBRESCU
Cenzor:	Vasile RĂDULESCU
Bibliotecar:	Alex. ILIESCU
Membrii	Scarlat PETCULESCU
	Ion ROȘU
	George CRISTINEL
	Achile GHIACIU

Revista „Arhitectura"
apare sub îngrijirea
Comitetului.

ARHITECTURA MODERNĂ

Arhitectura este artă şi ştiinţă. Arta impune arhitectului preocuparea de frumos, iar ştiinţa precizie şi măsură.

Arhitectul trebue să împace lumea imaginaţiilor cu lumea realităţilor. Deaceea probabil, arhitectura, n'a cunoscut, în ce priveşte manifestările moderniste, fanteziile curioase, chiar bolnăvicioase, încercate de sculptură, dar mai ales de pictură.

Ştiinţa a făcut mari progrese şi arhitectura în mod firesc, s'a resimţit de aceste progrese. Pe deoparte betonul armat a revoluţionat structura organică a clădirilor, pe dealta higiena şi-a impus cerinţele ei. Aceasta în ce priveşte ştiinţa.

In ce priveşte arta, ea rămâne ca şi până acum, haina care îmbracă nouile forme ale cadrului constructiv şi care înfăţişează şi subliniază destinaţia edificiului. Arta rămâne deci în arhitectură, ceeace a fost totdeauna: frumosul văzut prin prisma specifică fiecărui popor.

Arhitectura este modernă prin folosirea materialelor şi metodelor noui de construcţie şi prin adaptarea la nouile postulate ale igienei.

Ca artă, arhitectura rămâne tot manifestarea determinată de spiritul şi obiceiurile fiecărui popor, de climatul şi ambianţa fiecărei ţări.

Aşa a fost şi până acum. Mai de mult arhitecţii au construit numai în lemn, apoi în piatră sau cărămidă. Totuşi arhitectura, ca înfăţişare, ca manifestare artistică, n'a fost aceeaşi în toate locurile, în toate ţările şi la toate popoarele. De ce să credem că azi, când se clădeşte cu ciment şi fer, arhitectura va fi aceeaşi pretutindeni.

Arhitectura oglindeşte sufletul unui popor: iar în sufletul poporului se răsfrânge trecutul, adică o parte din sufletul strămoşilor, — tradiţia — moştenirea spirituală. Această moştenire nu se pierde. Ea poate pentru un scurt timp, face obiectul unui proces de înstreinare pe care naţiunea îl câştigă sigur. Ea poate chiar adormi în unii din noi, ca să se deştepte apoi şi să-şi reclame drepturile cu toată puterea, care a crescut în timpul somnului. Generaţiile prezente sunt indestructibil legate de generaţiile anterioare.

Va trece curând faza de dezorientare pentru unii, de oboseală spirituală pentru alţii, lăsată de răsboi, în toate domeniile vieţii omeneşti, nu numai în arhitectură. Şi ne vom găsi atunci în faţa unei arhitecturi moderne, care va purta totuşi pecetea specificului fiecărui popor.

Aşa încât greşesc, şi mai ales se grăbesc cei

cari cred că, de azi încolo, prezentul nu trebuie să mai semene, în nimic, cu trecutul. Valul de streinism, adus de răsturnările sau transformările în ordinea economică, provocate de răsboi și de urmările lui, a atins și arhitectura în România. In orașele noastre, manifestările de arhitectură modernă, nu sunt decât reproducerea unor modele streine de sufletul și climatul românesc.

Expoziția de arhitectură modernă franceză, de astă primăvară, organizată la Academia de Arhitectură, de către „Asociația de expansiune și schimburi artistice", a fost o dovadă vie a celor ce susținem aici. Arhitecții francezi nu s'au grăbit să îmbrățișeze modernismul, așa cum le venea din afară, ci au așteptat să treacă dezorientarea și convulsiunile lăsate de răsboiu, spre a găsi în liniște echilibrul între modernismul programului și adevărul etern al frumosului, filtrat prin spiritul poporului și legat de tradiție.

Cu ocazia concursului între arhitecții italieni pentru planurile palatului LICTORULUI, ce se ridică pe noua cale imperială, să adăpostească, odată cu expoziția permanentă a revoluției fasciste, capela martirilor revoluției și comandamentul fascist, s'au iscat discuții între clasiciști și moderniști, discuții, care s'au încheiat prin intervenția Ducelui.

Insăși D-l Mussolini, a precizat în programul concursului: „*Concepția arhitectorială a palatului Lictorului, trebue să corespundă măreției și puterii de reînoire a vieții naționale, desăvârșită de fasciști, marcând însă continuitatea tradiției romane.*"

Iată două exemple, care, suntem siguri, ne vor servi și ajuta să lepădăm formele și îmbrăcămintea de împrumut, silindu-ne să căutăm și să creiem formele și înfățișearea care să răspundă și corespundă obiceiurilor, climatului și nevoilor noastre proprii.

ARHITECTURA

L'ARCHITECTURE MODERNE

L'architecture représente à la fois l'art et la science. L'art exprime la beauté, tandis que la science apporte la précision et la mesure. C'ést en employant de nouveaux matériaux et de nouvelles méthodes de construction et en répondant aux exigences de l'hygiène, que l'architecture c'est modernisé. En tant qu'art, l'architecture demeure une manifestation determinée par l'esprit, les coutumes et les traditions de chaque peuple, aussi bien que par le climat et l'ambiance de chaque pays. C'est de cette manière que l'architecture moderne a été comprise par tous les peuples qui ont une tradition: les Français, les Italiens, etc. Et c'est ainsi que nous devons la comprendre nous aussi, les Roumains.

Ceux qui croient que le présent ne doit pas ressembler au passé ont tort. La génération actuelle est fortement liée aux générations précédentes.

Jadis on construisait en bois, plus tard on employa la pierre et la brique, et pourtant l'architecture différait selon les peuples et les pays. Pourquoi veut-on qu'aujourd'hui, en construisant avec du ciment et du fer, nous fassions tous la même architecture, sans tenir compte de ce qu'exigent les coutumes, le climat et les besoins de chaque pays et de chaque peuple.

L'ARCHITECTURE

DIE MODERNE ARCHITEKTUR

Architektur ist Kunst und Wissenschaft. Kunst bringt das Schöne hervor, die Wissenschafft die Genauigkeit und das Maass. Die Architektur ist modern durch das Benutzen der neuesten Materialien und Bauformen und durch die Zufriedenstellung der heutigen Gesundheitsforderungen. Als Kunst bleibt sie stets die Offenbarung eines Volkes, bestimmt durch den Geist, die Sitten und die Tradition, durch das Klima und die Umgebung eines Landes. So haben alle Völker die eine Tradition besitzen die neue Architektur verstanden, die Franzosen, die Italiener, usw. Und so sollten wir es auch verstehen, wir Rumänen.

Diejenigen, die glauben, dass die Gegenwart mit der Vergangenheit keine Ähnlichkeit haben soll, haben unrecht. Die heutigen Generationen sind unzertrennlich verbunden mit den vergangenen Generationen.

In früheren Zeiten wurde mit Holz gebaut, späterhin mit Stein und Ziegeln. Trotzdem war die Architektur nicht überall, in allen Gegenden und bei allen Völkern, dieselbe. Warum sollte man glauben, dass heute, weil mit Beton und Eisen gebaut wird, wir alle eine und dieselbe Architektur haben müssen, ohne die Sitten, die Lage, das Klima und die Bedürfnisse des betreffenden Landes und Volkes zu berücksichten?

DIE ARCHITEKTUR

VECHI PROPRIETĂȚI IN BUCUREȘTI IN VEACURILE AL XVII ȘI XVIII

de GEORGE D. FLORESCU

Azi în vremuri de modernizări continue, de transformări „de fond en comble“ cum spune francezul, de occidentalizări, cum ne place adesea să zicem, este bine, cred, să căutăm din răzlețe documente rămase uneori uitate și neconsultate să vedem ce a fost Bucureștii, pentru a ști ce trebue să fie.

Infățișări picturale mai vechi ale caselor boierești nu avem, și chiar pe cele pe care le-am avea, sunt de dată recentă — veacul trecut — și încă din ultima parte. Prin urmare din acest punct de vedere nu voi putea mulțumi curiositatea cititorului acestor rânduri.

Din punct de vedere tradiționalist, să-mi fie cu ertare, dacă voi releva că în înfățișarea exterioară a construcțiilor caselor noastre — și aceasta o spun numai pentru cartierele mai vechi — ar fi trebuit să se păstreze pe cât posibil farmecul trecutului, fără a păși pe drumul evolutiv la un modernism excesiv. Haina nouă pe care orice capitală trebue să o ia în concordanță cu evoluția socială, are un câmp de acțiune în București pe care poate nicăeri aiurea nu-l are, destul să ne aruncăm ochii asupra schiței din josul articolului nostru, pentru a constata cât de mic era orașul nostru și cât s'a întins.

Insă în sânul acestui oraș este un vechi miez, schimbat și el prin vicisitudinile prin care a trecut; clădirile sale nu au stil definit, nu au chiar nici un stil, dar și această lipsă de stil își are poezia și farmecul lor.

Să ne gândim la ce parizianul numește „nôtre vieux Paris“, londonezul „our old City“, și să putem zice și noi celor ce ne vor urma: „vechiul nostru București“.

Procesul de desvoltare topografică al orașului nostru este interesant de urmărit, însă cu părere de rău trebue să constatăm că mai departe de veacul al XVII-lea — și încă atunci foarte răzlețe — nici documentele, nici informațiile acelora care vremelnic au petrecut câtva timp în hotarele „vechiului scaun al cetăței București“ nu ne sunt de un real folos — aș putea chiar adăoga că sunt inexistente din punct de vedere topografic

Puținele acte, hrisoave domnești sau zapise de locuitori de pe marginile Dâmboviței bucureștene, acte întâlnite în cursul veacului al XVI-lea — de al XV-lea nici vorbă — ne lămuresc cam astfel:

„Io — cutare Voevod — din mila lui Dumnezeu, Domn și stăpânitor a toată țara rumânească, dă Domnia mea porunca Domniei meale, slugei Domniei meale.... sau boierului Domniei meale.... ca să aibă a ținea loc de casă în orașul Domniei meale....“ și mai departe — atunci când se dă și o precizare — aceasta este formulată cam ast-fel: „Din poarta.... sau din

piatra lui X (și aci un pronume fără nici o identificare) până în ulucile, sau până în gardul lui Y (aci alt pronume) sau până în uliță.... pentru că l'a cumpărat.... sau l'a făcut schimb N (aci numele aceluia asupra căruia s'a revărsat mila domnească).... sau l'a primit danie dela Voevod pentru slujbă credincioasă către domnie".

Și dacă aceste întăriri domnești sunt așa de vage, ce să mai spunem de zapisile particulare în acele vremuri, care nu menționează decât formula că X a vândut o casă sau un loc de casă lui Y, de multe ori neindicându-se nici măcar numele orașului.

Desfid pe ori-cine să poată să ne spună azi, unde și cum se aflau ast-fel de terenuri, și cine erau acei enigmatici X și Y, boieri, boiernași, negustori sau simpli proprietari, asupra cărora s'a revărsat mila domnească întărindu-le aceste stăpâniri.

Cât pentru identificarea punctelor cardinale, o spunem din capul locului, nici pomeneală: „din sus până în ulița din curtea lui X, iar în lat... sau în lung.. sau în jos... până la cutare piatră sau ulucă".

S'ar putea crede că aceste specificări așa de vage, ne-ar indica totuși cele patru puncte cardinale. Ași!, exemple tipice de înțelesul acestor termene le avem în cursul veacului al XVII-lea în multe și nenumărate documente. Relev doar unul dela 1663 din timpul domniei lui Grigore Vodă Ghica — de data aceasta însă privitor la un boier cunoscut — prin care Voevodul întărește acestuia mai multe locuri de cumpărătoare, locuri pe care le-am putut identifica, dar nu grație punctelor cardinale.

Iată acest pasaj:

„ ...și iar să fie lui Drăghici vel paharnic, locul „caselor den oraș den București, cu toată curtea cătă „ține împrejur, în lung și în lat vericată se va aleage; „care loc iaste pre malul Dămboviței, den josul (adecă „la sudul) mănăstirei hramul ei sănt Ioan Crăstitel „(Sfântul Ioan Botezătorul) din Dămbovița, cum merge „în sus (adică în susul dealului, la drept vorbind spre „est) pănă în casele frăține-său lui Șărban vtori — „adică al doilea — logofăt, pentru că au cumpărat „acest loc Drăghici vel paharnic..."

Fără a intra în detaliu asupra studiului identificărei acestui teren voi spune că boierul este Drăghici Cantacuzino viitor mare spătar, iar locul era la sud de actuala Casă de depuneri și consemnații, pe locul casei blănăriei Prager și se întindea din calea Victoriei până în Dâmbovița, care pe vremuri — și aceasta încă până în timpurile mai noui, căci actuala albie datează abia dela 1881 — curgea între Casa de depuneri și Prefectura de Ilfov de azi.

Acestea fiind zise vom înțelege cu toții cât de greu ne este azi să reconstituim topografia orașului din acele vremuri.

Evident că pe acele timpuri erau puține proprietăți în București, foarte puține uliți — de alt-fel și ele la voia întâmplării — afară de două, trei, mai mari pe care documentele veacului al XVII-lea le memorează cu simpla expresie de „Ulița mare" fără nici un nume specific și care duceau toate la Curtea domnească.

Șerpuinde și întortochiate, evident nepavate, urmând hotarele proprietăților și servind stăpânilor acestora pentru a ajunge la vre-o uliță mare, iată ce erau străzile pe care circulau moșii și strămoșii noștri.

Toți acei X oare-cari... Stan sau Ioan... erau pe acele vremuri destul de cunoscuți pentru a nu trebui să se accentueze mai mult asupra identificărei lor și asupra întinderei casei sau grădinei lor.

Dar azi, după două, trei veacuri de continue prefaceri, fracționări, îmbucătățiri și înstrăinări — să adăogăm: și modernizări — este aproape imposibil a afirma cu precizie unele lucruri, cercetarea unora din hotarele proprietăților centrale bucureștene fiind un adevărat „casse-tête" chinezesc.

Inainte de a delimita pe bază de studii asidue asupra documentelor interne privitoare la orașul nostru, proprietățile boierești — căci acestea sunt mai ușor de identificat — vom trebui să vorbim de întinderea orașului. Ne vom mărgini deci în rândurile ce urmează a privi Bucureștii din punct de vedere topografic, spre sfârșitul veacului al XVII și în prima jumătate a veacului următor, adică de atunci de când întâlnim pentru prima oară acte cu anumite precizări topografice.

Pe vremea lui Matei Basarab Vodă și a urmașilor săi în scaunul țării — adică de prin prima jumătate a veacului al XVII-lea, — Bucureștii se întindeau între niște hotare fictive, căci nu se poate preciza unde se termina orașul și unde începea județul Ilfov, din cauza numeroaselor livezi care se întindeau atât la nord cât și dincolo de gârlă.

Hotarul nordic era cam din lacul lui Dura neguțătorul (actualul Cișmigiu) suind la deal pe lângă biserica Coconilor de pe locul viitoarei biserici Sărindar (azi Cercul Militar), și trecând spre răsărit, se perdea în livezile de pomi roditori ce aparțineau diverselor mânăstiri din preajma orașului, printre care mânăstirea Snagovului și cea a lui Radu Vodă era dintre cele mai privilegiate. Hotarul estic trecea cam în dreptul bisericei cu Sibile (azi biserica Sfinților) din calea Moșilor (vechiul Pod al Târgului de afară) în lungul actualului bulevard al Domniței. Trecând pe lângă unica biserică din această mahala pe acele vremuri, biserica lui Stelea spătarul, cunoscută pe atunci sub numele de biserica dela Ivir de oare-ce fusese închinată metoh acestui lăcaș bisericesc dela Sfântul Munte Athos de chiar fondator, urmând tot prin livezi și prin locuri părăgini, pe lângă biserica lui Aga Niță (actuala biserică Sfânta Vineri Herasca), hotarul orașului

ajungea cam până dincolo de biserica Olteni, existentă abia din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, iar de aci urmau spre sudul orașului păduri seculare de a căror rămășițe mai pomeneau amintirile bunicilor noștrii. Hotarul capitalei Țării românești ajungea deci spre Dâmbovița care pe acele vremuri, și încă până în vremurile mai noui șerpuia pe aci în voia ei formând chiar o mare insulă mlăștinoasă cam în dreptul mânăstirei Sfintei Troiți din josul Bucureștilor, azi cunoscuta mânăstire Radu Vodă, ce era deci în afară de hotarele orașului. Pe vremea lui Matei Basarab orașul nu se întindea dincolo de gârlă. Pe malurile pline de nisip și prund din dreapta Dâmboviței se întindeau până în vârful dealurilor de azi: al Mitropoliei, al Bragadirului, al Spirei și al Arhivelor, livezi întinse cu vii care erau stăpâniri al Domniei, și erau toate cunoscute sub numele generalizator de: Livedea Gospod, adică livedea domnească. De alt-fel să nu uităm că în partea aceasta a gârlei se aflau întinse bălți alimentate de izvoare cari se scurgeau dela poalele dealului Spirei, vărsându-se în mica gârliță ce curgea încă acum vre-o șaptezeci de ani în spatele actualei administrații financiare prin strada Bibescu până la poalele dealului Mitropoliei. Numele mahalalei prin care trecea această liniștită gârliță purta suggestivul nume: al Broscăriei, pe semne ilustrată prin orăcăitul broaștelor al căror rai a dispărut odată cu secarea voită de stăpânire a apei.

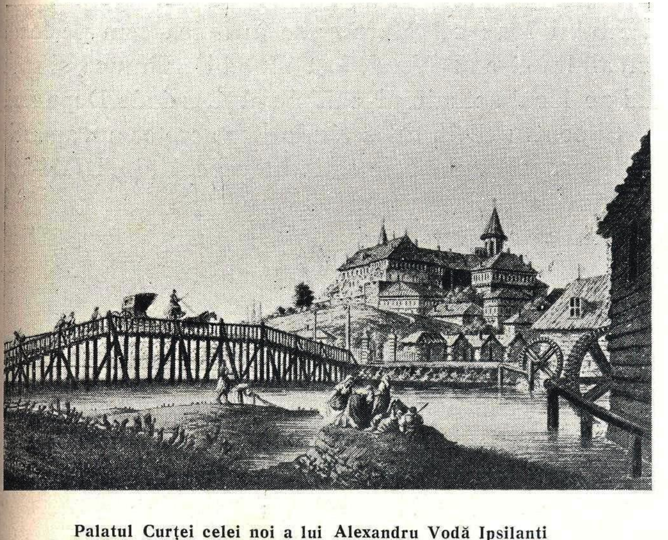

Palatul Curței celei noi a lui Alexandru Vodă Ipsilanti
Le palais de la nouvelle Cour du Prince Alexandre Ipsylante
Das neue Schloss des Fürsten Alexander Ypsilanti

ridicată la 1774, cunoscută după 1812, când a fost mistuită de foc, sub numele de: „Curtea arsă".

(Desen de Luigi Meyer și reprodus de Ainsie, pe la începutul veacului trecut).

Abia de prin mijlocul veacului următor — adică al XVIII-lea — prin întăriri din această avere domnească la diverși boieri privilegiați se populează calea lui Șerban Vodă ce poartă numele fondatorului ei Șerban Cantacuzino, podul Calicilor (și nu al Caliței cum câți-va pretențioși au crezut nimerit al numi), actuala calea Rahovei și podul spre mahalau Cilibiului ce duce azi spre Arsenal, fosta Curte domnească dela 1774 încoace până la 1812 a Voevozilor fanarioți, arsă în acest din urmă an, de unde și numele dat de moșii noștri de: Curtea arsă.

Răzlețe lăcașuri bisericești, ridicate de boieri ai vremii, ba uneori chiar și de smeriți monahi ca spre pildă biserica azi dispărută a Sfântului Nicolae zisă din Prund, fostă în spatele Așezămintelor Brâncovenești, aflăm încă înainte de veacul al XVII-lea pe această parte de dincolo a gârlei, cum am zice azi.

Dela mânăstirea Radu Vodă, ctitoria lui Alexandru Vodă Mircea la 1568, în susul Dâmboviței aflăm biserica lui Pană vistierul pe terenurile unui grec boierit (actuala biserică Sfânta Ecaterina dela poalele dealului Mitropoliei), lăcaș de rugă înălțat pe la începutul veacului al XVII-lea. Apoi smeritul schimonah Teofan ridică pe la sfârșitul aceluiaș veac biserica amintită a Sfântului Nicolae din Prund, numită ast-fel pentru că era clădit în prundul Dâmboviței. Amintesc în treacăt că cu ocazia dărâmărei acestui edificiu bisericesc pe la sfârșitul veacului trecut, banii strânși din vinderea materialului și din expropierea terenului ei a, servit la ridicarea pe temelii noui a bisericei Sfântul Nicolae Vlădica din spatele Mitropoliei de azi. Altă biserică tot din cursul veacului al XVII-lea, de partea cealaltă a gârlei era Mănăstirea Târnovului, cunoscută în urmă sub numele de Mănăstirea Arhimandritului nume ce-i venea dela rangul eclesiastic ce-l purtase unul din egumenii de prin veacul următor, iar azi o aflăm sub numele de biserica Sfinții Apostoli de pe strada cu acelaș nume, fostul Pod al Cilibiului. La poalele actualului Arsenal aveam încă de pe la sfârșitul veacului al XVI-lea o bisericuță de proporții modeste, cunoscută încă în vremurile de care vorbim sub numele de biserica Jupânesei Caplea, azi biserica Albă din Postăvari, aceea de care este legată tradiția că într'însa a intrat și a îngenuchiat Mihai Banul, viitorul Mihai Viteazul, când oamenii lui Alexandru Vodă cel rău îl duceau la moarte. In fine în apropierea acesteia reclădise Mihai Vodă Viteazul biserica ce-i poartă numele, mănăstire pe acele vremuri, poate chiar pe locul unde trebuia să i se taie capul în 1593, înzestrând-o cu bogății pentru ducerea la bun sfârșit a jurământului făcut de Mihai în biserica Jupânesei Caplei.

Din cele înfățișate, ne dăm seamă cât de mic era orașul nostru. Luând însă în cercetare compunerea lui, nu putem trece cu vederea că aproape un sfert din el era ocupat de Curtea Domnească, care pe acele vremuri mai strălucea prin splendoarea ei.

Amintesc aci în mod succint hotarele acestei curți cu dependințele ei:

Dealungul actualei străzi a Șelarilor, cunoscută cu

acest nume încă din mijlocul veacului al XVIII-lea, dela Dămboviță la deal până în „Ulița cea mare", azi a Lipscanilor, dealungul acesteia, până la strada Bărăției și urmând pe aceasta până la bulevardul Maria, hotarul Curții voevodale a Domnilor pământeni cobora iar spre gârlă pe actualul loc al Halelor centrale. In fața peste drum de Dămbovița, pe locul curții bisericei Domnița Bălașa de mai târziu se ridicau Băile domnești, renovate de către Constantin Vodă Brâncoveanu.

Insă în hotarele orașului de pe acele vremuri amintite mai sus, erau încă destul de mari întinderi, care aparțineau în majoritate familiilor boierești ce-și clădiseră case în preajma scaunului domnesc al Voevodului, căci odată cu suirea pe tron a lui Grigore Ghica Vodă pe la 1660, vechia Târgoviște nu mai servea drept reședință a Domnilor români.

Documente răzlețe, mai ales din prima jumătate a veacului al XVIII-lea ne lasă să putem fixa unele vechi proprietăți în hotarele mai sus amintite.

Ast-fel încă din 1633, deci din al doilea an de domnie al lui Matei Basarab, aflăm un document prin care acesta întărește lui Constantin Postelnicul, — strămoșul tuturor Cantacuzinilor și aproape al întregei boierimi muntene din secolele următoare, — loc de casă lângă Aga Neagul — un boier bogat din Strâmba — și lângă Dâmbovița, terenuri ce se aflau în mahalaua Celibiului. Aceste proprietăți se aflau menționate cu mai multă precizare în lunga și înțeleapta diiată a marei Postelnicese Elina Cantacuzino la 1680.

Iată ce spune aceasta:

„Loc de casă în București care iaste în capul podului Celibiului" — am amintit mai sus că este vorba de ulița care se scurgea pe acele vremuri în lungul actualei străzi Sfinții Apostoli — „lângă mânăstirea Târnovului". Și de aceasta am vorbit mai sus.

Dar această boieroaică, scoborâtoare după tată: Radu Vodă Șerban din puternicul și bogatul neam al boierilor Craiovești, clironoamă a averei celei mai mari de pe întinsul întregei Țări românești, iar după maică-sa Doamna Elina din neamul străvechi al Mărginenilor, scoborâtoare și ea din os domnesc poseda în București întinse stăpâniri, care cu toate că îmbucătățite prin moștenire la cei 11 copii, și cu toate urgiile căzute asupra neastâmpăratelor ei odrasle amestecate în luptele politice ale vremurilor, totuși au rămas în stăpânirea câtor-va până în preajma vremurilor mai apropiate de noi.

Aceste stăpâniri — sute de pogoane — începeau din mahalaua Celibiului între calea Rahovei și dealul Arhivelor de azi, și se întindeau dincoace de gârlă — cum spunem noi cei ce locuim de partea stângă a Dâmboviței — cam în următoarele hotare: la stânga până în lacul lui Dura neguțătorul, imensa baltă ce cuprindea întreaga întindere a grădinei Cișmigiului de azi, în sus, dealungul bulevardelor Elisabeta și Academiei — artere ce nu erau încă în ființă pe acele timpuri — până în livezile din preajma bisericei Colței unde la sfârșitul veacului al XVII-lea Mihai Spătarul, al patrulea fecior al marei Postelnicese, ridică biserica sa pe terenurile lui Colțea Doicescul, dela care-și ține biserica și numele.

In partea dreaptă hotarul proprietăților Cantacuzinești mergea dealungul uliței mari, cunoscută în urmă sub numele de ulița Ișlicarilor, azi strada Carol I, până în calea Victoriei, lăsând la dreapta terenurile pe care se ridică azi palatul Poștelor și mânăstirea Zlătari, și cotind la dreapta pe actuala stradă Lipscani, se întindea până în dreptul actualei Bănci Naționale, unde peste câte-va decenii domnescul fiu al marei Postelnicese își va ridica hanul ce i-a purtat numele mai bine de un veac și jumătate; de aci până în actuala stradă Doamnei, altă veche uliță ce exista încă de pe acele vremuri și singura cale de legătură ce unea terenurile Cantacuzinești între biserica Doamnei lui Șerban Vodă Cantacuzino și biserica lui Mihai Spătarul.

Evident că aceste proprietăți au fost în veacul al XVII-lea cele mai întinse din tot hotarul orașului, și dacă spunem că ele ocupau de sigur o treime din întregul oraș, credem că nu ne înșelăm.

Trebue totuși exceptate din aceste hotare Cantacuzinești porțiunea ocupată de vechea mânăstire a Sfântului Ioan cel Mare ce se întindea cam pe locul actualului Grand Hotel, fost Hotel de France, și spre sud pe locul actualului edificiu al Casei de Depuneri.

Și pentru că în titlul rândurilor acestea am amintit și de proprietățile boierești din veacul al XVIII-lea, cred că ar fi interesant a urmări până în preajma vremurilor mai noui procesul de fărămițare până la complecta înstrăinare a acestor proprietăți Cantacuzinești.

Fără a începe un curs întreg de genealogie poate necesar pentru a ști care au fost clironomii firești ai marelui Postelnic Constantin Cantacuzino și ai Elinei Domniței, voi aminti doar că din cei 11 scoborâtori ai acestora: cinci fete și șase feciori, doar patru fiice și trei băeți au avut parte din moștenirea părintească în hotarele bucureștene sus-amintite.

Le voi schița deci fără a face un istoric amănunțit, căci procesul de transmisiune ar fi prea greoi de urmărit.

Porțiunea de dincolo de gârlă, cunoscută bunicilor noștri sub numele de mahalaua Dudescului venea unui reprezentant al acestui neam boieresc, prin scoborâre dela Constantin Stolnicul Cantacuzino, a treia și cea mai reprezentativă dintre odraslele marelui Postelnic, cea de al cărui nume este legată înființarea

școalei române în țară. Fiica acestuia era strămoașa puternicilor boieri Dudești stinși la începutul veacului scurs.

Trecând de partea ceasta a Dâmboviței, în stânga fostei uliți a Măgureanului erau proprietățile zestrale ale Ancuței Floreascăi, pe locul actualei mici ctitorii de mai târziu a acestui neam, Sfântul Spiridon cel vechiu, și pe locul teatrului Regina Maria, fosta sală de tir. Aceste terenuri au rămas la scoborâtorii Ancuței Floreascăi până la modernizarea cartierului — sau mai bine zis al mahalalei — după războiul neatârnării prin canalizarea Dâmboviței la 1881.

Peste drum de terenurile boierilor Florești erau proprietățile zestrale ale altei fete a marelui Postelnic Cantacuzino, ale Stancăi Brâncoveancăi, muma nefericitului Constantin Vodă, azi Administrația financiară, ruinele viitorului Senat, până în strada Carol I.

Spre deal — căci aci era un suiș destul de însemnat în vremurile vechi — de partea terenurilor Florești, își aveau proprietăți cei doi frați: Drăghici Spătarul și Șerban Vodă, terenuri răscumpărate în urmă de către unul din scoborâtorii Spătarului și dăruite Mitropoliei. Aci era binecunoscutul metoh al Mitropoliei, adăpost pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea al sfintelor fețe bisericești de pe dealul Mitropoliei în lunile friguroase când crivățul și viscolul bântuiau pe creasta dealului timp de vreo cinci luni în șir. Tot aci în încăperile scunde părăsite de cucernicile fețe, părinții multora din noi au învățat prima buche cu dascăli ca Râureanu, Mărăscu și alții, căci în încăperile fostului metoh s'a adăpostit între anii 1870—1881 școala Sfântului Sava.

Aceste terenuri mergeau până la actuala Casă de Depuneri, iar în josul dealului, până în albia cea veche a râului având ca hotar nordic zidurile fostei mânăstiri centenare a Sfântulni Ioan cel Mare.

Dincolo de această mânăstire, tot de această parte a Podului Mogoșoaei, dela actualul Grand-Hotel spre nord se întindeau stăpâniri ale lui Mihai Spătarul Cantacuzino, alt fiu al marelui Postelnic, ctitorul din temelie a bisericei de peste drum: a Zlătarilor, și ale cărui proprietăți moștenite tot din clironomia părintească se întindeau până peste grădina de vară ce de vreo câți-va ani — de când cu alinierea căei Victoriei pe această parte — își schimbă pe fie-care an numele. Aceste stăpâniri au trecut în urmă în mâinile Racovițeștilor, scoborâtorii Spătarului Mihai.

Pe partea cealaltă a Podului Mogoșoaei, dela ulița Lipscanilor — vechea arteră comercială a Bucureștilor — se întindeau stăpânirile zestrale ale Mariei Filipeascăi, altă fată a marelui Postelnic, soția lui Pană Spătarul; terenul cuprins între calea Victoriei și strada Karagheorghevici până în strada Doamnei.

La nord de grădina — să-i amintim unul din numele avute: Coloseum — și până într'un hotar cam în lungul bulevardelor Elisabeta și Academiei, și în lat dinspre palatul Eforiei Spitalelor Civile până la strada Academiei erau stăpânirile lui Șerban Vodă, ce-și avea palatul pe locul fostei legații imperiale a Rusiei, terenuri ce treceau și peste Podul Mogoșoaei, inexistent la 1686 când își dete obștescul sfârșit maica tuturor Cantacuzinilor.

Restul dinspre vale de palatul Eforiei până în strada Belvedere rămăsese altei fete a marei Postelnicese, Ilincăi Bănesei Corbeancăi stăpâniri înstrăinate încă de prin mijlocul veacului al XVIII-lea odată cu stingerea neamului acestor boieri.

Dincolo de mănăstirea Sfântului Sava, de pe locul actualei statui a lui Mihai Viteazul, dincolo de actualul bulevard al Academiei înjugându-se cu terenurile lui Șerban Vodă dealungul străzei Doamnei, erau alte proprietăți ale lui Mihai Cantacuzino Spătarul până în actuala stradă a Colței la fostul Palat Suțu. In apropierea acestor terenuri ridică și aci Mihai Spătarul biserica și spitalul ce poartă azi numele unui reprezentant al neamului Doiceștilor din veacul al XVII-lea, Colțea Clucerul, ale cărui proprietăți erau vecine spre sud, pe locul fostului său han, actualul edificiu al Creditului funciar.

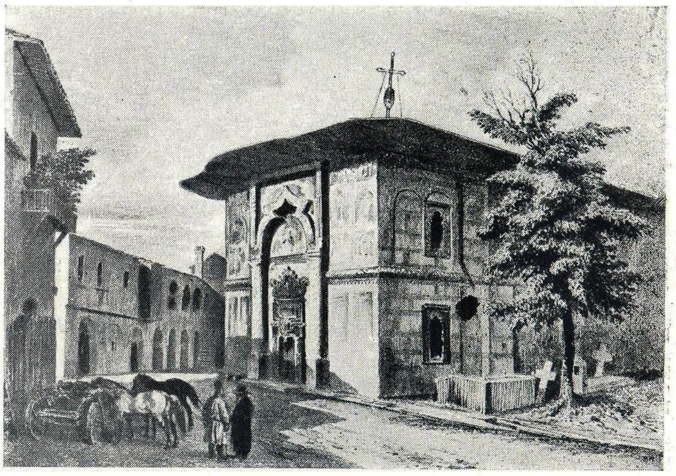

Biserica Grecilor,
L'église grecque
Griechische Kirche

sau fosta biserică a lui Ghiorma Banul, de pe locul actualului edificiu al Băncii Țării Românești, dintre străzile Stavropoleos și Lipscani, peste drum de Banca Națională.

(Gravură de Raffet, 1839).

Așí crede — fără a putea afirma cu precizie — că în josul bisericei Sfântului Ioan cel Mare, erau proprietăți ale boierilor Mogoșești, în mahalaua zisă a Țigăniei, cam pe locul casei anticarilor, terenuri intrate poate și ele în stăpânirea lui Mihai Spătarul Cantacuzino la sfârșitul veacului al XVII-lea prin căsătoria sa cu Marga Mogoșeasca.

Alte proprietăți mai mici și ce se aflau pe locul actualului Palat al Poștelor între biserica Zlătari și strada Carol I și urmând dealungul acesteia și dea-

lungul uliţei ce mergea la hanul bisericei lui Ghiorma Banul, strada de azi ce se numeşte Stavropoleos până la dispăruta biserică a Grecilor de pe locul edificiului fostei Bănci a Ţării Româneşti, iar de aci în lungul străzei numită ulterior „Podul la hanul lui Şerban Vodă" cunoscuta uliţă Germană zisă şi Nemţească a bunicilor noştri, (actuala stradă Smârdan,) întregul acest teren era proprietatea boierilor Bălăceni. In mijlocul acestor stăpâniri ridicase pe timpul domniei lui Matei Basarab un reprezentant evlavios al familiei Bălăcenilor: Badea Vornicul poreclit şi „Uşurelul"— pentru că voind să scape de moarte pe doi fraţi Cantacuzini osândiţi la decapitare de către Domnul Moldovei şezător în Iaşi, a fost călare în 24 de ceasuri din capitala Munteniei până în capitala Moldovei — o mică bisericuţă de lemn cu hramul Sfântului Dimitrie care dăinui până tocmai peste un veac, când terenurile lui Constantin Bălăceanu, zis Groful, confiscate încă dela 1690 de către Vodă Brâncoveanu, intraseră în patrimoniul domnesc, ridicându-se pe ele cunoscutul han al lui Constantin Vodă. Acest lăcaş de rugă mai există şi azi în forma pe care i-a dat-o cucernicul Episcop de Buzău Costandie Filiti la 1819.

In marginea nordică a Bucureştilor, — şi aceasta, încă înainte de suirea în scaunul ţării a lui Matei Aga din Brâncoveni, deci înainte de 1632 — dealungul Podului Mogoşoaei, inexistent precum am amintit mai sus până la 1690, se întindeau alte imense proprietăţi ale vechilor boieri scoborâtori prin femei din viţa domnească Băsărăbească: a Cocoräştilor, de pe locul actualului Cerc Militar unde-şi aveau şi ei ctitoria de lemn până în vale dealungul lacului lui Dura neguţătorul.

La nord de aceste proprietăţi Cocoraşti, pe locul fostelor vii mănăstireşti avea pe la mijlocul veacului al XVIII-lea stăpâniri un boier bogat: Fierea Brezoianul Vistierul. Stăpânirile lui se întindeau de pe locul Teatrului Naţional până în josul dealului, în lac.

Urmând spre hotarul nordic al Bucureştilor veacului al XVIII-lea până la Puţul cu zale de pe locul actualului Palat regal aflăm proprietăţile boierilor Creţuleşti cu ctitoria lor încă şi azi existentă şi în plină renovare. Viile acestor boieri erau tocmai dealungul străzilor Popa Tatu şi Fântânei.

Tot în marginea nordică a Bucureştilor lui Matei, Basarab, de pe locul actualei Universităţi, dealungul străzei Academiei, arteră de factură veche totuşi fără vre-un nume specific — bunicii noştri o fi prins-o încă cu numele de uliţa Colegiului — se întindeau stăpânirile boierilor din Popeşti-Negoeşti-Târgşor, din cari scobora Marica, Doamna nefericitului Brâncovean. Aceste terenuri se mărgineau de o parte cu actualul Pod al Mogoşoaei dela bulevardul Academiei spre nord şi până în dreptul Puţului cu zale — evident de partea estică a căei Victoriei — cotind spre dreapta pe actuala stradă Wilson (fostă a Vienei şi mai înainte a Vămei) până la Carvasaraua turcească ce se afla cam pe locul fostei case Brătianu de pe fosta stradă a Colţei. Hotarul estic al acestor proprietăţi urma cursul acestei străzi până în terenurile lui Mihai Spătarul Cantacuzino. In vedere că la nord de aceste întinse terenuri se afla, încă de pe la începutul veacului al XVIII-lea mahalaua zisă a Boteanului, mă face să cred că aceste terenuri pline de livezi şi lacuri mlăştinoase aparţinea unor rude îndepărtate a neamului boierilor din Negoeşti-Popeşti-Târgşor, boierii din Boteni.

Pe la sfârşitul veacului al XVII-lea întinsele proprietăţi ale boierilor din Negoeşti-Popeşti-Târgşor rămăseseră scoborâtorilor lui Antonie Vodă din Popeşti, Domnul ţării dela 1669 la 1872. O parte era clironomie lui Pană din Negoeşti care-şi şi clădi biserica sa, actuala biserică a Enei, al cărui nume nu vine însă precum s'a afirmat, dela o boieroaică din neamul Bărcăneştilor, ci chiar dela o boieroaică din neamul acestor boieri din Târgşor, dela Iana, care pe semne îşi va fi ridicat ea, cea dintâi, vre-o bisericuţă de lemn pe locul celei azi de factură Brâncovenească. Pe porţiunea dinspre actuala stradă Academiei rămăseseră moştenirile de neam ale Maricăi Doamna Brâncoveanca, ce-şi înalţă şi ea, după pilda fratelui ei, biserica ei, azi cunoscută sub numele de Biserica Dintr'o Zi (predată comunităţei albaneze din capitală). S'a numit ast-fel de oare-ce târnosirea ei a fost tocmai la un an dela punerea primei pietre de fundaţie. De alt-fel moşii noştri au cunoscut-o şi sub numele de biserica Doamnei, nume care a făcut ca adesea să fie confundată cu celalt edificiu religios de peste drum de fostul Palat al lui Şerban Vodă Cantacuzino, care însă îşi ţine numele de la altă Doamnă Maria, soţia acestui Voevod.

O mare parte din aceste terenuri fărâmiţate după stingerea neamului boierilor din Popeşti-Negoeşti-Târgşor a fost al boierilor Corneşti-Greceni, terenuri ce se întindeau încă până în vremurile mai noui peste strada Regală dealungul străzei Academiei până în spre Ministerul de Interne.

In marginea Curţii domneşti, însă de partea bulevardului Maria ce sue spre calea Călăraşilor, se aflau pe vremurile acelea, stăpâniri întinse ale boierilor Mogoşeşti; fărâmi mici mai posedau spre sfârşitul veacului al XVIII-lea scoborâtorii acestui neam: boierii Grădişteni.

Tot în aceste mărgini estice ale oraşului se întindeau stăpânirile boierilor Năstureli-Hereşti, dar până unde ne-ar fi greu de precizat, documentele fiind inexistente.

Am arătat că dincolo de albia gârlei celei vechi până în epoca lui Matei Basarab nu existau decât livezi: „Livedea Gospod".

Aci întărește stăpâniri încă din primii ani ai domniei sale Matei Basarab lui Constantin Cantacuzino Postelnicul, precum am arătat mai sus.

Pe la 1660 erau pe aci casele bolovănite ale lui Tudoran Agă din Aninoasa, un strămoș al boierilor din Vlădești (Muscel), fost și „vel" Clucer și călugărit în urmă sub numele de Monahul Teodosie.

Odată cu ridicarea bisericei mitropolitane la 1658 mulți boieri fură hărziți din milă domnească cu stăpâniri în preajma nouei biserici.

Chiar Constantin Vodă Brâncoveanu își făcu una din curțile sale în vale, pe locul actualei pieți Bibescu-Vodă. Aci se aflau proprietățile Brâncovenești din marginea sudică a orașului, proprietăți pe care aș crede vor fi venit în stăpânirea boierilor Brâncoveni din sireaua ascendentă a lui Constantin Vodă, fie prin cumpărare, fie poate prin schimb cu boierii din Golești ai veacului al XVI-lea, judecând după faptul că cei dintâi ctitori ai bisericei de azi Sfânta Ecaterina de care am amintit mai înainte, fosta biserică a lui Pană Vistierul, sunt boierii Golești dela sfârșitul veacului al XVI-lea, și știm că neamul boierilor acestora, stinși în linie masculă pe la începutul veacului al XVII-lea, s'a urmat prin boierii din Brâncoveni.

Injugate cu vechile stăpâniri Brâncovenești dela începutul veacului al XVII-lea, și făcând parte tot din ele era și porțiunea lăsată de Vodă Brâncoveanu fiicei sale Bălașa și pe care la 1741 aceasta în unire cu soțul ei Manolache Rangabé zis Lambrino, ridică ctitoria lor, a Domniței Bălașa de azi, în prundul Dâmboviței și în preajma Băilor domnești.

Ast-fel luă ființă Podul Calicilor, actuala stradă a Rahovei, pe care încetul cu încetul se așezară boierii Merișani în dreapta Podului pe locul mânăstirei lui Antim Mitropolitul ridicată pe pristolul unei bisericuțe de lemn a acestor boieri. Poate aci își vor fi avut stăpâniri și boierii Buicești despre cari unele documente ne amintesc că aveau întinse livezi în marginea aceasta a orașului. Grădiștenii mai spre vale — mai există încă și azi o veche casă simțitor renovată alături de Seminarul pedagogic, casă ce fusese înstrăinată încă de pe la începutul veacului trecut.

Tot pe Podul Calicilor întâlnim și proprietățile boierilor Brăiloi, stăpâniri dăruite de către Constantin Vodă Brâncoveanu lui Cornea Brăiloiu. Aceste terenuri se află în stăpânirea boierilor Știrbei pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea.

Pe cealaltă parte a Podului, adică de partea dealului Mitropoliei, aflăm spre sfârșitul aceluiaș secol stăpâniri ale boierilor Bujoreni ce-și aleseseră ca necropolă biserica Sfântului Ilie Rahova.

In fine pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea aveau aci case și boierii din Golești, pe lângă fosta biserică a Sfântului Nicolae din Prund, iar Fălcoenii la poalele dealului Mitropoliei unde se afla Agia în veacul trecut.

Și pentru că am vorbit despre întinderile particulare în cuprinsul hotarelor Bucureștilor dela apusul veacului al XVII-lea și amurgul celui următor, nu vreau să închei aceste spicuiri din trecutul orașului nostru fără a aminti de numele lăcașurilor de rugă ce se mai aflau înainte de aceste vremuri pe întinsul cetăței de scaun a Bucureștilor.

In treacăt am amintit de multe din ele, însă interesant este de însemnat că din vreo 89 de biserici — hai să zicem 91 cu cele două mânăstiri a Văcăreștilor și a Cotrocenilor menționate la sfârșitul veacului al XVIII-lea — în veacul anterior nu aflăm pe întinsul hotarelor amintite decât vreo 30, evident fără a număra sumedenia de capele boierești ce se vor fi aflat în fie-care curte.

Puține biserici sunt însă anterioare domniei lui Matei Basarab, și acelea evident nu în forma în care le întâlnim azi, renovate și re-renovate prin secole.

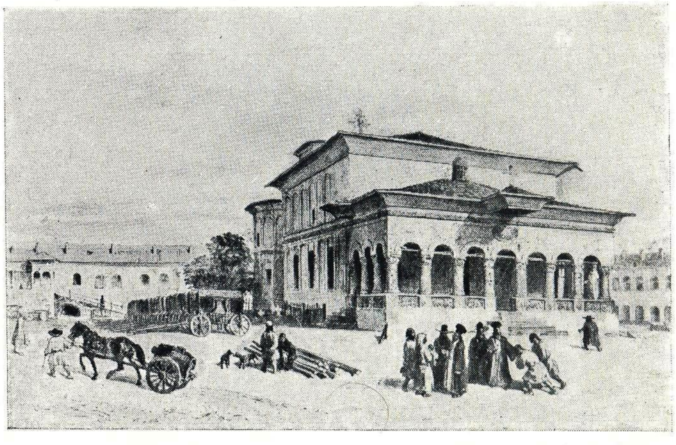

Biserica / L'église / Kirche **Sf. Gheorghe Nou,** necropola osemintelor lui Constantin Vodă Brâncoveanu, așa cum era la 1839 și deci în forma în care fusese făcută de iznoavă de către acest Voevod. Fusese ridicată la 1669 de către Panait Nicusios Mamonà.

(Gravură de Raffet la 1839).

Cel mai vechi lăcaș bisericesc este cel al Curții Domnești. De proporții monumentale, judecând după resturile de ziduri ce se pot vedea în jurul edificiului de curând restaurat. Alături chiar în mijlocul pieței de flori se ridicau încă înainte de suirea în scaunul țării a lui Matei Vodă, ruinele bisericei Domniței Stancăi, fiica lui Mircea Vodă Ciobanul. Tocmai prin mijlocul secolului următor se va ridica aci biserica cu hramul Sfântului Anton, care după incendiul dela 1847, care a consumat-o până în temelii, nu a mai fost refăcută.

Pe lângă bisericile amintite în cursul acestei expuneri, mai trebue să nu trecem cu vederea vechea Mitropolie a țării, actuala biserică a Sfântului Gheorghe Vechi, numită ast-fel spre diferențiere de ctitoria lui Panaiot Nicusios Mamonà din domnia lui Antonie Vodă din Popești ce se numește Sfântul Gheorghe

Nou. Actualul edificiu al Patriarhiei fu ridicat abia după moartea lui Matei Basarab cu toate că acte anterioare amintesc că înainte Mitropolia ar fi fost și la Mânăstirea lui Stelea Spătarul, azi dispărută și ea tot în focul dela 23 Martie 1847 și care se găsea în apropierea căei Călărașilor nu departe de fosta biserioă a lui Aga Niță (biserica Sfânta Vineri Herasca).

In apropierea acestora trebue să se fi aflat — și aceasta chiar în marginea orașului pe vremurile de care pomenim — un mic lăcaș bisericesc, ctitorie poate domnească: biserica Sfântului Mina cunoscută mai ales sub numele de biserica Vergului. In pomelnicul ei aflăm în frunte o Domniță Ancuța, care ar părea să fie fiica lui Radu Șerban Vodă și nora lui Mihai Vodă Viteazul, soția lui Nicolae Pătrașcu Vodă. De la ea își va fi având numele și așa-zisul bulevard a Domniței fără nume.

Vor mai fi fost și alte lăcașuri, simple bisericuțe de lemn, sau paraclise modeste, ridicate din evlavia boierilor vremii, dar de!, documentele lor — dacă vor fi existat — nu au ajuns până la noi, iar amintirea lor s'a pierdut pe vecie, căci așa precum pe moșiile lor acești boieri își aveau ctitoria neamului lor, tot așa și în București își vor fi avut bisericuța unde se rugau, de a căror grijă vor fi avut, unde poate se vor fi și odihnind pe vecie, ei și odraslele lor.

Odată cu suirea în scaunul țării a aceluia de care este legată întreaga artă religioasă cunoscută azi sub numele de stil brâncovenesc, orașul București, evoluează, și precum astă-zi, în epoca de continue prefaceri, de modernizare, vechii București se duc făcând loc construcțiilor de o înfățișare exterioară nouă și neuzitată ochilor noștri, așa va fi fost și procesul de transformare dintre anii 1688 și 1714. Destul să amintim că acest Voevod, în ciuda rudelor sale Cantacuzinești, străpunge între anii 1690-1692 stăpânirile lor prin construirea Podului bine cunoscut al Mogoșoaei care-i îngăduie Voevodului a ajunge aproape în linie dreaptă dela palatele sale din marginea Dâmboviței, de pe actualele ruine ale viitorului palat al Senatului la moșia sa Mogoșoaia din susul Bucureștilor.

In procesul acesta de dezvoltare topografică al orașului trebue amintit și procesul de destrămare al proprietăților vechi, îmbucătățite prin moștenire, fracționate între membrii aceleași familii, vândute și înstrăinate în vremuri de urgie, în așa mod încât din toate proprietățile boierești și domnești amintite în cele expuse, după vre'o un sfert de mileniu dela existența documentară a lor, nu mai aflăm nici măcar o fărâmă în posesia vreunui scoborâtor, fie chiar prin sirea femeiască, încât și Bucureștilor îi putem adapta dictonul francez: „Tout passe, tout lasse, tout casse" iar noi cei cu gândul plecat prin alte vremi, șoptim cu resemnare: „A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi nu s'ar povesti".

GEORGE D. FLORESCU
Secretarul Muzeului municipal al orașului București

GEORGE D. FLORESCO

ANCIENNES PROPRIÉTÉS BUCARESTOISES AUX XVII-ème ET XVIII-ème SIÈCLES.

Le Bucarest des XVII-ème et XVIII-ème siècles est loin de pouvoir être comparé, comme étendue et comme constructions, au Bucarest que nous connaissons aujourd'hui.

Les confins de la ville et du district d'Ilfov sont assez difficiles à établir. Toutefois la capitale de Mathieu Bassarab (1632—1654) s'étendait entre: les boulevards actuels Elisabeth et celui de l'Académie, sur la portion entre la rue Brezoïanu et la statue de C. A. Rosetti, au nord; l'ancien lit de la Dâmbovitza, au sud. A l'ouest les limites de la ville étaient proches du lac du négociant Doura, l'actuel parc du Cișmigiu. A l'est le boulevard Domnitza était aux confins de la ville et du district, continuant par la „calea Călărașilor" près de l'église Olteni vers a Dambovitza.

Sur cette étendue, qui n'était même pas le dixième de toute l'étendue actuelle de notre capitale, une grande portion était occupée par l'ancienne Cour princière des Voevodes autochtones, palais et dépendances, qui occupaient tout le terrain compris entre la rue Lipscani, au nord, la rue Șelari à l'ouest et le boulevard Marie à l'est. La façade, ornée de remparts, suivait le cours de la Dambovitza entre les deux ponts actuels: de la Justice et des Halles.

Le vieux Bucarest du XVII-ème, possédait peu de voies de communication: des rues ou des ruelles qui contournaient les propriétés des grands boïars roumains, parmi lesquels Constantin Cantacuzène, le grand Postelnic, possédait à lui seul au milieu du même siècle, pres d'un tiers de la ville. Son palais se trouvait sur la rive droite de la Dambovitza.

Au cours du même siècle, la famille des Balatchano avait ses propriétés à proximité de la Cour princière, depuis l'actuel palais de Postes, entre les rues Stavropoleos et Carol I, jusqu'à la rue Smârdan.

Les Doïcesco avaient les leurs toutes proches de la même Cour, au nord.

Les boïars de Brancoveni avaient leurs possessions au bas de la colline de l'actuelle Patriarchie et elles s'étendaient jusqu'à l'église de Domnitza Balasa, construite beaucoup plus tard en 1741.

Quand aux boïars de Cocorăști et ceux de Negoești, ils possédaient de vastes terrains en dehors des limites du nord de la ville, à droite et à gauche du „Podul Mogoșoaei", ancien nom de la rue de la Victoire qui de ces temps n'existait pas encore, puisque ce ne fut que vers 1690—92 qu'elle fut percée à travers les propriétés Cantacuzène. Les terrains des premiers s'étendaient environ jusqu'au Théatre National; ceux des boïars de Negoești arrivaient jusqu'à l'emplacement actuel de la Légation de Hongrie, le long de la rue Wilson.

Dans le première moitié du siècle suivant, la ville s'étendit surtout vers le nord et sur la rive droite de la rivière.

Les propriétés du grand Postelnic Cantacuzène passèrent par héritage aux enfants de ce dernier: au grand Spatar Draghitsch, au prince Şerban, au grand Stolnic Constantin d'où elles passèrent à la famille des Dudesco, et au grand Spatar Michel dont descendaient les Racovitza. Les filles du même grand Postelnic: Ancoutza Floresco, Stanca Brancovano la mère de l'infortuné prince Constantin, Marie Filipesco et Hélène Corbeano, reçurent elles aussi en dot d'immenses terrains de cette propriété paternelle.

Au cours du règne du prince Constantin Brancovano (1688—1714), qui fit donnation de certaines propriétés sur la rive droite de la rivière à des représentants des grandes familles de boïars, nous rencontrons: les Braïloï, les Boujoreanu, les Golesco, les Stirbey, les Gradişteanu, les Merişanu, les Rudeanu et les Buïcesco, ces derniers propriétaires encore depuis la mi-XVII-ème, de vergers sur les collines avoisinantes au sud de la ville.

A l'est, au confins de la ville et du district d'Ilfov nous trouvons les boïars Heresco-Năsturel et des représentants de la famille des boïars de Mogoşeşti.

Sur toutes ces propriétés se trouvaient des fondations religieuses, la plupart élevées par ces boïars.

Mais hélas! sous le poids des événements, la plupart de ces possession terriennes ont été morcelées, soit par les descendants, lors du partage de l'héritage paternel, soit par les ventes forcées dans des moments d'infortune, et ce morcellement alla si loin que toute la splendeur d'antan de ces palais et résidences de boïars a disparu à jamais.

Aujourd'hui, à deux siècles et demi de distance, il ne reste plus à quelque descendant — voire même par les femmes — un débris, une parcelle, tant soit petite, de ces possessions, c'est pourquoi à ce Bucarest d'antan l'on peut adapter le vieux dicton: „Tout lasse, tout casse, tout passe".

GEORGE D. FLORESCU

ALTE BUKARESTER BESITZUNGEN IM XVII. UND XVIII. JAHRHUNDERT.

Das alte Bukarest des XVII. und XVIII. Jahrhunderts ist mit dem heutigen Bukarest nicht zu vergleichen, weder in Bezug auf seine Ausdehnung, noch hinsichtlich seiner Baulichkeiteu.

Obschon die damaligen Grenzen der Stadt nnd des Distrikts Ilfov heute schwer festzustellen sind, dürfte sich die Hauptstadt des Matei Basarab (1632 — 1654) zwischen den heutigen Boulevards Elisabeth und Academie, auf ihrem Teil zwischen der Brezoianu-Strasse und dem C. A. Rosetti-Denkmal im Norden, und dem alten Flussbett der Dâmbovitza im Süden, ausgedehnt haben. Im Westen war die Grenze der Stadt in der Nähe des dem Kaufmann Dura gehörenden Teiches, des heutigen Cişmigiu-Parkes. Im Osten war der Boulevard Domnitza die Grenze, welche sich die Calea Călăraşilor entlang bis nahe der Kirche Olteni gegen die Dâmbovitza zu fortsetzte.

Von dieser Fläche, die nicht einmal ein Zehntel unserer heutigen Hauptstadt ausmacht, war ein grosser Teil durch den ehemaligen Hof besetzt, durch Paläste und Nebengebäude, die den ganzen Grund zwischen der Lipscani-Strasse im Norden, der Şelari-Strasse im Westen und dem Boulevard Maria im Osten bedeckten. Die Vorderseite, durch Bollwerke verziert, folgte dem Lauf der Dâmbovitza zwischen den beiden Brücken, beim Gericht und beim Grossen Markt.

Das alte Bukarest des XVII. Jahrhunderts besass wenig Verkehrswege; es waren dies meistens nur Gassen und Wege, welche die Besitzungen des grossen rumänischen Bojaren umgaben. Unter diesen besass der Gross-Postelnic Constantin Cantacuzino fast ein Drittel der Stadt. Sein Palast befand sich auf dem rechten Ufer der Dâmbovitza.

Während desselben Jahrhunderts hatte die Familie Balaceanu ihre Besitzung in der Nachbarschaft des fürstlichen Hofes u. zw. zwischen den Strassen Stavropoleos nnd Carol I, bis zur Smârdan-Strasse.

Der Besitz der Doicescus befand sieh gleichfalls ganz in der Nähe des Hofes im Norden.

Am Fusse des Hügels der heutigen Patriarchie dehnten sich die Grundstücke der Bojaren Brâncoveanu aus bis zur Domniţa Balaşa-Kirche, welche im Jahre 1741 erbaut wurde.

Was die Bojaren Cocorescu und Negoiescu betrifft, so hatten diese im Norden grosse Grundstücke ausserhalb der Stadtgrenze u. zw. rechts und links der heutigen Calea Victoriei (Siegesstrasse), welche zu jener Zeit noch nicht existierte, da sie erst 1690 — 92 quer durch die Besitzungen Cantacuzinos angelegt wurde. Die Grundstücke des ersteren dehnten sich fast bis zum heutigen Nationaltheater aus, diejenigen der Bojaren Negoiescu reichten bis zur heutigen Ungarischen Gesandtschaft und der Wilson-Strasse.

In der ersten Hälfte des folgenden Jahrhunderts erweiterte sich die Stadt besonders nach Norden und auf dem rechten Flussufer.

Der Grundbesitz des Gross-Postelnics Cantacuzino wurde durch Erbschaft auf seine Kinder verteilt, den Gross-Spatar Drăghici, den Fürsten Şerban, den Gross-Stolnic Constantin, von denen sie auf die Familie Dudescu und den Gross-Spatar Michael übergingen. Von diesem stammen auch die Racovitza ab. Die Töchter des Gross-Postelnics: Ancutza Florescu, Stanca Brâncoveanu, die Mutter des unglücklichen Fürsten Constantin, Maria Filipescu und Helene Corbeanu erhielten desgleichen grosse Grundstücke als Mitgift aus dem väterlichen Besitz.

Im Laufe der Regierung des Fürsten Constantin Brâncoveanu (1688 — 1714), der Grundstücke an Vertreter grosser Bojaren-Familien verschenkte, begegnen wir den Familien: Brăiloi, Bujoreanu, Golescu, Stirbey, Grădişteanu, Merişanu, Rudeanu und Buicescu. Diese letzteren waren schon seit Mitte des XVII. Jahrhunderts Besitzer ausgedehnter Obstgärten auf den benachbarten Hügeln der Stadt.

Im Osten, an der Grenze der Stadt und des Distrikts Ilfov, finden wir die Bojaren Herescu-Năsturel und die Vertreter der Bojaren-Familie Mogoşeşti.

Auf allen diesen Grundgütern befanden sich kirchliche Stiftungen, grösstenteils von den Bojaren selbst gegründet.

Leider aber wurden im Laufe der Zeit diese Grossbesitzungen allmählich zerbröckelt, sei es durch Erbschaftsteilung, sei es durch Zwangsverkauf in Notzeiten; und diese Zerbröckelung schritt mit der Zeit so stark fort, dass der Glanz jener Zeiten und jener Herrschaftssitze für immer verblasst ist.

Heute, nach einem Abstand von nur zweieinhalb Jahrhunderten sind den Nachfolgern jener Bojaren — zum Teil auch nur in weiblicher Linie — nur noch vereinzelt winzige Trümmer jener Grossbesitzungen geblieben, sodass man mit vollem Recht für Bukarest das Dichterwort anwenden kann: „Mit des Geschickes Mächten ist kein ew'ger Bund zu flechten".

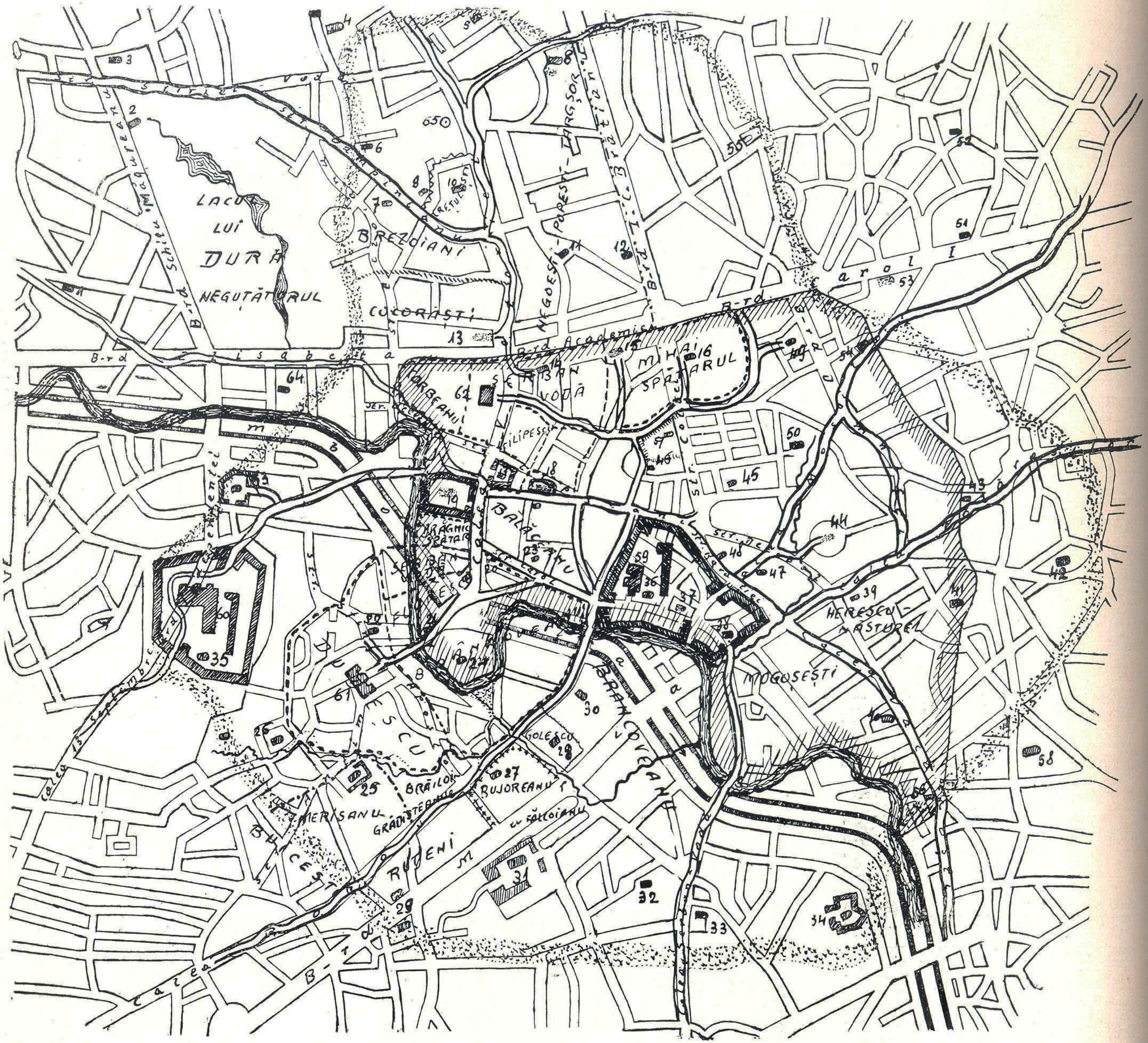

LEGENDA PLANULUI ORAȘULUI BUCUREȘTI IN VEACUL AL XVII ȘI XVIII

Nota: Numele bisericilor ridicate în veacul al XVII-lea și înainte sunt subliniate, iar cele ale bisericilor azi dărâmate sunt trecute cu litere majuscule. In paranteze se află anii ridicării sau în lipsa acestuia, veacul.

1. Biserica Sf. Constantin (1785).
2. „ Schitu Măgureanu (1756).
3. „ Popa Tatu (1760).
4. „ Luterană (1730).
5. „ LIVEDEA VĂCĂRESCULUI (1766).
6. „ Stejarul (1743).
7. „ Brezoianu (1710).
8. „ BRADU BOTEANU (începutul sec. XVIII).
8. „ Bradu Boteanu (1914).
9. „ Sf. Ioan Moldoveni (ante 1795)
10. „ Crețulescu (1720-22).
11. „ Dintr'o Zi (1702).
12. Biserica Enei (1724).
13. „ SĂRINDAR (ante 1632).
14. „ Doamnei (1683).
15. „ SF. SAVA (sec. XVII).
16. „ Colței (1715).
17. „ Zlătari (1700).
18. „ GRECILOR (sec. XVI).
19. „ SF. IOAN CEL MARE (fine sec. XVI).
20. „ MĂGUREANU (1686)
21. „ Sf. Spiridon vechi (1747).
22. „ Sf-ții Apostoli (sec. XVII).
23. „ Sf. Dimitrie (sec. XVII).
24. „ PARACLIS BRÂNCOVEANU
25. „ Antim (1713).
26. „ Albă din Postăvari (sec. XVI).

27. Biserica Sf. Ilie Rahovei (1730-40).
28. „ SF. NICOLAE DIN PRUND (1682).
29. „ SF. NICOLAE VLĂDICĂ (ante 1794).
29. „ Sf. Nicolae Vlădică (1904).
30. „ Domnița Bălașa (1741).
31. „ Mitropolia (1656).
32. „ Sf. Ecaterina (1560).
33. „ Sf. Spiridon nou (1766).
34. „ M-rei Radu Vodă (1575).
35. „ SF. ECATERINA DIN CURTEA ARSĂ (1774)
36. „ Curtea veche (sec. XVI).
37. „ SF. ANTON (sec. XVI și XVIII).
38. „ Sf. Ioan nou (1766).
39. „ Sf. Vineri Herasca (1645).
40. „ Sf. Nicolae din Jignița (1721).
41. „ Udricani (1736).
42. „ Lucaci (1732-38).
43. „ Vergului (sec. XVII).
44. „ STELEA (sec. XVI).
45. „ Sf. Gheorghe Nou (1669).
46. „ Sf. Nicolae Șelari (ante 1700).
47. „ Sf. Gheorghe Vechi (sec. XVI).
48. „ Bărăția (sec. XVII).
49. „ SCAUNE (ante 1675).
50. „ Răzvan (sec. XVIII).
51. „ Armenească (sec. XVII).
52. „ Popa Rusu (ante 1787).
53. „ CAIMATA (1732).
54. „ Sfinților (fine XVII).
55. „ Batiște (sec. XVII).
56. Biserica Sf. Nicolae din Sârbi 1692.
57. „ Kalinderu (sec. XVII).
58. „ Olteni (ante 1696)
59. Palatul Curții vechi (sec. XVI).
60. „ Curții arse (1774).
61. Casa marelui Postelnic Const. Cantacuzino, ulterior casa Dudescu.
62. Casa lui Șerban Vodă Cantacuzino (sec. XVII).
63. Biserica Mihai Vodă (sec. XVI).
64. „ Sf. Ilie Gorgan (sec. XVII).
65. Puțul cu zale (sec. XVIII).

Hotarele orașului din veacul al XVII-lea
Hotarele orașului din veacul al XVIII-lea
Vechiul curs al Dâmboviței.
Noul curs al Dâmboviței (dela 1881).
Proprietăți Cantacuzino și ale scoborâtorilor lor (sec. XVII și XVIII.
„ Cocorăști (sec. XVII).
„ Crețulești (sec. XVIII).
„ Golescu (sec. XVIII).
„ Bujoreanu (sec. XVIII).
„ Merișanu (sec. XVII și XVII.
„ Doicescu (sec. XVII).
„ Negoești-Popești-Târgșor (sec XVII).
Lăcașuri bisericești în ființă azi.
„ „ azi dărâmate.

Turnul Colței
La tour Coltzea
Coltzea turn

așa cum era pe la începutul veacului al XIX-lea, văzut din interiorul curței M-rei Colței. Ridicat de către ostenii lui Carol XII regele Suediei la 1714. A fost dărâmat în ultimele decenii ale veacului trecut.

(Gravură necunoscută de pe la 1880).

CASĂ
Maison
Haus

VALEA ARIEȘULUI
Vallée du Arieș
Tal des Arieș

TROIȚĂ
Troïtza
Troitza

VALEA ARIEȘULUI
Vallée du Arieș
Tal des Arieș

ARHITECTURA ȘI ECONOMIA NAȚIONALĂ

de arhitect I. D. ENESCU

Arhitectura este înfățișarea spațială a gradului de civilizație la care a ajuns un popor. Iar civilizația este raportul între dorințele, din ce în ce mai multiple și mai variate, ale omului și posibilitățile sale de realizare.

Posibilitățile de realizare se sprijină însă pe mijloacele materiale, de care dispun popoarele. Iată deci legătura între *arhitectură, civilizație și bogăție sau economie națională.*

Arhitecturii și arhitecților le revine obligația și meșteșugul de a exterioriza prin clădiri si opere de artă, toată bogăția materială și spirituală, câștigată de un popor. Adică tot capitalul de satisfacții fizice, reprezentat prin confort și de satisfacții spirituale reprezentat prin tot ceeace arta și știința au putut creia.

Civilizația este realitate și cum orice realitate se poate aprecia și măsura, civilizația se măsoară și se apreciază prin operile de arhitectură. Streinul care a trecut frontiera unei țări, își poate da seama dintr'o aruncătură de ochi, asupra arhitecturii satelor și orașelor, de gradul de civilizație al poporului.

Cum se prezintă *Arhitectura românească* și cum oglindește această arhitectură situația economică a națiunii?

România este o țară bogată cu un popor sărac. Acest paradox economic apare și în arhitectură. Arhitectura satelor noastre este modestă, reflectând în modestia ei, mizeria populației. Insă în preocuparea de frumos și în manifestările de gust și bun simț, cu care țăranul nostru își îmbracă sărăcia, lasă să se vadă un popor conștient de bogăția cu care natura i-a înzestrat pământul țării sale.

Arhitectura orașelor este ceva mai variată, după situația economică a orașului și mai ales după situația economică a locuitorilor. Orașele mai bogate din Vechiul Regat, Craiova ca centru regional agricol și Ploeștii ca centru regional industrial, s'au desvoltat satisfăcător. Arhitectura lor păstrând și accentuând un pronunțat caracter național. Ploeștii ca oraș industrial, a fost mai puțin lovit de criza economică, după răsboi, decât Craiova, care e centrul unei provincii prin excelență agricolă,

Galații, Brăila și Constanța, orașe comerciale. au făcut eforturi onorabile în arhitectură, să împace

bogăția, care aparținea streinilor, cu spiritul și sentimentul național. Iașul cultural și puternic legat de trecutul românesc, își păstrează și în arhitectură, noblețea, la care-l obligă tradiția și resemnarea la care-l obligă sărăcia, luptând cu invazia elementelor streine de trecutul și sufletul său.

Orașele din provinciile românești, încorporate după războiu, încearcă, cu destule greutăți să imprime clădirilor și monumentelor publice specificul românesc, ținut la popreală în atâtea secole de stăpânire streină. Cluj, Timișoara, Oradia, Arad, Brașov, au văzut, după războiu, ridicându-se clădiri publice și particulare, care afirmă prin înfățișare, unitatea spirituală și artistică românească.

Și faptul este cu atât mai caracteristic cu cât oficialitatea noastră n'a avut nici o preocupare de acest ordin. Tot ce avem bun datorăm inițiativei particulare; și tot ce n'avem sau avem mai puțin îmbucurător, datorăm oficialității.

Și faptul este mai evident în Capitala țării.

Țară bogată cu popor și stat sărac și rău gospodărit, oglindindu-se de minune în Capitala sa, Bucureștii.

Capitala noastră s'a desvoltat mai mult la întâmplare. Populația s'a pus de acord cu ritmul vremii, însă autoritățile comunale au rămas tot în cadența vremurilor de acum cinci zeci de ani.

Tendința tot mai vie de construire și reconstruire, manifestată de particulari a surprins oficialitatea municipală, fără un plan de sistematizare, fără hotărâri precise, fără orientare bine definită, asupra corectărilor și desvoltării urbanistice, ca și asupra înfățișării arhitecturale a Capitalei.

Diferite părți ale orașului Capitală, sistematizate și desvoltate în chip singular și izolat cum sunt parcurile: Filipescu, Ioanid, Delavrancea, Bonaparte, Cotroceni, constituie insule de fericită manifestare a spiritului de gospodărie și arhitectură românească. Este expresia vie a păturei românești mai înstărită.

Alte părți, tot noui, creiate prin parcelarea marilor terenuri, cu înfățișare arhitectonică mai modestă, dar tot românească, reprezintă manifestarea și așezarea clasei mijlocii românești: funcționari și mica burghezie.

Restul Capitalei, adică partea cea mai mare, constitue un amestec foarte bizar de stiluri, proporții, bogăție și mizerie; dela casele mari de raport, „cu tot confortul modern", până la cocioaba cu pereții aplecați și ușile strâmbate.

Insăși centrul Capitalei înfățișează starea economică a țării: bogăție, ca să știm că țara e bogată; și multă mizerie ca să nu uităm că poporul e sărac. Statul unui popor sărac neputând să fie bogat și nici aspirând să fie, nu s'a mai ocupat de viitor.

Administrațiile publice sunt adăpostite în case particulare închiriate; iar municipalitatea nu s'a gândit nici ea că s'ar putea schimba situația economică. Neavând până azi un plan de sitematizare nu știe unde ar putea plasa mâine marile clădiri publice, dacă Statul ar putea și s'ar hotărâ să și le construiască, căci toate terenurile centrale au fost divizate, cumpărate și acoperite cu clădiri de particulari.

Bogăția din centrul Capitalei manifestată prin marile clădiri, ridicate în ultimii 5 - 6 ani, este mai puțin românească; deaceea și arhitectura este un modernism mai mult internațional decât național. Explicația e simplă: greutățile și urmările răsboiului le-au suportat mai mult autochtonii. Iar avantajele le-au avut cei ce n'au luat parte la răsboi, cei fără patrie precisă.

A mai venit apoi inflația, de care n'au știut să profite românii, ca mai lipsiți de experiență. Apoi moratorii, concordate, falimente bancare, conversiuni, de care au profitat tot cei cu mai multă experiență. Aceștia au cumpărat, au învestit, au clădit pretutindeni, dar mai ales în Capitală.

Iată cum stăm cu economia și arhitectura națională.

Architecte I. D. ENESCO

L'ARCHITECTURE ET L'ÉCONOMIE NATIONALE.

L'architecture est l'expression dans l'espace du degré de civilisation d'un peuple. La civilisation dépend des possibilités matérielles, c'est à dire de la situation économique. C'est là le trait d'union entre l'architecture, la civilisation et la richesse ou l'économie nationale.

Quels sont les traits caractéristiques de l'archi-

tecture roumaine et comment représente-t-elle la situation économique de la nation?

Etant un pays riche, mais avec une population bien pauvre, la situation de la Roumanie est paradoxale, situation qui se remarque aussi dans l'architecture.

L'architecture des villages est modeste, mais sympathique, reflétant la pauvreté du peuple, ainsi que la préocupation du beau.

L'architecture des villes est plus variée. Dans le territoire de l'ancien royaume, les villes les plus riches: Craïova, Ploesti, Galatzi, Braïla, Constantza, reflètent l'esprit et le goût roumain. Celles des provinces annexées, font des efforts pour se débarasser des influences étrangères.

Bucarest, la capitale du pays, représente encore mieux la situation économique. Les nouveaux quartiers, les parcs: Filipesco, Ioanid, Bonaparte, Delavrancea, Cotroceni, sont des noyaux de vie et d'architecture roumaine, créés par la population aisée.

D'autres quartiers plus modestes, mais toujours neufs, représentent l'établissement de la societé moyenne: des fonctionnaires et de la petite bourgeoisie.

Le centre de la capitale est un mélange d'édifices monumentaux, bâtis les dernières 5 ou 6 années, et de masures délabrées. En ce qui concerne l'architecture moderniste, elle a plutôt le cachet international que national.

L'officialité ne disposant guère d'un plan définitif de sistématisation de la capitale, on ressent le manque d'unité, de coordination et de prévoyance dans l'alignement, la hauteur et le style des édifices.

A défaut de ce plan on n'a pas prévu et réservé les emplacements des édifices nécessaires pour l'administration publique qui est encore logée dans des maisons particulières louées.

Architekt I. D. ENESCU

ARHITEKTUR UND NATIONAL-ÖKONOMIE.

Die Architektur ist die räumliche Darstellung des Zivilisationsgrades eines Volkes. Die Zivilisation hängt von den materiellen Möglichkeiten d. h. von dem Wirtschaftszustand ab. Deshalb stehen Baukunst, Zivilisation, Volkswirtschaft oder Landesreichtum in ursächlichem Zusammenhang miteinander.

Wie erscheint nun die rumänische Baukunst und wie spiegelt sie sich aus der wirtschaftlichen Lage ihres Volkes?

Rumänien hat eine sehr widerspruchsvolle wirtsckaftliche Lage: reiches Land und armes Volk. Dieser Zustand macht sich auch in der Baukunst bemerkbar.

Die Architektur des Dorfes ist bescheiden. Trotzdem ist sie sympathisch weil sie die Armut des Volkes widerspiegelt, aber auch Sinn für das Schöne aufweist, als unbewussten Reflex des Reichtums des Landes.

Die Baukunst der Städte ist abwechslungsreicher. Im Gebiete Altrumäniens sind die reichsten Städte Craiova, Ploeşti, Galatz, Brăila, Constantza. Diese lassen den rumänischen Geist und den rumänischen Geschmack erkennen. In den Provinzen Neurumäniens strengen sich die Städte an, von dem Einfluss der früheren Herrschaft frei zu werden.

Bukarest, die Hauptstadt des Landes, repräsentiert am besten seine wirtschaftliche Lage. Die neuen Viertel, die sogenannten Parks: Filipescu, Ioanid, Bonaparte, Delavrancea, Cotroceni stellen gelungene Äusserungen des Geistes rumänischer Wirtschaft und Baukunst dar. Sie sind der lebendige Ausdruck der begüterten rumänischen Schicht. Andere bescheidenere, ebenso neue Stadtteile spiegeln Geschmack und Wirtschaft des Mittelstandes: Beamtentum und Kleinbürgertum.

Den Rest der Stadt, also seinen grössten Teil bildet ein sonderbares Gemisch von Stilen und Proportionen, Reichtum und Armut, von den Hochhäusern mit allem modernen Komfort bis zur Hütte mit geneigten Mauern und windschiefen Fenstern. Die hier verwirklichte neuere Baukunst zeigt mehr eine internationale Marke als eine Nationalnote.

Da die Stadtverwaltung noch keine endgültige Bauordnung besitzt, so weisen die Fluchtlinien der Strassen, die Bauhöhen und die Baustile einen Mangel an Einheitlichkeit, Unterordnung und Voraussicht auf. Infolge des Fehlens dieser Bauordnung wurden auch die für die Behörgen nötigen Grundstücke und Bauten nicht vorgesehen, sodass die Behörden meistens in Privatgebäuden mietweise untergebracht sind.

BISERICĂ SPRE TISMANA
Église vers Tismane
Kirche gegen Tismane

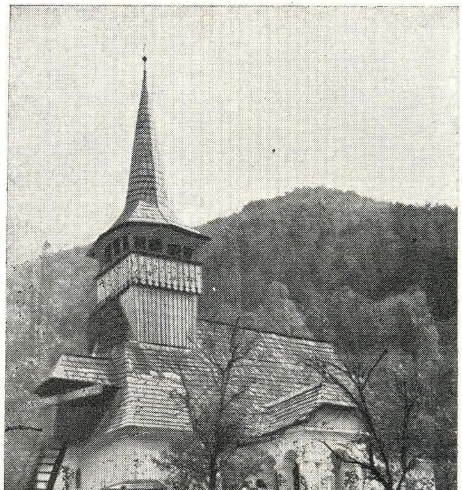

VALEA ARIEŞULUI
Vallée du Arieş
Tal des Arieş

DIN ASPECTELE BUCUREŞTILOR

STRĂZI, PIEŢE, MAGAZINE, FIRME, PLANTAŢII, CASE ŞI SGÂRIE NORI

de arhitect **ARTA CERKEZ**

Aspectul Bucureştilor, până acum cât-va timp, cu casele, în genere, mici şi împrăştiate fără regulă, cu străzile sucite şi prăfuite, făcuse să fie consideraţi ca un sat mare. In urma transformărilor din ultimul timp un vizitator parizian i-a considerat drept un oraş mic în mijlocul unui sat mare. Noi credem însă, că în nici-un caz nu putem întrebuinţa denumirea de sat ci, având în vedere numărul locuitorilor, trebue să considerăm Bucureştii un destul de mare oraş, cu aspecte occidentale în prea puţine puncte şi cu un pronunţat caracter oriental în rest. Nu putem da denumirea de sat acestor părţi orientale, căci ar fi să aducem o jignire satului românesc, ele putând mai curând figura — după expresia d-lui prof. N. Iorga — într'o metropolă ţigănească.

* * *

In adevăr, starea dărăpănată în care se află marea majoritate a străzilor, clădirilor, atât particulare cât şi publice, a curţilor şi împrejmuirilor, la care se mai adaogă deseori lipsa de elementară igienă, dă unor părţi a Bucureştilor aspectul lor lamentabil, iar modul de expunere al mărfurilor la majoritatea prăvăliilor şi mai ales firmele şi reclamele acestora îi dau înfăţişarea orientală, reminiscenţă a influenţei turceşti din veacurile trecute.

Este incontestabil, că dacă s'ar repara şi întreţine în bună stare străzile şi clădirile, dacă s'ar întrebuinţa mai ales multă văpsea, şi dacă transportul materialelor de construcţie, în special al varului, nisipului şi cărămizii, s'ar face în mod mai civilizat, aspectul Bucureştilor ar fi cu totul altul. Exemplul ar trebui dat în primul rând de autorităţi şi în special de administraţia comunală, care să transforme cât mai repede aspectul dărăpănat al străzilor.

Pavajul pe o stradă e ca pardoseala într'o cameră. Ori-cât de frumos ar fi zugrăviţi sau tapetaţi pereţii, ori-cât de elegant mobilierul, o cameră va face o impresie detestabilă dacă pardoseala va fi din scânduri putrede, cu văpseaua roasă. Şi tot detestabil va fi şi aspectul general al unei străzi, ori-cât de frumoase clădiri şi monumente ar avea şi ori-cât de elegante vitrine, dacă pavajul va fi dărăpănat, cu găuri şi murdar.

Pavajul Bucureştilor, un pavaj solid, impermeabil modern, care cu cât e mai utilizat cu atât devine mai frumos, lucios ca parchetul unei camere, trebue să fie primul punct din programul de realizări al administraţiilor comunale şi aceasta nu numai din punctul de vedere estetic dar şi pentru a satisface nevoile igienii, cum şi a evita în parte zgomotul caracteristic produs de multe din vehiculele noastre ce se găsesc încă în stare primitivă.

* * *

Un aspect urât mai dă orașului modul cum sunt executate și așezate firmele magazinelor. Dacă la multe clădiri, mai ales în centru, avem firme și vitrine impecabile, cele mai multe însă, lasă foarte mult de dorit. Văpsite prost în culori vii, pestrițe, unele cu picturi de oameni sau animale, sunt executate în dimensiuni, ce nu țin socoteală nici de locul disponibil pe fațada clădirii, nici de arhitectura ei, și sunt aplicate strâmb, fără nici-o normă, peste balcoane, pilaștri, coloane, peste muluri și cornișe, pe acoperișe, calcane etc. producând un efect bizar, grotesc, de pur orientalism. Multe sunt executate din tablă, și după câtă-va vreme văpseaua începe să dispară, tabla ruginește iar tot desenul devine o caricatură.

Credem că această dezordine trebue să înceteze cât mai curând. Pentru aceasta ar fi necesar, cred, un birou anexă al Direcțiunei de arhitectură, la care să se adreseze, înainte de a executa vre-o lucrare, toți maiștrii și zugravii de firme, spre a cere autorizația acelui serviciu, în baza unui desen al firmei în legătură cu fațada.

* * *

Un factor, care contribue extrem de mult la estetica ori-cărui oraș și care e foarte redus în București, îl constituesc plantațiile. Se pare că se proectează, prin noul plan de sistematizare, o întreagă serie de grădini mari în diferite puncte periferice ale Capitalei, și chiar o centură de păduri, care să limiteze suprafața de construcție a orașului deja prea întins. Ideia este excelentă, însă nu e destul a crea numai aceste grădini, căci prin ele nu se schimbă cu nimic aspectul multor străzi și al unor anumite cartiere. Trebue a crea cât mai multe scuaruri și grădini mai mici, oriunde aceasta e posibil, și posibilități avem pretutindeni în București, grație multor locuri virane și caselor mici, prost construite, în mare parte insalubre. Trebue prevăzut în planul de sistematizare realizarea acestor grădinițe, în genul celei din str. Cazzavillan, de pildă, ori-unde avem un careu cu astfel de clădiri. S'ar putea crea sute de astfel mici grădini, cheltuiala fiind minimă, comuna ne-având de plată de cât costul terenului expropriat, și aceasta numai pe măsura cererilor de autorizație de construcție.

Dacă tot prin planul de sistematizare s'ar mai prevede, în toate străzile cu locuințe, retragerea obligatoare a caselor de la stradă și crearea de grădinițe la față, dacă s'ar pune bună rânduială în anarhia ce dăinuește în fixarea înălțimii clădirilor, și dacă s'ar planta arbori pe cât mai multe străzi, ne-am apropia, cu puține mijloace, de realizarea acelui oraș-grădină, pitoresc și igienic, care trebue să fie idealul ori-cărui urbanist.

La noi, în opera de transformare a Bucureștilor, se pare că se are mai mult în vedere circulația, iar partea estetică e lăsată pe ultimul plan. Dispariția grădiniței din fața universității și piața aridă ce a înlocuit-o ne întărește în această supoziție. Numai cu câți-va arbori s'ar schimba complect goliciunea pieței și s'ar da un cadru și un fond statuilor ce o împodobesc.

Recunoaștem, de altfel, buna intenție de a decora cu iarbă și flori baza arborilor de pe unele bulevarde. Protejarea acestor mici plantații însă, a necesitat facerea unor grilaje care, prin forma lor dreptunghiulară, dau exact impresia unor morminte, deși le lipsesc crucile, mai ales acolo unde arborii sunt tineri sau lipsesc complect, morminte, de altfel, în genere, frumoase și bine îngrijite dar nu la locul lor de-alungul unei străzi.

Cum aceste grilaje împiedică mult circulația, constatăm, ca prim efect al acestui neajuns, nu numai dispariția lor pe b-dul Elisabeta, porțiunea dintre calea Victoriei și str. Brezoianu, dar din nefericire dispariția însăși a arborilor.

* * *

Ne place să imităm centrul comercial al orașelor americane, îngrămădind și înghesuind clădirile fără ordine și înălțându-le fără nevoie, și nu ținem socoteală de cartierele de locuit ale acelorași orașe americane.

De altfel, când se vorbește de orașul american, se înțelege în genere New-York-ul, și nu se ține socoteală de însăși capitala Statelor Unite, Washington-ul, orașul grădină unde aproape nu există stradă fără arbori, unde — ca să fiu mai plastic — în grădinile din plin centru, rămâi surprins de îndrăzneala veveriței, ce scoboară repede din vârful pomului să-ți ceară nucile ei favorite, sau de nepăsarea mierlei ce, la doi pași, își ia nestingherită baia în firul de apă, ce se scurge printre pietre din bazinul din apropiere.

Mai ales cartierul de vile, din spre periferia și împrejurimile marilor orașe americane, e tot ce se poate închipui mai ideal pentru locuință. Străzi largi de asfalt, de o strălucitoare curățenie, trotuare cu câte două rânduri de pomi formând alei umbroase, vile cochete și fără cusur de bună rânduială, cu împrejmuiri joase de verdeață, cu grădini, peluze și flori, cu mult gust și artă combinate, perfect de bine îngrijite, totul concură în a da ochiului o impresie din cele mai plăcute și o plimbare prin aleia unei astfel de străzi, admirând casele și grădinile, îți dă o mulțumire sufletească din cele mai adânci și simți, în adevăr, plăcerea de a trăi.

E posibilă această occidentalizare la noi? Răspundem fără șovăire: da, de sigur. Pentru aceasta însă se cere, ca cei ce conduc treburile comunei și prezidă

la transformarea Bucureștilor, să aibă, pe lângă alte calități, și gândirea și simțirea occidentală.

* * *

Sgârie-norii. Inălțimea relativ mare a clădirilor cu zece și mai multe etaje, ce se construesc de o bucată de vreme în București, cum și înfățișarea lor arhitectonică, mai mult sau mai puțin apropiată celor americane, a făcut să li se dea numele de zgârie-nori. Dar, aceste clădiri sunt departe de a avea dimensiunile celor americane, sunt zgârie-nori în miniatură, și numai raportul înălțimii lor față cu clădirile învecinate a putut face să li se dea această denumire. In adevăr, la New-York, orașul de origină al zgârie-norilor, înălțimi de opt până la douăsprezece etaje au clădirile obicinuite, iar zgârie-norii, ce stau alături, ating până la optzeci de etaje și chiar mai mult. La noi se păstrează în mic aceiași proporție, putând întâlni clădiri cu zece etaje alături de una numai cu un cat.

Dacă raportul de înălțimi este deci acelaș ca în America, aspectul e însă altul. La noi contrastul e mai sensibil, diferența de înălțimi izbește mai mult, dar clădirile luate în parte sunt mai estetice ca cele americane. Este proporția între lățime și înălțime, care nu se mai poate păstra convenabil la zgârie-norii americani. De altfel, estetica acestora, luați individual, este foarte redusă, unii imitând spre vârf turnuri de catedrală, alții fiind simple cutii suprapuse, cutii mai mici peste altele mai mari. Modul însă cum se găsesc distribuiți la New-York și la Chicago, și diferitele lor înălțimi, numărul etajelor variind de la 30 la 80, fac ca foarte adesea acești monștri să se grupeze în mod fericit, și priviți din anumite puncte să formeze tablouri noi, fantastice, foarte adesea pitorești, une-ori adevărate decoruri de teatru. In multe locuri, clădirile mai joase din primul plan lasă să se vadă părțile de sus ale clădirilor mai înalte din planurile de dinapoi, și ai impresia că vezi case de înălțimi normale așezate în terase, pe un teren abrupt, de un admirabil efect amfiteatralic.

La Chicago, pe malul lacului Michigan, pe înserate, după apusul soarelui și înainte de a se întuneca, siluetele monștrilor se estompează, clădirile se suprapun și par a forma un bloc iar conturul lor general dă aspectul uneori de citadele, alteori a unei succesiuni de catedrale medievale cu unul sau două turnuri, și formează, pe lungimi de câți-va kilometri, una din cele mai impozante priveliști.

La noi, în București, astfel de efecte nu vom putea avea nici odată. Ne lipsește marea sau lacul, iar înălțimile clădirilor nu vor fi nici odată așa de mari și variate ca în orașele de peste ocean și în consecință nu vor putea fi nici odată grupate și suprapuse spre a obține tabloul american.

Dar este oare justificat a avea în București, nu mai vorbesc de provincie, clădiri de zece și mai multe etaje? La New-York, orașul unde s'a făcut începutul, construcția în înălțime a fost oarecum o necesitate. Orașul fiind construit pe o imensa stâncă înconjurată de mare, întinderea în sens orizontal e fatal limitată de apă. In celelalte orașe americane zgârie-norii au fost rezultatul spiritului de imitație, excepție făcând cei din Chicago, rezultat al geloziei magnaților finanței acestui oraș față de cei din New-York. Bucureștii noștri însă, sânt deja foarte întinși, cu mult prea întinși față de populația ce cuprind, iar până la mare avem o distanță de două sute de kilometri!

Construcția exagerată în înălțime, la noi, nu e cu nimic justificată. Ea a fost cerută pentru prima oară și obținută de societățile de construcții, proprietare a numeroase terenuri de clădit, spre a avea o cât mai mare rentabilitate.

Multe din clădirile construite în ultimul timp, cu fațada la o singură stradă, sânt prea înalte față de suprafețele curților interioare și față chiar de lățimea străzii așa că nu corespund nici regulilor de igienă. Regulamentul de construcții prevede ca o cincime din suprafața terenului să fie rezervată pentru curți, dar nu ține socoteală dacă clădirea are zece etaje sau numai unul singur. Lacună gravă plină de funeste consecințe.

O inferioritate în aspectul micilor noștri zgârie-nori o constituesc calcanele, care nu există la cei americani și care izbesc mult simțul estetic. Mai ales în cartierele mai mărginașe, multe din aceste clădiri, cu mult prea înalte față de clădirile învecinate, lasă descoperite vederii, curțile de lumină sau de serviciu, cu bucătării camere de servitori etc. dela calcanele laterale rămase vizibile în întregime din stradă. Și cum clădirile mici vecine sânt solide și menite să dăinuiască încă multă vreme, e de prevăzut că, timp de câteva generații, trecătorii vor întâlni în cale aceste hidoase calcane și vor avea ocazia să se întristeze sau să se amuze la vederea a tot ce se poate exhiba din intimitățile unui menaj.

Deși, repetăm, cu nimic justificați, se poate totuși tolera și în București zgârie-nori cât de înalți, cu condițiunea însă ca ei să formeze blocuri degajate de jur împrejurul lor, adică să fie înconjurați de străzi foarte largi, de piețe sau grădini, și să cuprindă imense curți interioare.

Zgârie-norii au fost mai întâi introduși în Europa, dar fără necesitate, de Germani, cari, ca în totdeauna, au căutat a impresiona prin ceiace ei numesc colosal.

Și la noi se găsesc mulți, cari cred, că „e bine să avem și noi zgârie-norii noștri“!

Convingerea noastră e însă, că dacă nu putem să-i situăm așa cum cere estetica și igiena, să renunțăm cât mai curând la ei, spre a nu fi blestemați de urmașii noștri.

Architecte ARTA CERKEZ

QUELQUES ASPECTS DE BUCAREST

L'aspect délabré de Bucarest est dû premièrement au manque d'entretien des rues, des édifices, — particuliers aussi bien que publics, — des cours et des clôtures auquels on ajoute souvent le manque d'hygiène.

Il est incontestable que si l'on entretenait en bon état et si l'on réparait les rues et les édifices, l'aspect serait tout différent. L'exemple devrait être donné d'abord par les autorités et surtout par l'administration communale, pour changer au plus vite l'aspect délabré des rues.

Le pavage pour une rue est comme le plancher pour une chambre.

Un pavage solide, imperméable, moderne, doit être le premier point du programme des réalisations de l'administration communale, tant du point de vue ésthétique que hygiènique.

*

La maniére dont la plupart des enseignes des magasins sont executées, et la façon dont elles sont arrangées, sans tenir compte de l'architecture de l'édifice, donne à la rue un aspect oriental bizarre et grotesque.

Ce désordre doit finir au plus vite. A ce but, un bureau annexe de la Direction de l'Architecture serait nécessaire, afin que tous les maîtres et les peintres d'enseignes s'y adressent avant d'exécuter une oeuvre, pour obtenir la permission de ce service. Le dessein de l'enseigne devra être en harmonie avec la façade de l'édifice.

*

Un facteur qui contribue grandement à l'ésthétique de toute ville, et qui est très réduit à Bucarest, est constitué par les plantations.

À part les grands parcs et la ceinture de forêts qui semblent être prévus par le nouveau projet de systématisation, il serait nécessaire de créer une série entière de squares et de petits jardins, partout où il y a un carré formé par des terrains vagues et par des petits édifices faciles à exproprier.

Si encore, dans toutes les rues à habiter, on prévoyait — par le projet de systématisation — la retraite obligatoire des maisons, de la rue, pour créer devant elles des petits jardins, nous pourrions atteindre, à peu de frais, la réalisation de cette ville-jardin, pittoresque et hygiènique, qui doit être l'idéal urbanistique.

*

Les édifices exagérés en hauteur, qu'on construit depuis quelque temps à Bucarest, ne sont par rien, justifiés car la surface actuelle de la ville est de beaucoup trop étendue par rapport à sa population.

Nos édifices n'atteindront jamais les grandes et variées hauteurs des gratte-ciels d'outre-Océan, et comme la mer et le lac nous manquent, jamais ils ne constitueront la tableau américain.

Beaucoup d'entre eux ont de plus le défaut d'être situés sur des rues pas assez larges et d'avoir les cours intérieures trop petites par rapport à leurs hauteurs, ce qui ne correspond pas aux necessités hygièniques.

Puis ils ont encore le défaut, du point de vue ésthétique, de laisser voir les murs des pignons et les cours de service.

La grande hauteur des édifices a été demandée et obtenue, pour la première fois, par les Sociétés de Constructions, propriétaires de nombreux terrains de constructions, pour réaliser une meilleure rentabilité.

Quoiqu'ils ne soient en rien justifiés, on peut tout de même tolérer les gratte-ciels à Bucarest, mais à condition qu'ils forment des blocs dègagés, c'est — à — dire qu'ils soient entourés de rues très vastes, de places et de jardins, et qu'il contiennent des grandes cours intérieures.

En tout cas, il faut mettre bon ordre dans l'anarchie qui règne actuellement dans la fixation des hauteurs des édifices.

Architekt ARTA CERKEZ

BUKARESTER ASPEKTE.

Das verwahrloste Aussehen Bukarests ist vor allem zurückzuführen auf den Mangel an Instandhaltung der Strassen, der privaten und auch der öffentlichen Gebäude, der Höfe und Umfriedungen. Oft kommt noch der Mangel an Hygiene dazu.

Es ist unbestreitbar, dass durch eine Reparatur und gute Instandhaltung der Strassen und Gebäude das Aussehen der Stadt ein ganz anderes wäre. Mit gutem Beispiel müssten zu allererst die Behörden und ganz besonders die städtischen Behörden vorangehen, um möglichst bald das verwahrloste Aussehen der Strassen zu beseitigen.

Das Pflaster einer Strasse ist wie der Fussboden eines Zimmers.

Ein solides, wasserundurchlässiges, modernes Pflaster muss der erste Punkt des Arbeitsprogramms der Stadtverwaltung sein und zwar sowohl aus ästhetischen als auch aus hygienischen Gründen.

*

Die Art und Weise wie die meisten Ladenschilder ausgeführt sind und die Art wie sie ohne jede Rücksicht auf die Architektur der Gebäude angebracht werden verursacht oft ein orientalisches, bizarres und groteskes Aussehen der Strassen.

Diese Unordnung muss so bald wie möglich aufhören. Zu diesem Behufe wäre ein Nebenamt bei der städtischen Baudirektion einzurichten — an welches sich alle Schildermaler vor Ausführung einer geplanten Arbeit — unter Vorlegung einer Zeichnung in Verbindung mit einer Fassadenzeichnung des Gebäudes zwecks Bewilligung zu richten hätten.

*

Ein Faktor, der zur Verschönerung jeder Stadt ungemein beiträgt, und in Bukarest sehr wenig ausgebildet ist, sind die Gärten.

Ausser den grossen Gärten und dem Waldgürtel, welcher durch das neue Systematisierungsprojekt der Stadt vorgesehen zu sein scheint, ist es notwendig eine ganze Reihe von Grünanlagen und Gärtchen zu schaffen, überall da wo es von Bauplätzen oder Gebäuden umgebene kleine Plätze gibt, die leicht zu Gunsten der Stadt zu enteignen wären.

Wenn der Systematisierungsplan der Stadt in allen Wohnstrassen eine Rückzugslinie für die Gebäude und die Schaffung von Vorgärten vorschreiben würde und wenn auf möglichst vielen Strassen Bäume gepflanzt werden würden, dann hätten wir uns mit geringen Mitteln der Verwirklichung jener reizvollen und gesunden Gartenstadt genähert, welche das städtebauliche Ideal sein sollte.

*

Die übertrieben hohen Häuser, welche seit einiger Zeit in Bukarest gebaut werden, sind durch nichts gerechtfertigt,

da die gegenwärtige Ausdehnung der Stadt im Verhältnis zu ihrer Bevölkerung zu gross ist.

Sie werden niemals die grossen und abwechslungsreichen Höhen der überseeischen Wolkenkratzer erreichen und, da uns das Meer oder der See fehlt, niemals eine amerikanisches Bild bieten können.

Viele dieser Hochhäuser sündigen durch den Umstand, dass sie an nicht genug breiten Strassen gelegen sind und im Vergleich mit ihrer Höhe zu kleine Höfe haben, sodass sie gegen die Gesundheitsregeln verstossen. Ferner verletzen sie auch des ästhetische Empfinden, da sie Feuermauern und Lichthöfe den Blicken darbieten.

Die grosse Höhe der Gebäude wurde zuerst von den Baugesellschaften angestrebt und durchgesetzt. Als Besitzerinnen zahlreicher Baugründe, wollten diese eine möglichst grosse Rentabilität er zielen.

Trotzdem sie durch nichts gerechtfertigt wären, könnten auch die allerhöchsten Wolkenkratzer in Bukarest geduldet werden, unter der Bedingung, dass sie ringsherum frei stehen, von breiten Strassen, Plätzen oder Gärten umgeben sind und grosse Innenhöfe enthalten.

Auf alle Fälle muss Ordnung geschaffen werden in der Anarchie die gegenwärtig bei Festsetzung der Bauhöhe besteht.

4878

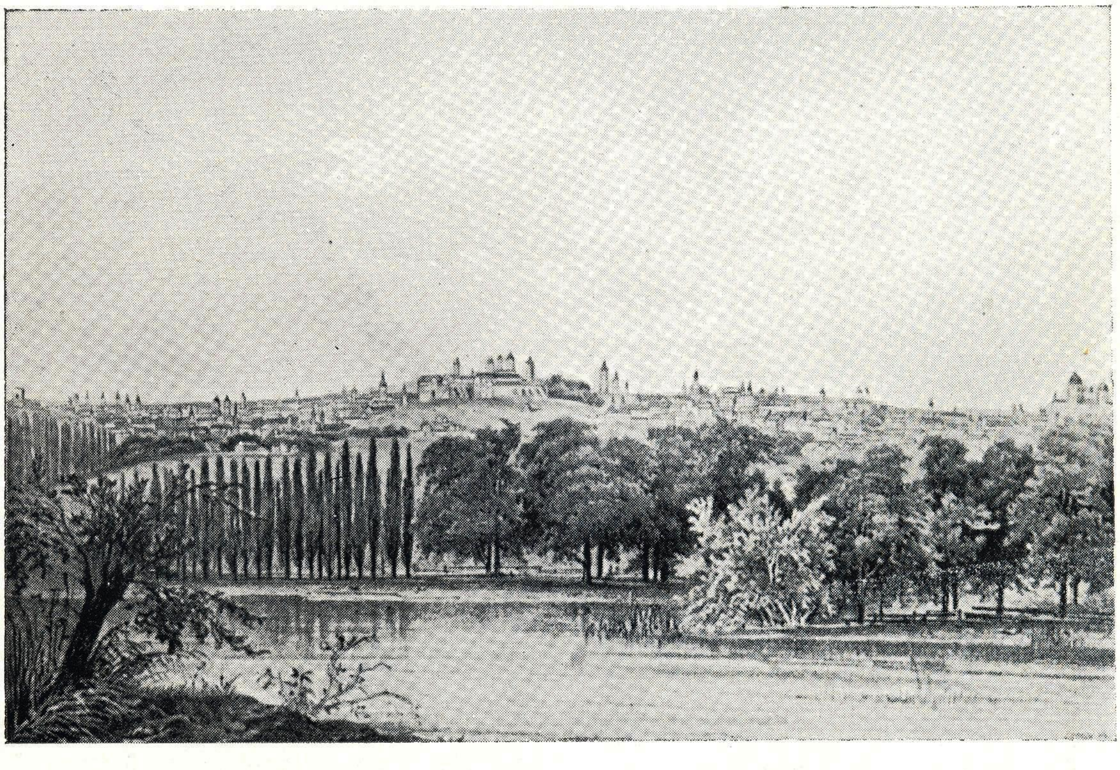

BUCUREŞTII LA SFÂRŞITUL SECOLULUI XVIII
COLECŢIA ACADEMIEI ROMÂNE

Bucarest à la fin du XVIII-éme siècle
Colection de l'Académie Roumaine

Bukarest am Ende des XVIII Iahrhunderts
Sammlung der Rumänischen Academie

CASA ŢĂRĂNEASCĂ PRIBOENI-MUSCEL
Maison paysanne
Bauernhaus

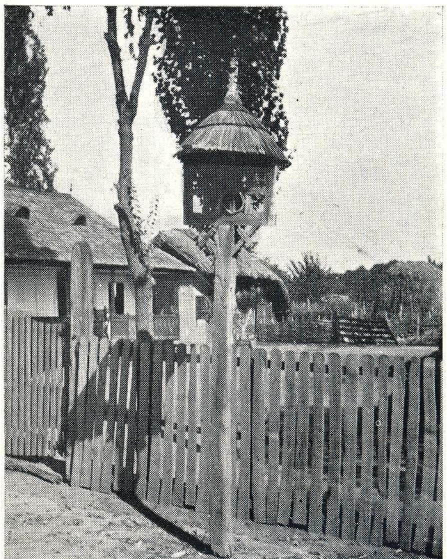

TROIŢA RĂTEŞTI-ARGEŞ
Troïtza
Troitza

EXPOZIȚIA TÂRG A INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI 1934

PRIVIRE ARHITECTURALĂ

de Arh. Prof. IOAN D. TRAJANESCU

Comitetul de organizare al acestei expoziții — exponent al Uniunii Generale a Industriei Românești — UGIR — a reușit să strângă laolaltă mostre de produse industriale din tot cuprinsul României întregite, adăpostindu-le în diverse Pavilioane, cari au fost astfel alcătuite, în cât să corespundă cât mai bine, scopului utilitar, de a cuprinde spații cât mai mari, bine luminate și aerisite, asigurând o comodă circulație a publicului prin fața standurilor cu produsele expuse.

Dat fiind varietatea produselor, s'a dat fiecărui Pavilion, anumite destinațiuni, pe categorii de produse:

Industria metalurgică, Pielărie, Mobile, Textilă, Chimică, Materiale de construcții, Petrol, Economică, Aeronautică, Alimentară, Lemnul, Hârtia, Artele grafice, Mica industrie, Casnică, Invenții, Sticla, Locomotive și vagoane, Caroserii, Clopote, etc.

In afară de Pavilioanele existente din timpul expoziției jubiliare din 1906, și cele din expoziția industrială din 1921, reparate, adăogite și amenajate, s'a clădit din nou un mare Pavilion special de 3000 mp.; iar diferite Instituții industriale și-au făcut Pavilioane proprii, așezate prin Parc, în ordinea categoriilor respective. Astfel Pavilionul Cimentului (Arh. Bolomey), Petroșani (Arh. Miclescu), Sticlei (Arh. Melun); cum și diferite mici grupări de materiale expuse liber, în grupări demonstrative: Terasitul, Bohn din Jimbolia, Simileasca-Buzău, Muschong-Lugoj, etc.

In cadrul acestei expoziții s'a înglobat și muzeele existente în Parc: Muzeul industrial al școalei Politechnice, instalat în Pavilionul cel mare din dreapta (1906) consolidat și căruia i s'a adăugat un Portic de lemn la intrare în stil țărănesc.

Muzeul agricol și silvic din Pavilionul regal (1906); Muzeul vânătoresc în Pavilionul de lângă cel regal; Muzeul Electro-technic Ing. Leonida în Pavilionul de lângă cel Politechnic (1921) cum și Muzeul Militar din Palatul Artelor (1906) care închide perspectiva esplanadei centrale a Parcului.

* * *

Arhitectura adoptată în genere nouilor Pavilioane, este cea modernă, potrivită mai ales, cu caracterul industrial al Expoziţiei.

Totuşi, dat fiind caracterul exclusiv naţional al produselor expuse, s'a căutat, ca în limitele posibilului, să se nuanţeze uşor, cu linii şi forme româneşti, unele Pavilioane mai mici, în cari s'au expus obiecte casnice, ţesături, etc.

Chiar Pavilionul cel mare lucrat din beton armat, a primit în decorarea faţadelor motive naţionale constituind un corectiv necesar rigidităţii monotone a betonului armat.

Interiorul acestui Pavilion, dă o impunătoare impresie perspectivică, prin succesiunea stâlpilor şi grinzilor de beton armat, cari susţin o uşoară boltă de 11 m. deschidere, pe o lungime de 170 m., având la chee o grosime de 4 cm., iar la reazime 6 cm.

Antreprizei Moccia şi colaboratorului ei d-l Ing. Gane, îi revine meritul executării acestui Pavilion.

* * *

O pronunţată notă de modernism oferă decorarea exterioară şi interioară a Parcului, datorită „grupului artistic" (Arh. Doicescu, Sculptor Mac Constantinescu, Pictori Maxy, şi Marg. Sterian, St. Soare). Adaptând arhitectura decorativă a recentelor expoziţii din Occident.

Prin compoziţia de ansamblu a acestor fertive s'a isbutit a se pune în evidenţă impresionanta perspectivă a esplanadei centrale, sprijinită la extremităţi pe piaţeta de la intrare, cu poarta şi pilonii înconjurători, şi pe Muzeul Militar; iar pe laturi, cu o serie de piloni şi 4 arcuri la capete, ocupând aleele laterale esplanadei centrale.

De sus de pe treptele Muzeului Militar se poate cuprinde în întregime minunata privelişte a aleei centrale complectată cu decorul natural al copacilor, al peluzelor de iarbă şi flori, şi înviorată de pitorescul reflex în oglinda lacului, din faţa grotei, strejuită ca în poveşti de giganţii, cioplíţi în stâncă de dalta măiastră a lui Paciurea, de peste un sfert de veac, pe timpul expoziţiei din 1906.

Privite de aproape aceste decoruri moderniste, s'ar părea că sufăr de unele neajunsuri de studiu al proporţiilor, siluetându-se masive, greoae, gigantice chiar, faţă de mediul înconjurător: desigur, graba executării lor până în ajunul deschiderei expoziţiei, lucrându-se ziua şi noaptea.

Totuşi, figurile reprezentative ale muncii româneşti, tăiate în siluete de mari proporţii, datorite sculptorului artei, Mac Constantinescu, răuşesc în bună parte a îndulci rigiditatea ansamblului paralelipipedic, dimpreună cu emblemele industriei româneşti (ETIR) presărate pe suprafeţe mari de pânză, cum şi panourile decorative simetrice intrării în interior, caracterizând aspectul uzinelor şi schelelor de petrol, datorite aceluiaş dibaciu artist.

* * *

Dacă aceste desenuri de ansamblu, cum şi panourile de la intrările în Pavilioane, au răuşit să dea expoziţiei o vie impresie de noutate şi exotism artistic, apoi, ele constitue un contrast isbitor cu arhitectura românească, împământenită în Parc din timpul expoziţiei jubiliare din 1906, şi păstrate cu demnitate şi distincţiune de marile Pavilioane rămase în fiinţă până azi.

Gândul românesc al creatorului acestui Parc — Dr. Istrati, imortalizat prin bronzul din faţa Pavilionului regal — se pare că dăinueşte încă, bravând tendinţa postbelică, de a se inunda Parcul cu producţiuni de artă, streine de arta strămoşească.

Rămaşi credincioşi ai acestui gând ne întrebăm dacă organele oficiale de estetică a Capitalei, nu ar găsi mijlocul ca cel puţin în acest Parc, să se adopte numai arhitectură pământeană, ca streinii care ne vizitează, sau tineretul studios, sau chiar marele public, să găsească aci, în Parcul Carol, un colţ românesc, de recreaţie şi înălţare sufletească.

Mai ales că sus, pe terasa Muzeului Militar, arde nestinsă flacăra la capul ostaşului necunoscut, pe oasele căruia se reazimă România întregită.

* * *

In numărul precedent al revistei „Arhitectura" încheiam articolul meu cu dorinţa de a se înfiinţa cenaclul „Amicii stilului românesc" cu sediul firesc la Societatea Arhitecţilor Români, care să fie un

loc de îndrumare pentru purtatul mai departe a făcliei, aprinsă cu atâta convingere şi credinţă de nepieritorul Arhitect Ion Mincu.

Un bun început se făcuse prin „Cercul Ioan Mincu" având ca tribună revista „Artele frumoase", acest frumos gând ar trebui să se înfăptuiască mai departe, fie prin paginile „Arhitecturii", fie prin articole ocazionale prin presă, fie printr'un ciclu de conferinţe publice, stabilit printr'un program amănunţit, cari apoi să se răspândească prin broşuri în massă publicului românesc.

Cei din vechea gardă a marelui învăţător al Arhitecturii pământene, vom sta cu drag alături de noua generaţie de arhitecţi, care ar purta făclia mai departe, spre cinstea neamului.

In monumentalele lucrări documentare ale lui Gh. Balş şi d. Ghica-Budeşti, se desfăşoară grandioasa epopee a arhitecturii naţionale din Moldova şi Muntenia, cu vecinătăţile lor, din cele mai îndepărtate vremuri, până la întemeierea statului român modern, dintre veacurile 12—18, din cari, noi cei de azi, suntem datori să scoatem isvoare noui în creaţiunile noastre artistice.

Cine ştie ?... Poate vom isbuti ca paralel cu curentele eterogene în artă, ce ne inundă din afară să opunem curentul sănătos al unei arte naţionale, care să dăinuiască deapururi, ca o afirmare a geniului nostru naţional faţă de curentele cosmopolite, moderniste, cubiste, etc., a căror viaţă efemeră, este ca aceia a tuturor modelor trecătoare.

L'EXPOSITION FOIRE DE L'INDUSTRIE ROUMAINE

BUCAREST PARC CAROL 1934

POINT DE VUE ARCHITECTURAL

Cet automne, l'Union Générale des Industriels Roumains (U. G. I. R.) a ouvert dans le Parc Carol, une exposition générale de l'Industrie Roumaine, dans laquelle on a groupé par catégories des échantillons des produits industriels nationaux. Ainsi dans un grand pavillon officiel de 3000 m. c. était groupée la grande industrie: Metallurgie, Peausserie, Mobilier, Textiles, tandis que dans les autres 24 pavillons du Parc étaient groupés par catégories: l'Industrie chimique, Les matériaux de construction, le Pétrole, l'Aéronautique, les Usines métallurgiques Reşiţa, l'Alimentation, la petite Industrie, les Artsménagers, Charbonnages, Ciment, Verrerie, Locomotives et wagons, céramiques, etc. De la sorte les six cent mille visiteurs de l'intérieur du pays et de l'étranger ont pu avoir une vue d'ensemble de l'effort roumain de ces derniéres années.

L'architecture moderne a été généralement adoptée tant pour les pavillons que pour les stands, caractérisée particulièrement dans la décoration du Parc et des portes d'entrée par une série de pylônes rectangulaires de proportions monumentales.

Il serait désirable que ces expositions présentant la production roumaine aient lieu dans des pavillons du style national, pour que se manifestent en même temps les aptitudes de nos artistes architectes et décorateurs, tel que l'on fit à l'occasion de l'exposition de 1906.

Pour cela la Société des Architectes Roumains devrait prendre l'initiative de guider le public et les autorités vers le développement de l'art national par la création d'un groupe artistique, qui pourrait se nommer: „Les amis du style Roumain" succédant au „Cercle Ioan Mincou".

ION TRAJANESCO
Professeur á l'Académie d'Architecture
de Bucarest

DIE MUSTER-MESSE DER RUMÄNISCHEN INDUSTRIE

BUKAREST, PARCUL CAROL 1934

BAULICHER UEBERBLICK

Im Herbst dieses Jahres hat die Allgemeine Vereinigung der Rumänischen Industriellen (U. G. I. R.) im Parcul Carol eine allgemeine Ausstellung der Rumänischen Industrie veranstaltet, in welcher sie Muster von Industrie-Erzeugnissen aus dem ganzen Lande nach Kategorien gruppiert hat.

So wurde in einem grossen 3000 Quadratmeter grossen offiziellen Pavillon die Schwer industrie, sowie die Leder-, Möbel- und Textil-Industrien gruppiert, in den übrigen 24 Pavillons des Parkes, nach Kategorien geordnet, die Chemische Industrie, die Baumaterialien-, Petroleum-, Flugzeug-, Nahrungsmittel-Industrien, die Reschitza-Werke, die Klein-Industrie, die Haus-Industrie, Erfindungen, Kohle, Zement, Glas, Lokomotiven und Waggons, die Keramische Industrie usw. So wurde den 600.000 inländischen und ausländischen Besuchern die rumänische Arbeit der letzten Jahre synthetisch gezeigt.

In Anwendung gebracht wurde im allgemeinen sowohl für die Pavillons als auch für die Stände, der moderne Baustil, welcher besonders durch die Dekoration des Parkes und der Tore gekennzeichnet war durch eine Reihe von rechtwinkligen Säulen von monumentalen Ausmassen- und der rumänische Baustil für die alten Pavillons, welche für diese Mustermesse hergerichtet worden waren.

Wünschenswert wäre es, dass solche Ausstellungen mit National-Charakter auch im nationalen Stil ausgestattet werden, damit die fremden Besucher sich nicht nur über die rumänische Arbeit, sondern auch über die rumänische Eigenart Rechenschaft geben können.

Zu diesem Zwecke müsste der Verein Rumänischer Architekten die Initiative ergreifen um den Geist der Oeffentlichkeit und der Behörden zu lenken, durch Gründung eines künstlerischen Ausschusses, unter der Bezeichuung „Freunde des Rumänischen Stils" als Fortsetzung der Gruppe „Cercul Ioan Mincu" mit der Aufgabe die nationale Architektur zu pflegen und weiterzuentwickeln.

Architect
ION TRAJANESCU
Prof. der Bauakademie Bukarest

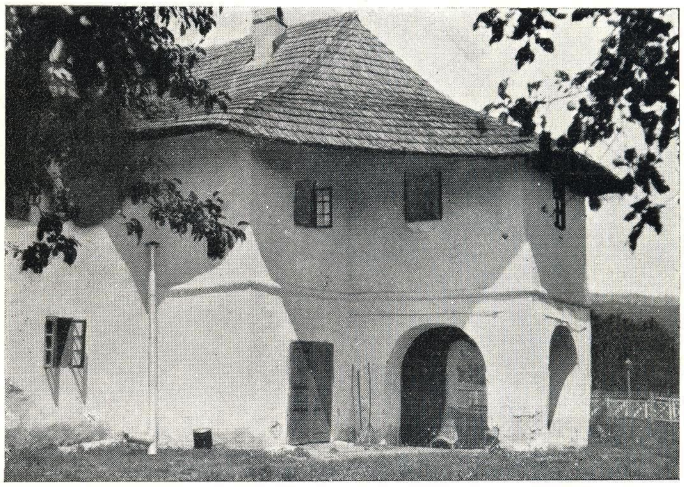

CONAC-CULĂ ARGEȘ

TECHNICA IN CONSTRUCȚIE

de arhitect FL. STĂNCULESCU

Arhitecții noștri scriu puțin. Cartea românească în materie de Arhitectură este încă un deziderat. Nici reviste, nici cel puțin articole de gazetă.

Inițierea publicului românesc în problemele Arhitecturii și frământările arhitecților, noi — arhitecții — credem că trebue să vie prin intervenția divină.

De aceia apariția volumului „Technica în construcție" la vitrina librării editoare „Cartea Românească" se poate socoti un eveniment.

Și e cinstit a recunoaște că, dacă publicațiile de Arhitectură răsar rar, înfățișearea lor este cât se poate de corectă, — chiar elegantă.

Volumul D-lui Arhitect V. Asquini, este într'adevăr technic, și din acest motiv prezentarea lui putea fi să zicem, comună. Nu numai autorul dar și editura au ținut să ne dea o carte de tipăritură și înfățișeare occidentală.

Conținutul nu e nou. Este mi-se pare a III-a ediție, însă revăzut și complectat în pasul timpului. Și pasul timpului în technică este foarte rapid.

D. Arhitect V. Asquini este un meticulos cercetător al problemelor de construcție și mai ales un admirabil concretizator.

Volumul D-sale cuprinde în 300 pagini, un vast material de construcție, sistematizat și concentrat în formule practice pe care să le poți aplica ușor și repede.

Nu-i un memento, sau un ghid anost, care de cele mai multe ori te încurcă în loc să te ajute. Technica în construcție ia problema dela capăt cu o delicată atenție asupra rolului ce-l îndeplinesc în construcție diferiți factori: proprietar, antreprenor, arhitect, autoritatea locală, lucrătorii, furnizorii, etc.

Din experiența pe care o posedă, d. Asquini a notat, a cercetat și aiurea, s'a reverificat, ca apoi să dea sentințe minunate, precise, neșovăelnice și mai ales practice.

Citez la întâmplare: „Evitați pe cât posibil a plasa coșurile pe zidurile exterioare", sau: „Lăsați proprietarului la terminarea clădirii planul conductelor de coșuri".

Studiază devizul și articolele lui, măsurătorile, contractele de angajament, analizele de prețuri.

Partea cea mai importantă și valoarea acestei cărți este claritatea cu care sunt făcute analizele de prețuri pentru fiecare articol de lucrare în parte, dând în acelaș timp și indicațiuni de modul de construcție, de calitățile materialelor, și tot ceiace trebue știut relativ la acel articol.

Complexitatea lucrărilor dintr'o construcție este înfățișeată complect, simplu și clar.

O consultă cu mare folos arhitectul, constructorul, proprietarul ca și meșterul.

Rezolvările nu sunt teoretice, sunt extrase din practică și mai ales din practica șantierelor noastre cu toate problemele de construcție ce se pun în țara noastră.

Pentru noi arhitecţii cartea mai are pe lângă documentarea technică, o importanţă mare: pune în adevărata lumină şi fixează just rolul arhitectului în materie de construcţie, atribuţiile şi remunerarea lui.

Cum n'avem o reglementare a modului de construcţie şi a conflictelor în legătură cu construcţia, cred că normele din această carte ar putea forma o bază juridică, şi ar putea fi introduse legal în contractele de Stat, litigii de construcţii, etc.

Arhitecte FL. STĂNCULESCU

SUR „LA TECHNIQUE DANS LA CONSTRUCTION"

Chez nous on écrit très peu sur l'architecture. A ce point de vue, l'apparition de „La technique dans la construction" est un vrai événement. Le livre de M. Asquini est vraiment technique et d'un aspect très élégant.

Le contenu n'est pas nouveau, car nous sommes déjà à la troisième édition, mais le materiel est revu et complété sur les progrès de la technique.

M. l'Architect Asquini a le don de concretiser. Le vaste materiel sur la construction est formulé en sentences brèves et précises, faciles à apliquer.

„La Technique dans la construction" s'occupe d'abord du rôle que les diverses facteurs, tels que: propriétaires, antrepreneurs, architecte, autorité locale, travailleurs, etc. accomplissent dans la construction.

L'auteur s'occupe aussi du dévis et de ses articles, des mesures, des contrats d'angagement et de l'analyse des prix.

La qualité la plus importante de ce livre consiste dans la clarté des analyses des prix, et des indications sur le mode de construction, sur la qualité des materiaux et sur tout ce qu'on doit savoir sur cet article.

C'est un livre de grande utilité pour l'architecte, pour le constructeur et aussi pour le propriétaire.

Pour l'architecte ce livre a en dehors de la valeur technique une grande importance: il rélève le role de l'architecte dans la construction et fixe ses atributions et aussi ses revenus.

Tant que le mode de construction et les conflits par rapport à la construction ne sont pas réglémenté chez nous, les principes de ce livre pourraient former une base juridique et être legalement introduits dans les contrats de l'Etat, litiges de construction, etc.

Architekt FL. STĂNCULESCU

DIE TECHNIK IM BAUFACH

Eine Arbeit des Herrn Victor Asquini, ist soeben erschienen und behandelt die Rolle verschiedener Faktoren im Baufach sowie die Aufstellung von Voranschlägen mit Messungen Preisen, Verträgen. Es ist eine Arbeit die alle interessiert, welche im Baufach tätig sind. Und sie kommt zur rechten Zeit.

CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ
Maison paysanne
Bauernhaus

SARMISEGETUZA...

de arhitect CRISTOFI CERCHEZ

Sau *Sarmizegetuza, Atena* şi *Roma,* contându-le în mod chronologic.

Trei puncte goniometrice. Trei puncte, vârfuri ale unuia şi aceluiaş triunghiu, figură indiformabilă, care văzută în sensul spiritual, formează baza însăşi a existenţei cosmosului, atât în religiile asiatice cât şi în creştinism; deşi Isus Christos capul religiei creştine, nu s'a considerat niciodată pe aceeaşi treaptă cu Dumnezeu, tatăl ceresc.

Când scoborăm lucrul în lumea materială, tot trei puncte vârfuri ale unuia şi aceluiaş triunghiu; Sarmisegetuza, Atena, Roma, acum două milenii şi mai bine chiar, formau pentru Europa un echilibru de forţe, fapt ce asigura un respect atât înăuntru, cât şi în afară.

Şi numai datorită acelui respect reciproc, orice gând — „nu încercare" — de a se ataca unii pe alţii, nu era posibil; încât când necesitatea cere, dictat fie dintr'un sentiment de expansiune, fie din simplă heghemonie, această încercare se întinde numai în afara Europei sau cel mult în vecinătatea coastelor Atlanticei.

Aşa se explică faptul că-i vedem pe Romani, fie în Asia Mică, fie în Nordul Africii, pe coastele Mediteranei.

Şi numai când o mică mişcare se produce din partea uneia — Romanii faţă de Daci — ceeace atrage după sine atenţiunea şi punerea în gardă a celor din urmă, permite altor rase să pătrundă prin Nordul Europei în punctele cunoscute istoriei.

Iar când în cele din urmă, ordonat de interese numai materiale şi economice, nemai putând să facă faţă cerinţelor ţării, prin forme paliative sau prin expediente dela o zi la alta, se pierde simţul realităţii şi deci rostul vieţii şi atunci se porneşte războiul de distrugere asupra Daciei bogate.

Echilibrul se distruge, se nărue, pentru a-i lua locul cea mai sângeroasă pagină a istoriei universale *„Evul Mediu"*, care aduce după sine distrugerea neîntârziată a întregului sistem, chiar distrugerea Romei, haoticul cu urmările lui incalculabile şi greu de rezolvat până în ziua de astăzi.

. . . .

Dar aceste trei puncte: Sarmisegetuza, Atena,

Roma pentru a putea fi considerate astfel, după cum le-am considerat noi, se găseau ele pe acelaş picior de egalitate?

Să analizăm starea de fapt şi să vedem.

Se înţelege că nu vom stărui prea mult pentru cele două din urmă, cunoscute în deajuns istoriei. Totuşi lăsând la o parte piedestalul cultural al Atenei sau ponderarea prea mare a Romei, care cu toate acestea se complăcea ca întreg şi nediscutat stăpânitor a tot şi a toate, nu putem să nu constatăm că faptul în sine nu a fost destul de suficient, când se făcea abstracţiune da legile naturii, de conştiinţa de „Om" component propriu, nervul principal al stării de a fi şi deci a însăşi existenţei lor ca popoare.

Discuţiunile prea lungi în jurul creaţiei, tocmai pentru ca să justifice această atitudine, omul devenind astfel un simplu exponent al naturii, deci cu diferenţierele ei, mergând chiar până a se considera ca viitor conducător până şi al astrelor, — sub forma antropomorfă bine înţeles, — ignorându-se complect egalitatea şi înăsprind raportul dela individ la individ, lucru ce crează clasele sociale, destul de depărtate una de alta, aducând după sine şi adâncind prăpastia astfel că la cel dintâiu cutremur totul se prăpădeşte.

Şi dacă lucrul nu s'a precipitat, a fost înţelepciunea celei de a treia, „Sarmisegetuza" către care oropsiţii celor două, mai priveau sperând şi ei, pentru ei, într'o îndreptare ce va eşi oarecând, din spiritul umanităţii şi care de fapt nu întârzia să vină.

Sarmisegetuza, care dela plămădirea ei, fusese crescută la o şcoală unde ideia şi chiar concepţia de „om" era sinonimă cu însăşi Dumnezeirea concepţie metafizică cu mult superioară celei grece şi celei romane, o face să fie aşezată de noi cei de astăzi, pe un piedestal cu mult superior celor două: Atena şi Roma.

Faptul în sine se atribue unui înţeles al rostului vieţii de sine stătătoare, premergătoare marelui ideal: înfrăţirea popoarelor, pe temeiul disciplinei sociale care nu întârzia să vină, fără să turbure. Astfel pătrunde în pragul ultimei etape, care vedea între oameni dragostea, cu formula dictată de însăşi Mântuitorul:

„IUBIŢI-VĂ UNII PE ALŢII"

Asta a fost dacismul în mijlocul tribulaţiunilor sterile ale altor oameni şi ca atare deci în faţa creaţiei. Şi dovada o face pătrunderea creştinismului în Dacia, încă din primul moment, fără nici un fel de vărsare de sânge şi decretarea lui ca religie de stat, poate chiar înaintea marelui rege Decebal.

Lăsat la o parte, idealul mistic, care totuşi primează, religia fiind bază a însăşi existenţei societăţii, — când este bineînţeles, înţeleasă, — Dacii cu veacuri încă înainte de Christos trăesc într'o continuă mişcare culturală şi ca, consecinţă comercială, cu popoarele asiatice premergătoare civilizaţiei Elene şi deci celei Romane, care se complectează cu cea etruscă pornită odată cu popoarele după plaiurile Daciei, datorită unei mişcări de expansiune cunoscut istoriei.

Nu ne-au lăsat nimic Dacii, spun cărturarii noştri.

Da, nu ne-au lăsat nimic pentru acei cari în necunoaşterea lor şi mai mult în faţa unei concepţii cu totul specifice, îi pun pe Daci într'o stare de inferioritate, mergând până la a le contesta chiar latinitatea.

Dar cine poate să conceapă ideia, — ca să începem prin a vorbi de limbă, — că limba unui popor se poate schimba dela o zi la alta cu foarte multă uşurinţă şi într'un interval de timp foarte scurt, dacă substratul nu e de aceeaşi esenţă?..

Când s'a mai văzut vreodată pe lume ca ocupantul să schimbe firea până şi esenţa ocupatului când în ceiace-i priveşte pe Romani în special, pe ei nu-i interesa poporul ocupat absolut deloc, gândindu-se numai la o bună administraţie cât mai nesupărătoare: asta era şi interesul lor de primă linie.

Mai mult, ei, stăpânitori ai ştiinţei dreptului, lăsau pe învinşi să se judece după legile lor, şi nu interveneau decât numai atunci când se apela la ei, în cazuri cu totul extraordinare sau când erau în joc interesele lor proprii.

Nu ne-au lăsat nimic... Dar unde pe lume există un folklor mai bogat decât al nostru, sub toate rapoartele? Unde mai găsim o muzică şi un

dans pe cât de bogat, pe atât de variat, dar bineînțeles căutat numai la țară.

In muzica românească de folklor se citește numai sentiment, iar în dansul românesc numai eleganță, fapt ce face admirația străinilor. Pe când în țările învecinate dansul se reduce la un acrobatism, în țara noastră, dansul exprimă linia cea mai simplă, cea mai elegantă?...

Dar poezia sub toate formele ei lirice, dramatice, unde ideia de univers nu lipsește, nu dovedește ea o dragoste nețărmurită pentru omenire, pentru tot ce există în lume, ca și cum nu s'ar vorbi decât de unul singur și acelaș neam pe pământ? Un mic exemplu:

Foaie verde a bobului
N'am o scară să mă sui
Sus în 'naltul cerului
Să iau cheia raiului
Să dau drumul dorului
Pe fața pământului.

Dar în numele râurilor, dealurilor, văilor, munților cari brăzdează țara în lung și'n lat, numele satelor, nume evocatoare, nume a căror majoritate dacă nu se pierd în preistorie, sunt în strânsă legătură cu popoarele care se găseau încă în mers naintea așezării istorice, în epoca de formațiune a globului pământesc.

Această întreagă toponimie nu este ea daciană?

N'au lăsat nimic scris... Dar când și unde s'au facut cercetări? Dar caracterele literilor, începând dela cele cuneiforme, trecând prin gama viitoare etruscă, apoi prin cea valahă, luată după veacuri de către slavi cu titlul de litere cilirice, sunt toate elemente formate aici pe pământul țării noastre, ale căror urme le întâlnim până astăzi și foarte des la fiecare pas.

Arta decorativă, arhitectura; dar unde există o arhitectură mai frumoasă și mai raționat întrebuințată ca arta noastră țărănească, și ale căreia urme se pierd în preistorie? Și aceasta este cel dintâiu și cel mai puternic argument care precizează vechimea și deci autohtonitatea noastră pe acest pământ, arta fiind expresiunea poporului, nu a individului. Rădăcina unei existențe de viață legată de stratele preistorice încă dela forma eolitică, ca să nu mai vorbesc de neolitic și continuarea aceluiaș fel de a fi și a vedea în stratele următoare până în ziua de astăzi.

Această bogată materie primă, în mâna acestui popor stăpânitor al centrului Europei și considerat ca Indo-Arian, dacă nu chiar ca Arian, e trecută mesopotamilor, unde ia extensiunea pe care o cunoaștem influențată bineînțeles de timp și de mediul înconjurător. Și readusă în vremurile când legăturile noastre comerciale unesc Asia cu pontul deșteptând interesul tinerilor Daci, cari merg să se hrănească la lumina Asiatică, importând pentru țara lor, un nou mod de a fi, care precizează o nouă viață și care nu turbură cu nimic vechea viață, trăind nesupărat una lângă alta, ca două surori bune, copiii uneia și aceleiași mame.

Aceasta este viața în Dacia moștenită până astăzi, în România zilelor noastre.

Da! Nu avem nimic, nu ne-au lăsat nimic pentru că nu avem nici pregătirea sufletească pentru ca să putem pricepe.

Cultura care ni se administrează prin școli, nu este la înălțimea tradiției noastre și nici nu poate fi decât cu mari sforțări. Pentru că cultura Europei, din care ne împărtășim și noi, este și prea tânără și destul de turburată din pricina evenimentelor istorice, cari au turburat întreaga viață socială și cari s'au precipitat.

Iar în cât privește pe acest popor, că această rasă ar fi scăzut ca nivel social, sau s'ar fi degradat în urmă, după cum spun cei interesați cu concursul naivității noastre culturale, să se știe că aceasta nu atinge câtuși de puțin mersul istoric al lucrului; și oricât de mare ar fi pălămida care ar căuta să înăbușe, fructul rămâne fruct. Și dovada o dă o bună parte din tineretul nostru care numai dintr'un sentiment atavic începe să se miște să se ridice, să-și dea seama de adevărul real, deși cu foarte mari greutăți din cauza nepregătirilor de care am vorbit mai sus.

Da, trăim dintr'o viață curat daciană fără ca să ne dăm seama și aceasta formează punctul nevralgic, punctul sensitiv al superiorității neamului, dacă nu chiar al rasei.

. . . .

La Sarmisegetuza se fac astăzi săpături cari scot la iveală: foruri, arcuri de triumf, amfiteatre, etc. O viață romană în toată extensiunea ei:

ULPIA TRAIANĂ

Și e bine că se fac aceste săpături pentru care nu trebue să se cruțe nici o cheltuială în îndeplinirea acestui scop.

Pentru că până la găsirea vechei Sarmisegetuze, pe care eu o cred prin alte părți și care ar scoate la iveală o întreagă civilizație, care ar schimba cu totul fața lucrului și deci mentalitatea noastră, actul roman încă este îndestulător, și destul de edificator.

Architecte CRISTOFI CERCHEZ

SARMISEGETUZA

Sarmisegetuza, Athènes et Rome, figuraient, il y a plus de deux mille ans, les extrémités d'un triangle des puissances mondiales.

Ces puissances, en équilibre assez longtemps, inscrivent, plus tard, dans l'histoire du monde, une page sanglante.

Athènes et Rome sont suffisament connues, tandisque Sarmisegetuza l'est moins.

La Sarmisegetuze des Daces, adopte, dès sa fondation une conception de la vie assez proche du christianisme à venir. Bien avant le Christ, les Daces vivent dans un mouvement intellectuel qui n'était pas moindre que celui des Grecs ou des Roumains.

Ceux qui disent qu'il ne nous est rien resté des Daces, se trompent profondément. Nous vivons, nous Roumains, sous bien des aspects, une vie purement dacienne, qui constitue la supériorité de notre race.

On fait aujourd'hui, à Sarmisegetuza, des fouilles qui découvrent des forums, des arcs de triumphe, des amphithéatres, etc. Une vie Daco-Romaine, dans toute sa splendeur. Il est bon que ces fouilles soient faites qui peuvent faire apparaitre la civilisation surprenante de ceux qui ont possedé la Dacie et dont nous, les Roumains, sommes les succeseurs.

Architekt CRISTOFI CERCHEZ

SARMISEGETUSA

Sarmisegetusa, Athen und Rom bildeten vor mehr als zwei Jahrtausenden, die Spitzen eines Dreiecks der Weltmächte.

Diese Mächte, eine Zeit lang im Gleichgewicht, verzeichnen etwas später ein blutiges Blatt in der Weltgeschichte.

Zwei davon, Athen und Rom, sind zur Genüge bekannt. Sarmisegetusa weniger.

Von seiner Gründung an adoptierte das Sarmisegetusa der Dacier eine Lebensanschauung, die dem Cristentum, das kommen sollte, nahe stand. Lange vor Christus lebten die Dacier in einer lebendigen, kulturellen Bewegung, die derjenigen der Griechen und Römer nicht nachstand.

Ganz unrichtig ist die Meinung derjenigen, die sagen, von den Daciern hätten wir nichts geerbt. Wir Rumänen leben, unter vielen Gesichtspunkten, ein rein dacisches Leben, welches die Überlegenheit unseres Volkes bildet.

In Sarmisegetusa werden heute Ausgrabungen gemacht, welche Forum, Triumphbogen, Amphitheater usw. an das Tageslicht bringen. Ein dacisch-römisches Leben in seiner ganzen Pracht. Es ist gut, dass diese Ausgrabungen gemacht werden, welche eine überraschende Zivilisation derjenigen an's Licht bringen können, die Dacien beherrscht haben und deren Nachkommen wir Rumänen sind.

BETONĂRI PE TIMP DE INGHEȚ

de arhitect VICTOR ASQUINI

S'a pus întotdeauna problema dacă trebue să se întrerupă, în cele 4 luni de iarnă, lucrările de beton și mortare. Erau probe multe cari pledau pentru o întrerupere completă în lunile expuse înghețului. Azi însă, după experiența personală și a altor specialiști, din literatura cercetată în tratate și reviste de specialitate, am ajuns la convingerea că lucrările de beton și beton armat se pot executa cu folos, fără întrerupere, și în lunile de iarnă. Continuarea lor și în aceste luni este în avantajul și al proprietarului și al constructorului și al lucrătorilor; înghețul este un obstacol, dar el poate fi combătut cu folos material pentru părțile interesate.

Desigur că betonările pe timp de îngheț cer cunoștințe deosebite, măsuri și precauțiuni riguroase de siguranță, pentru a anihila „răul de îngheț" și vre-un insucces rezultat din acesta, care ar aduce daune materiale și morale însemnate.

Adeseori, pentru edificiile mari moderne ni se acordă un timp limitat de execuție. Pentru însemnătatea unui astfel de edificiu merită să obținem posibilitatea de a lucra betonurile și în timp de iarnă.

Inginerii americani spun: „înghețul nu-i un obstacol care să aducă întreruperea lucrărilor la edificiile noastre; el cere doar omul cu pregătire technică, ca lucrările sale să aibă acelaș grad de rezistență și reușită, iarna ca și vara".

La noi sezonul de iarnă e considerat dela 15 Noembrie — 15 Martie. Și nu-i un adevărat obstacol ca, în cele 4 luni, să stagneze elevarea edificiului, când propriuzis doar 20—25 zile din iarnă sunt zile de ger aspru? In restul de timp defavorabil betonărilor se poate corija efectul frigului, prin mijloace și materiale noi ce ne stau, la dispoziție. Reușim astfel să scurtăm în mod însemnat durata de lucru a imobilului.

Americanii, fie după Linch, Gilbreth sau Hill sau citând doi europeni, inginerii Kleinlogel și F. Böhm, consideră supra-costul unei clădiri, continuând lucrările pe un șantier în plină iarnă, la 2-6 %, la construcțiuni, 4-8 % la fundațiuni.

Ținând șantierul în continuitate și iarna, uti-

lizăm la maximum parcul de ustensile și schelă, personalul de birou și conducere; avem belșug de brațe de muncă, alese la preț mult redus; putem culege și păstra elementele bune pentru lucrările noi din primăvară, și avem oferte avantagioase de materiale de calitate. Toate acestea ne ușurează regia de supracost a lucrărilor pe timp de îngheț și ne îndreptățesc a uza de orice mijloc posibil, ca edificiul să-și continue mersul său, înlăturând obstacolele intemperiilor.

Știm din experiență, răul ce există la noi că abea în cel de al 2-lea semestru al anului, apar lucrările serioase, cari până atunci s'au tărăgănit, prin studii și proecte, tergiversări, calculațiuni și licitații.

* * *

Marii practicieni remarcă că sub +8⁰ C betonul începe să sufere în priză; chiar la +3⁰ C diferă mult priza betonului de cel făcut la +18⁰ C. S'a observat că un beton făcut la —2⁰ C și lăsat apoi încă 7 zile la —5⁰, după 28 zile avea abea 1/2 din duritatea normală, iar după 3 luni 60⁰/₀ din duritatea normală, — pe care o are betonul preparat pe timp cald. Inghețul nu dăunează betonului dacă în primele 72 ore după turnare, temperatura minimă nu scade sub +2⁰ C, doar decofrarea își modifică simțitor timpul. La beton ca și la mortaruri, trebue să deosebim însemnătatea *prizei* de cea *a întăririi*. „Priza“ e trecerea, în mod lent, a materiei din stare semilichidă în corp tare, iar „întărirea“ e continuarea acelui corp de a se solidifica. Intărirea unui beton este completă, când un ac de 1 mm^2 secțiune și încărcat cu 300 g greutate nu lasă în urmă o dâră pe suprafața acelui corp dur numit beton. Intărirea cimentului este datorit unui fenomen de hidratare a elementelor active, iar fenomenul de hidratare este exotermic.

Când temperatura exterioară scoboară sub 0⁰ C, betonul pierzând din temperatura ce o produce, poate ajunge la, sau sub 0⁰, atunci apa din el îngheață. *Pentru beton înghețul înseamnă lipsa apei*; adică apa există în acel corp în stare solidă împiedicând astfel desvoltarea proceselor chimice ce trebuiau să se producă în massa betonului.

După Buchartz, soliditatea betonului făcut pe îngheț, fără precauțiuni luate față de anotimp, după 28 de zile dela desgheț betonul are o rezistență diminuată după durata de îngheț și gradul de îngheț ce a existat în el. Dela 0⁰ până la +3⁰ C betonul se întărește — neluând nici o precauțiune contra înghețului — cu o durată dublă de timp și în acest caz să nu se decofreze până când temperatura nu s'a ridicat la +5⁰ C.

Precum vedem principalul „rău de iarnă“ depinde de elementul *apă* din beton; *în totul massa de beton nu trebue să scoboare, atât în timpul execuției cât și a prizei, sub temperatura de +5⁰ C.*

* * *

Ca să obținem bune betonări pe timp de îngheț, betonul va fi lucrat;

a) numai cu ciment de priză rapidă, ciment proaspăt, din sursă de garanție; cimentul de priză rapidă, super-cimentul, rezistă mai bine temperaturilor scăzute și dă posibilitatea să obținem rezistențe inițiale mari;

b) betonul va conține un coeficient mărit de ciment, cu 10-25⁰/₀ la m^3 de beton-pastă și va fi lucrat numai prin betonieră; betoniera confecționează betonul repede, iar surplusul de ciment asigură și el un coeficient de rezistență la îngheț;

c) se va lucra cu apă încălzită la 40-60⁰ C, apa se încălzește în mici rezervoare, în albii de vagonete, sau în cazane pe cuptoare de zid improvizate; — după intensitatea înghețului variază și încălzirea apei. Apa va conține 3-5⁰/₀ clorură de calcium, sau clorură de sodiu (sare de bucătărie) sau carbonat de sodiu (sodă de spălat), — sau preparate speciale precum e „Antifrosto“, „Zeraseta“, „Recold“. Aceste adausuri grăbesc priza, iar apei îi scoboară punctul de îngheț chiar până la —30⁰. Incălzitul apei să nu treacă de 60⁰ căci dăunează cimentului;

d) nisipul și pietrișul se vor depozita în grămezi cât mai înalte, sau în silozuri, ca în interiorul grămezii înghețul să nu pătrundă; dacă gerul e prea aspru și acest material, înainte de a-l trece în betonieră, va trebui să fie încălzit pe gratii mari de tablă sau cuptoare. Grămezile vor fi acoperite cu rogojini groase de papură. Nisipul argilos vom evita să-l întrebuințăm iarna;

e) dacă lucrările de beton, beton armat, sunt sub acoperiș, se vor închide părțile laterale iar

interiorul se va încălzi prin mangale mari cu o încărcătură de 60-80 kg coks deodată sau cărbuni de piatră, cari pot rămâne în acţiune, prin o singură încărcătură de combustibil, 8-12 ore;

f) la ger aspru şi dacă lucrarea permite, întreg şantierul să fie închis prin o incintă de scânduri căptuşită cu carton izolator, care menţine lucrările de beton în o temperatură îndestulătoare. Aceasta ar fi soluţia ideală;

g) betonul armat va fi întins pe suprafeţe cât mai mici, cu continuitate. Cu cât planşeul e mai subţire, cu atât vor fi luate precauţiuni mai mari;

h) lucrările de beton imediat după terminarea lor — lucrând pe câmpuri cât mai mici — vor fi bine acoperite şi ferite de îngheţ prin saci groşi pături groase, prin rogojini de papură, prin obloane de scânduri acoperite cu un strat de nisip, şi le vom da căldură emanată de mangale în caz de îngheţ. Massa de beton, cât timp e în priză, să nu scadă, pe cât posibil, sub $+10^0$ C;

i) încălzirea incintei de lucru poate fi făcută şi prin serpentine de aer cald sau apă caldă, produsă de o locomotivă sau altă centrală procuratoare de calorii;

k) se va da toată atenţia la încălzirea materialelor ce compun betonul, ca apa necesară pentru prisă şi întărire să nu se evapore din cauza unei încălziri prea mari, sau să-şi piardă căldura în atingere cu corpuri prea reci. Massa de beton trebue să-şi facă priza şi întărirea nestingherită, la o temperatură cât mai constantă;

l) din ziua când încep lucrările de betonări şi până la decofrarea lor, şantierul va ţine un jurnal de temperatura limită din timpul betonării şi al întăririi, atât din incinta lucrării cât şi din exterior. Acest jurnal al temperaturii ne va îndruma să formăm modul de lucru cu feluritele măsuri de precauţiune şi să cunoaştem durata necesară de a ţine betonul cofrat, etc.

* * *

Prin pregătiri technice şi măsuri riguroase de siguranţă, vedem că îngheţul e un obstacol ce se poate învinge şi că un edificiu îşi poate continua lucrul său şi în lunile de iarnă. Detalii mai ample nu se pot da în cadrul restrâns al unei reviste; sunt tratate întregi ce se ocupă in extenso asupra acestui capitol: „răul de îngheţ".

Proprietarul, arhitectul şi constructorul vor şti importanţa ce trebue să acorde edificiului lor şi dacă au interesul ca lucrările să se continue neîntrerupt şi în lunile de iarnă, mai ales în acele regiuni unde iarna are o durată de îngheţ poate tot atât de lungă cât vara.

Architecte VICTOR ASQUINI

LE BÉTONNAGE PENDANT LA GELÉE

Dans les régions où l'hiver est de longue durée ill est préférable de continuer les travaux, même pendant la gelée. Les grands édifices modernes, pour l'éxecution desquels nous disposons d'un temps limité, éxigent la préparation du béton dans n'importe quelle saison. La gelée n'est pas un obstacle qui puisse provoquer l'interruption des travaux de nos édifices, mais pour que les travaux aient le même coéficient de résistance et de bonne réussite que ceux executés pendant l'été, le constructeur doit avoir de fortes connaissances techniques.

A l'avis des spécialistes consommés, le prix de revient augmente pour les travaux éffectués pendant l'hiver de 2-6$^0/_0$ pour la construction, de 4-8$^0/_0$ pour les fondations.

La seule difficulté du travail c'est *l'eau,* qui gèle et empêche le développement des procès chimiques qui s'effectuent dans le mortier et dans le béton. Le béton peut être preparé dans n'importe quel mois de l'année, en employant des matériaux d'excellente qualité et en prenant des précautions spéciales pour que la température de l'eau ne descende pas sous $+5^0$ C.

On arrive ainsi à achever les travaux au moins trois mois à l'avance. Par conséquent, pour une faible augmentation du prix, le propriétaire pourra mettre son édifice plus tôt en exploitation et le constructeur, par la remise rapide de l'immeuble, touchera son bénéfice dans un temps minime.

Architekt VICTOR ASQUINI

BETONARBEITEN BEI FROST

In Gegenden, wo die Wintermonate von langer Dauer sind, besteht oft die Notwendigkeit Betonarbeiten auch bei vollem Frost fortsetzen zu müssen. Bei den heutigen modernen Grossbauten, deren Fertigstellungsfrist oft beschränkt ist, muss die Möglichkeit

gesucht werden, Betonarbeiten auch im Winter ausführen zu können. Frost darf keine Ursache für eine Bauunterbrechung sein. Es bedarf jedoch gründlicher Sachkentniss, um denselben Gütegrad zu erreichen, wie bei den Arbeiten, die im Sommer. ausgeführt werden.

Anerkannte Fachleute schätzen, auf Grund von Erfahrungen, die Mehrkosten bei Betonarbeiten im im Winter mit 2-6% bei Hochbauten, und 4-8% bei Fundierungsarbeiten.

Die einzige Schwierigkeit beim Betonnieren im Winter bildet das Wasser, welches gefriert und so die Entwicklung der chemischen Prozesse hemmt und die Bildung des neuen Materials, des Betons, hindert.

Durch verschiedene technische Mittel und Massnahmen, sowie durch Verwendung bestimmter Materialien kann man aber den Einfluss des Frostes und seine schädlichen Wirkungen ausschalten, indem man den Betonmörtel nicht unter + 5° C sinken lässt, sodass Betonarbeiten zu jeder Jahreszeit mit Erfolg möglich werden.

Durch einen verhältnismässig geringen Mehraufwand kann man eine um drei Monate verkürzte Bauzeit erreichen, sodass der Bauherr früher zur Ausnützung des investierten Kapitals und der Bauunternehmer ebenfalls zeitiger zu seinem einkalkulierten Gewinn kommen.

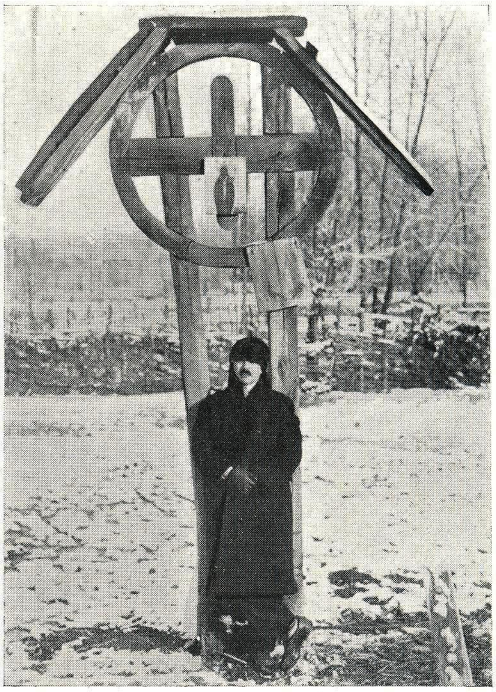

TROIȚĂ PRIBOENI-MUSCEL
Troïtza
Troitza

DESPRE PLANUL DE SISTEMATIZARE AL BUCUREȘTILOR

de arhitect AL. ZAMPHIROPOL

Bucureștii oraș capitală a țării este centrul motor al organizației naționale, centrul administrativ, economic, cultural și militar. El a devenit un centru de atracție Sud-Est European și tinde să ajungă un factor important în organismul legăturilor internaționale. Personalitatea sa decurge din situația geografică și factorii ce modelează această stare, adică traseul și caracterul căilor de comunicație, densitatea, înălțimea și arhitectura construcțiilor: lucrările edilitare, higienice și estetice, starea socială, economică și tehnică etc. Aspectul urbei este deci în strânsă legătură cu aspectul clădirilor și al cadrului înconjurător precum și cu evoluția activității cetățenești. Acestea sunt considerațiunile care trebue să ne conducă pentru a imprima Bucureștilor un caracter propriu, în raport cu specificul regiunei și al nației.

Actuala stare a Capitalei nu corespunde cerințelor vieții moderne și nici rolului ce trebue să aibă ca metropolă națională și europeană. Se impune deci cât mai grabnic o sistematizare curagioasă și rațională pentru a ridica orașul la nivelul timpurilor ce trăim și a lăsa generațiilor viitoare un patrimoniu armonic și util. Pentru acest fapt trebue să se stimuleze prosperitatea urbei, sprijinind comerțul și industria și creindu-le elementele propice desvoltărei lor. Să se construiască un centru administrativ, unde se vor grupa edificiile publice, creindu-se piețe și perspective monumentale. Să se degajeze și să se amenajeze pozițiile actuale: monumente istorice și edificiile publice existente, creindu-le cadrul cel mai favorabil. Să se amenajeze squaruri, grădini publice și parcuri de sport. Să se degajeze circulația și să se îmbunătățească mijloacele de transport. Să se asaneze cartierele insalubre, construindu-se cartiere grădini cu locuințe particulare, răspândind cât mai mult acest obicei al pământului. Să unim utilul cu frumosul procurând cetățenilor confortul higienic și esteticul cadrului activității lor.

Planul de sistematizare al Capitalei ar fi trebuit netăgăduit să fie principala preocupare a Administrației Municipiului. Necesitatea acestui plan nu mai poate fi discutată astăzi când el se impune cu cea mai strașnică urgență, ca singurul remediu salvator al unei vieți sociale stânjenită într'un oraș necorespunzător cerințelor vremii.

Insuficiența arterelor mari de circulație cauzează pierderi materiale considerabile, în timp ce propria viață a cetățeanului se află în veșnică primejdie.

Dezordinea alinierilor clădite dă loc unei inarmonii respingătoare, pecetie stranie a unei administrații nevolnice și nepricepute.

Este just că unii primari de inițiativă au încercat, deși molatec și parțial, să remedieze acest rău prin unele măsuri grăbite și fatalmente, ca orice improvizație fără baze, fără studiu aprofundat și fără direc-

PLANUL BUCUREȘTILOR IN STAREA ACTUALĂ
Le plan de Bucarest dans l'état actuel
Der Plan von Bukarest im heutigen Zustand

Arhitect AL. ZAMFIROPOL

PLANUL DE SISTEMATIZARE AL ORAŞULUI BUCUREŞTI, PREZENTAT IN ANUL 1931
Le plan d'aménagement de la Ville de Bucarest prèsenté en 1931
Systhematisierungsplan der Stadt Bukarest, im Jahre 1931 vorgelegt

tive clare. Aceste încercări au avut însă efect redus, localnic sau chiar inexistent.

A venit epoca construcțiilor din ultimii ani care a mărit haosul până la paroxism și în momentul de față ne aflăm într'o dezorientare perplexă.

A sosit însfârșit momentul hotărâtor: cetățeanul se alarmează și reclamă cu tărie dreptul său la viață, într'un oraș unde să poată circula, să poate respira, să poate lucra, unde să poate viețui în condițiuni optime. Altfel nu e departe apusul unei populații și poate al unui neam, căci în această capitală se plămădesc destinele nației.

Oare acești București, așezați la răspântia drumurilor dinspre toate unghiurile țării precum și pe marginea mărilor căi continentale va marca el o etapă a civilizației, din aceste regiuni, sau și-a sfârșit destinul?

Se vorbește dela o vreme, cu mare emfază și cu bogăție de fraze, de un plan de sistematizare, care ar fi fost promis bucureștenilor pentru finele lunei Octombrie. Și se întreabă bietul cetățean: veni-va acest eveniment? Il dorim cu toții, îl dorim din suflet toți acei care am contribuit și contribuim cu ceva la propășirea orașului. Dar suntem amăgiți, cred și de data aceasta. Ceeace ni se prepară este desigur incomplect și neoperant. S'a urmărit, ca întotdeauna; o cale lăturalnică cu calcule mărunte și nu o cale loială, normală, cu rezultate satisfăcătoare, cum ar fi fost aceia a concursului public.

Planurile reproduse aci au fost fotografiate în atelierele ziarului „UNIVERSUL" și oferit Primăriei încă din anul 1931. Această ofertă a fost repetată și în primăvara anului 1934 și chiar astăzi autorul este dispus să-l doneze Municipiului, pentru cetățenii Capitalei, spre a servi drept călăuză sistematizării ce se așteaptă. Planurile de aci nu sunt decât studii dintr'o serie de planuri și detalii, studiate cu deamănuntul de ani de zile, planuri cari ar fi putut ori când constitui fondul operațiilor de sistematizare a orașului. Aceste lucrări n'au întâlnit însă la Primărie decât binevoitori imitatori, insuficient pregătiți pentru a le traduce în imagine sau în fapt. Totuși ele au constituit în mare măsură, baza discuțiilor ce au dus la alcătuirea planului director, ce se dezvoltă acum de serviciile Primăriei.

Suntem fericiți că am contribuit astfel la directivele generale ce vor duce, sperăm, la o soluționare, fie chiar parțială a problemelor urbanistice, ce se pun pentru sistematizarea Capitalei.

Amenajările indicate în aceste planuri au fost comandate de cerințele momentului și de posibilitățile de realizare limitate, ce ni s'au pus în vedere. Totuși se pot distinge arterele radiale și transversalele N. S. și E. W. precum și arterele inelare deservind centrele importante. La trasarea acestor artere, s'a ținut cont de natura topografică a terenului și de ulilizarea arterelor deja existente. Deasemenea sunt prevăzute principalele expropieri și amenajeri de piețe, squaruri și parcuri. Distingem în deosebi „Centrul civic" înconjurat de un „ring" ce a rezultat din întretăierea arterelor de circulație. Toate accidentele de teren au fost speculate pentru a da perspective monumentale sau grădini publice. La încrucișări de artere importante s'au prevăzut piețe mari cu circulație giratorie. Deasemenea se găsesc *piețe arhitectonice* închise, creind „tablouri urbane" caracteristice. Parcurile au fost cât mai judicios distribuite și amenajate pentru a da efecte cât mai variate. Tot astfel și squarurile de cartier, prevăzute în apropierea școlilor și dispensariilor. Halele centrale au fost deplasate spre sud, în vecinătatea abatorului, unde va fi și un târg de vite, în apropierea marelui port comercial. Gările sunt strâns legate între ele printr'o centură ferată suburbană. In apropierea lor se găsesc halele de cartier ușor alimentate prin linii ferate și șosele de penetrație. Cartierele au fost redistribuite și specializate.

In curând vom publica un plan complect de sistematizare cu numeroasele anexe ce necesită asemenea lucrare. Din indicațiile rezumative ce dăm aci se înțelege îndeajuns importanța problemelor de rezolvit. Sunt unele cerințe imediate, altele mai îndepărtate și în sfârșit altele viitoare, pentru care generația actuală este datoare să prevadă cadrul desvoltărei nestânjenită a orașului și să dirijeze vitalitatea lui. Este necesar deci să desprindem mai întâi sensul tendinței de creștere a aglomerației bucureștene și apoi să o stimulăm preparând elementele propice.

Un plan de sistematizare de importanța celui de care ne ocupăm trebuește realizat cu concursul tuturor organelor sociale, fiecare însă activând în sfera drepturilor și în măsura competinței. Să sperăm că simțul național și curajul civic ne va ajuta să desăvârșim opera ce ne incumbă. Astfel vom face ca Bucureștiul viitorului să devie un oraș lumină la poarta orientală a civilizației europene.

AL. ZAMPHIROPOL
Arhitect urbanist. Dipl. de Guv. Francez

Architecte AL. ZAMPHIROPOL

LE PLAN D'AMÉNAGEMENT DE LA VILLE DE BUCAREST.

Les aménagements indiqués dans ce plan, ont été commandés par les besoins immediats signalés par l'administration et les possibilités de realisation mises en vue. Néanmoins on peut distinguer les artéres radiales et les transversales N. S. et E. W. de même que les artéres circulaires désservant les centres sociaux importants. Lors du tracé de ces artéres

on a suivi antant que possible la nature topographique du terrain et le raccord avec les artéres déjà existantes.

Par ailleurs on a prévu les principales expropriations a effectuer et l'aménagement des places, squares et parcs publics. On distingue notamment le „Centre civique“ entouré par une ceinture de boulevards, qui resulte du croisements des artéres de grande circulation.

Tous les accidents du terrain ont été etudiés en vue de présenter des perspectives monumentales ou jardins publics. Aux grands Carrefours on a disposé des places à circulation giratoire.

De même on trouve des places architecturales fermées, présentant des „tableaux urbains“ caracteristiques. Les parcs ont été judicieusements disposés et largement aménagés, pour des effets très variès, ainsi que les squares de quartier, qui ont été prévus principalement aux abords des écoles et dispensaires publics.

Les halles centrales ont été deplacées vers le Sud, dans le voisinage de l'abattoire, ou il se trouvera un marché à bestiaux, tout prés du grand Port Comercial. Les gares, sont reliées par une ceinture de voies ferrées suburbaine.

Dans leur proche voisinage se trouvent les marchés de quartiers facilement desservis par des voies ferrées et des artéres de penetration. On a procédé au zonage en redistribuant et specialisant les quartiers.

Prochainement M-r l'architecte Zamphiropol va publier un etude complet du plan d'amenagement de Bucarest avec les nombreuses annexes et données que comporte un pareil travail.

Architekt AL. ZAMPHIROPOL

DER SYSTEMATISIERUNGS-PLAN DER STADT BUKAREST.

Die in diesem Plan vorgesehenen Massnahmen sind angepasst den, von der Verwaltung bezeichneten augenblicklichen Anforderungen, und den Möglichkeiten der Durchführung, die uns angegeben wurden.

Auf diesem Plan kann man Verkehrsadern unterscheiden, die strahlenartig verlaufen, solche, welche die Stadt transversal, in Nord-Sud oder West-Ost Richtung durchschneiden, und Ringstrassen, welche die Hauptbrennpunkte des Stadtlebens verbinden.

Bei der Trassierung dieser Verkehrsadern wurden sowohl die Geländeverhältnisse als auch die Verwendung bestehender Verkehrsadern berücksichtigt. Desgleichen wurden die wahrscheinlich notwendigen Enteignungen vorgesehen, sowie die Schaffung von Plätzen, Squares, Parks usw. Insbesondere ist das Stadtzentrum zu unterscheiden, welches von einem Boulevards-Gürtel umgeben ist, der aus der Kreuzung der grossen Verkehrsadern resultiert.

Alle Bodenerhebungen wurden im Hinblick auf die Schaffung von monumentalen Perspektiven oder von Volksgärten untersucht. Bei den Kreuzungen grosser Verkehrsadern wurden grosse Plätze mit Ringverkehr vorgesehen. Desgleichen finden wir auch geschlossene „Architektonische Plätze“, welche charakteristische „Stadtbilder“ ergeben.

Die Gärten wurden vernünftig verteilt und grosszügig ausgestattet, um möglichst verschiedenartige Effekte zu erzielen. Ebenso die Plätze der verschiedenen Viertel, welche hauptsächlich neben Schulen und öffentlichen Kliniken vorgesehen sind.

Die Zentralmarkthallen wurden mehr nach Süden verlegt, in die Nachbarschaft des Schlachthauses, wo auch ein Viehmarkt eingerichtet werden wird, sehr nahe von dem grossen Handelshafen. Die Bahnhöfe werden durch einen Ring von Untergrundbahnen miteinander verbunden. In nächster Nähe der Bahnhöfe wer die Marktplätze der verschiedenen Stadtteile geschaffen, die leicht durch Eisenbahn und grosse Einfallstrassen beliefert werden können.

Wir haben die Stadt in Zonen eingeteilt und die verschiedenen Viertel spezialisiert.

In Kürze wird Herr Arch. Zamphiropol eine vollständige Abhandlung über den Systematisierungsplan der Stadt Bukarest veröffentlichen, mit allen, bei einer derartigen Arbeit erforderlichen Daten und Beilagen.

HUREZ: PRIDVORUL ARHONDĂRIEI
Gallerie exterieure d'Archondarique
Aussengallerie des Arhondarie

Colecţia GR. N. MANU

NUNTĂ ŢĂRĂNEASCĂ
Noce paysanne
Bauernhochzeit

INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI

de arhitect FLOREA STĂNCULESCU

Localul Institutului de Cercetări Agronomice este ca structură un conglomerat de laboratoare, grupate pe Secţiuni. Ansamblul formează o foarte interesantă uzină.

Rolul arhitecţilor nu s'a mărginit la o distribuţie corespunzătoare unui program dat, ci o încordată atenţie a fost necesară pentru a concepe şi a coordona întreg complexul de laboratoare cu bagajul lor indispensabil de instalaţiuni variate şi complicate.

In conformitate cu Legea de înfiinţarea şi organizare a Institutului, localul cuprinde următoarele Secţiuni:

1. Fitotechnie, Panificaţie şi Morărit.
2. Fitogenetică, Viticultură şi Horticultură.
3. Chimie, microbiologie şi fizică agricolă.
4. Fitopatologie, Entomologie şi parazitologie.
5. Creşterea animalelor.
6. Maşini, îmbunătăţiri funciare şi construcţii agricole.
7. Economie rurală.
8. Administraţia centrală cu bibliotecă generală agricolă şi sala de prelegeri.

Fiecare din aceste Secţiuni este o unitate cu organizaţia, funcţionarea şi necesităţile ei speciale.

Aşezarea lor în local se vede detaliat în planurile ce dăm.

Administraţia, partea publică şi oficială, precum şi Secţiunile fără laboratoare s'au aşezat la centru.

Secţiunile cu laboratoare complicate cu nişe de analize şi ventilaţii speciale s'au aşezat în aripa stângă în planuri suprapuse pentru a se concentra instalaţiile.

Asupra instalaţiilor vom da câteva lămuriri.

Incălzirea centrală este prin calorifer de apă caldă cu pompe. Distribuţia se face pe 12 conducte principale, putând acţiona separat. Traseul conductelor pentru a nu incomoda subsolul, a fost făcut printr'un canal sub trotuar.

Sala cazanelor este aşezată la subsol sub amfiteatru, cu aparatura necesară de control, într'o cameră specială alăturată, de unde se conduce încălzirea generală, prin termostate.

Au fost prevăzute boilere de apă caldă, precum şi cazane pentru condiţionarea aerului la ventilaţiile artificiale din amfiteatru şi aripa stângă.

Electricitate. Este nevoe de curent trifazic pentru energie la 220 Volţi şi curent monofazic pentru lumină 110 Volţi.

Curentul procurat de U. C. B., printr'un transformator în corpul construcţiei.

Electricitatea e distribuită dela tabloul general pe Secţiuni, fiecare cu tabloul lor.

Apa. Se întrebuinţează apa oraşului şi la caz

de nevoe se poate completa cu apă subterană. Un bazin de 50 m. c. alimentează prin hidrofoare întreaga instalaţie a clădirii. Repartizarea se face, tot separat pentru fiecare Secţiune în parte.

Gaz. O uzină proprie cu aparatul — gazogen — utilizând gazolină produce gazul necesar laboratoarelor, trecând prin centrala de distribuţie a fiecărei Secţiuni în parte.

Ventilaţii. Nişele de laborator sunt ventilate artificial prin exhaustoare, astfel ca orice produse în gaze să fie aspirat. Pentru înlocuirea aerului evacuat s'au prevăzut conducte de aducere, aerul fiind încălzit sau răcit după împrejurări.

Deasemenea amfiteatrul a fost prevăzut cu ventilaţie artificială de aer condiţionat, ca şi întreaga aripă stângă, unde sunt laboratoarele cu nişe.

Această parte este încă în proect.

S'a renunţat în acest Institut la instalaţiile de aer comprimat, vid şi apă destilată, nevoia lor fiind satisfăcută cu aparate speciale de fiecare laborator care le foloseşte.

Mai avem în acest Institut o nişă de azot, construită în tuburi de bazalt speciale, în condiţiuni care o fac unică în Europa.

Deasemenea se mai găseşte în clădire o mulţime de instalaţii, necesare secţiunilor, frigorifere, cuptoare, mori, etc., mai sunt, desigur, instalaţiunile sanitare şi de canalizare.

Dela început s'a propus principiul şi aşa s'a executat, ca toate conductele de instalaţie să fie aparente pentru a fi uşor controlabile.

La fiecare etaj şi pentru fiecare aripă, la mijlocul ei, avem o centrală de distribuţie care deserveşte partea respectivă.

In fiecare laborator a fost nevoie de mai multe mese de lucru şi la fiecare masă mai multe robinete pentru apă, gaz şi electricitate cu canalizarea respectivă.

Pentru ca toate aceste conducte să fie controlabile şi vizitabile, s'a ulilizat pentru traseul lor un sistem nou, aşezându-se sub pardoseală în canale anume făcute. Mesele şi canalele sunt indicate în planurile ce prezentăm. După ce s'a făcut traseul de distribuţie general al instalaţiilor a fost nevoe a se fixa în detaliu pentru fiecare laborator, traseul special, întocmindu-se planuri la scara mare 0,05-1 m.

Una din aripi — cea stângă — este aproape terminată şi activitatea ştiinţifică a început în câteva Secţiuni.

Arhitecţii au căutat să dea atât ca înfăţişare exterioară, cât şi interioară, impresia de instituţie ştiinţifică, sobră, luminoasă, fără ornamentaţii şi cât mai complect înzestrată.

Architecte FL. STĂNCULESCU

L'INSTITUT DE RECHERCHES AGRONOMIQUES DE ROUMANIE.

L'édifice de L'Institut de recherches est comme structure un conglomérat de laboratoires groupés par sections.

Chaque section travaille à part.

Les laboratoires aux niches d'analyses et instalations compliquées sont placés dans l'aile gauche de l'édifice.

On a donné une attention spéciale aux instalations suivantes :

Chauffage central.

Instalation électrique.

Energie 220 w. et lumière 110 w.

L'eau courante.

Le gaz procuré par une Uzine de l'établissement.

Ventilations artificielles pour les niches, amphithéâtre et laboratoires.

La plus perfectionnée niche d'azot.

Frigorifères et instalations nécessaires aux sections.

Une centrale d'installations existe pour chaque aile et étage.

Le trajet entier de toutes les instalations est visible et peut être visité ; dans les laboratoires il est placé sous le plancher.

Les architectes ont imprimé à cet édifice le caractère d'une institution scientifique, sobre, à pans ouverts, sans ornamentation et mise à point à ce qui concerne l'utillage des installations.

Arhitekt FL. STĂNCULESCU

DAS RUMÄNISCHE INSTITUT FÜR ACKERBAUE-RFORSCHUNGEN.

Das Lokal des rumänischen Institutes für Ackerbauerforschungen stellt sich als eine Gliederung von zahlreichen Laboratorien dar, die sich in Sektionen gruppieren.

Iede Sektion arbeitet unabhängig.

Die Laboratorien mit Nischen für chemische Versuchungen und bemerkenswerten Instalationseirichtungen wurden im linken Flügel angebracht.

Centralheizung.

Hidrophoreinrichtung.

Elektricitätstrom für Energie 220 W. und für Lichtbesorgung 110 W.

Luftgas wird aus eigener Fabrikation erzeugt.

Die Nischen für chimische Versuchungen sowie das Amphiteater und die Laboratorien haben artifizielle Belüftung.

Die Nitrogen nischen wurden gemässig sehr gut ausgearbeitet.

Iede Sektion besitz die notigen Kaltluft und Spezialeinrichtungen.

Iedes Gebäudeflügel hat seine eigene Einrichtungszentralle.

Alle Instalations-Kondukten können gesehen werden und sind damit unter strengster Beobachtung gehalten. In den Laboratorien befinden sich die Ausguftkondukten unter dem Boden.

Die Arhitekten haben gesucht diesen Gebäude den Charakter eines wissenschaftlichen Institutes zu geben und haben dazu die strengste Einfachheit verwicklicht, verbunden mit starkgeöfftenten Flächen und gut ausgerüsteten Einrichtungen.

Arhitecţi STĂNCULESCU, PLĂMĂDEALĂ şi PETERNELLI

INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE — BUCUREŞTI
L'institut des recherches agronomiques
Landwirtschaftliches Forschungs-Institut

*

Arhitecţi STĂNCULESCU, PLĂMĂDEALĂ şi PETERNELLI

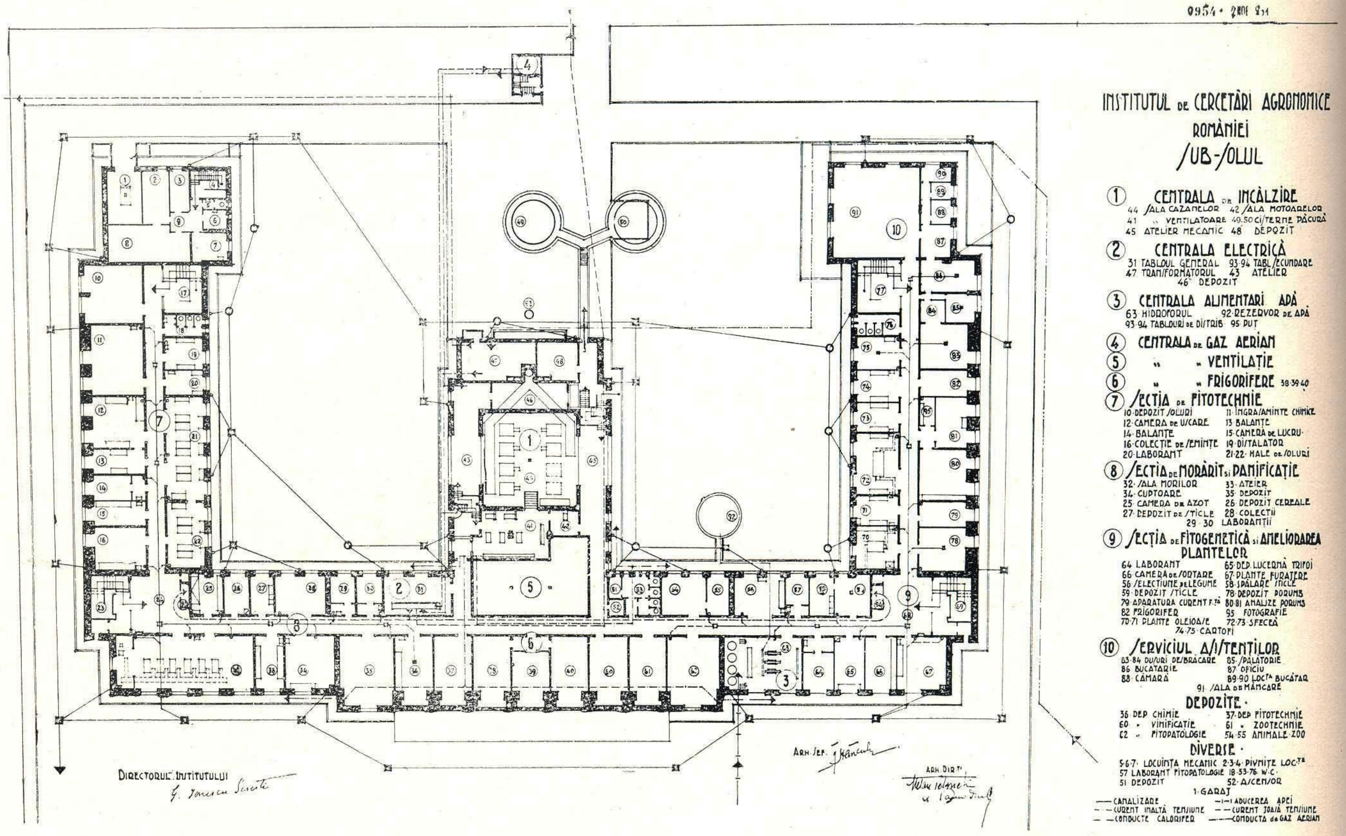

PLAN SUBSOL
Plan du Sous-sol
Grundriss des Kellergeschosses

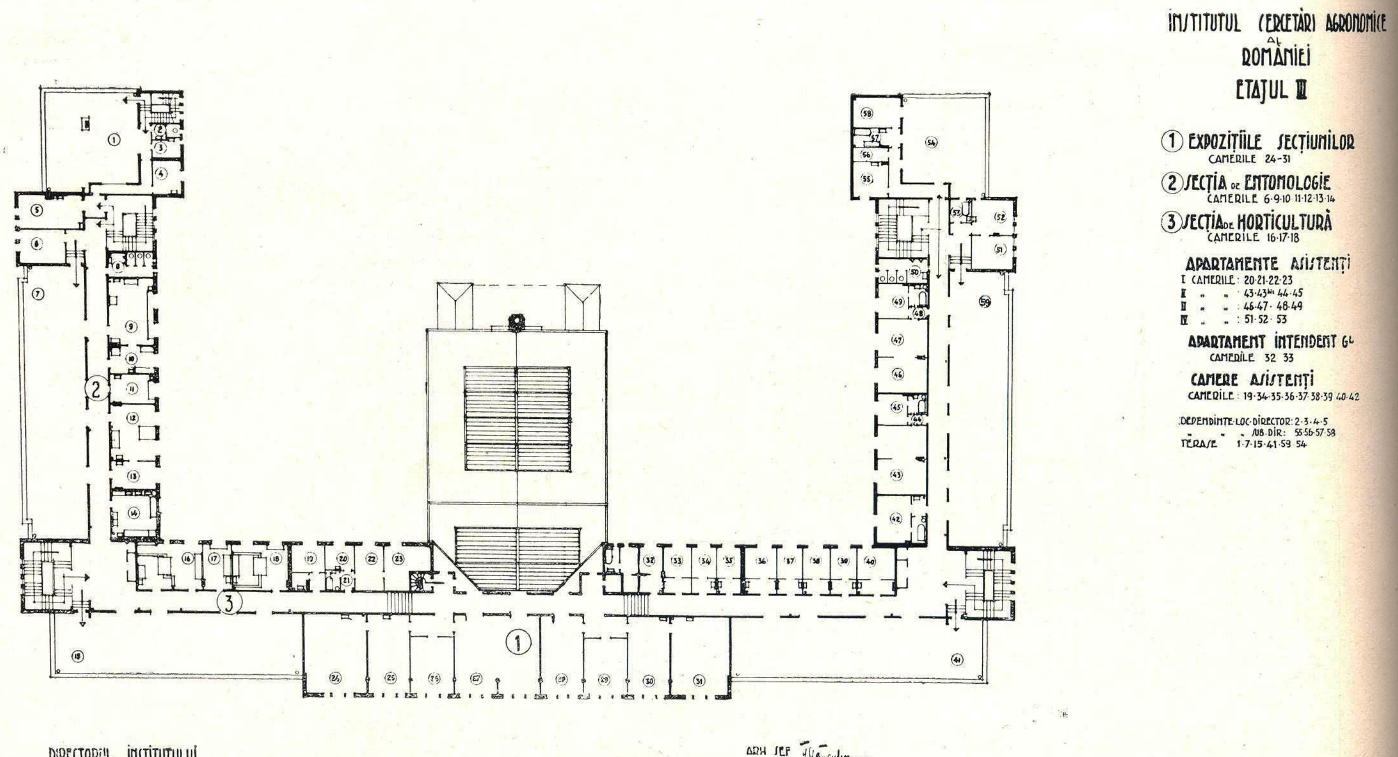

INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE
L'institut des recherches agronomiques
Landwirtschaftliches Forschungs-Institut.

PLAN ETAJ III
Plan du III-éme étage
Grundriss des III. Stockes

Arhitecţi STÁNCULESCU, PLĂMĂDEALĂ şi PETERNELLI

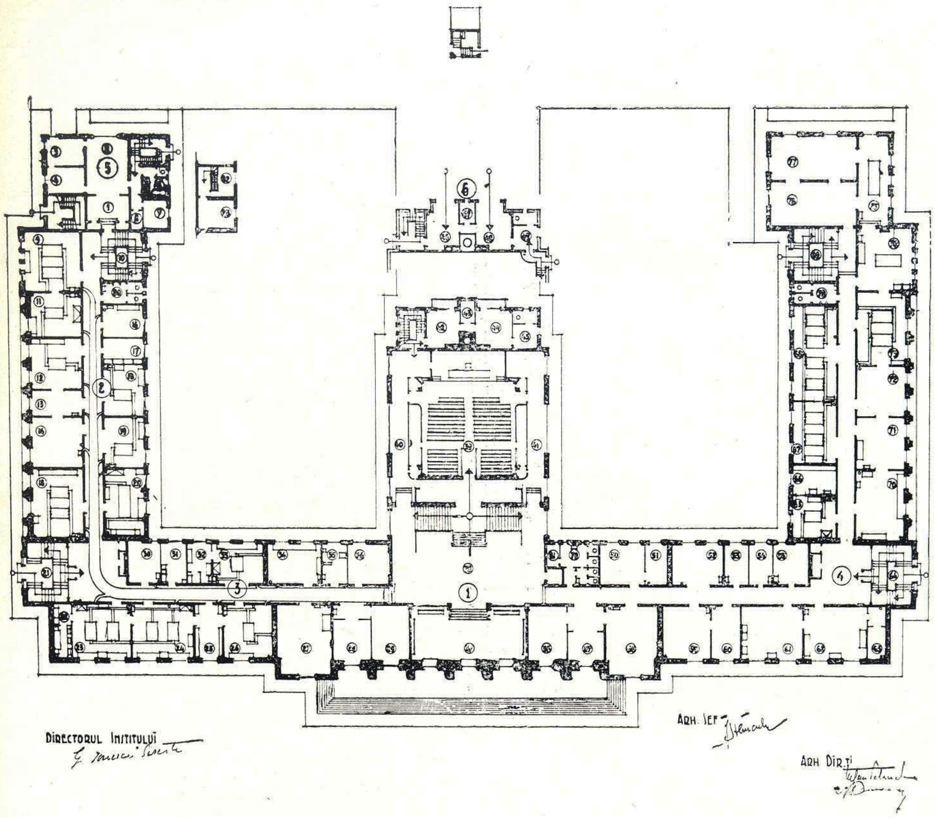

PLAN PARTER
Plan du Rez-de Chaussée
Grundriss des Erdgeschosses

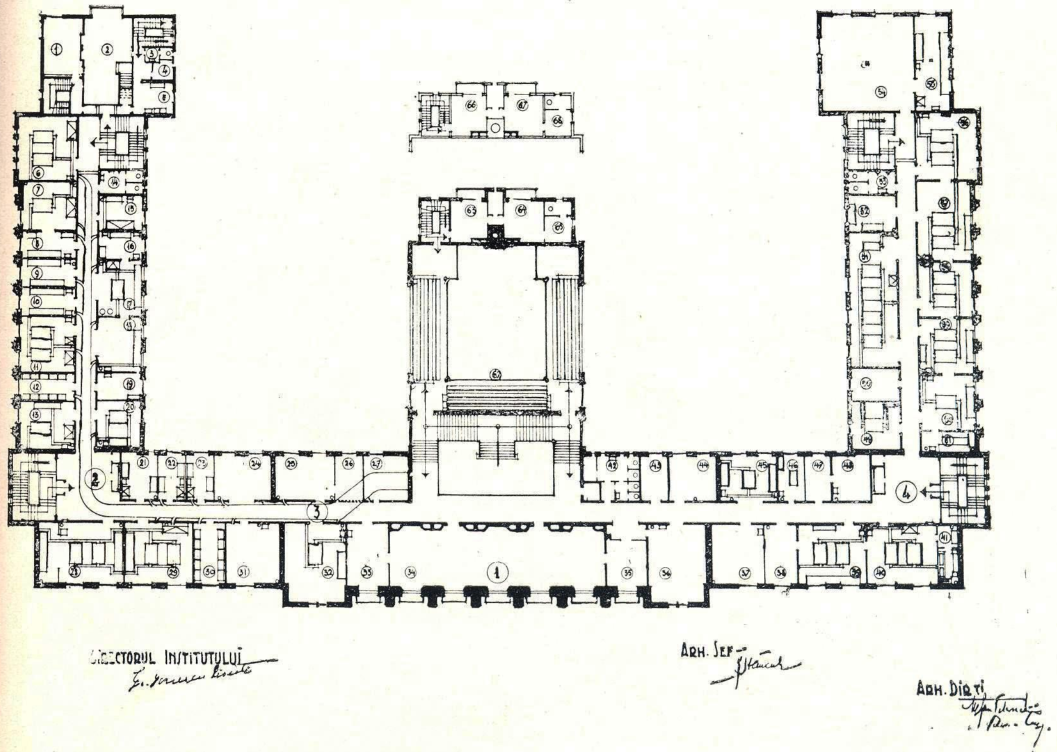

INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE
L'institut des recherches agronomiques
Landwirtschaftliches Forschungs-Institut.

PLAN ETAJ I
„ du I-er étage
Grundriss des I. Stockes

Arhitecţi STĂNCULESCU, PLĂMĂDEALĂ şi PETERNELLI

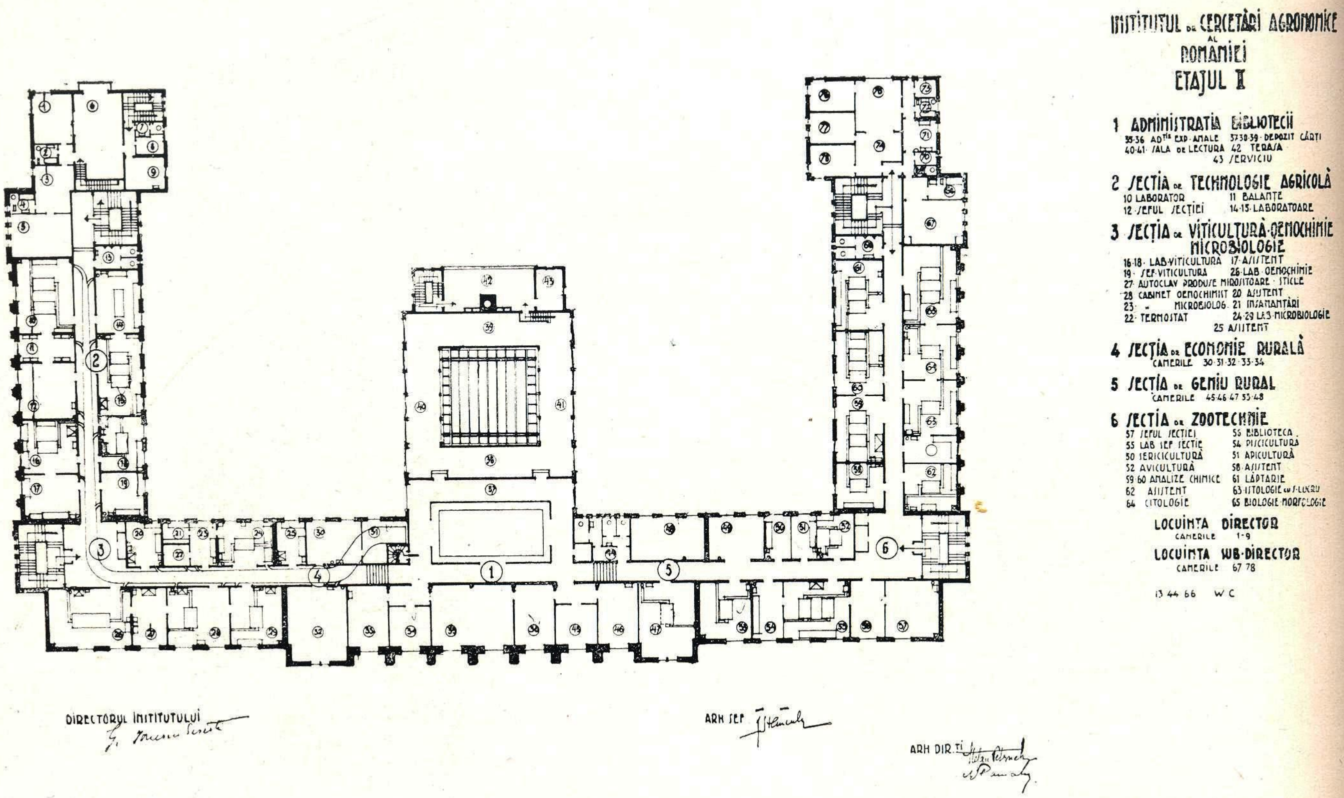

INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE
L'institut des recherches agronomiques
Landwirtschaftliches Forschungs-Institut

PLAN ETAJ II
Plan du II-ème étage
Grundriss des II. Stockes

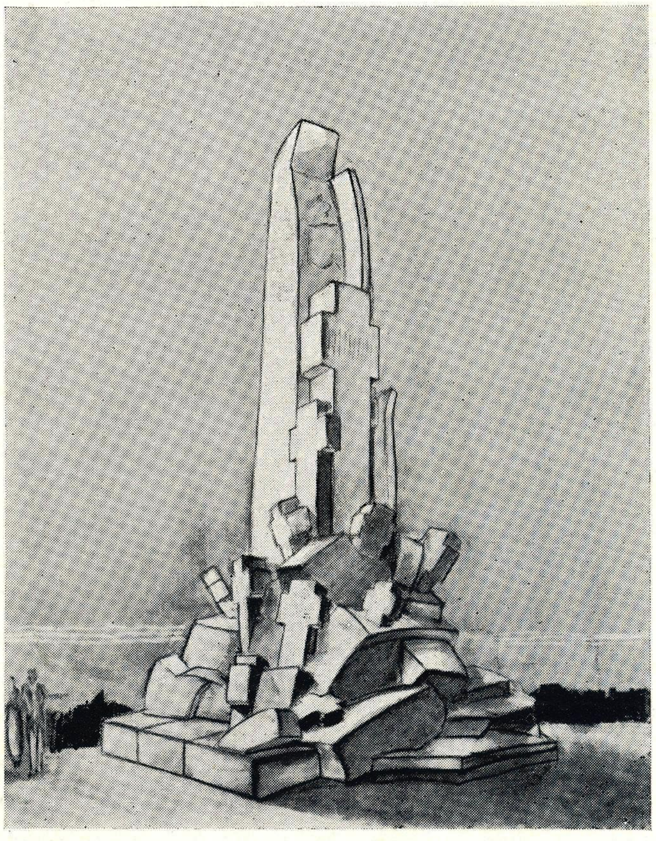

Arhitect FL. STĂNCULESCU

PENTRU LUPTĂTORII ARDEALULUI (Schiţă)
Pour les combattants de la Transsylvanie
Für die Kämpfer Siebenbürgens

Arhitect NICU GEORGESCU

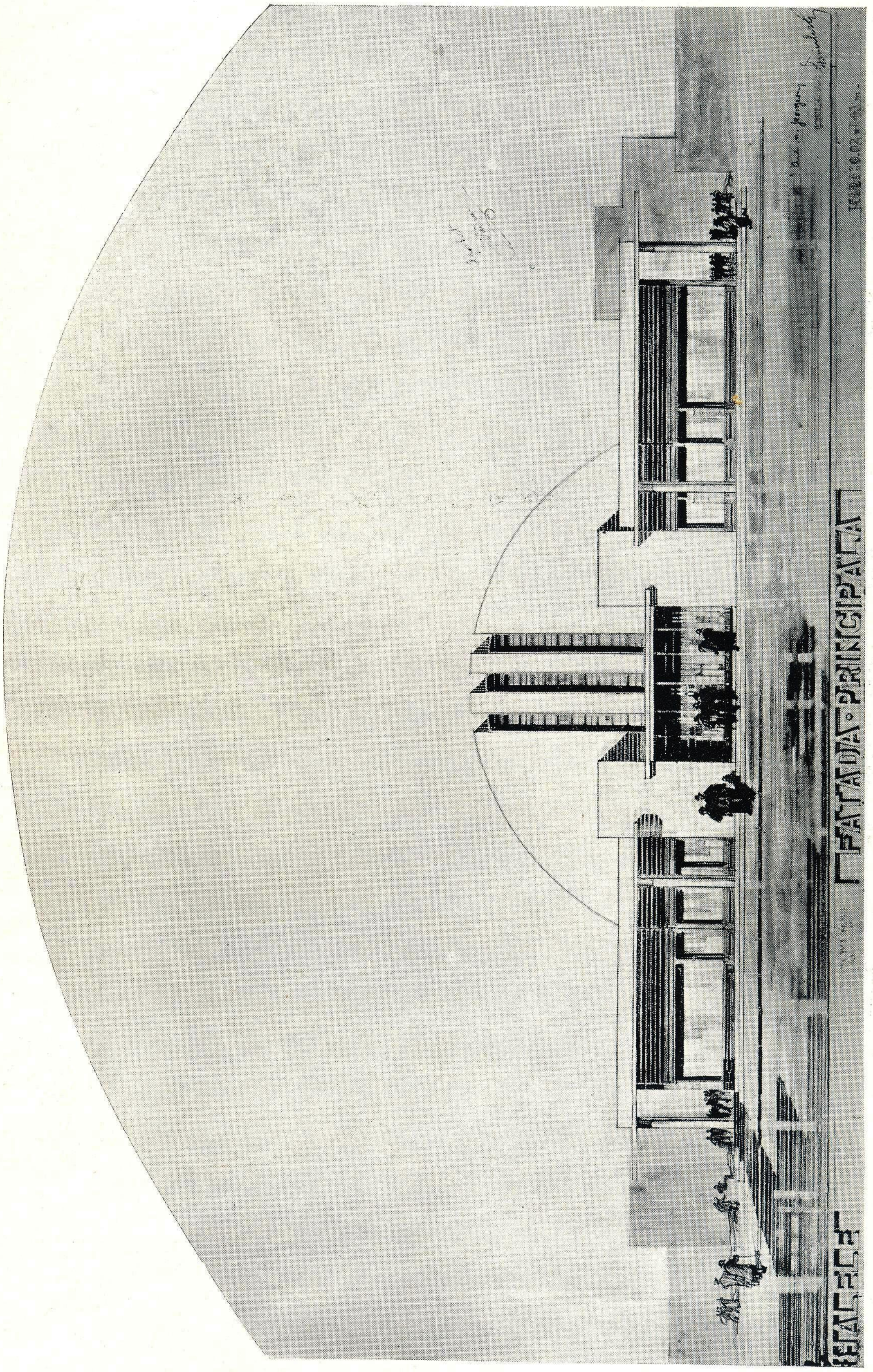

ANTREPRIZA SOCIETATEA „EDILITATEA“

HALELE
Les halles
Die Markthallen
} Parcelarea Domeniilor

Arhitecţi AL. ILIESCU şi ACHILE GHIACIU

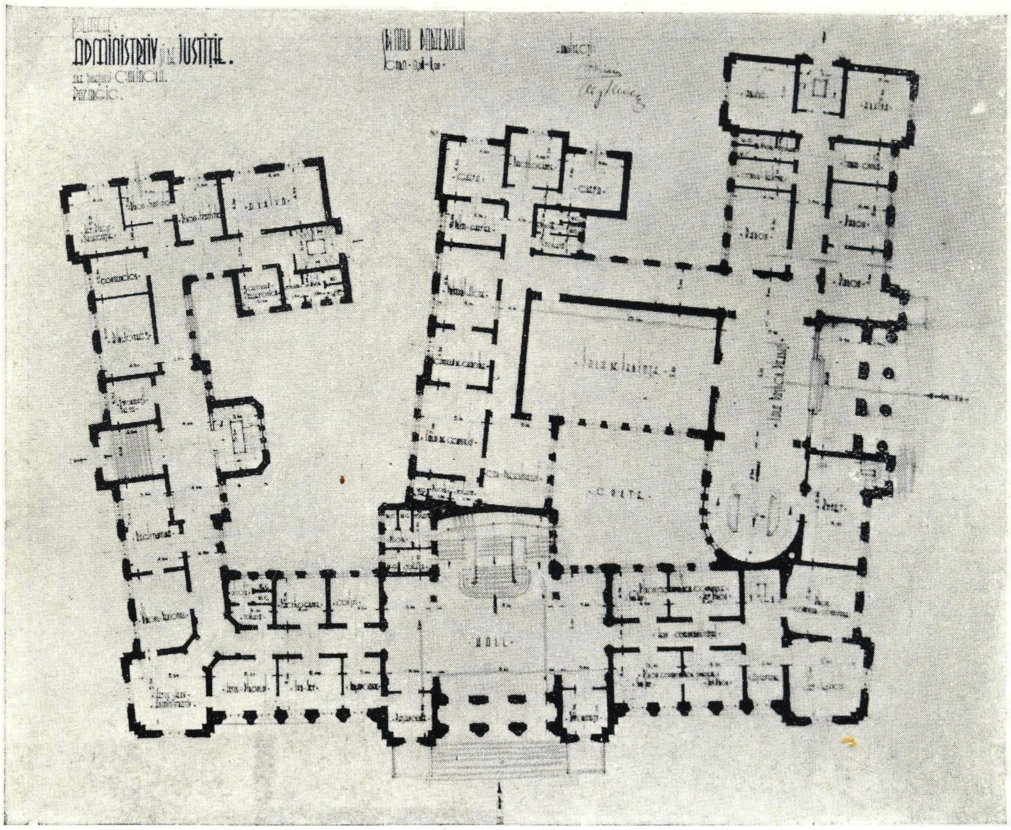

PLANUL PARTERULUI Plan du rez-de-chaussée Grundriss des Erdgeschosses.

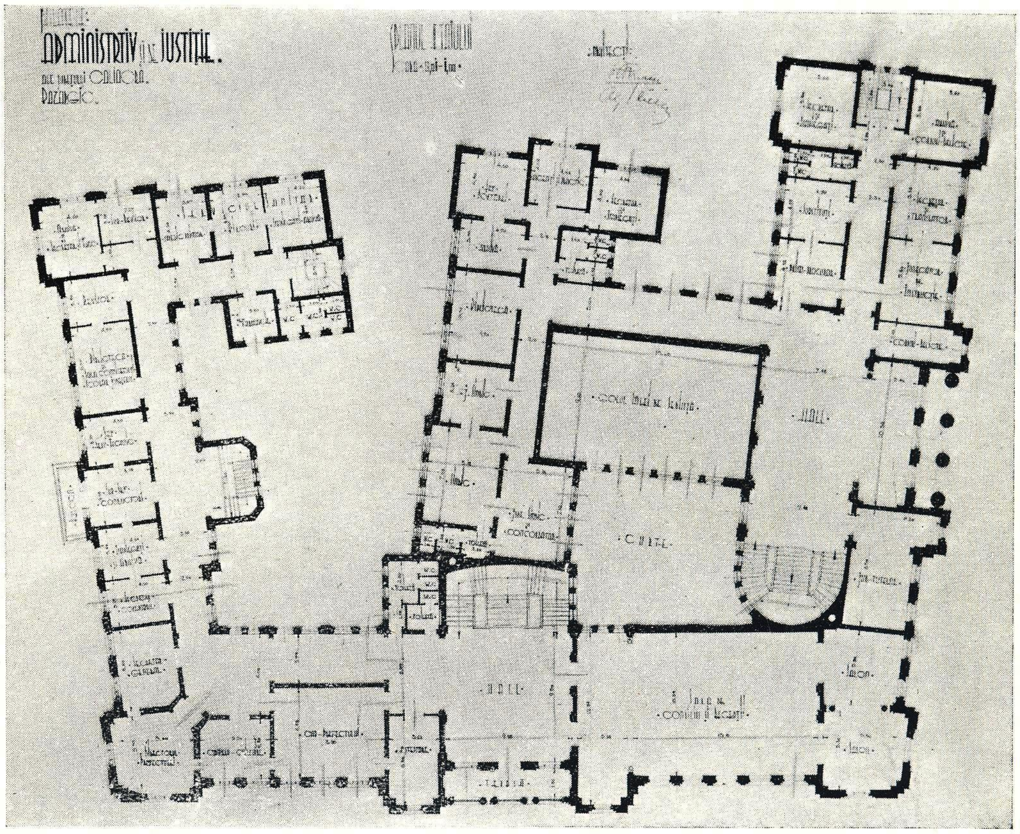

PLANUL ETAJULUI
Plan de l'étage
Grundriss des Stockwerkes

PALATUL DE JUSTIŢIE AL JUDEŢULUI CALIACRA-BAZARGIC
Palais de Justice du districte de Caliacra-Bazargic
Justiz-Palast des Distriktes Caliacra-Bazargic

Arhitecți AL. ILIESCU și ACHILE GHIACIU

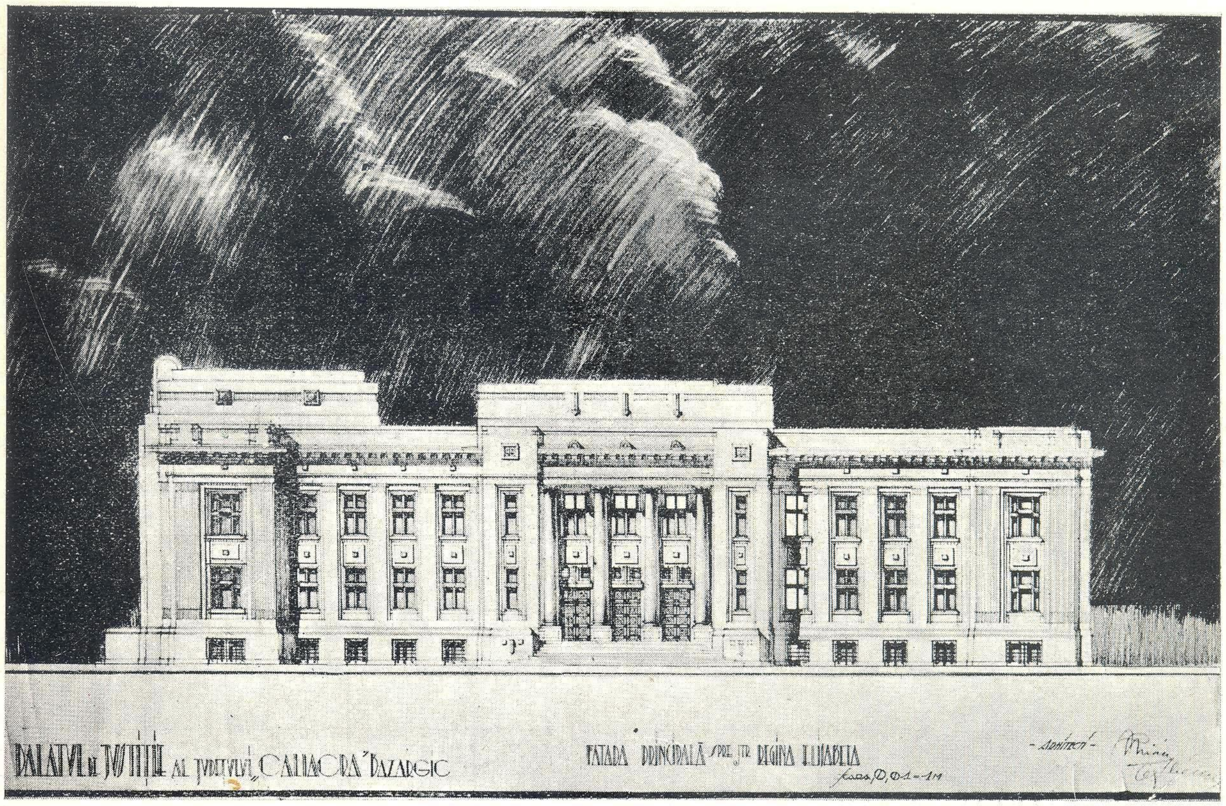

PALATUL DE JUSTIȚIE AL JUDEȚULUI CALIACRA-BAZARGIC
Palais de Justice du districte de Caliacra-Bazargic
Justiz-Palast des Distriktes Caliacra-Bazargic

PLAN DE SITUAȚIE — Plan de situation — Situations-Plan

Arhitect MARIA COTESCU

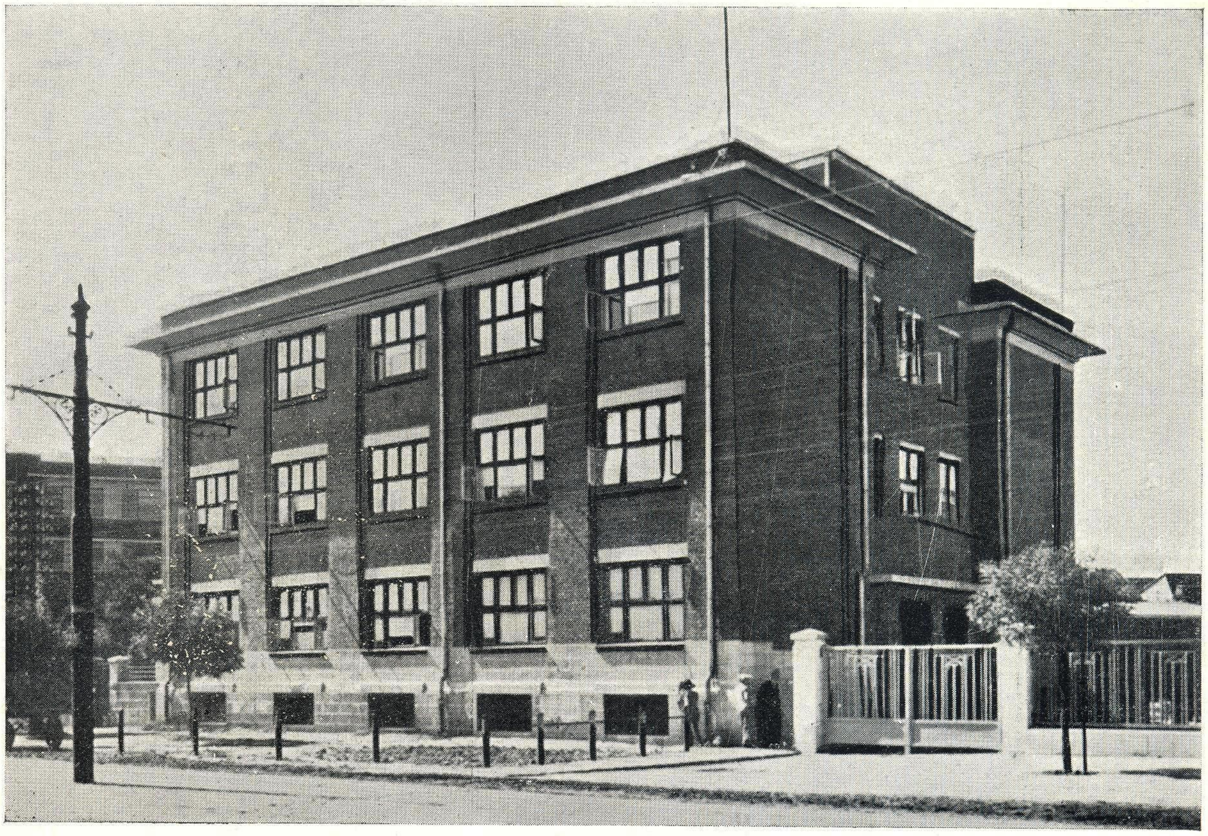

ATELIERELE CĂILOR FERATE ROMÂNE-GRIVIȚA
Les ateliers des Chemins de Fer Grivița
Eisenbahn-Werkstätten Grivița

CLĂDIREA ADMINISTRAȚIEI
L'édifice de l'administration
Verwaltungs-Gebäude

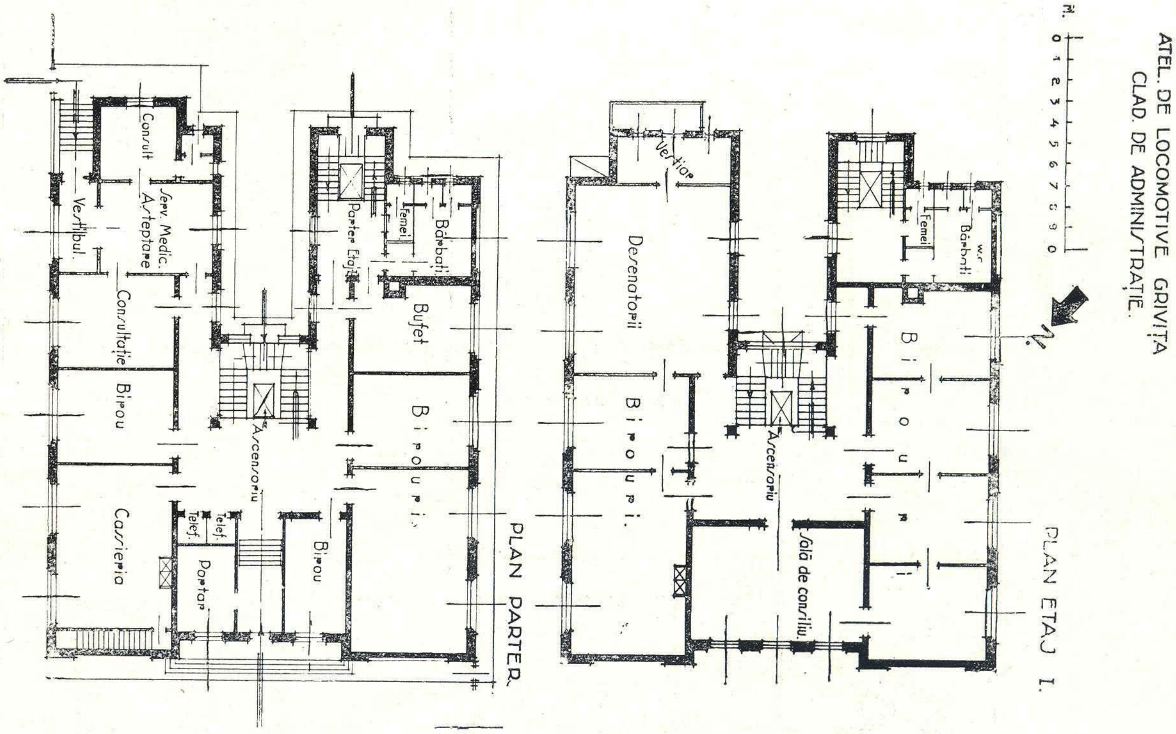

PLAN ETAJ I Plan du I-er étage Grundriss des I. Stockes

Arhitect MARIA COTESCU

ATELIERELE CĂILOR FERATE ROMÂNE-GRIVIȚA
Les ateliers des Chemins de Fer Grivița
Eisenbahn-Werkstätten Grivița

CLĂDIREA DE SPĂLĂTOARE ȘI BIROURI
L'édifice des lavages et des bureaux
Wäscherei und Kanzleren

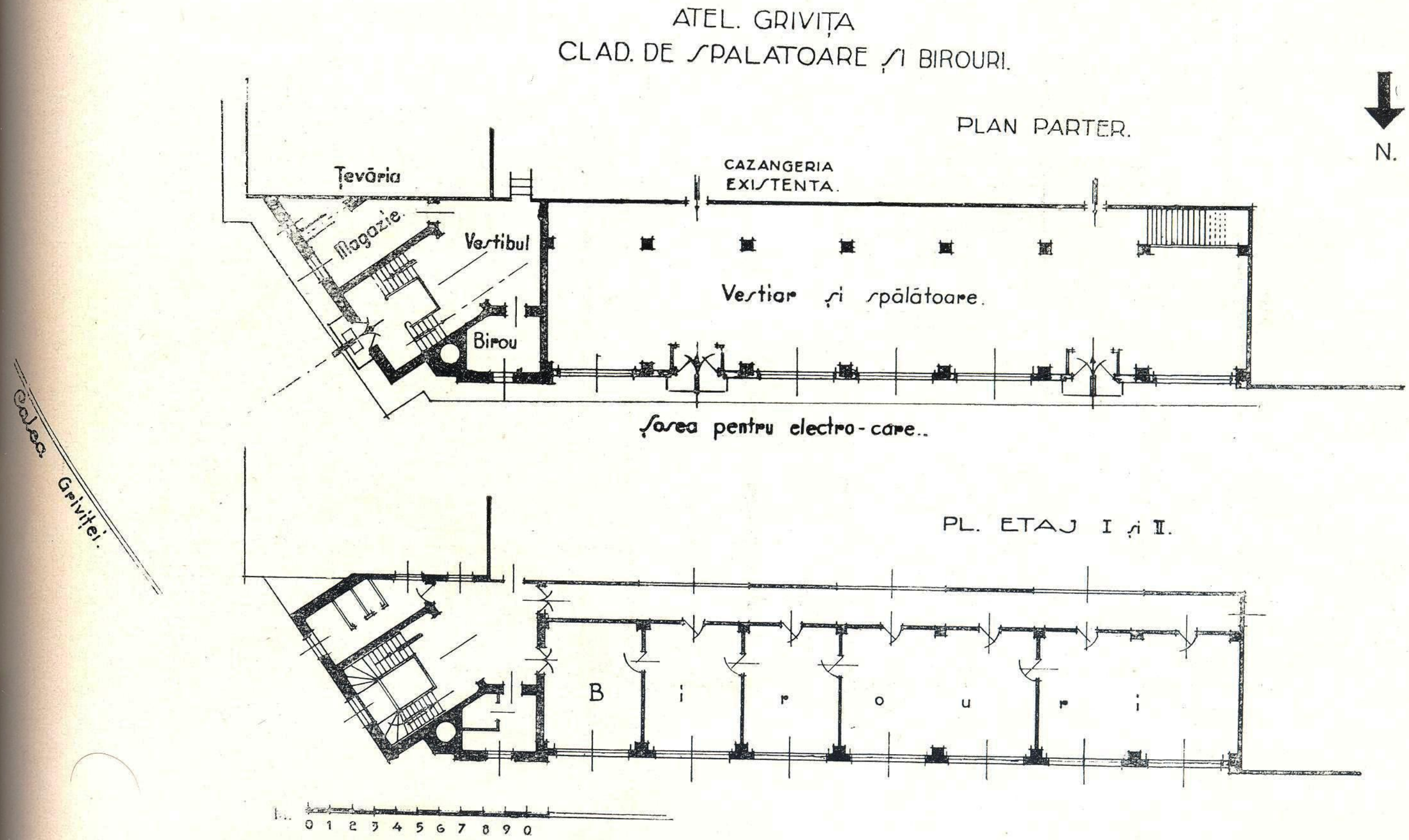

PLAN PARTER Rez-de-Chaussée Grundriss des Erdgeschosses

Arhitect MARIA COTESCU - Ing. AL. TĂNĂSESCU

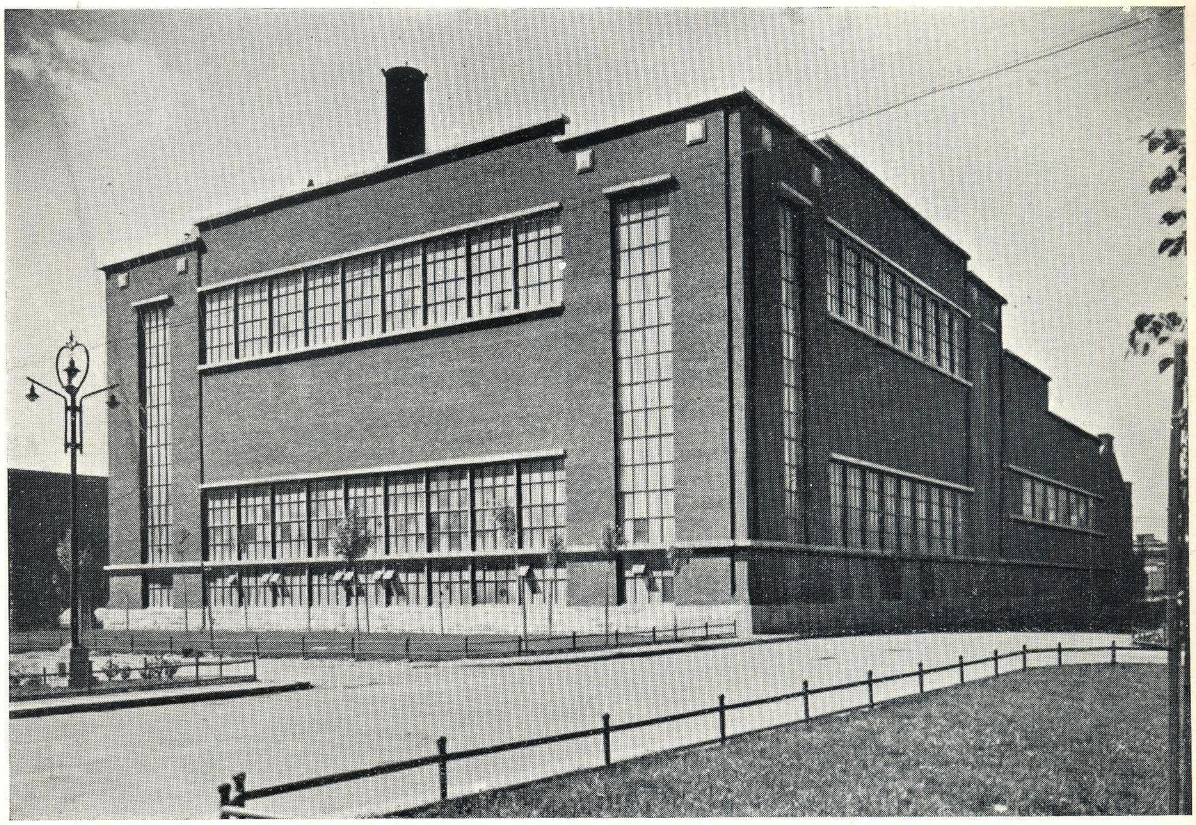

ATELIERELE CĂILOR FERATE ROMÂNE GRIVIȚA
Les ateliers de Chemins de Fer Grivița
Eisenbahn-Werkstätten Grivița

UZINA ELECTRICĂ
L'uzine elèctrique
Elektrisches Werk

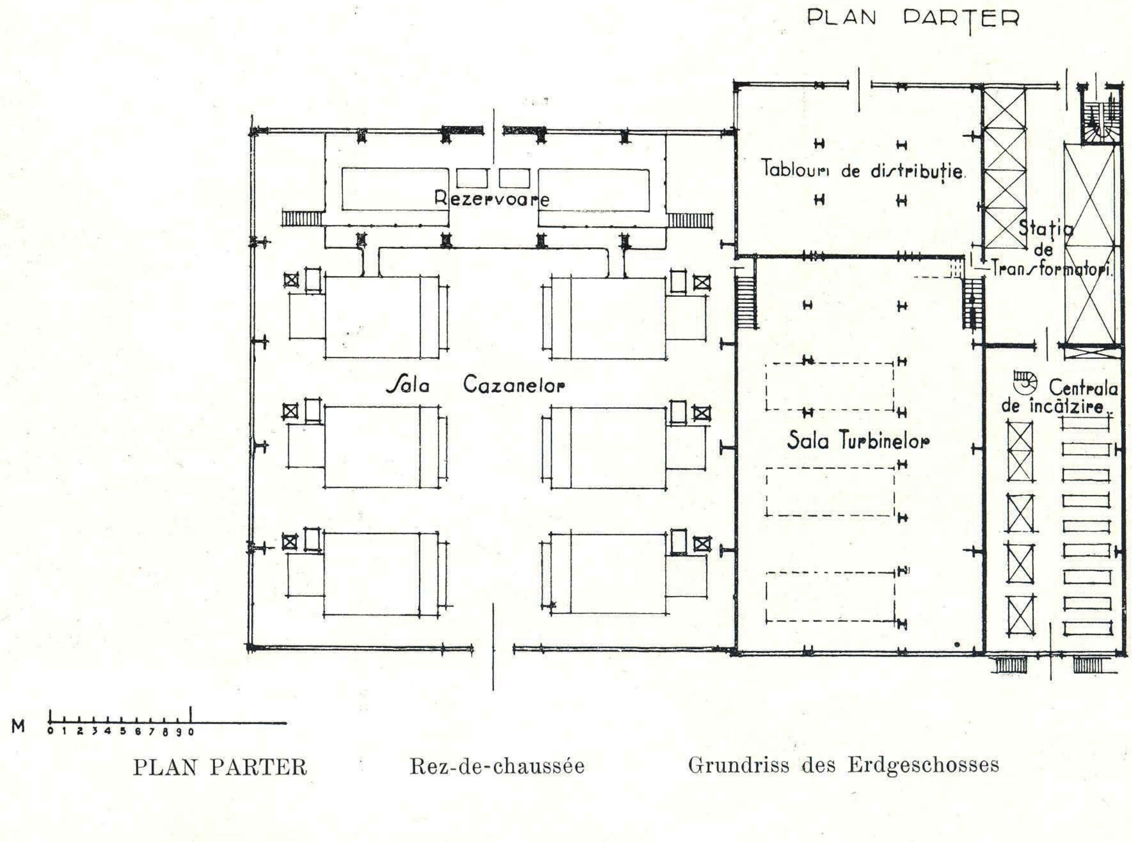

PLAN PARTER Rez-de-chaussée Grundriss des Erdgeschosses

Arhitect G. LITEANU

BISERICA ROMÂNĂ ORTODOXĂ-MEDIAŞ
L'église Roumaine-ortodoxe Mediaş
Rumänisch-Orthodoxe Kirche Mediaş

Arhitect C. B. CRETZOIU

Palais du Cercle Commercial-Industriel
Palais des Handels-und Industrie-Zirkels

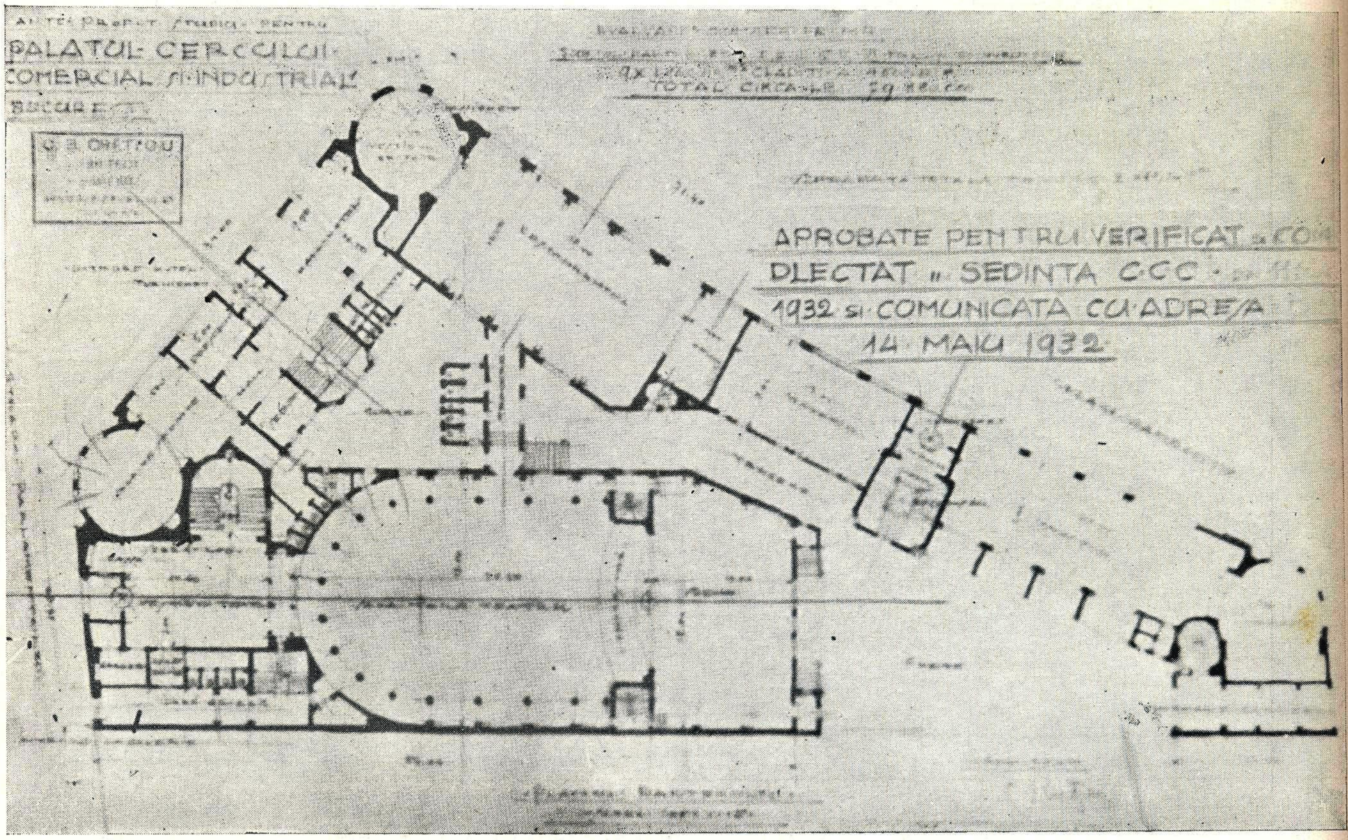

PLAN Plan Grundriss

Arhitecți IOAN ROȘU și RADU CULCER

FAȚADA PRINCIPALĂ
La façade principale
Hauptfassade

PALATUL SOCIETĂȚII FUNCȚIONARILOR PRIMĂRIILOR MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
Le palais de la Société des fonctionnaires des Mairies du Municipe de Bucarest
Palais der Beamten der Bukarester Ratshäuser

DETALIUL COLȚULUI
Detail du coin
Detail der Ecke

Arhitecţi IOAN ROŞU şi RADU CULCER

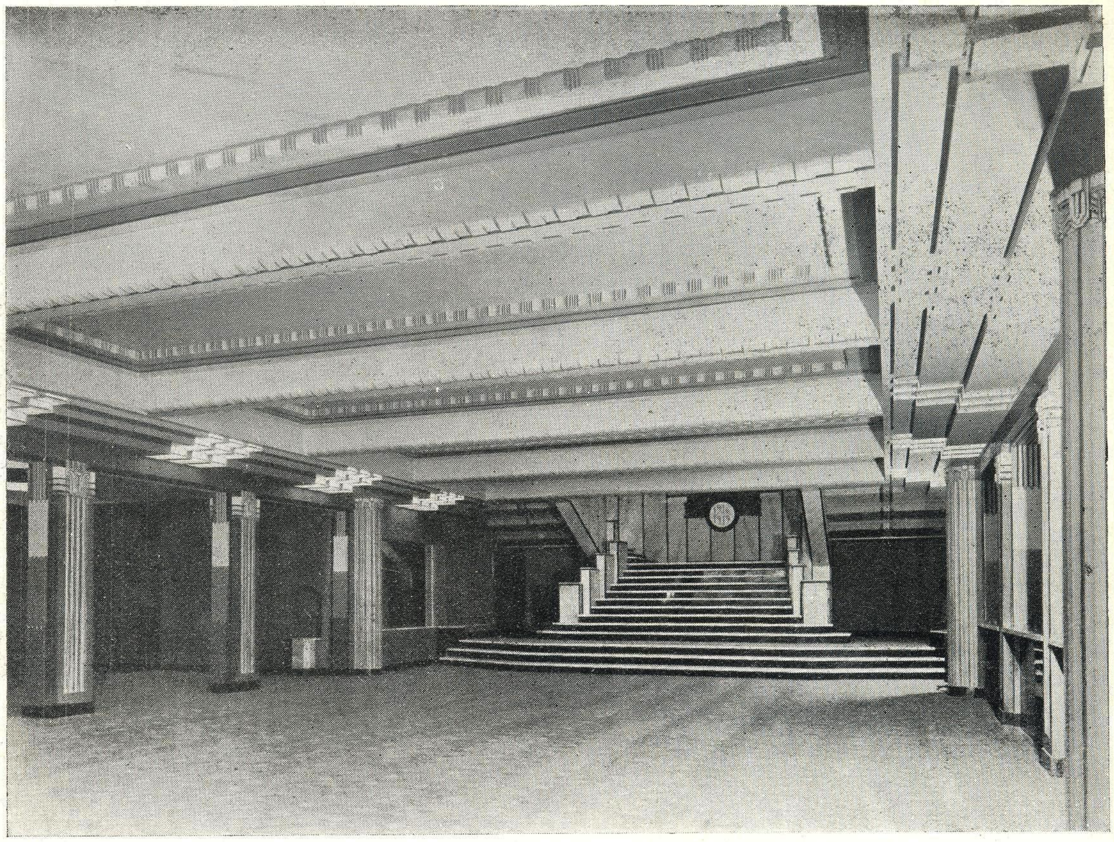

HALL-UL PRINCIPAL
Le hall principal
Grosse Halle

PALATUL SOCIETĂŢII FUNCŢIONARILOR PRIMĂRIILOR MUNICIPIULUI BUCUREŞTI
Le palais de la Société des fonctionnaires des Mairies du Municipe de Bucarest
Palais der Beamten der Bukarester Ratshäuser

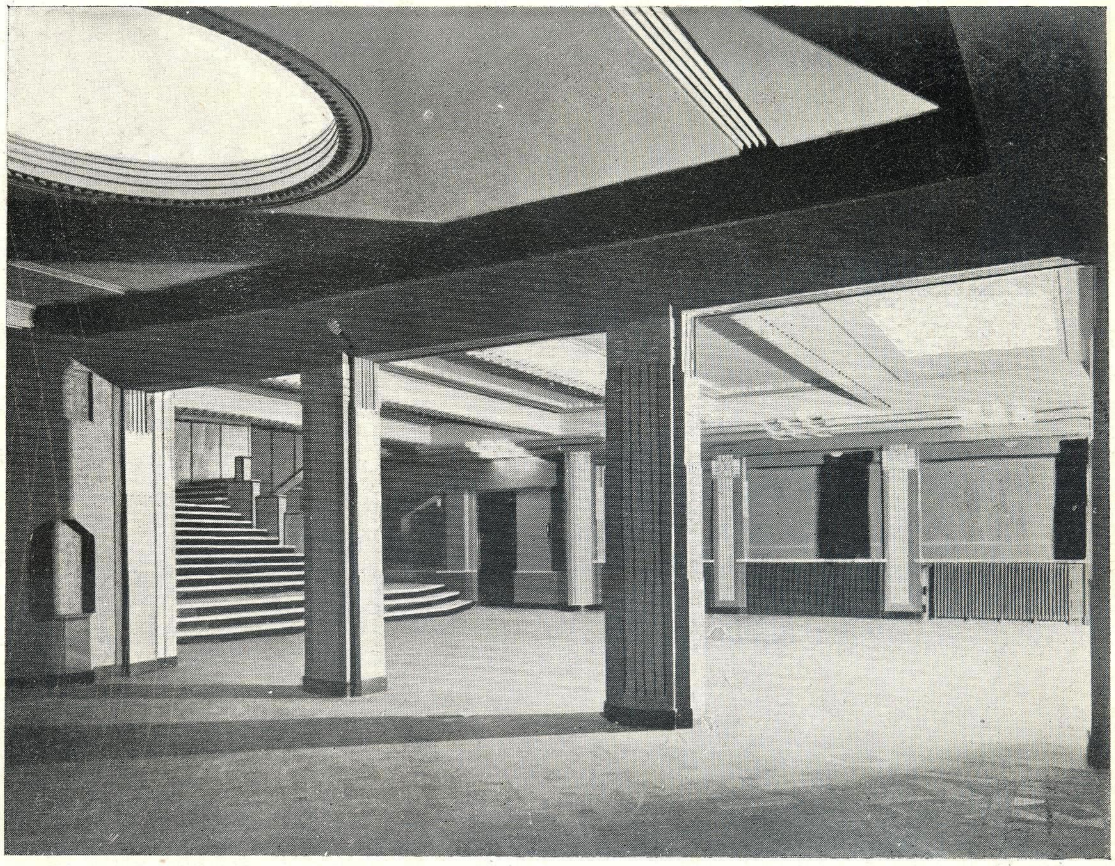

VEDERE DIN SALON SPRE HALL — Vue du salon vers le hall — Ansicht des salons gegen die Halle

Arhitecţi IOAN ROŞU şi RADU CULCER

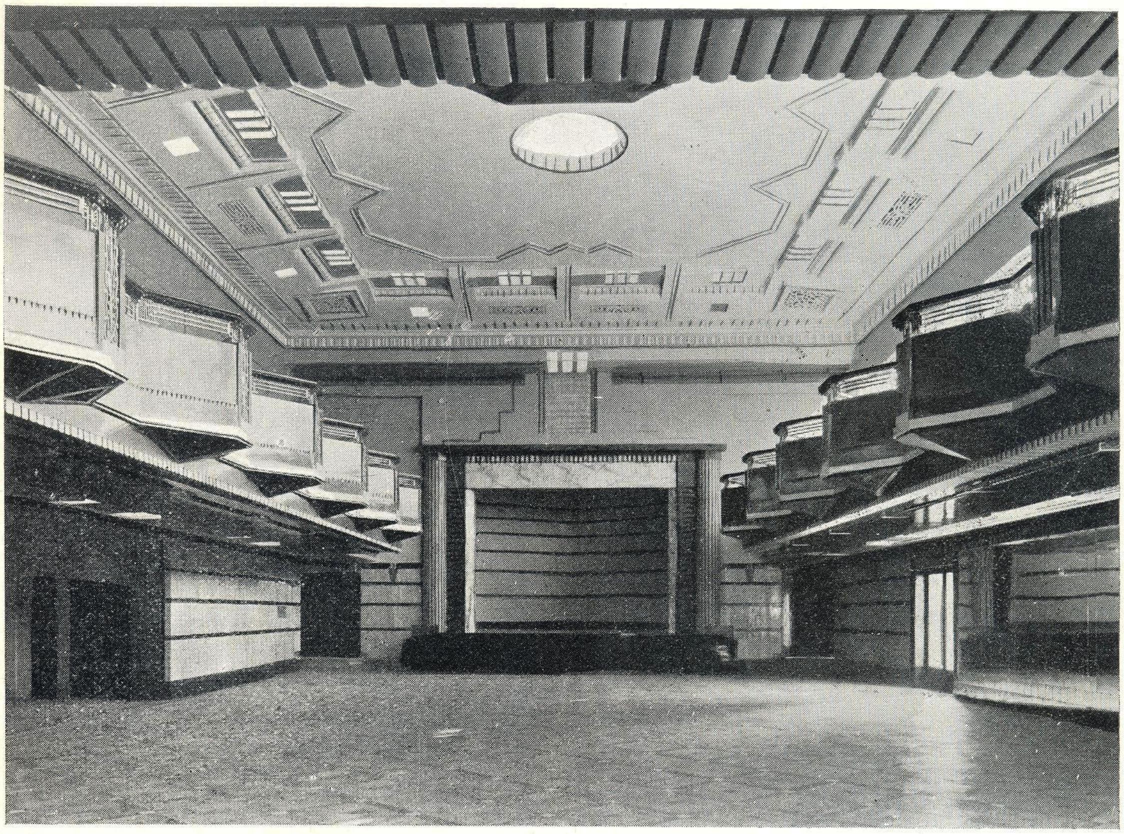

SALA DE FESTIVITĂŢI
La salle des festivités
Festsaal

PALATUL SOCIETĂŢII FUNCŢIONARILOR PRIMĂRIILOR MUNICIPIULUI BUCUREŞTI
Le palais de la Société des fonctionnaires des Mairies du Municipe de Bucarest
Palais der Beamten der Bukarester Ratshäuser

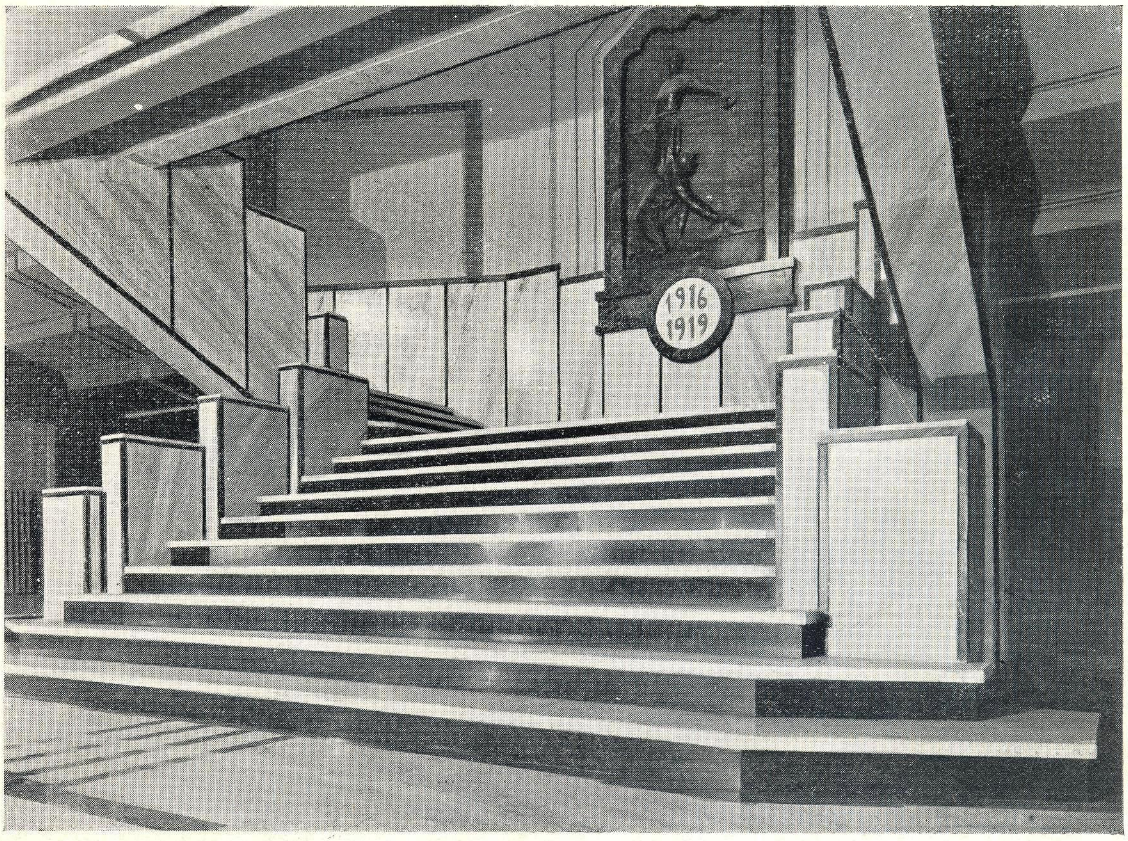

SCARA PRINCIPALĂ L'escalier principal Haupt treppe

Arhitecţi IOAN ROŞU şi RADU CULCER

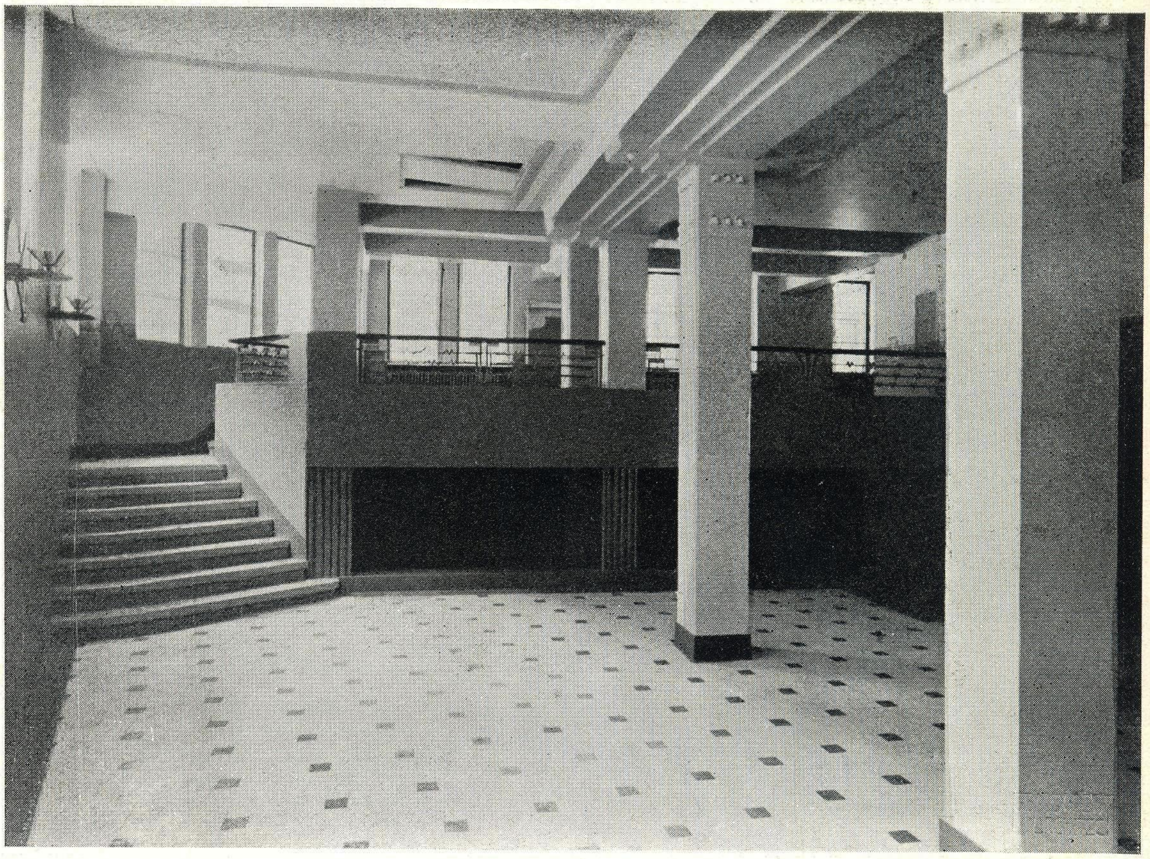

VEDERE IN KELLER
Vue dans le Keller
Ansicht im Keller

PALATUL SOCIETĂŢII FUNCŢIONARILOR PRIMĂRIILOR MUNICIPIULUI BUCUREŞTI
Le palais de la Société des functionnaires des Mairies du Municipe de Bucarest
Palais der Beamten der Bukarester Ratshäuser

Arhitect ARTA CERKEZ

CAZINOUL MOVILĂ-TECHIRGHIOL
Casino Movila-Techirghiol
Kasino Movila-Techirghiol

Arhitect AL. HEMPEL

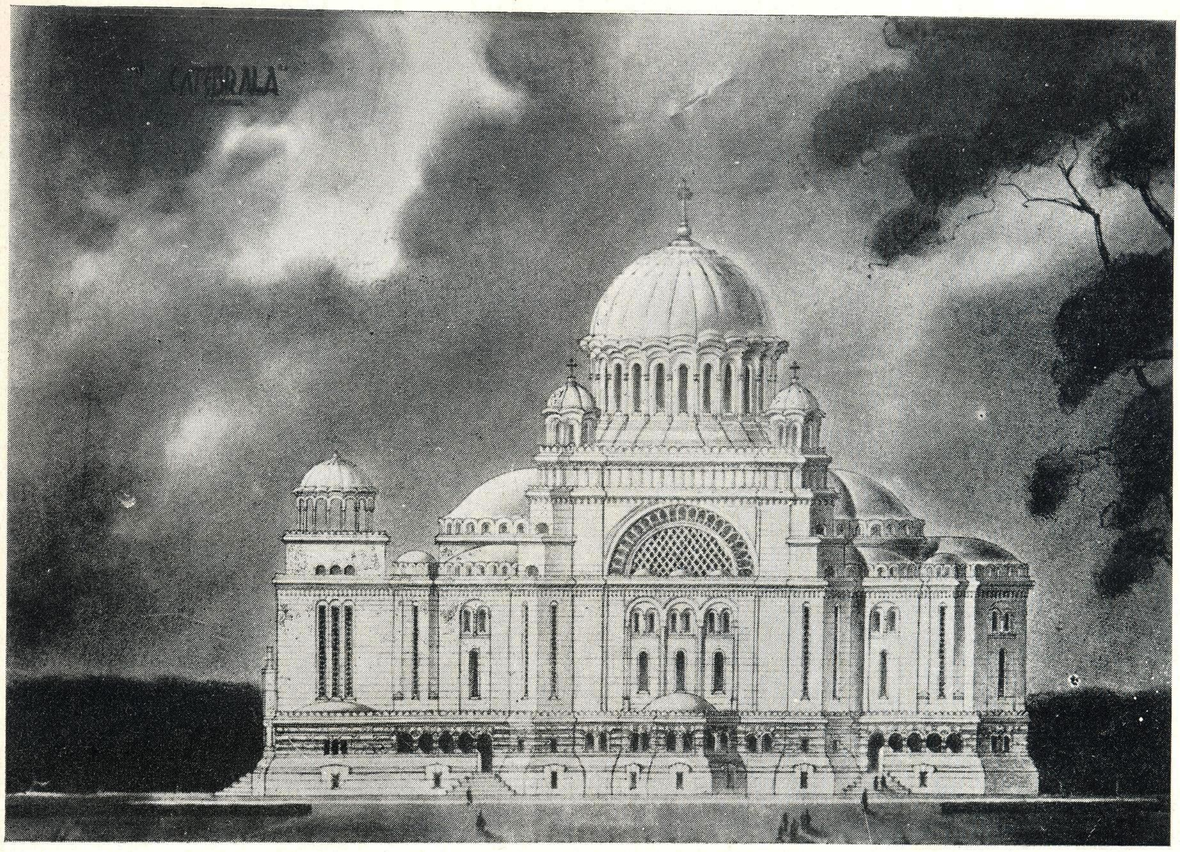

CATEDRALA DIN
Cathédrale de } TIMIŞOARA
Dom aus

FAŢADA LATERALĂ
Façade laterale
Seiten ansicht

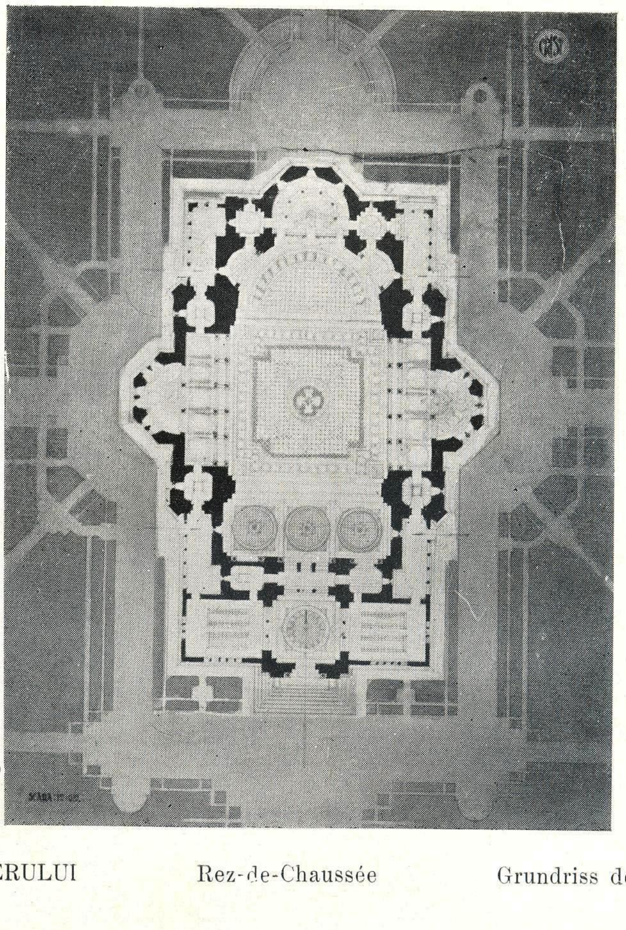

PLANUL PARTERULUI Rez-de-Chaussée Grundriss des Erdgeschosses

*

Arhitect AL. HEMPEL

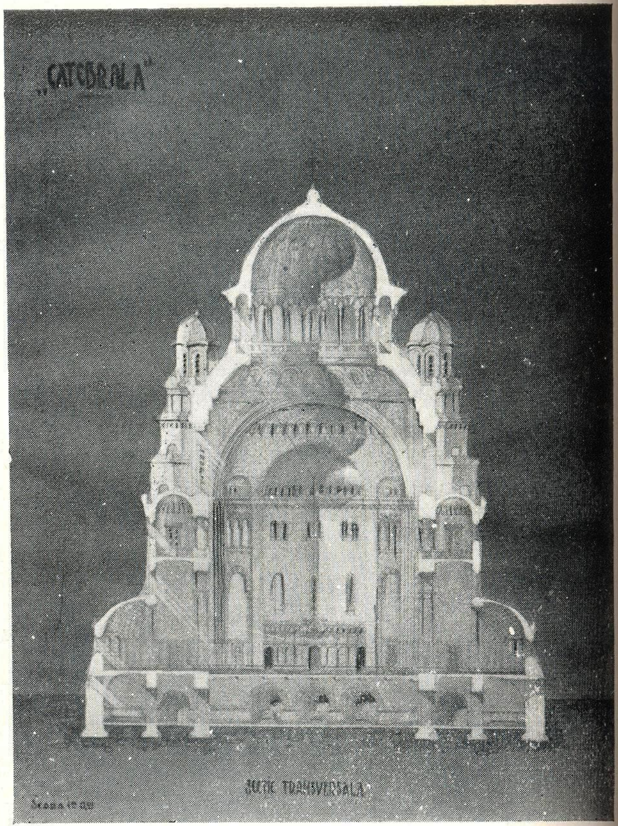

FAȚADA PRINCIPALĂ
Façade principale
Vorderansicht

CATEDRALA DIN
Cathédrale de
Dom aus

} TIMIȘOARA

SECȚIA TRANSVERSALĂ
Séction transversale
Längsschnitt

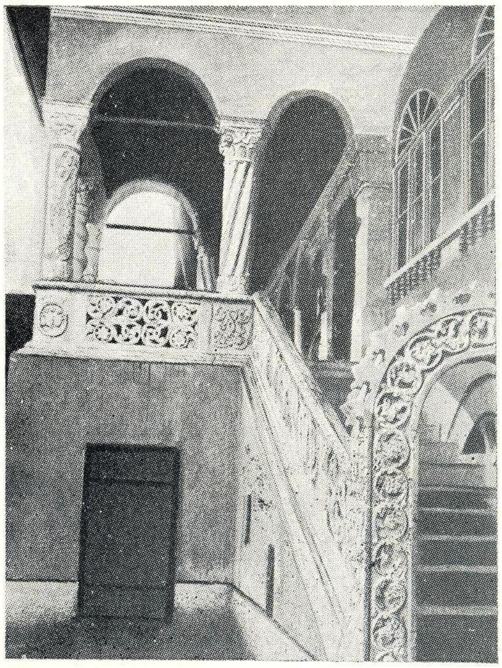

MĂNĂSTIREA
Le Monastère
Das Kloster

} HUREZ

SCARA ȘI PRIDVORUL CASEI DOMNEȘTI
L'éscalier et la gallerie exterieure de la maison princiaire
Treppe und Aussengallerie des Fürstlichen Hauses

Colecția GR. N. MANU

Arhitecţi C. D. DOBRESCU şi I. VULCAN

FAŢADA LATERALĂ
Façade laterale
Seitenansicht

CONCURS — PROECT PENTRU CATEDRALA DIN TIMIŞOARA
Concours — Projet pour la Cathédrale de Timişoara
Preisansschreiben — Projekt für den Dom aus Timişoara

FAŢADA PRINCIPALĂ Façade principale Hauptfassade

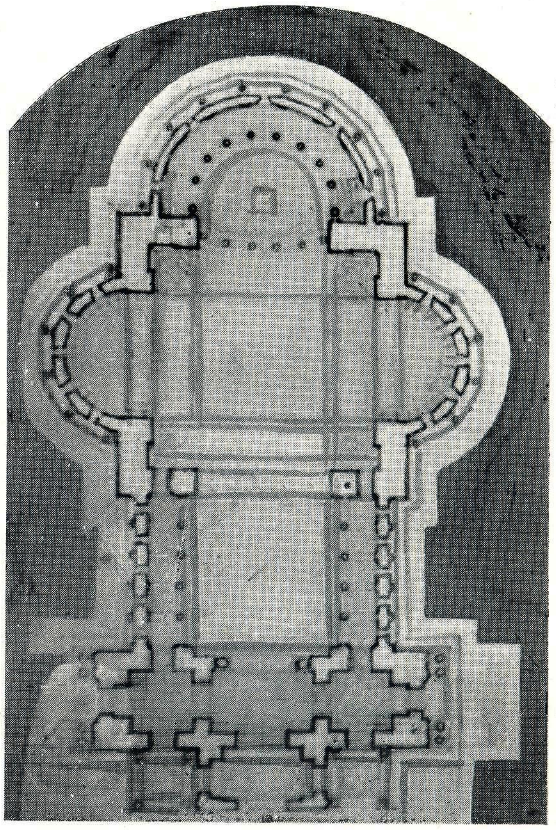

PLAN Plan Grundriss

Arhitect I. TRAJANESCU

VEDERE DINSPRE ALTAR
Vue d'envers l'altar
Ansicht vom Altar

BISERICA
L'église
Kirche
} Sf. Arh. Mihail și Gavril-Turda

VEDERE DIN FAȚĂ
Vue de face
Vorderansicht

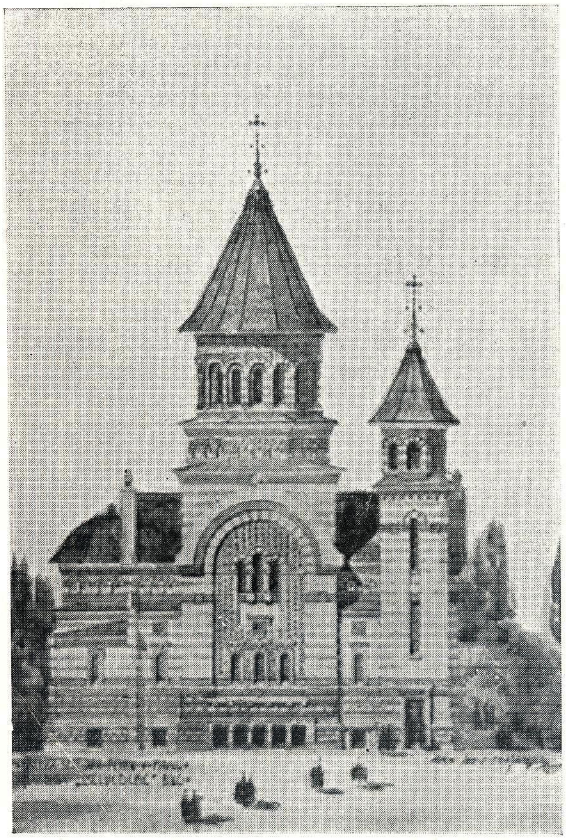

BISERICA
L'église
Kirche
} Sf. Petru și Pavel — București

BISERICA
L'église
Kirche
} Spirea Nouă

Arhitect JEAN A. MELUN

PAVILIONUL INDUSTRIEI GEAMURI
Pavillon de l'Industrie Verrière
Pavillon der Glas-Industrie

EXPOZIŢIA TÂRG A INDUSTRIEI ROMÂNEŞTI 1934
L'Exposition-Foire de l'Industrie Roumaine 1934
Muster-Messe der Rumänischen Industrie 1934

Arhitect A. CULINA

AQUARELĂ

SINAIA { Iarna / en Hiver / im Winter

CASA FUNCŢIONARILOR SOC. DE ASIGURARE DACIA-ROMÂNIA
La maison des fonctionnaires de la Soc. d'assurances Dacia-România
Wohnhaus für die Beamten der Versicherungs Gesellschaft Dacia-România

PLAN ETAJ I. II. III. IV
Plan des I. II. III. IV. éme étages
Grundriss I. II. III. IV. Stock

Arhitect A. CULINA

CASA FUNCŢIONARILOR SOC. DE ASIGURARE DACIA-ROMÂNIA — București
La maison des fonctionnaires de la Soc. d'assurances Dacia-România
Wohnhaus für die Beamten der Versicherungs Gesellschaft Dacia-România

Arhitect TOMA MARINESCU

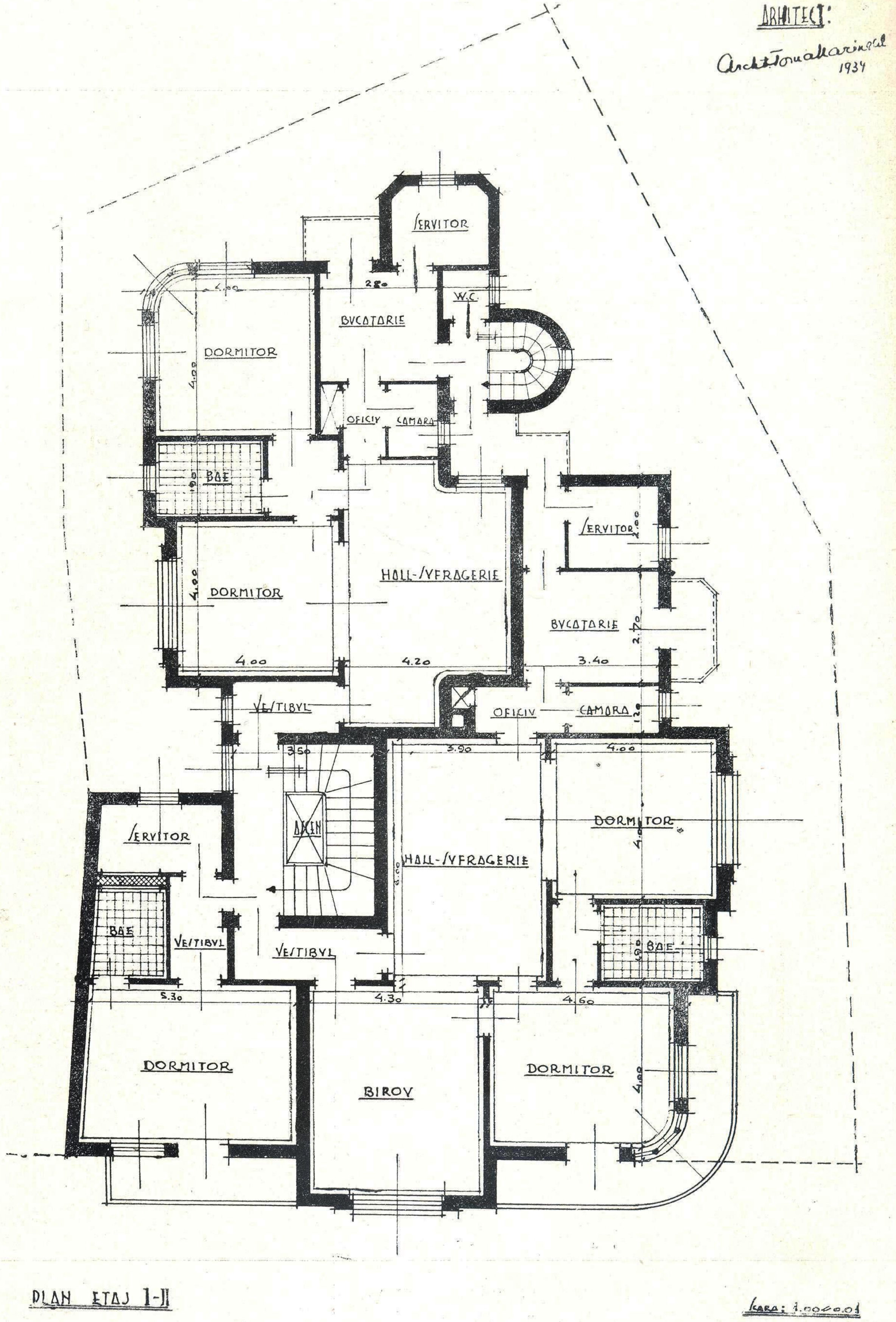

CASA
La Maison — Colonel Rădulescu
Mietshaus

PLAN ETAJ I şi II
„ du I-er et II-ème étages
Grundriss des I. u. II. Stockes

Arhitect TOMA MARINESCU

CASA
La Maison } Colonel Rădulescu
Mietshaus

Antrepriza Ing. HARET
Proect beton armat Ing. N. GANE

Arhitect STATIE CIORTAN

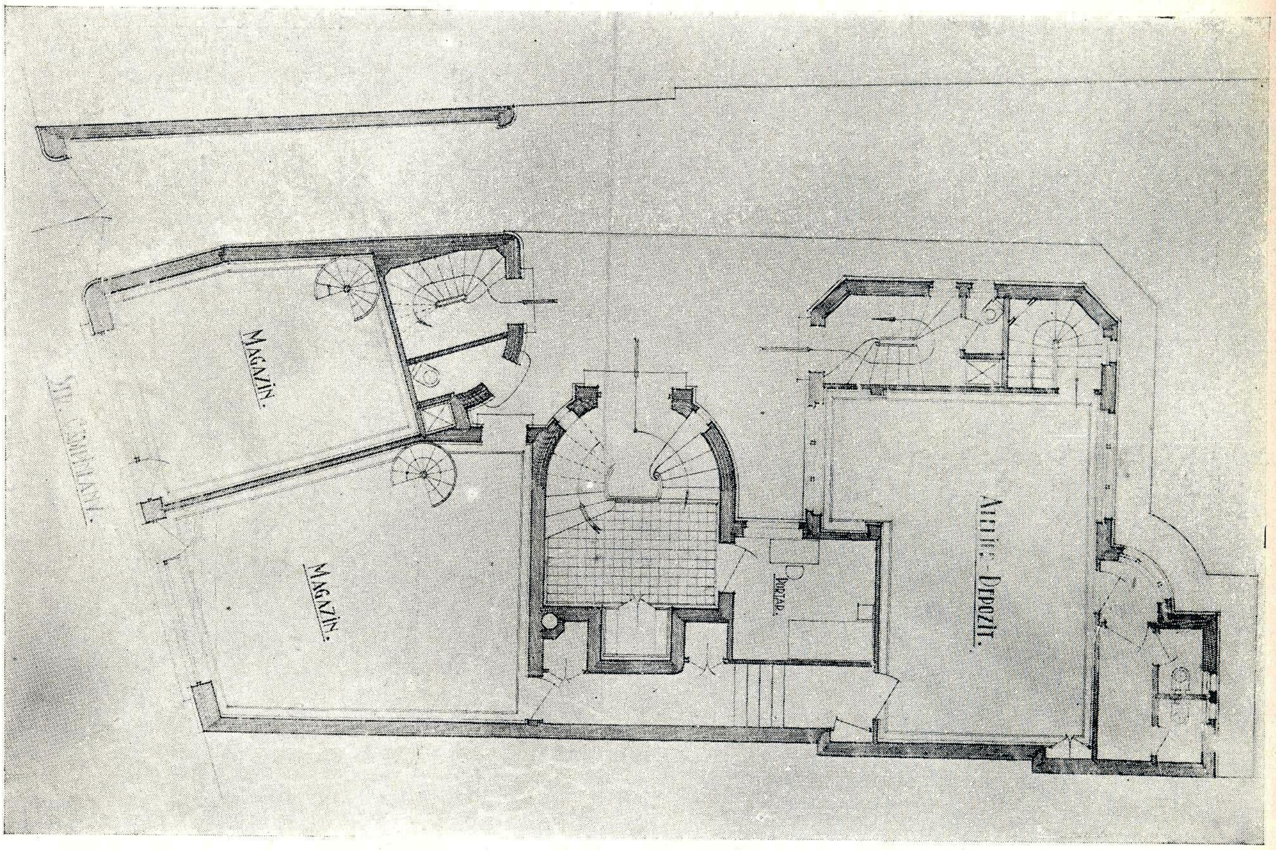

CASA
La maison
Mietshaus
Str. Câmpineanu

PLAN PARTER
Rez-de-chaussée
Grundriss des Erdgeschosses

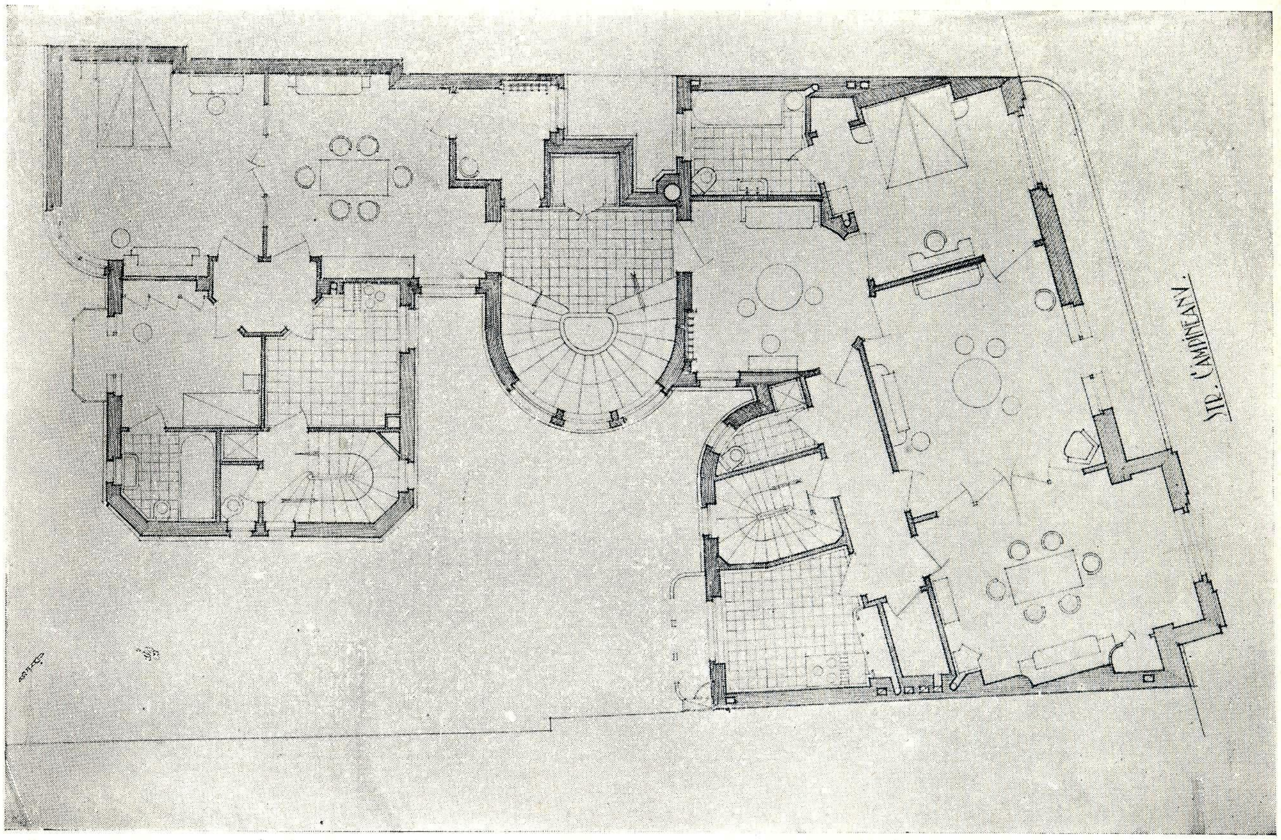

PLANUL ETAJELOR

Plan des étages

Grundriss der Stockwerke

Arhitect STATIE CIORTAN

CASĂ DE RAPORT
Maison de rapport
Mietshaus

Str. Câmpineanu

București

Arhitect STATIE CIORTAN

CASA
La maison
Wohnhaus
Dr. Vintilescu

Parcul Bonaparte

Arhitect STATIE CIORTAN

VILA
Villa } Danielopol
Willa

Parcul Filipescu

Arhitect STATE BALOȘIN

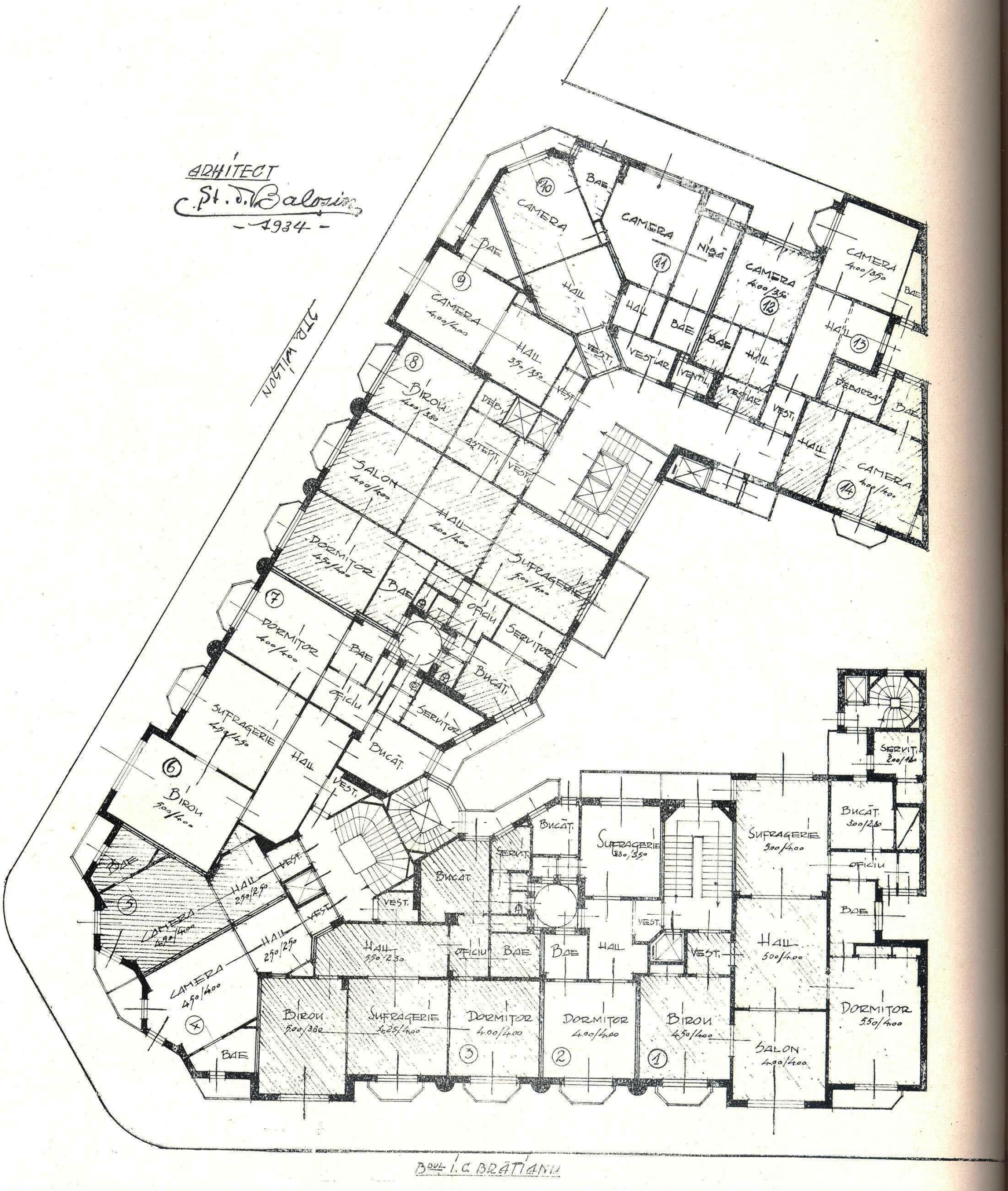

PLANUL ETAJELOR — Plan des étages — Grundriss des Stockwerke

Arhitect STATE BALOŞIN

BLOCK HOUSE — Bd. I. C. Brătianu — Prop. CREDITUL RURAL

Arhitect AL. ZAMPHIROPOL

VILA
Villa } „CARMA“
Willa

PROPR. SOC. „URBA“
DOBROȘEȘTI-SNAGOV

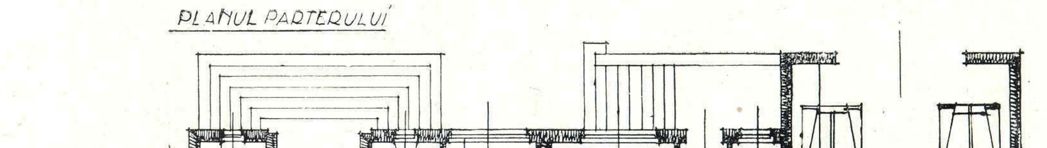

PLANUL PARTERULUI — Rez-des-chaussée — Grundriss des Erdgeschosses

Arhit. AL. ZAMPHIROPOL

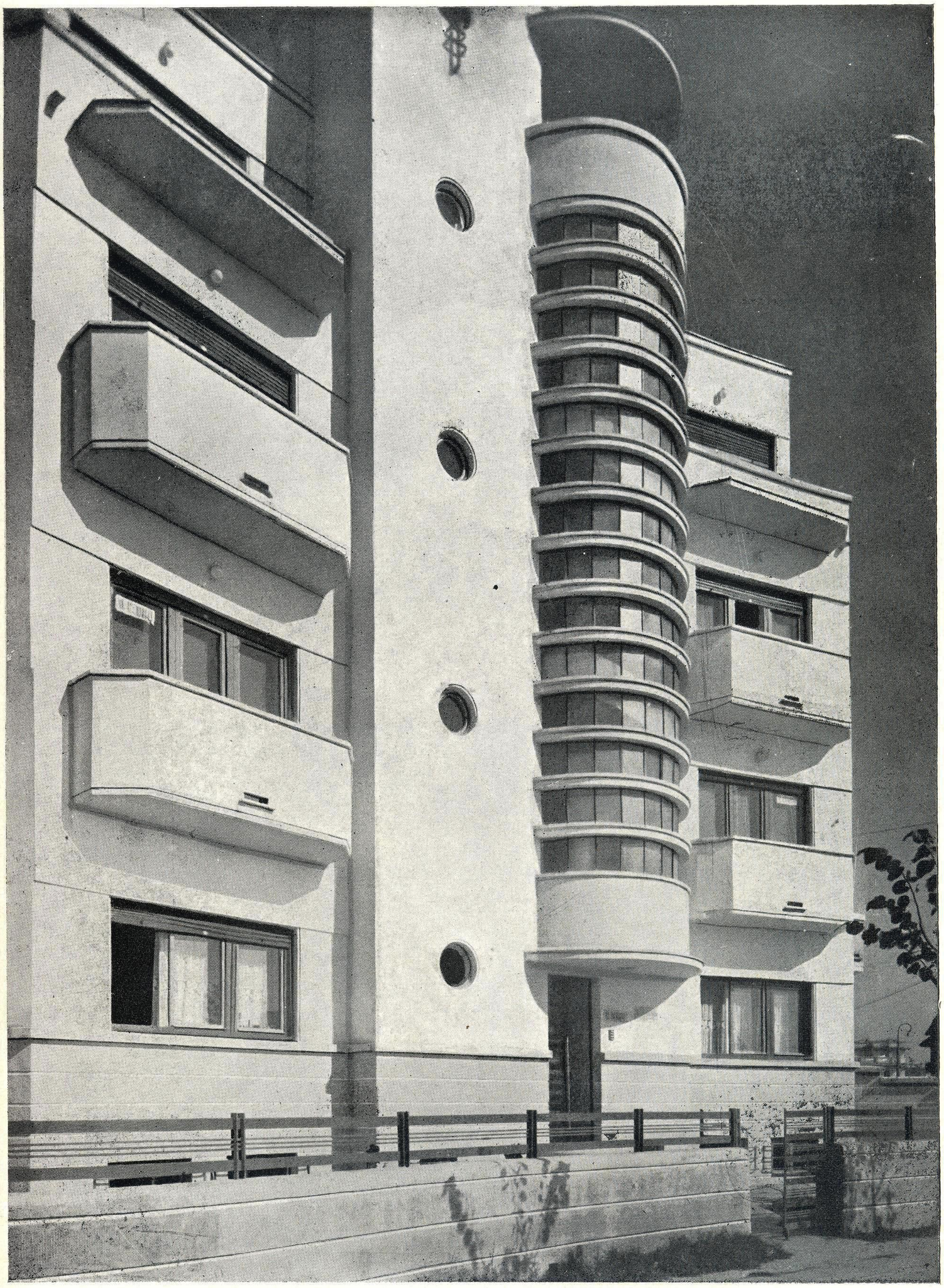

CASA
La maison
Mietshaus
Prof. Chirițescu-Arva

Parc. Domeniilor

*

Arhitect I. D. ENESCU

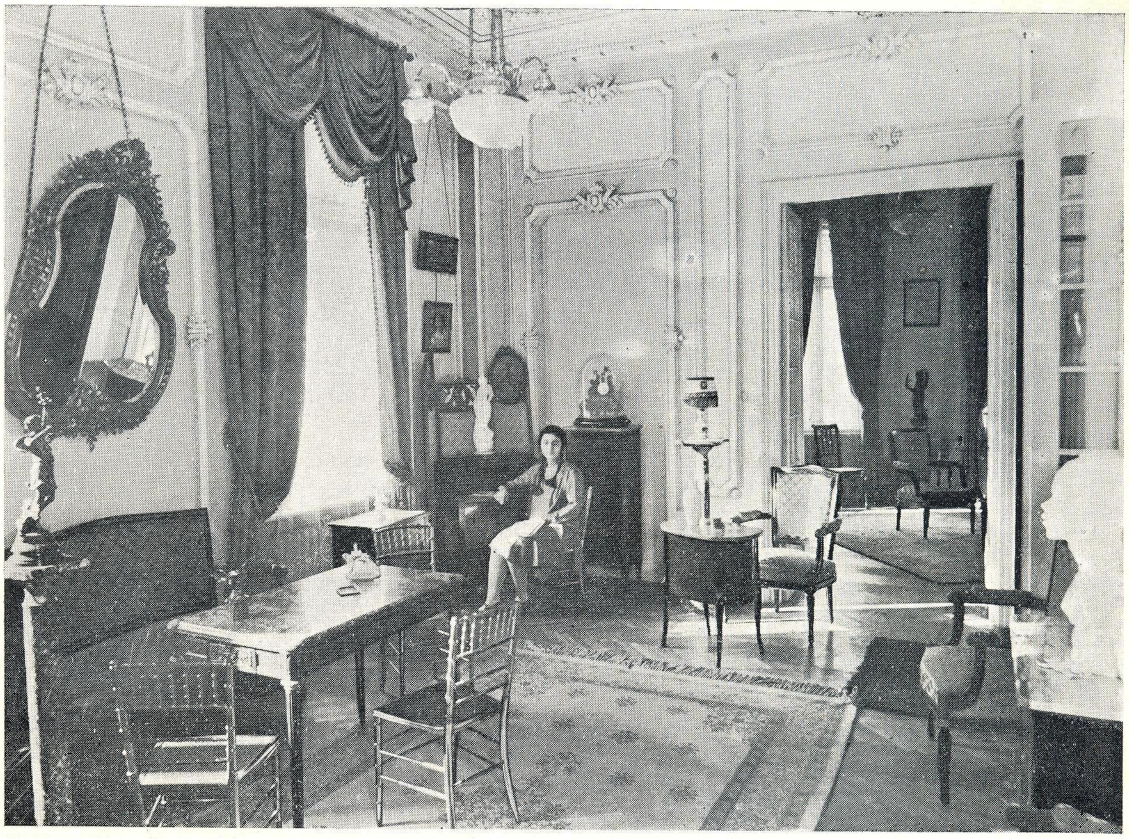

CASA
La maison
Wohnhaus
} Prof. Dr. Alexandrescu-Dersca

Interior
Intérieur
Innere

Arhitect I. D. ENESCU

CASA
La maison } Prof. Dr. Alexandrescu-Dersca
Wohnhaus

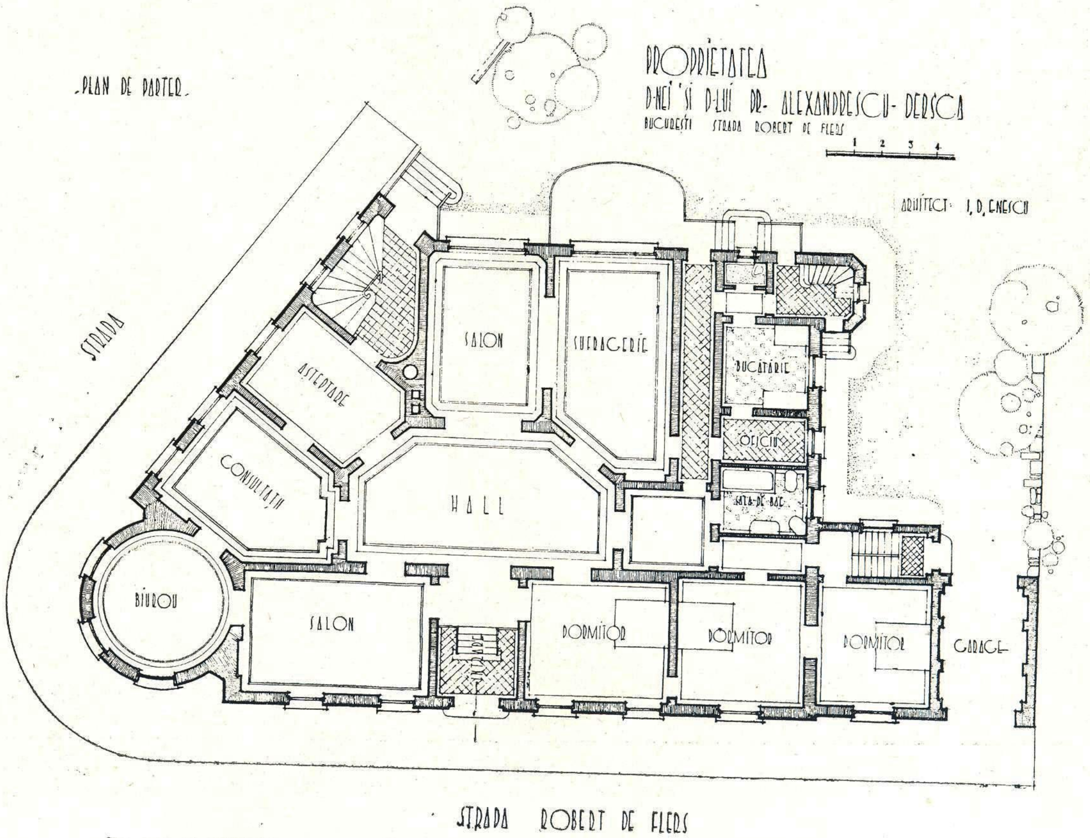

PLAN PARTER Rez-de-chaussée Grundriss des Erdgeschosses

Arhitect I. D. ENESCU

CASĂ DE RAPORT
Maison de rapport
Mietshaus

Prop. E. Bardelli

CASA
La Maison
Wohnhaus
} Dr. Vişoianu

Bucureşti

Arhitect IOAN G. MAYER

CASA
La maison } Dr. V. Grigorescu-Elvir — București
Wohnhaus

Arhitect IOAN G. MAYER

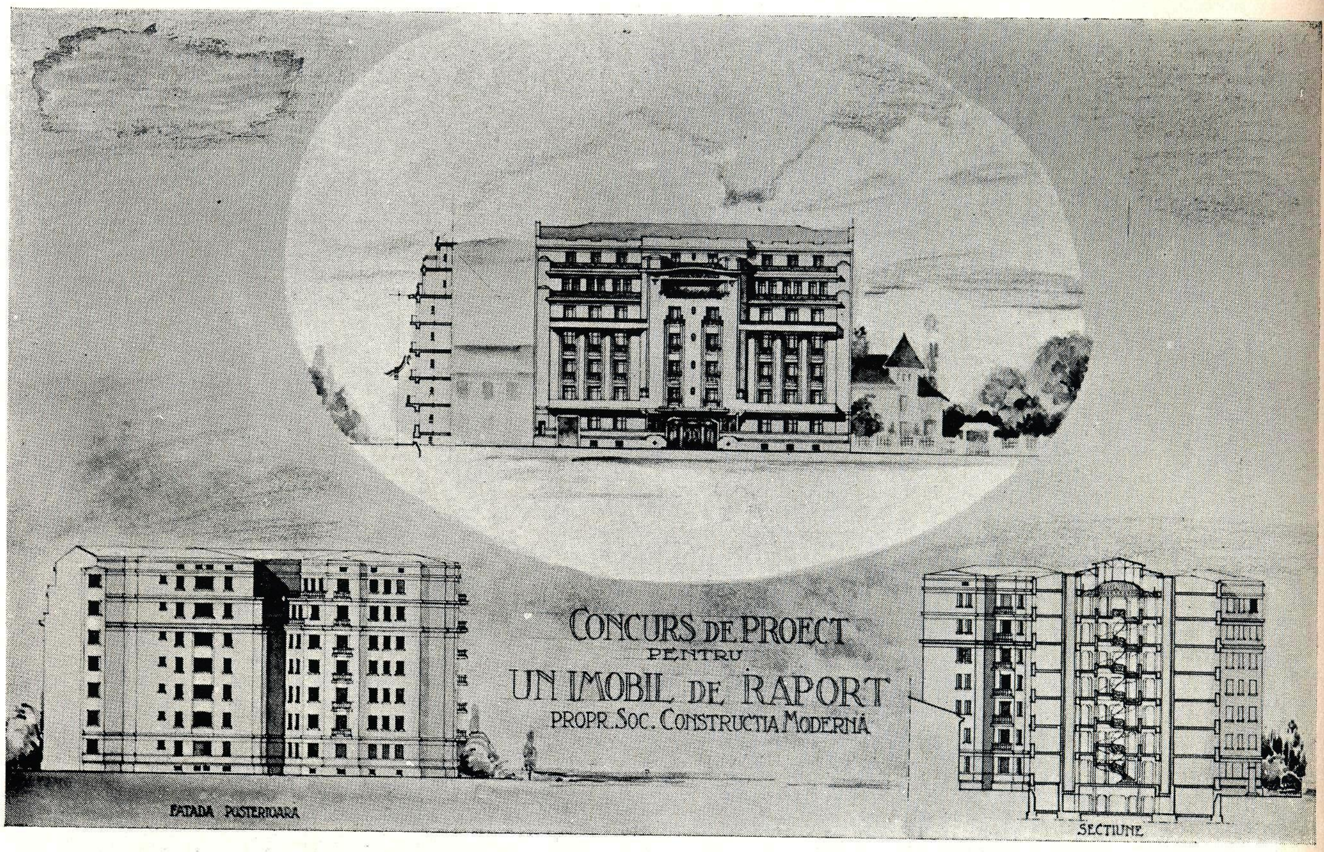

Concours pour un projet d'un immeuble de rapport Propr. Société „Construcţia Modernă"
Preisausschreiben für ein Mietshaus Besitz der Gesellschaft „Construcţia Modernă"

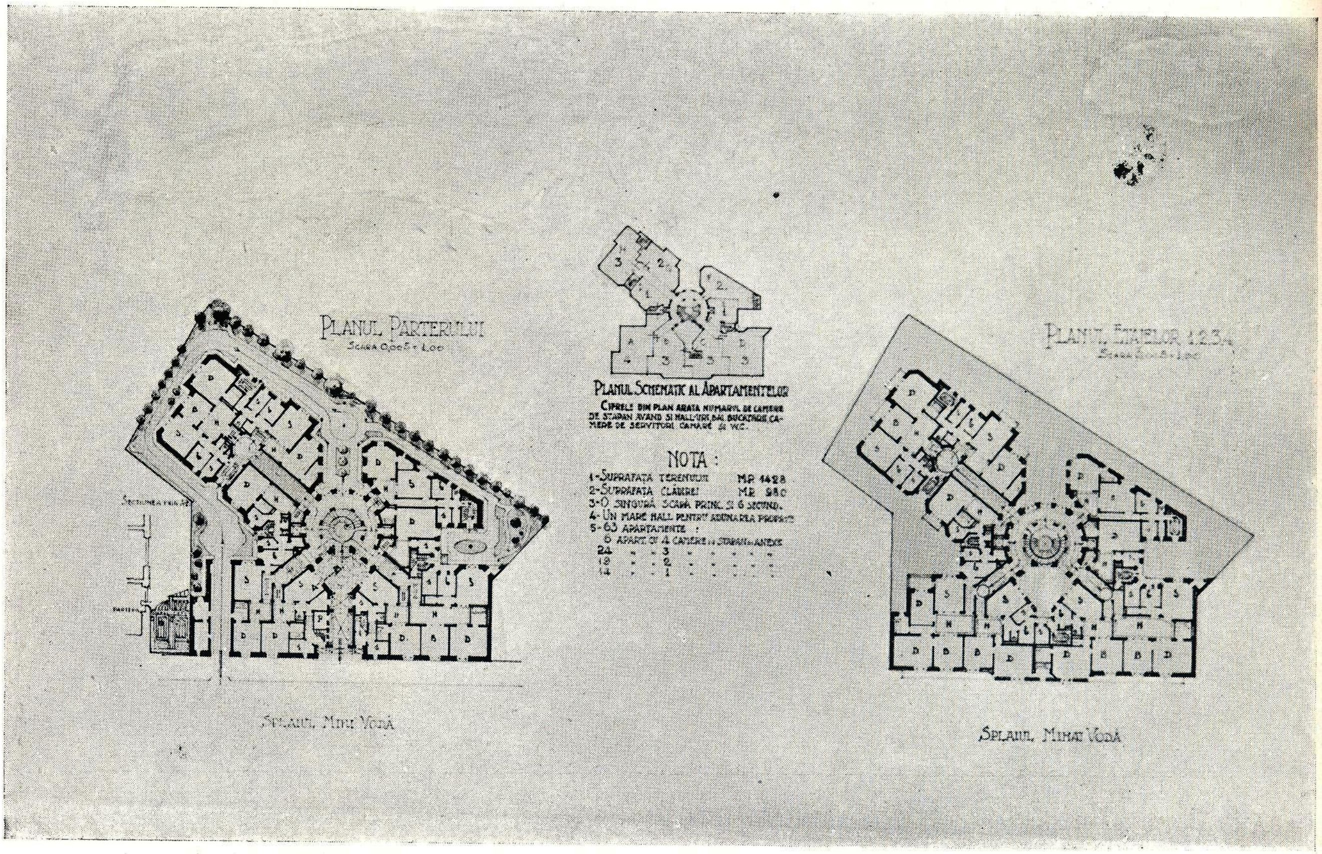

Arhitect IOAN G. MAYER

PROPRIETATEA BĂNCII DE CREDIT
Propriété de la Banque de Crédit
Besitz der Kreditbank

Ploeşti

Arhitect IOAN G. MAYER

CASA
La maison — Ioan G. Popescu — Ploeşti
Mietshaus

Arhitect ALEX. ILIESCU

CASA
La maison — D-nei şi D-lui Prof. Popescu — Parc. Domeniilor
Wohnhaus

Arhitect NICU GEORGESCU

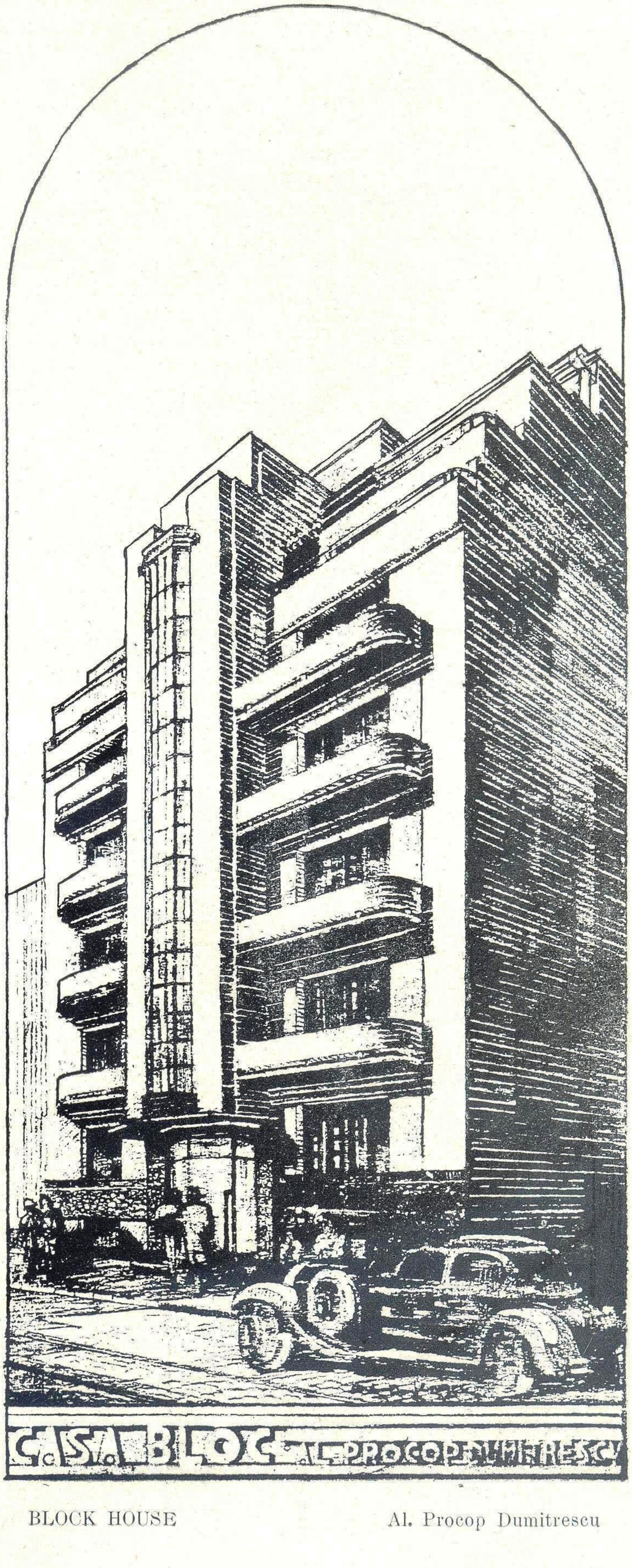

BLOCK HOUSE Al. Procop Dumitrescu

Arhitect G. CRISTINEL

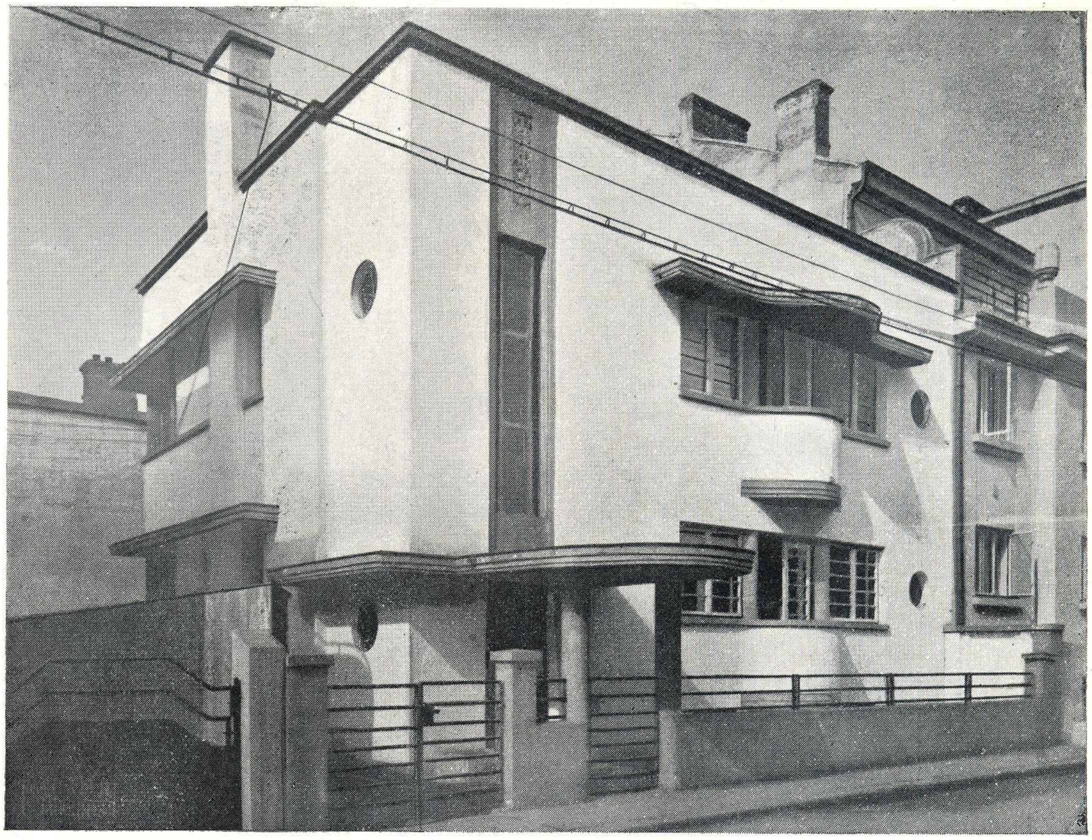

CASA La maison Wohnhaus N. Dinescu — București

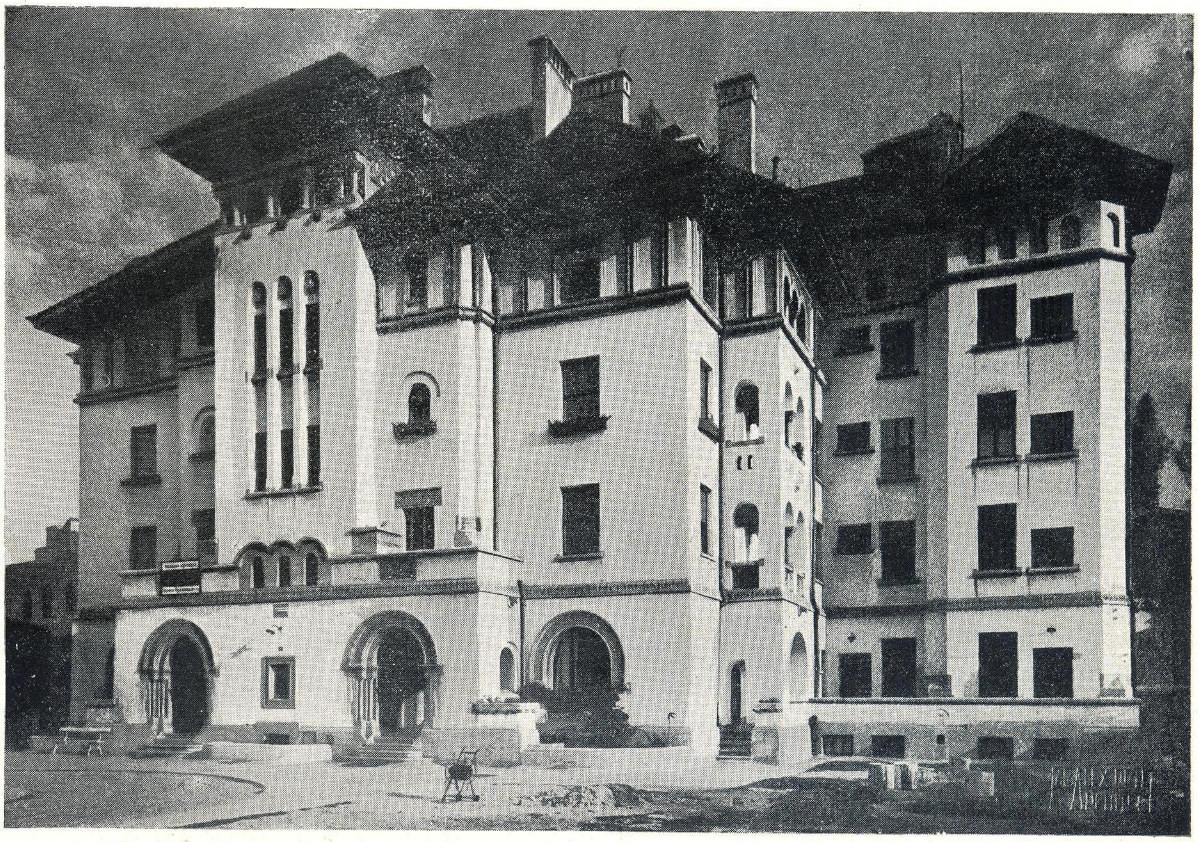

PROPRIETATEA SOCIETĂȚII DE ASIGURĂRI
Propriété de la Société d'assurances
Besitz der Versicherungs-Gesellschaft
„GENERALA“ București

Arhitect G. CRISTINEL

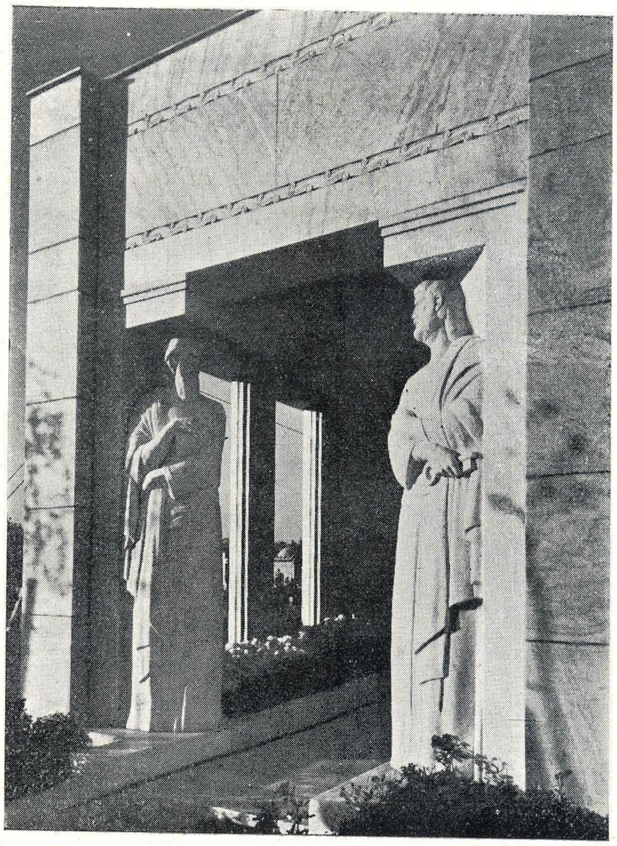

CAVOUL FAMILIEI
Le caveau de la famille
Gruft der Familie
Strâjescu
Cimitirul Bellu

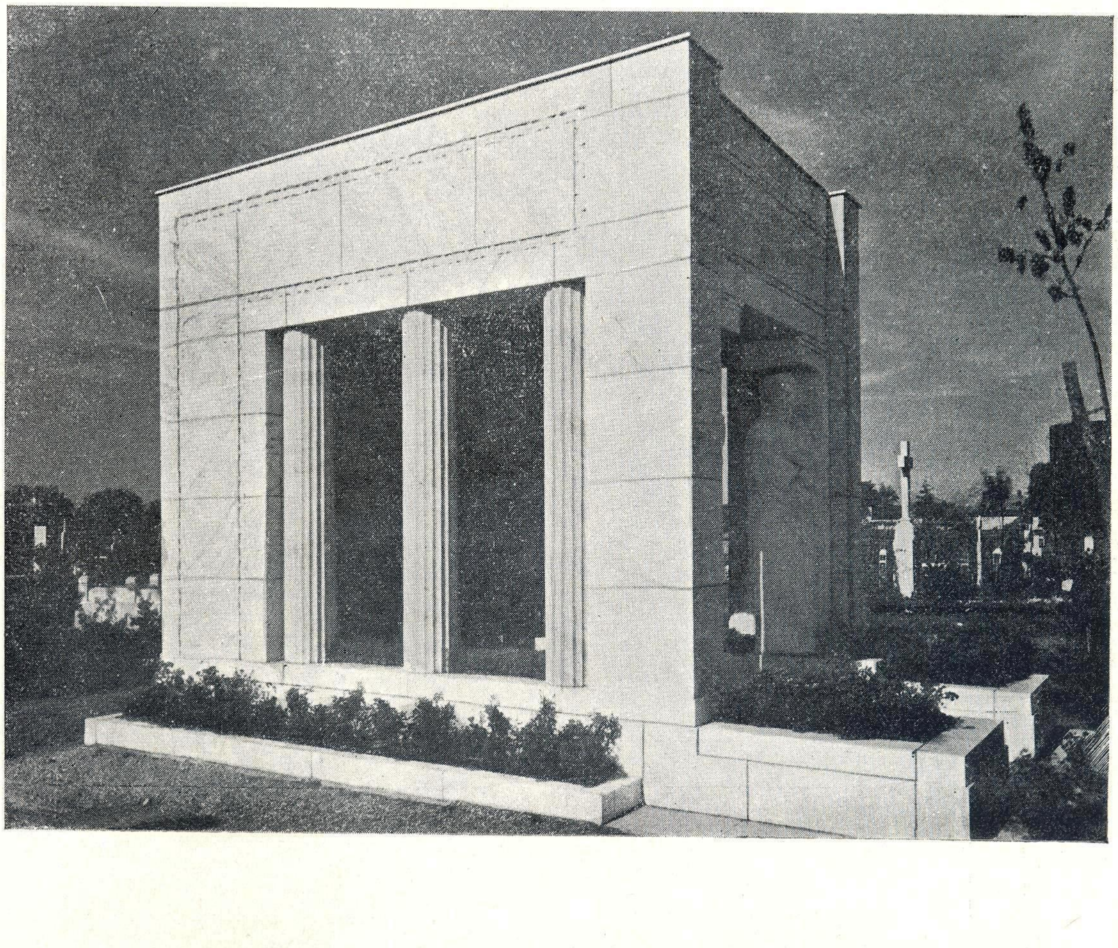

Arhitect G. CRISTINEL

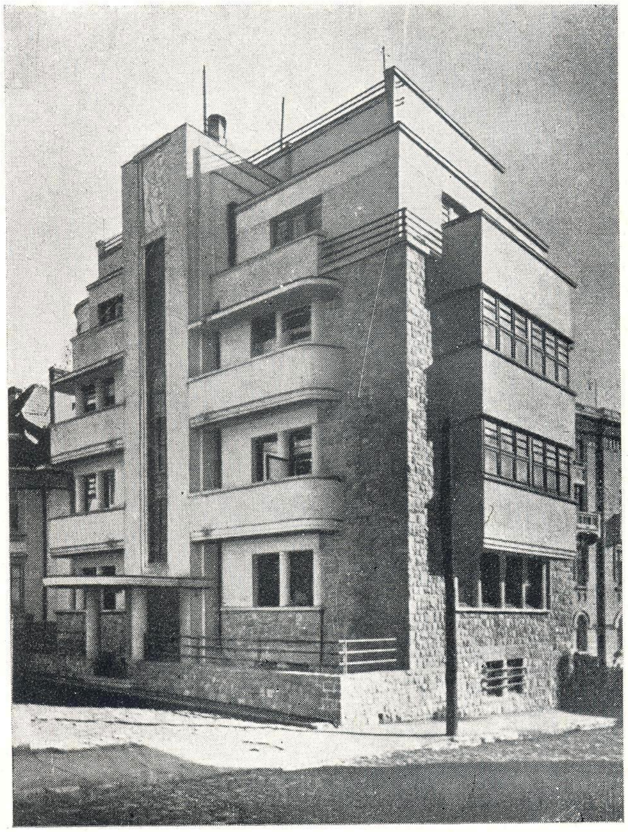

CASA
La maison
Wohnhaus } A. Rainu București

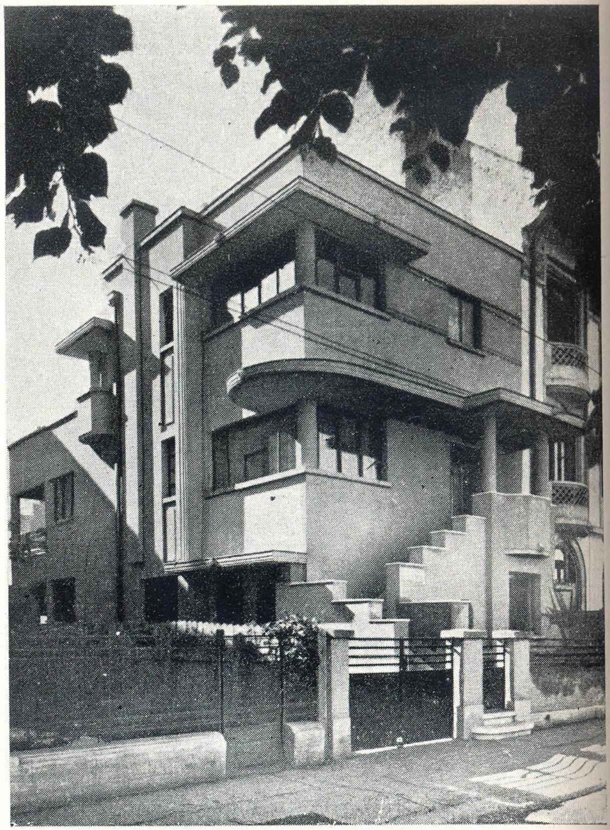

CASA
La maison
Wohnhaus } Arhit. G. Cristinel București

Arhitect MIRCEA CHERNBACH

FAȚADA SPRE SUD
La façade vers le Sud
Fassade gegen Süden

FAȚADA SPRE EST
La façade vers l'Est
Fassade gegen Osten

CASA La maison Wohnhaus
Prof. Dr. Mezincescu
Sinaia

Arhitect G. CRISTINEL

BANCA
La Banque
Die Bank
Albina
București

CASA
La maison
Wohnhaus
I. Brăneanu
București

Arhitect G. NEGOESCU

CASA
La maison
Wohnhaus } Avocat Stănescu

Arhitect G. NEGOESCU

VILA
Villa } D-lui Dr. M. Georgescu
Willa

Sinaia

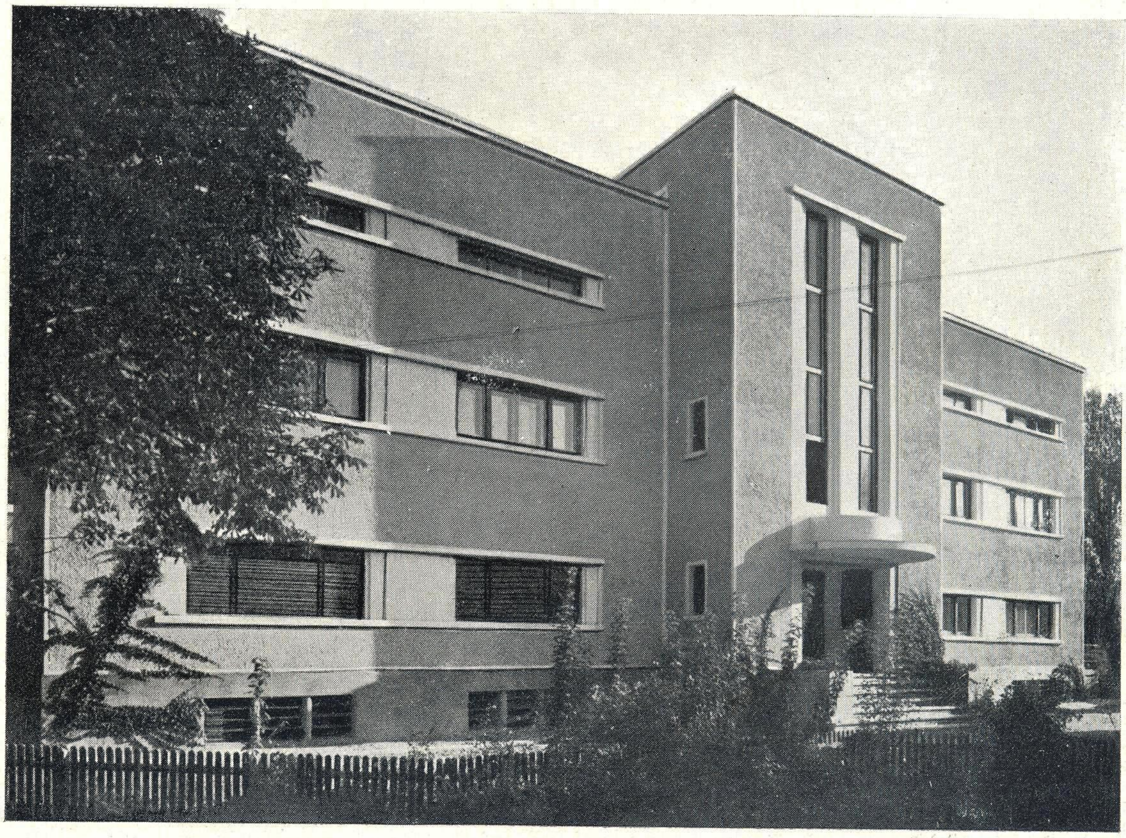

CASA
La maison } D-nei M. Rasidescu
Wohnhaus

Bucureşti

Arhitect ION BOCEANU

VILA
Villa } Dr. Philippide
Willa

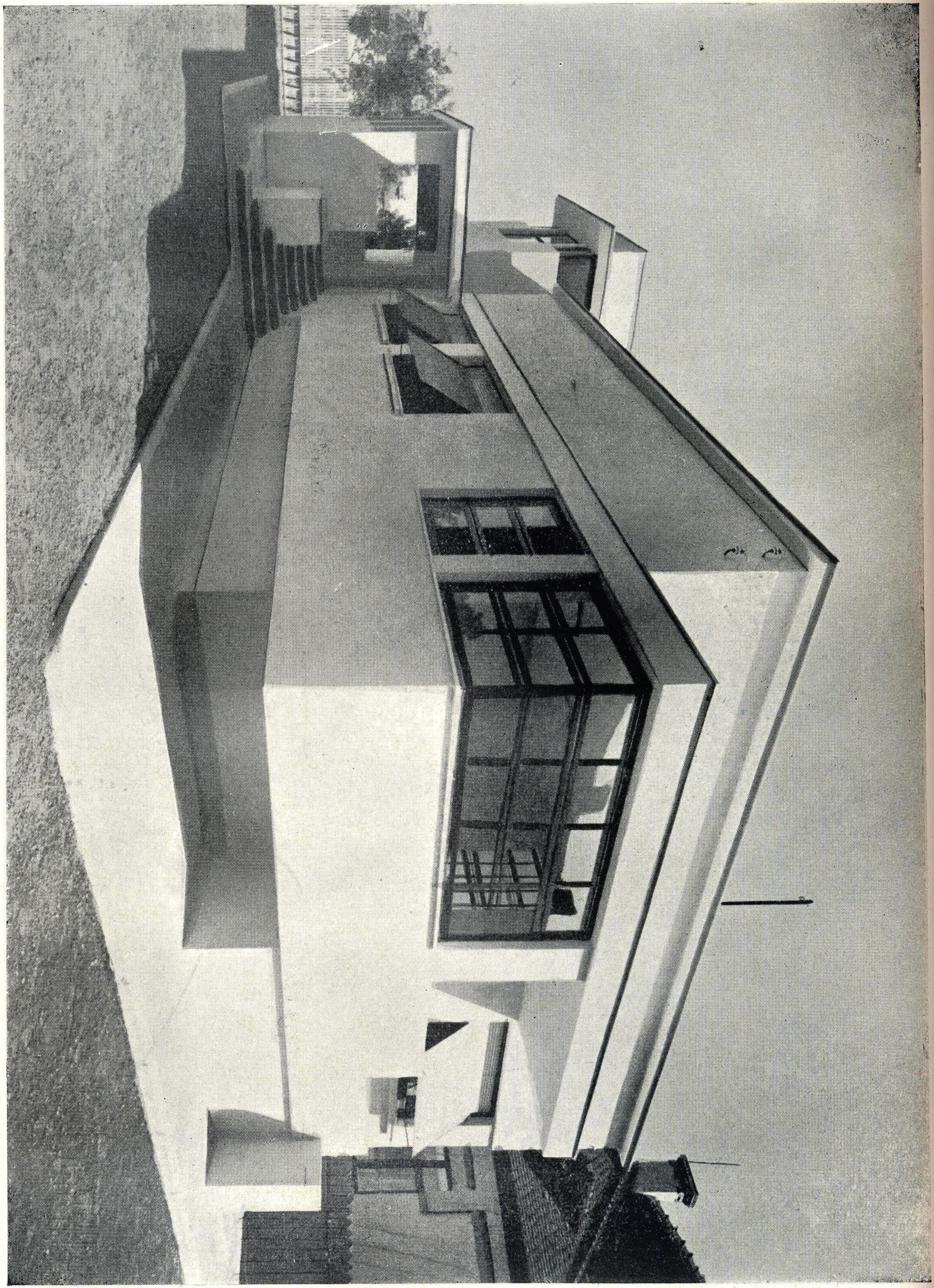

Câmpina 1933

Arhitect CONST. NĂNESCU

CASĂ PE Bd. DACIA
Maison sur le Boul. Dacia
Haus auf dem Bld. Dacia
București

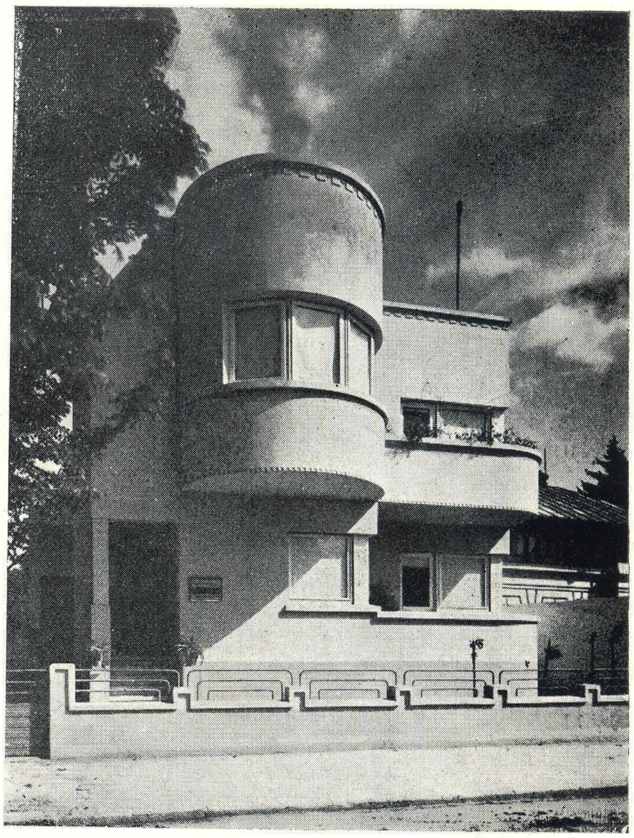

CASA
La maison
Wohnhaus
Ing. Ivănceanu
Ploești

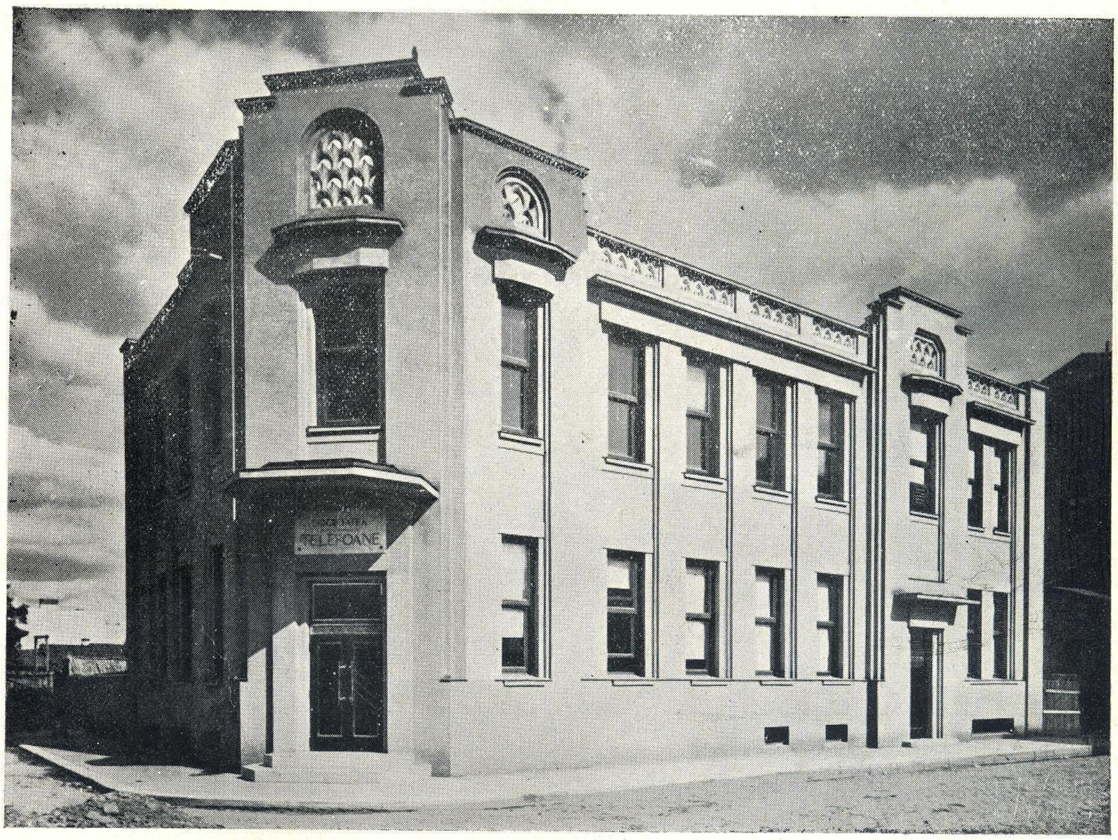

CENTRALA TELEFONICĂ DIN PLOEȘTI La Centrale thélèphonique de Ploești Fernsprech Zentrale im Ploești

Arhitect VIRGINIA S. HARET

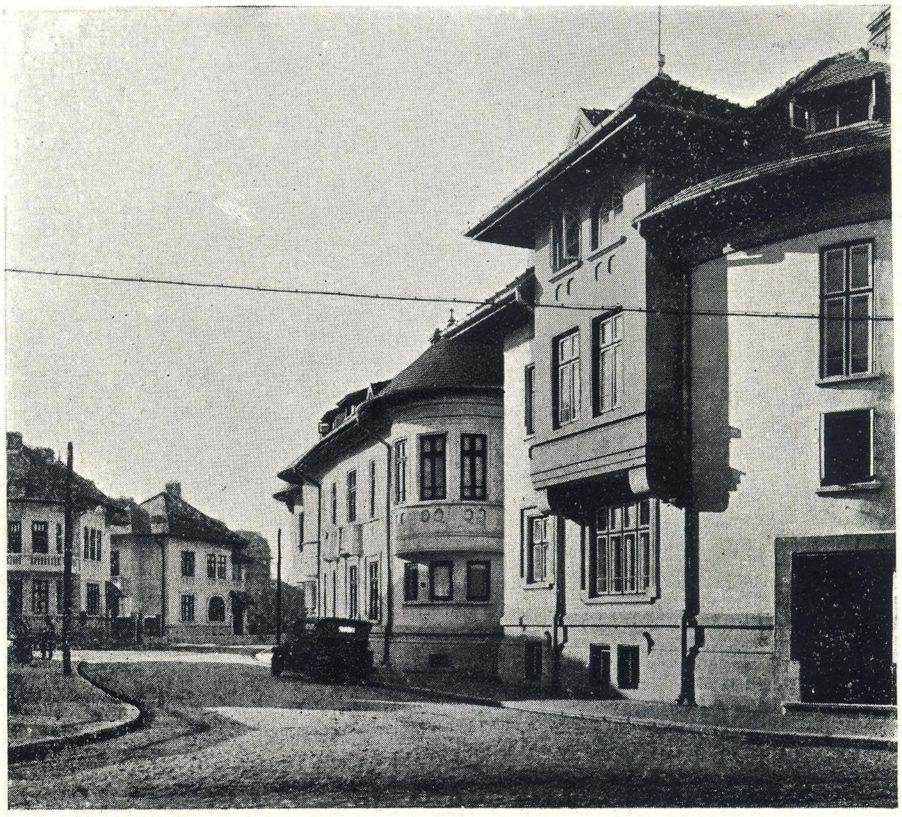

CARTIER DE LOCUINȚE. CASA DE DEPUNERI
Quartier d'habitations. Caisse d'epargne
Wohnviertel der Depositenkasse

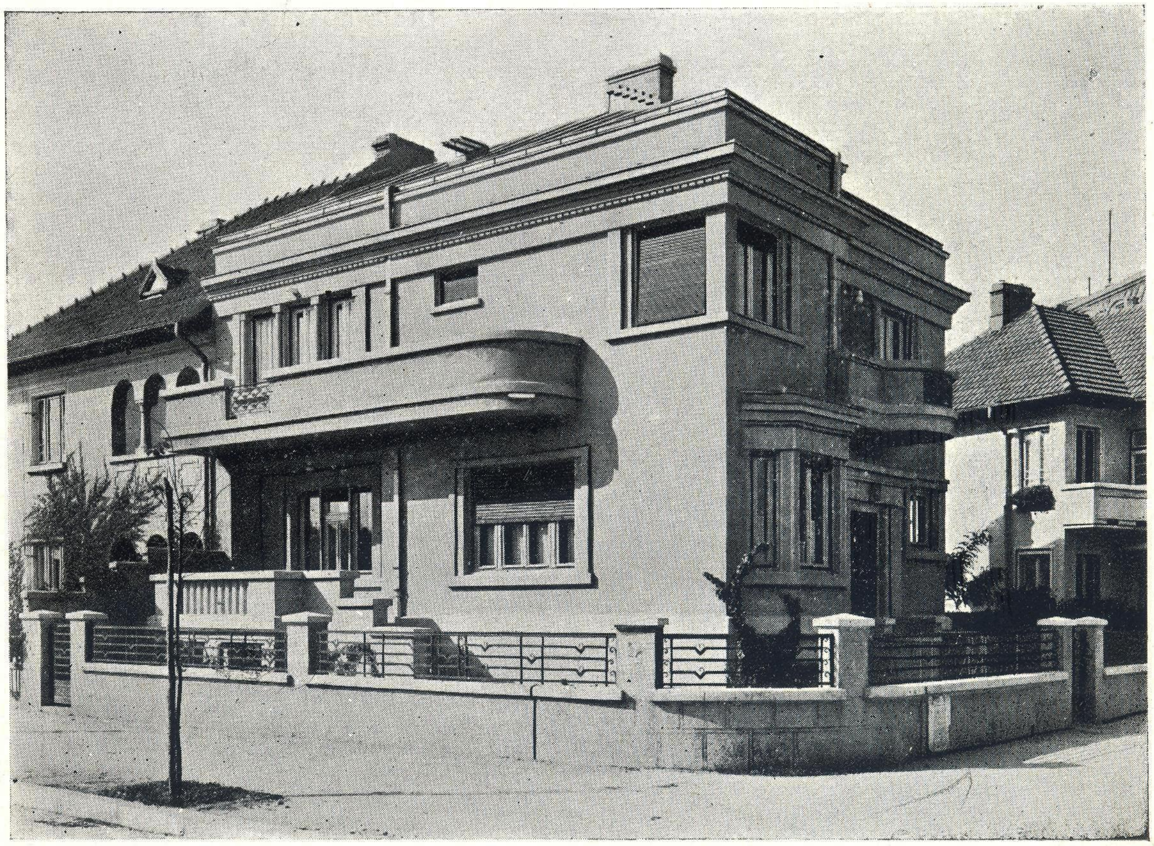

CASA La maison Wohnhaus Perianu

Arhitect VIRGINIA S. HARET

CASA La maison Wohnhaus Dr. Lupu Bucureşti

CASA La maison Wohnhaus Ing. S. Haret Bucureşti

Arhitecţi L. A. HIRSCH şi D. G. GALIN

CASA
La Maison } Ing. Herivan
Wohnhaus

CASA
La Maison } Ing. Ghiladi şi Dr. Rappaport
Wohnhaus

Arhitecţi L. A. HIRSCH şi D. G. GALIN

CASA
La maison
Wohnhaus
} D-na Col. Potopeanu şi M. Vasilescu

Arhitect IULIAN NĂMESCU

CASA
La Maison } Av. I. Chihaia
Wohnhaus

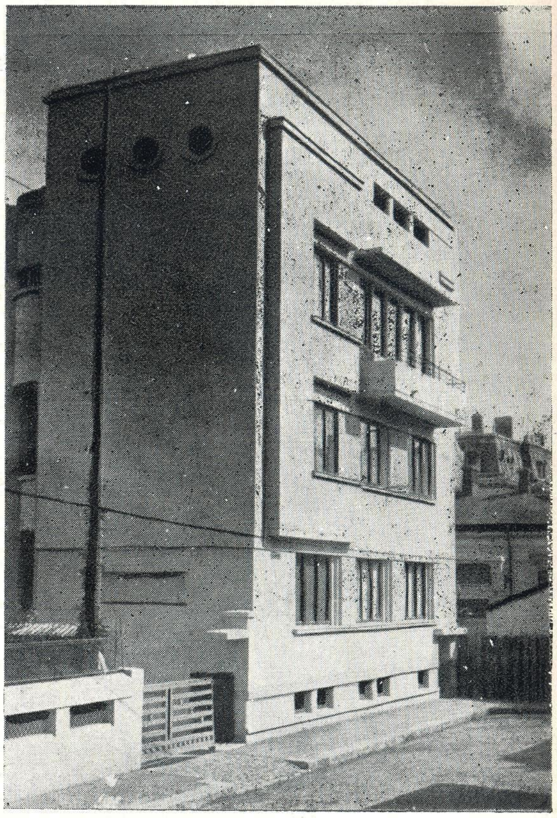

CASA
La Maison } Smilovici
Wohnhaus

Arhitect NICOLAE POPESCU

CASA
La maison } D-șoara Dr. Maria Iliescu
Wohnhaus

CASA
La maison } Th. Mărculescu
Mietshaus

Arhitect IULIAN NĂMESCU

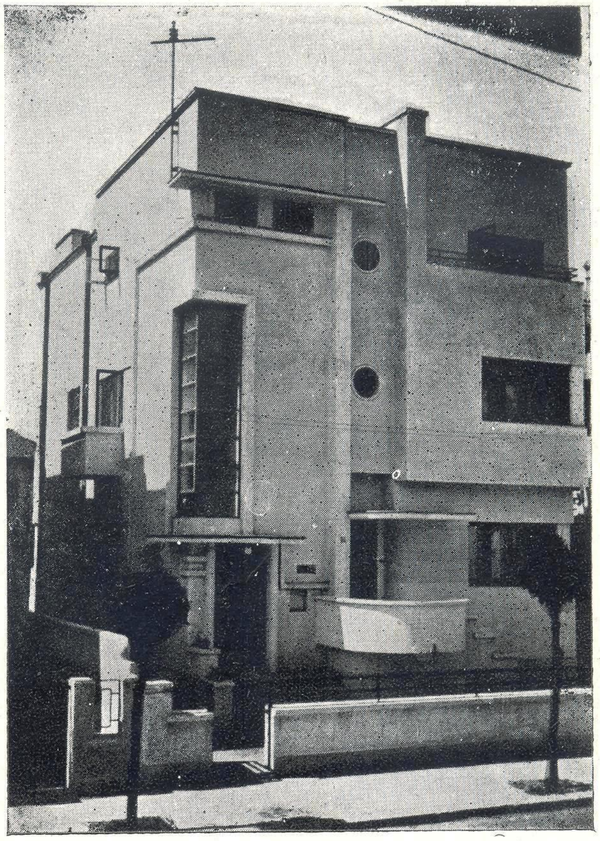

CASA
La maison } Scharf
Wohnhaus
București

CASA La maison Wohnhaus Grünberg București

Arhitect IOAN ŢERUŞEANU

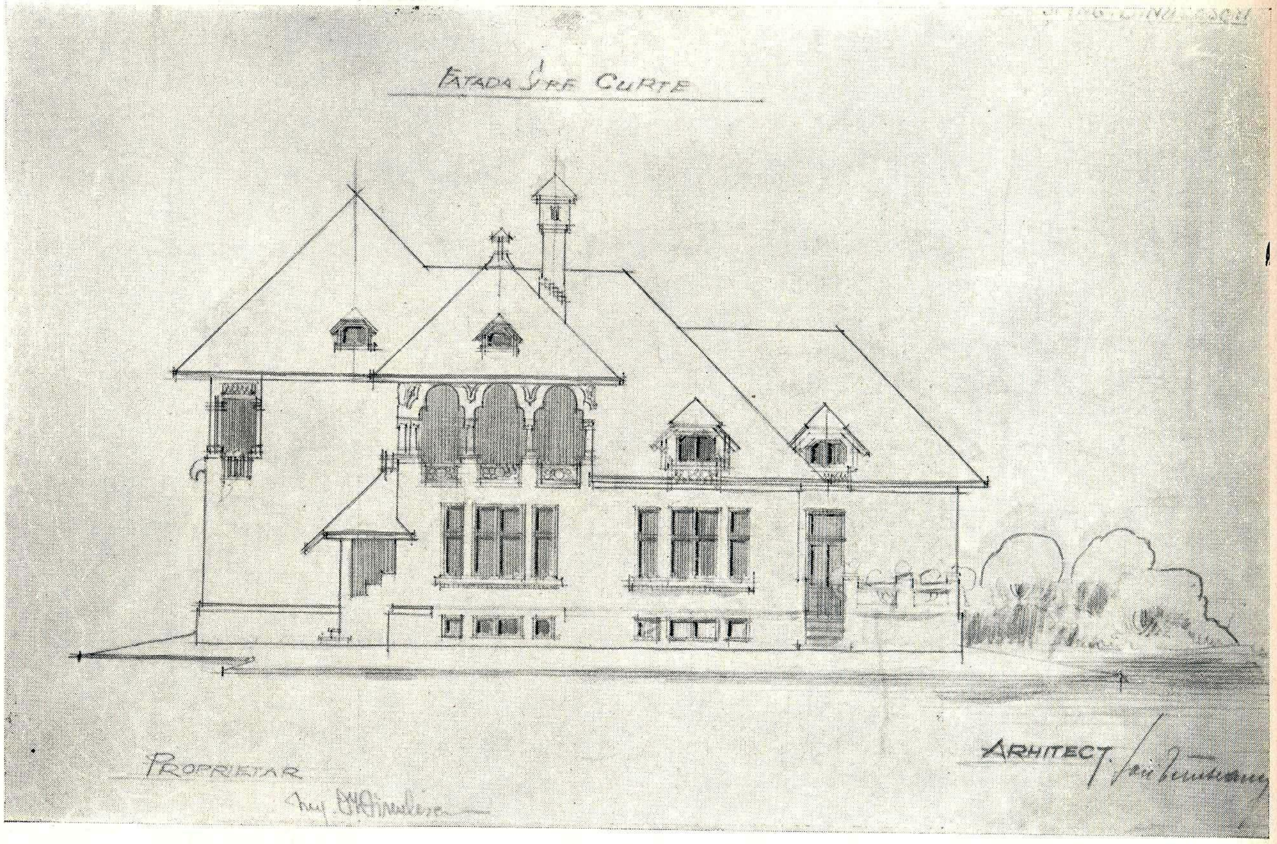

CASA
La Maison
Mietshaus
} Parcul Domeniilor

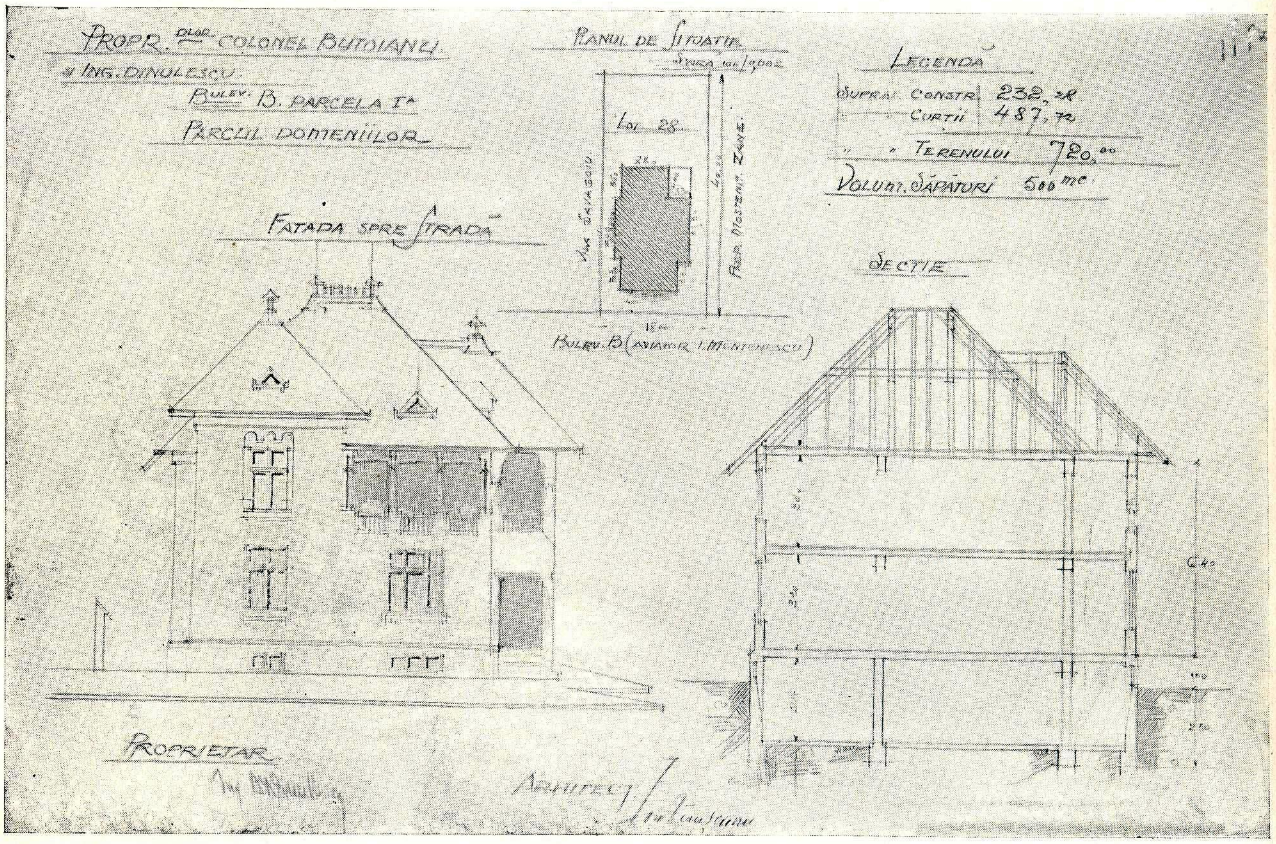

PLAN Plan Grundriss

Arhitect ION ŢERUŞEANU

CASA
La maison
Mietshaus
} Epitropia Sft. Spiridon

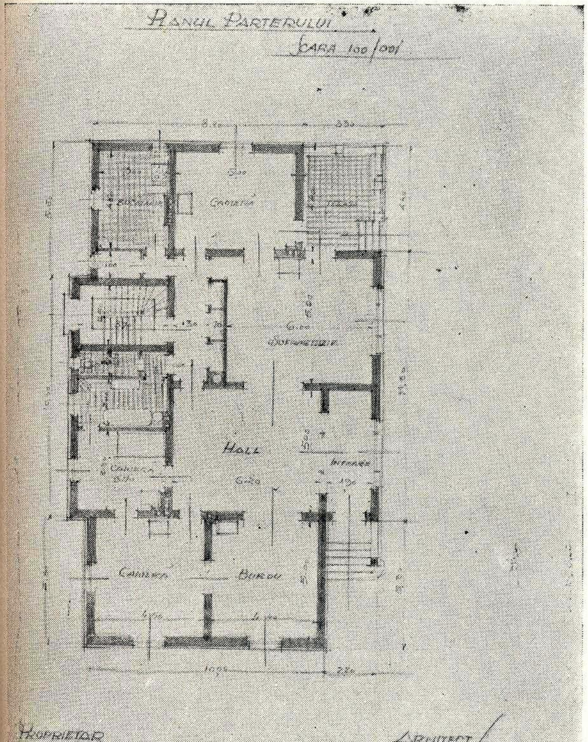

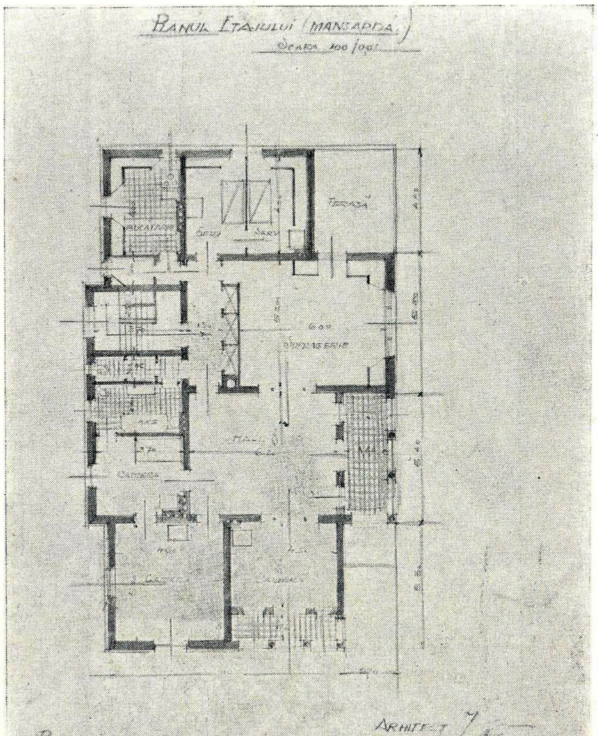

PLANUL PARTERULUI
Rez-de-chaussée
Grundriss des Erdgeschosses

CASA
La Maison
Wohnhaus
} Parcul Domeniilor

PLANUL ETAJULUI
Plan du I-er étage
Grundriss des I. Stockes

Arhitect I. BOZIANU

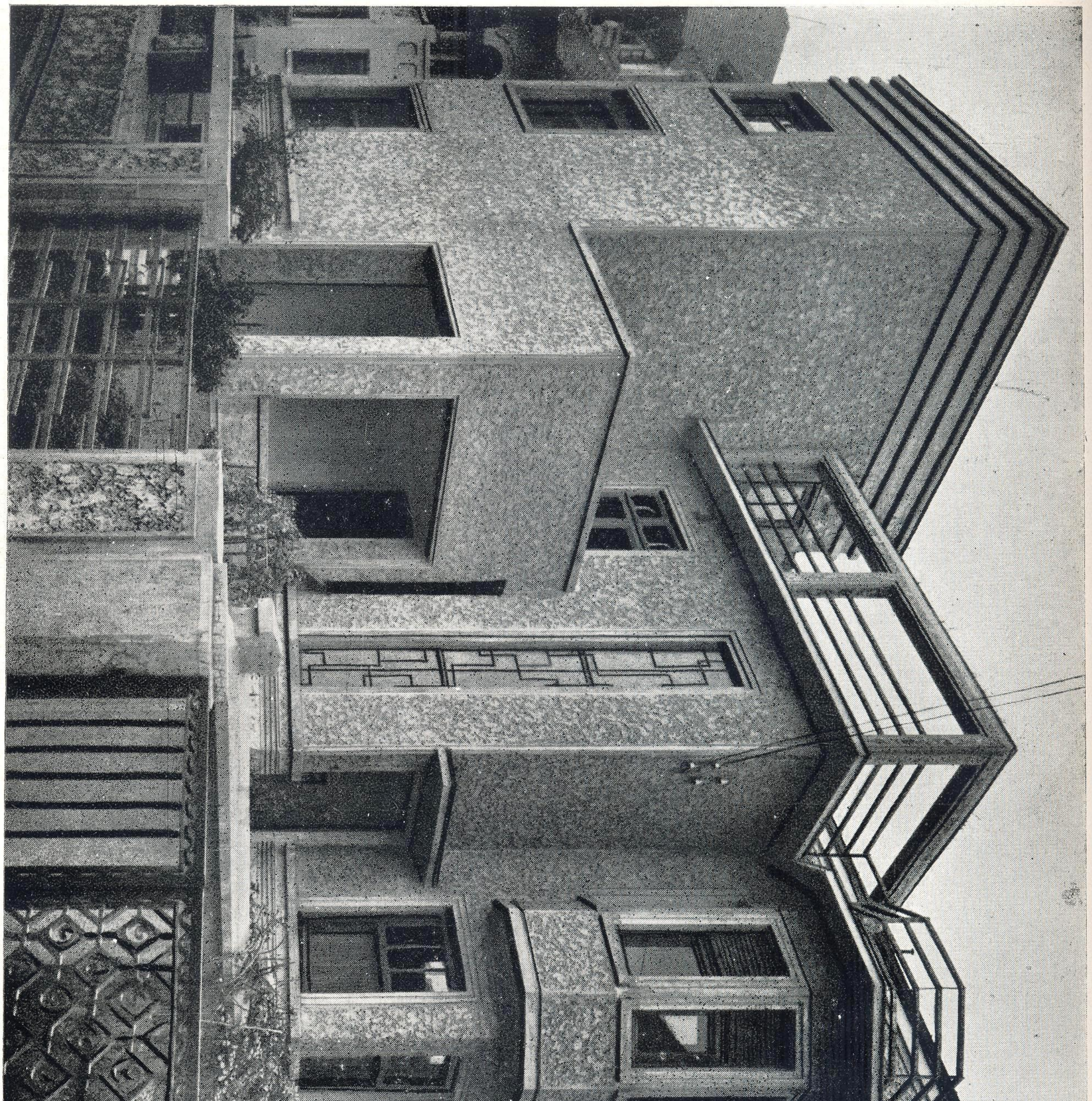

CASA
La Maison } D-nei Elisabeta Cusin
Wohnhaus

București

Arhitect MUCICHESCU-TUNARI

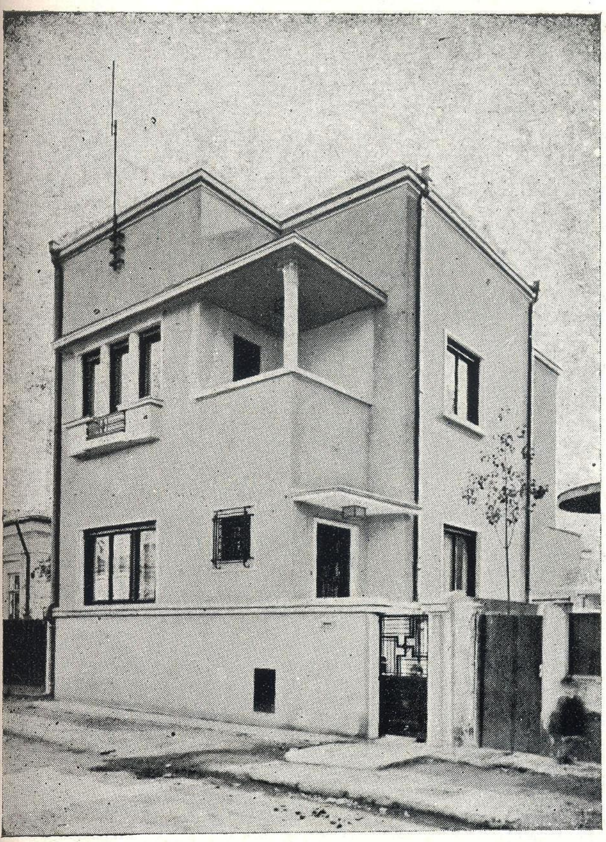

CASA
La Maison
Wohnhaus
D-nei şi D-lui C-tin Chiriac

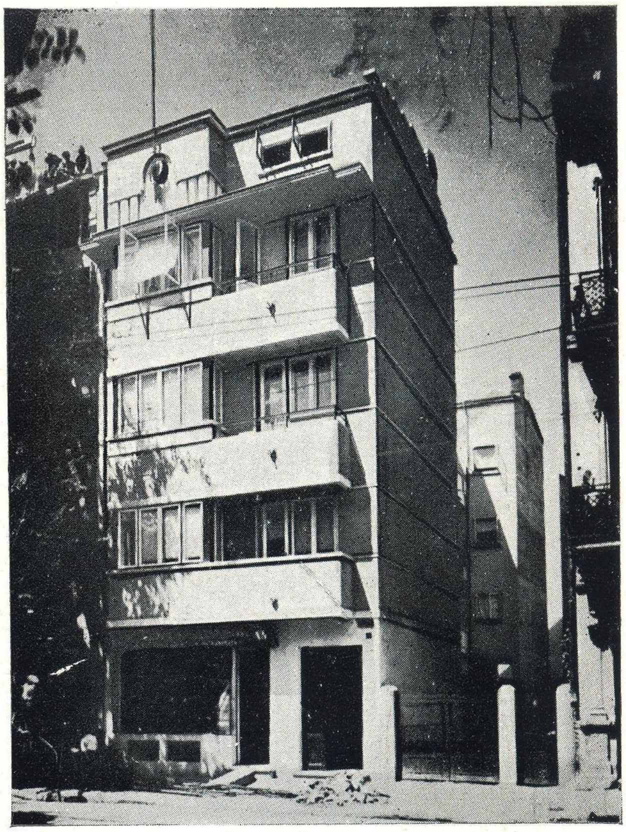

CASA
La maison
Wohnhaus
D-lui St. Banciu

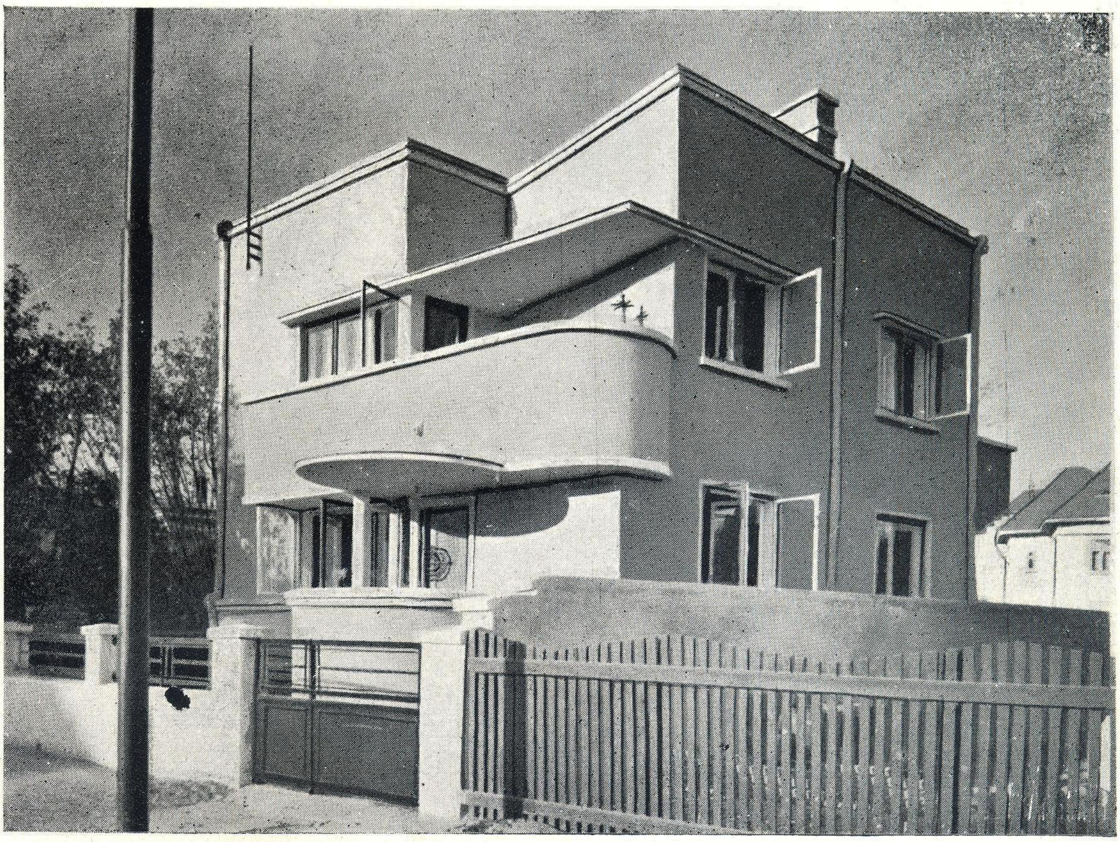

CASA La maison Wohnhaus D-nei Av. Ecat. Iliescu

Arhitect EM. GUNEȘ

CASA
La maison } General Zissu
Wohnhaus

Arhitect D. PETRESCU-GOPES

Avocat Porsenna CASA La Maison Wohnhaus București

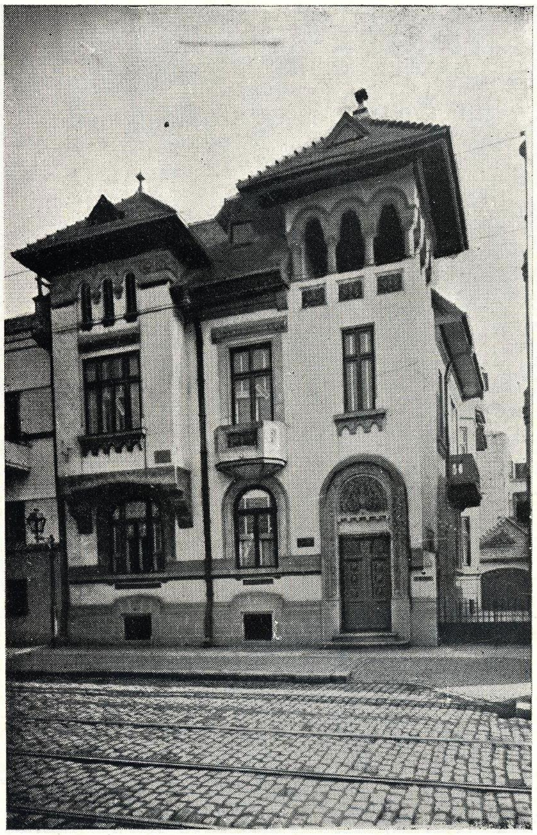

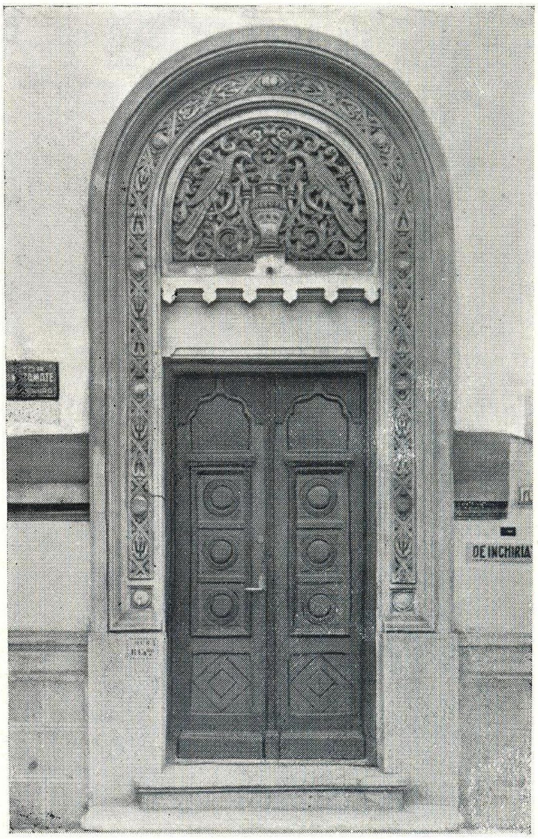

Doctor Stamate CASA La Maison Wohnhaus București

Arhitect D. PETRESCU-GOPEȘ

CASA
La Maison } Th. Rădulescu
Wohnhaus

București

CASA
La maison } Ing. Ștefănescu
Wohnhaus

București

CASĂ ROMÂNEASCĂ LA „CORITZA" ALBANIA
Maison en style roumain à „Coritza" Albanie
Haus im Rumänischen Stil aus „Coritza" Albanie

Arhitect I. THEODORU

CASA
La maison } M. şi Dr. D. Popescu — Bucureşti
Wohnhaus

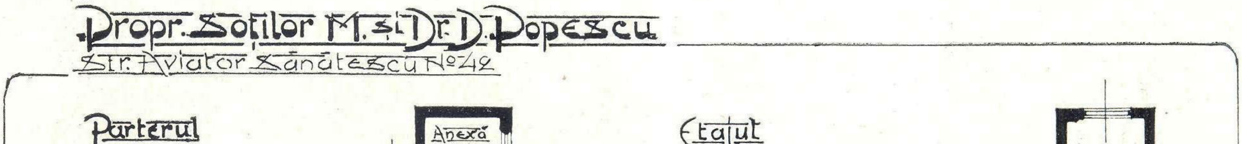

PLAN PARTER ŞI ETAJ — Plan du Rez-de-Chaussée et du I-er étage — Grundriss des Erdgeschosses und des I. Stockes

Arhitect EUGEN GANCIU

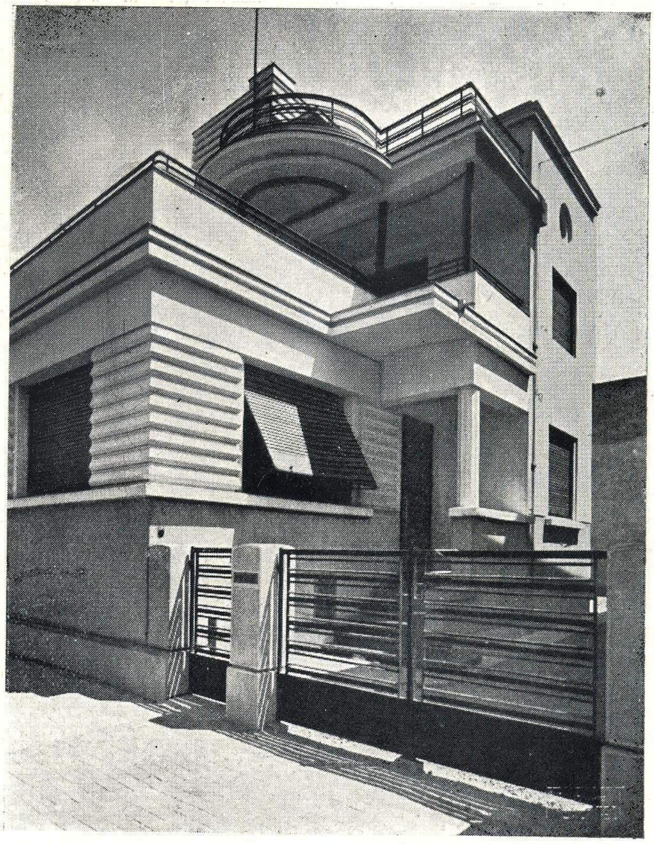

CASA } Nicolaescu
La maison
Wohnhaus

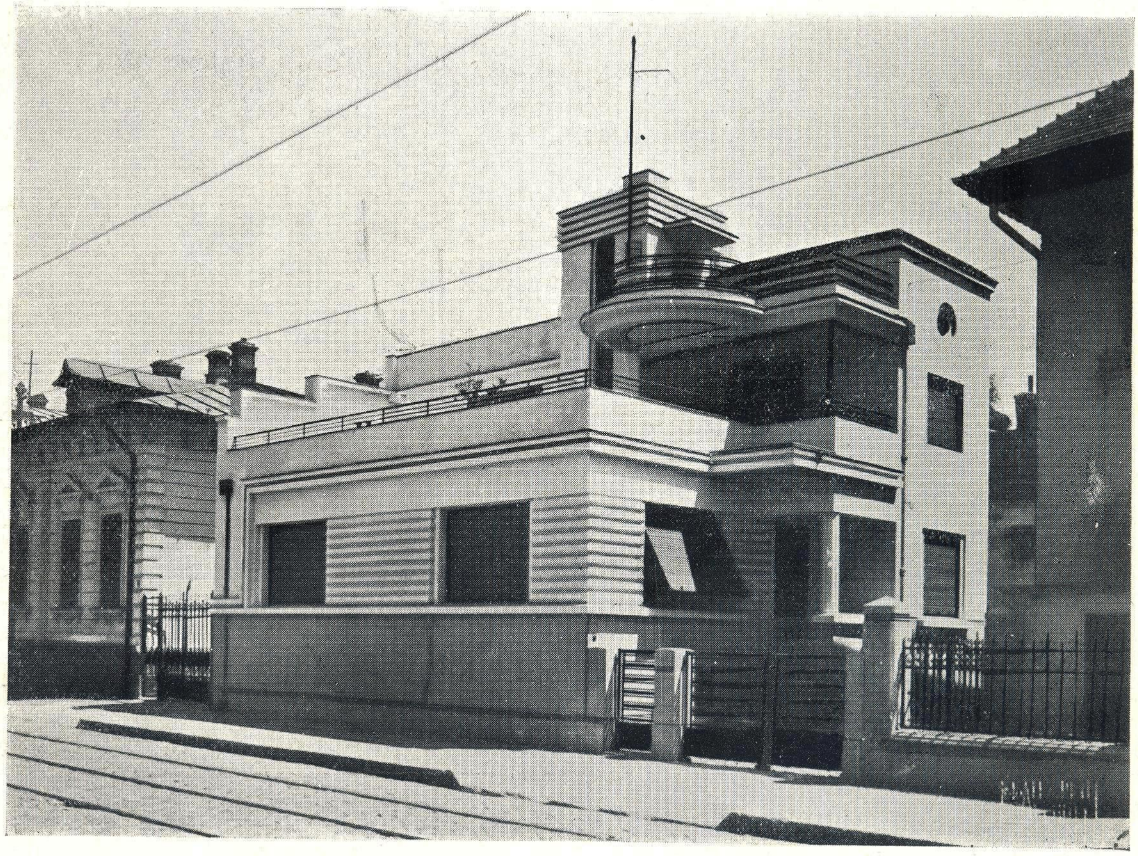

Arhitect I. MANDI

CASA
La maison } Soc. „Sogenco"
Mietshaus

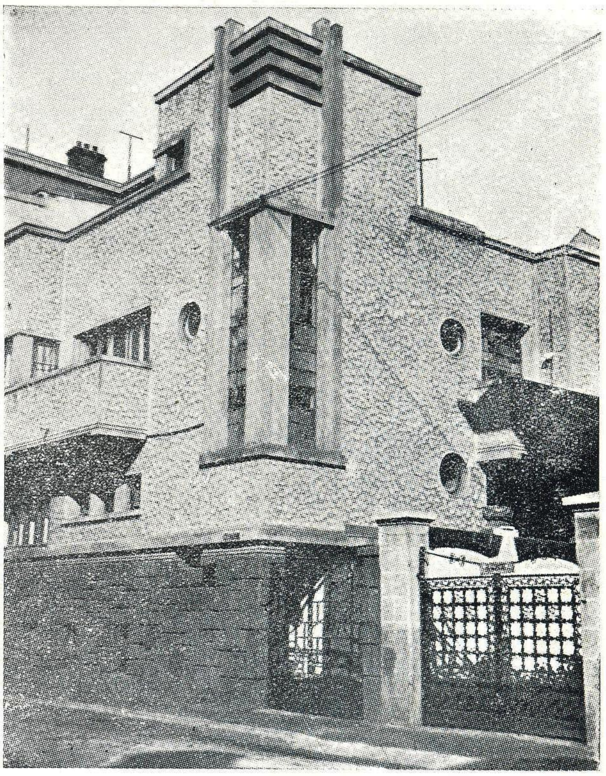

CASA
La maison } Familia Arhitect I. Mandi
Wohnhaus

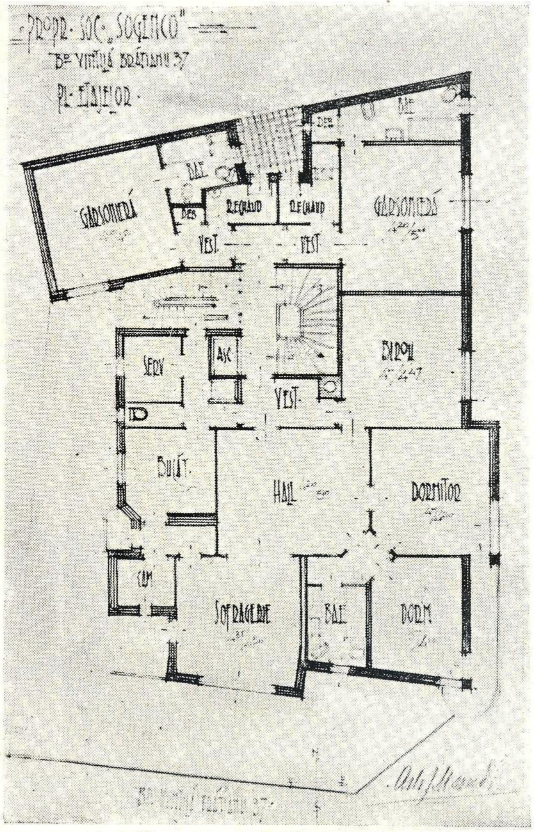

PLANUL ETAJELOR
Plan des étages
Grundriss der Stockwerke

CASA
La Maison } D. Av. St. Cismigiu
Wohnhaus

Arhitect I. MANDI

CASA
La maison } D-nei Dr. Eugen Lupu
Wohnhaus

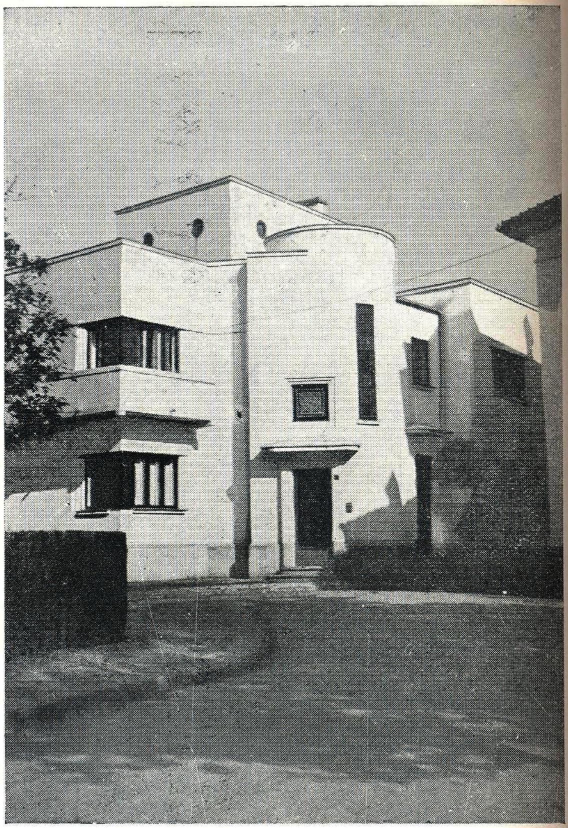

CASA
La maison } D-nei Ralliteanu
Wohnhaus

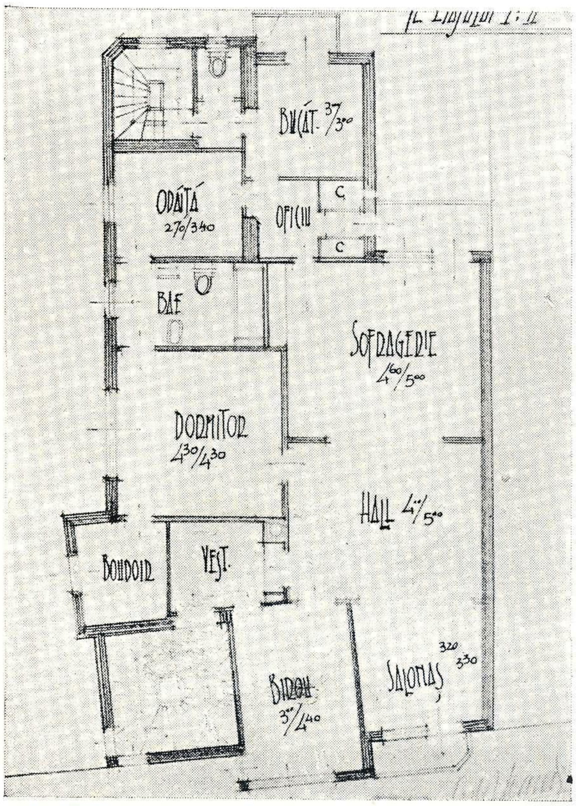

PLAN ETAJ I. II.
Plan du I-er et II-éme étages } Dr. Eugen Lupu
Grundriss des I. u II. Stock

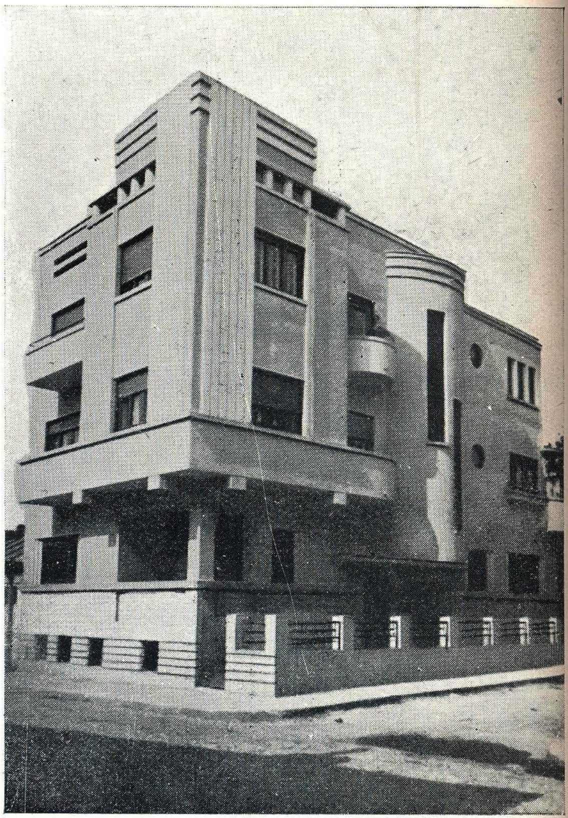

CASA
La maison } D-nei Horodniceanu
Wonhaus

Arhitect EUGENIU N. POPESCU

CASĂ DE RAPORT
Maison de Rapport
Mietshaus

Str. Regală colț Academiei

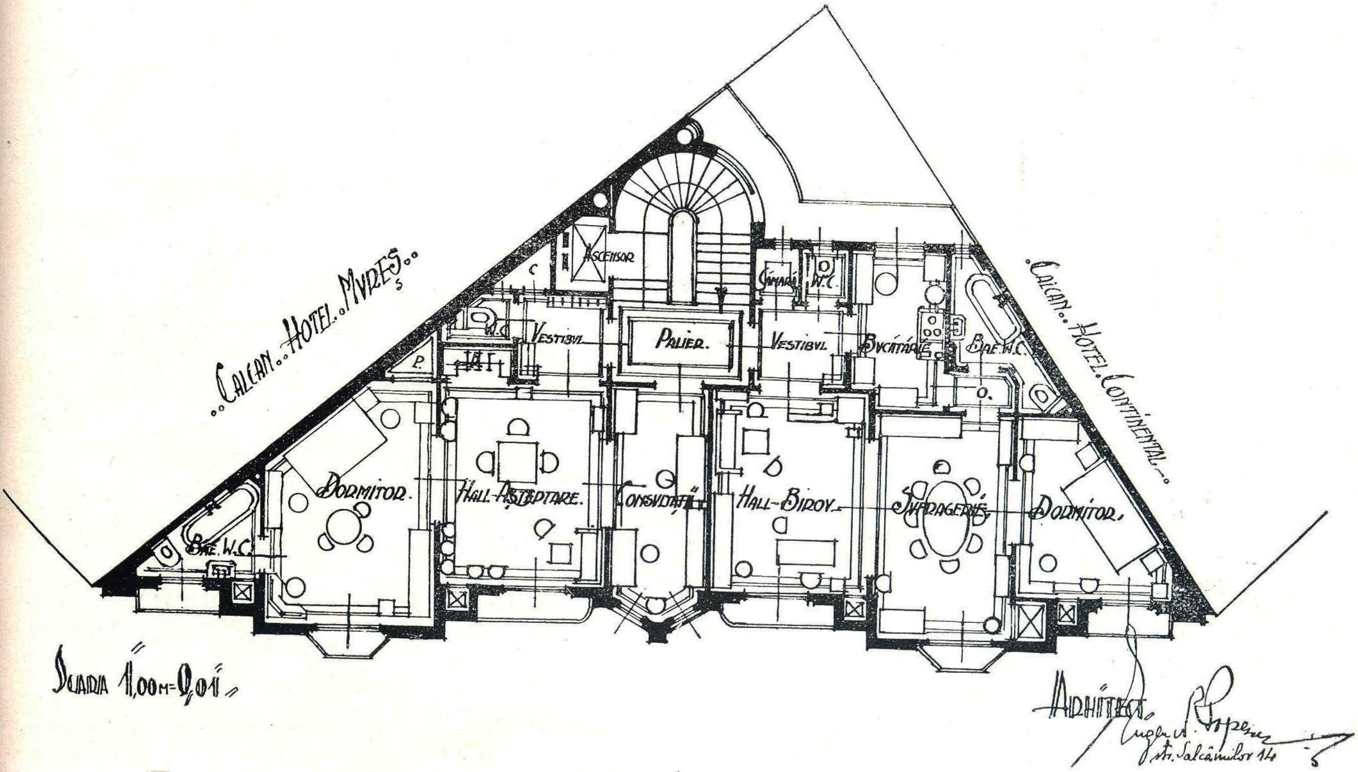

PLAN
Plan
Grundriss

Arhitect EUGENIU N. POPESCU

CASA La maison Wohnhaus General St. Căţoiu

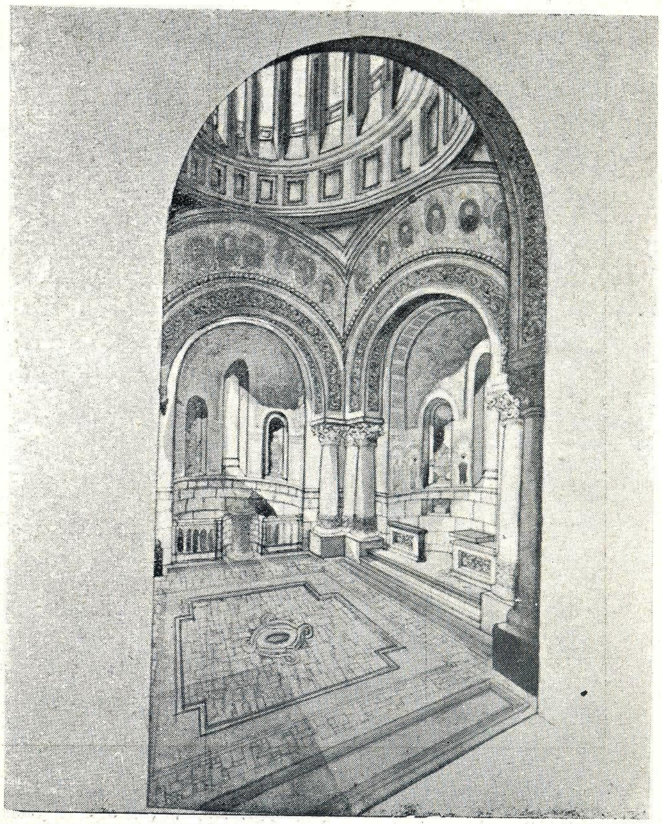

CONCURSUL „MAUSOLEUL NEAMULUI“ CHIŞINĂU
Concours „Mausoleum de la Nation“ Chişinău
Preisansschreiben „Mausoleum der Nation“ Chişinău

PREMIUL I I-er Prix I Preis

Arhitect EUGENIU N. POPESCU

CASĂ
Maison
Haus } Str. Th. Aman, colț G-ral Anghelescu București

Arhitect NICOLAE POPESCU

CASA
La maison
Wohnhaus } Dr. N. Nicolicescu

București

CASA
La maison
Wohnhaus } Maior I. Lovinescu

București

Arhitect Prof. IOAN TRAJANESCU

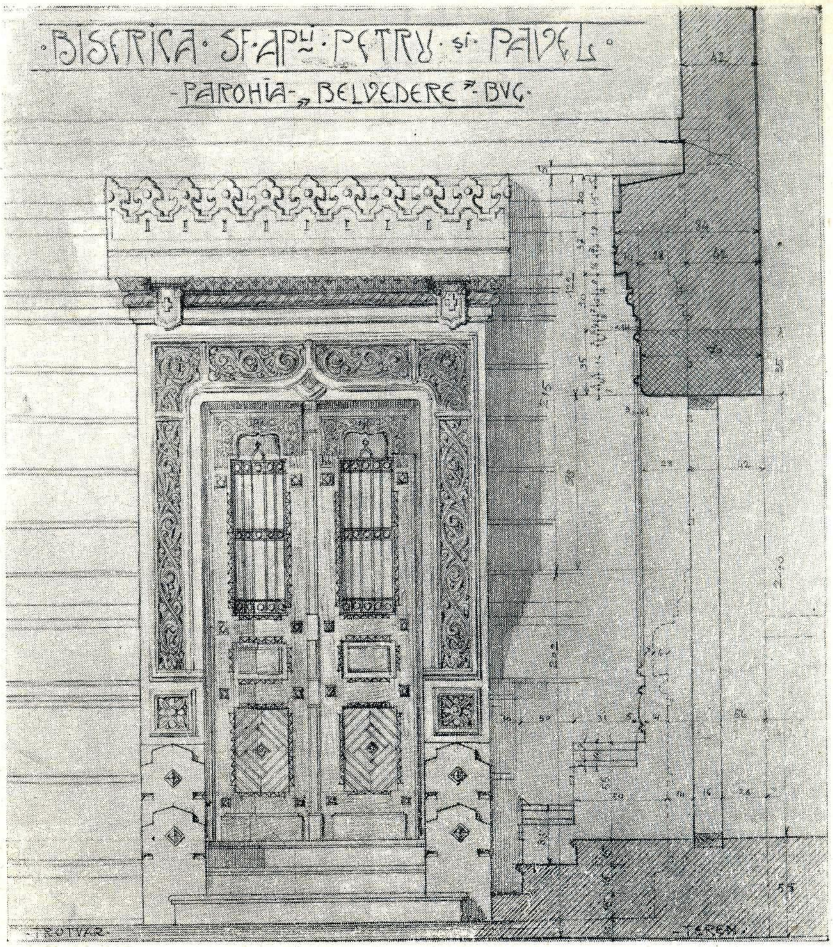

BISERICA L'eglise Kirche Belvedere

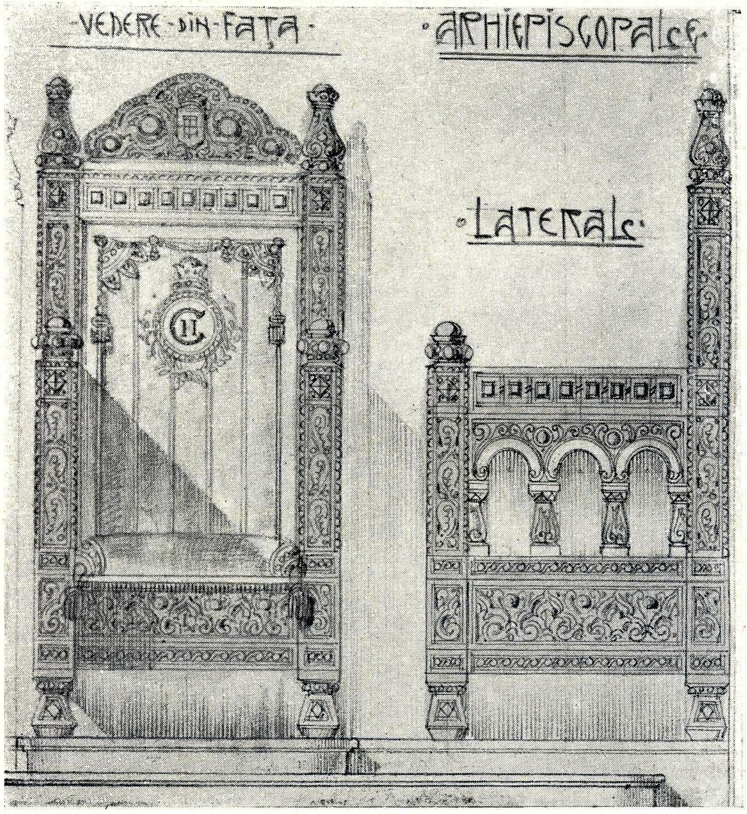

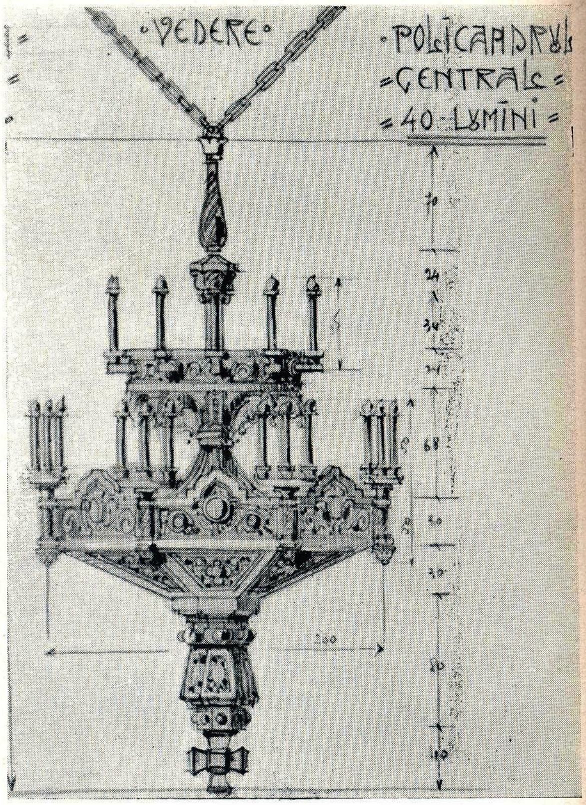

PATRIARHIA ROMÂNĂ
La Patriarchie Roumaine
Rumänische Patriarchie

JEȚURI REGALE ȘI ARHIEPISCOPALE
Chaises royales et des archevèques
Königliche und erzbischöffliche Sitze

POLICANDRU
Lustre
Leuchter
} Turda

Arhitect Prof. IOAN TRAJANESCU

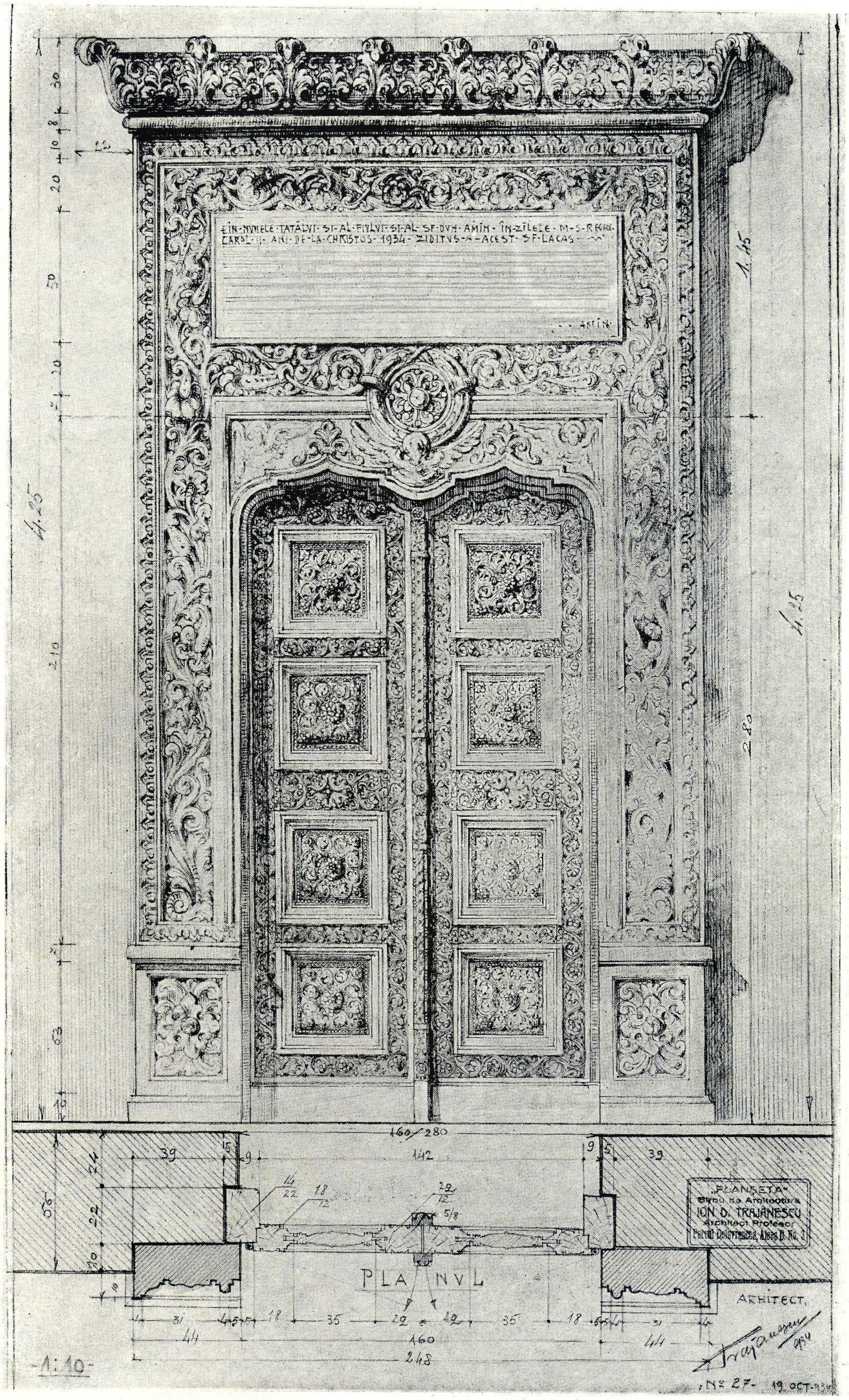

BISERICA
L'église
Kirche
} Belvedere-Bucureşti

UŞA PRINCIPALĂ
La porte principale
Die Haupttür

Arhitect STATIE CIORTAN

SUFRAGERIE
Salle à manger
Speisezimmer

EXECUTAT ATELIERUL
Executée dans l'atelier
Hergestellt in der Werkstadt } Schmedinger

Arhitect STATIE CIORTAN

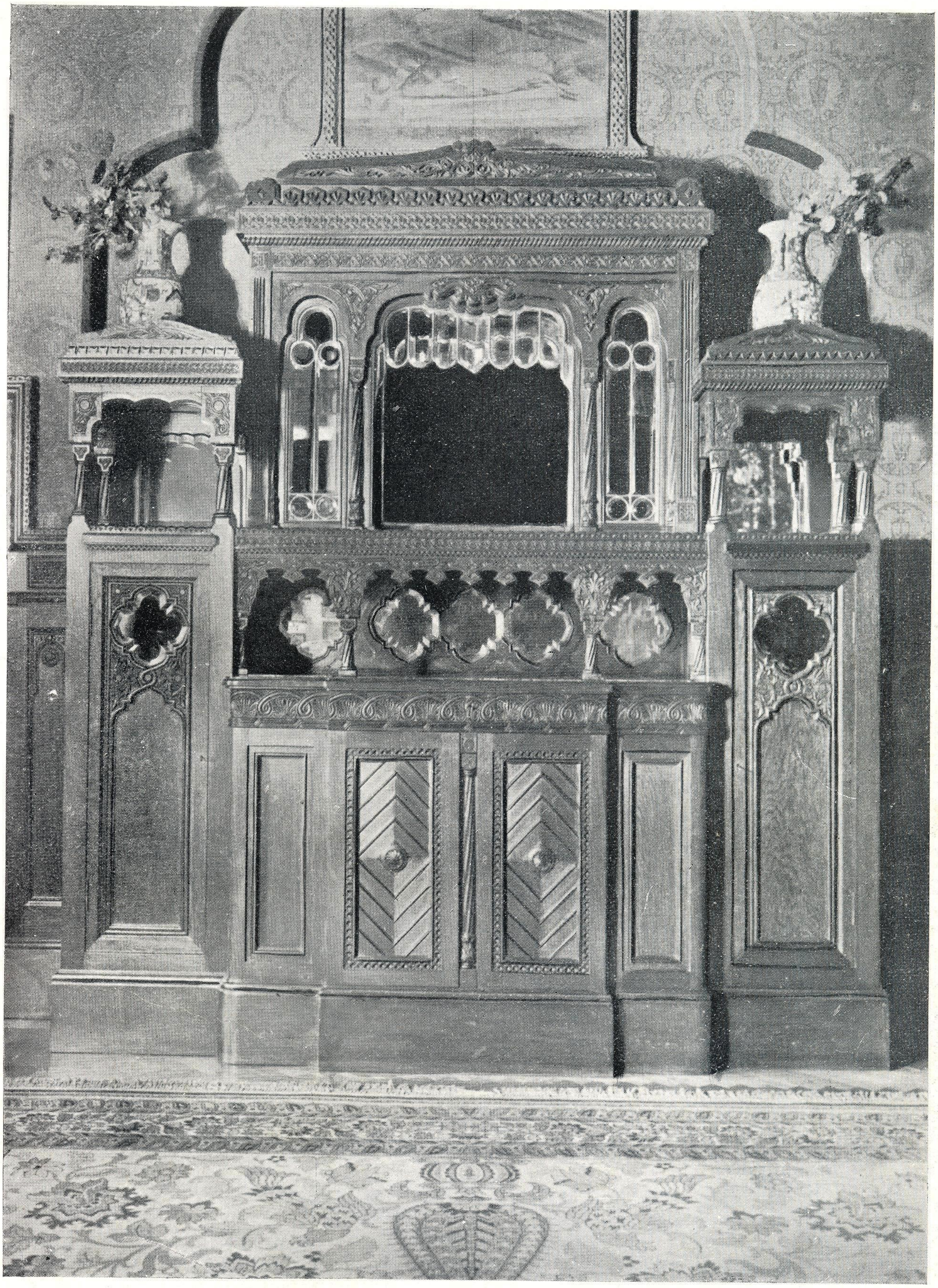

BUFET
Bufet
Büfett

EXECUTAT ATELIERUL
Executé dans l'Atelier
Hergestellt în der Werkstadt
Schmedinger

Arhitect STATIE CIORTAN

DETALIU DE BUFET
Detail du bufet
Detail des Büfetts

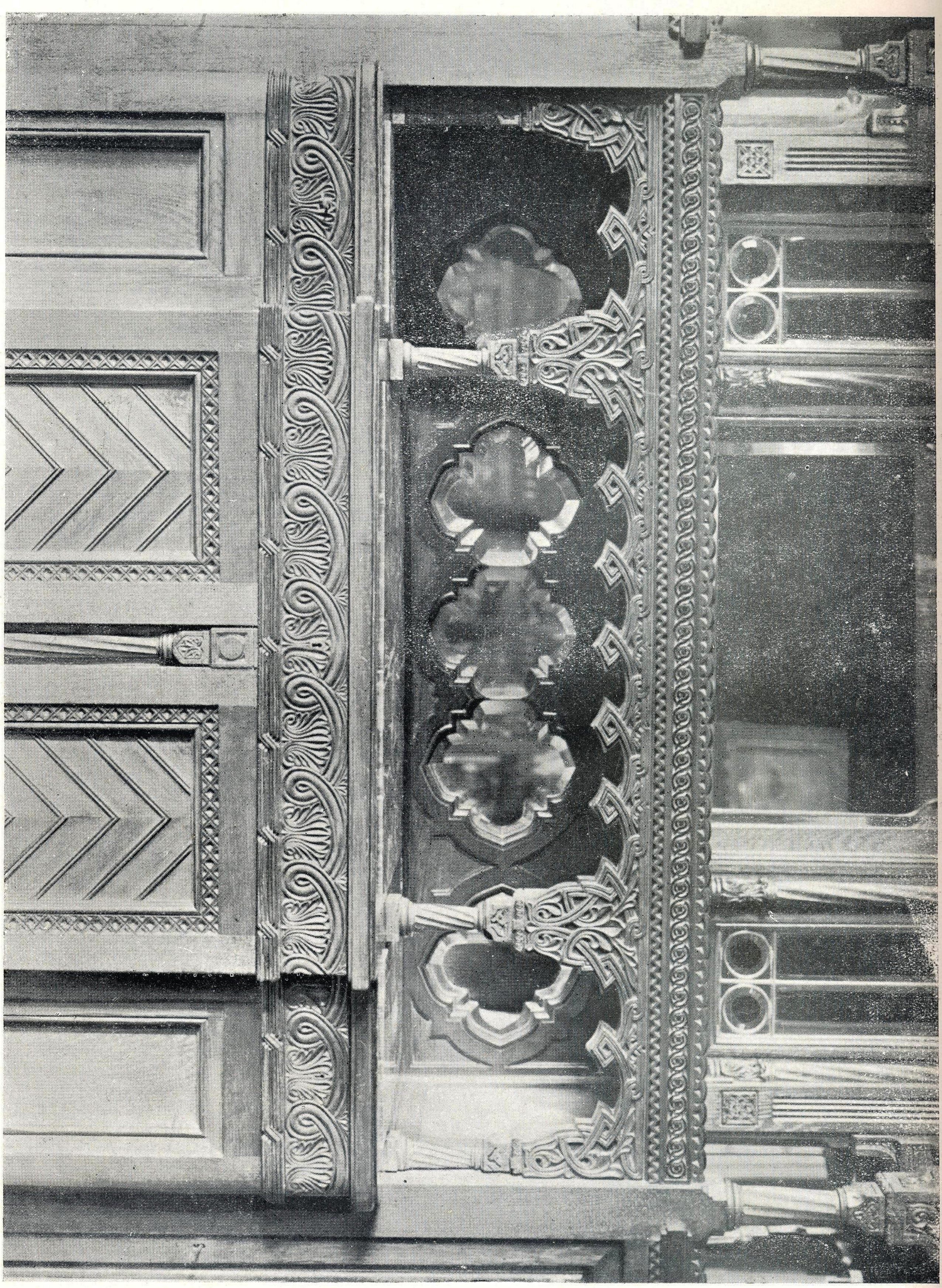

Exec. atelierul
Executé dans l'Atelier
Hergestellt in der Werkstadt } Schmedinger

Arhitect STATIE CIORTAN

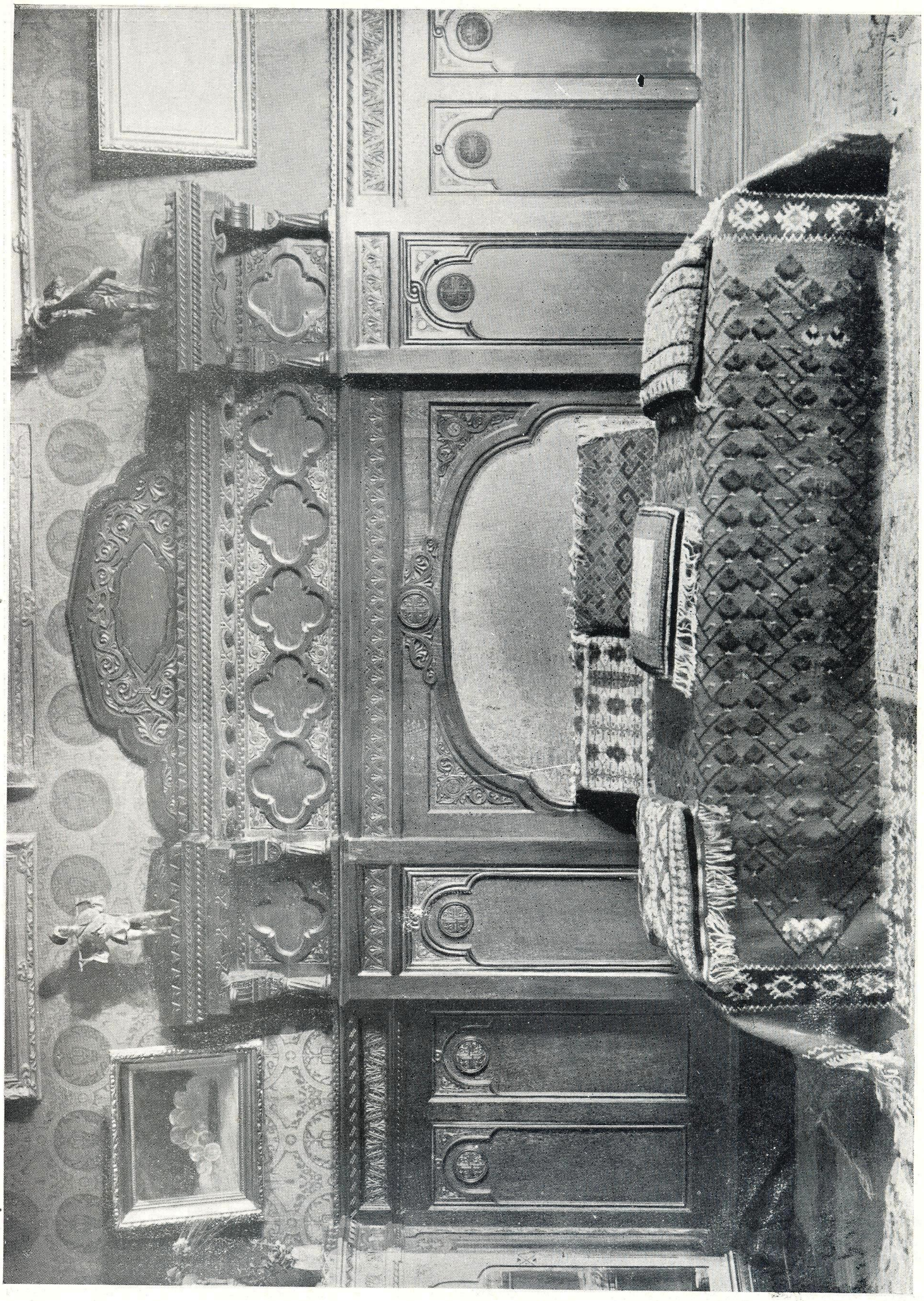

SOFA IN SUFRAGERIE
Divan dans la salle à manger
Diwan im Speisezimmer

EXECUTAT ATELIERUL
Executé dans l'atelier
Hergestellt in der Werkstadt
Schmedinger

Arhitect STATIE CIORTAN

VITRINE ȘI LAMBRIURI
Vitrines et lambris
Glasschränke und Wandverkleidungen

EXECUTAT ATELIERUL
Executés dans l'Atelier
Hergestellt in der Werkstadt

Schmedinger

Arhitect STATIE CIORTAN

UŞĂ SPRE OFICIU
Porte vers l'office
Tür zum Anrichtezimmer

EXECUTAT ATELIERUL
Executée dans l'atelier
Hergestellt in der Werkstadt
} Schmedinger

Institutul de Arhitectura Biblioteca I. Mincu

Arhitect STATIE CIORTAN

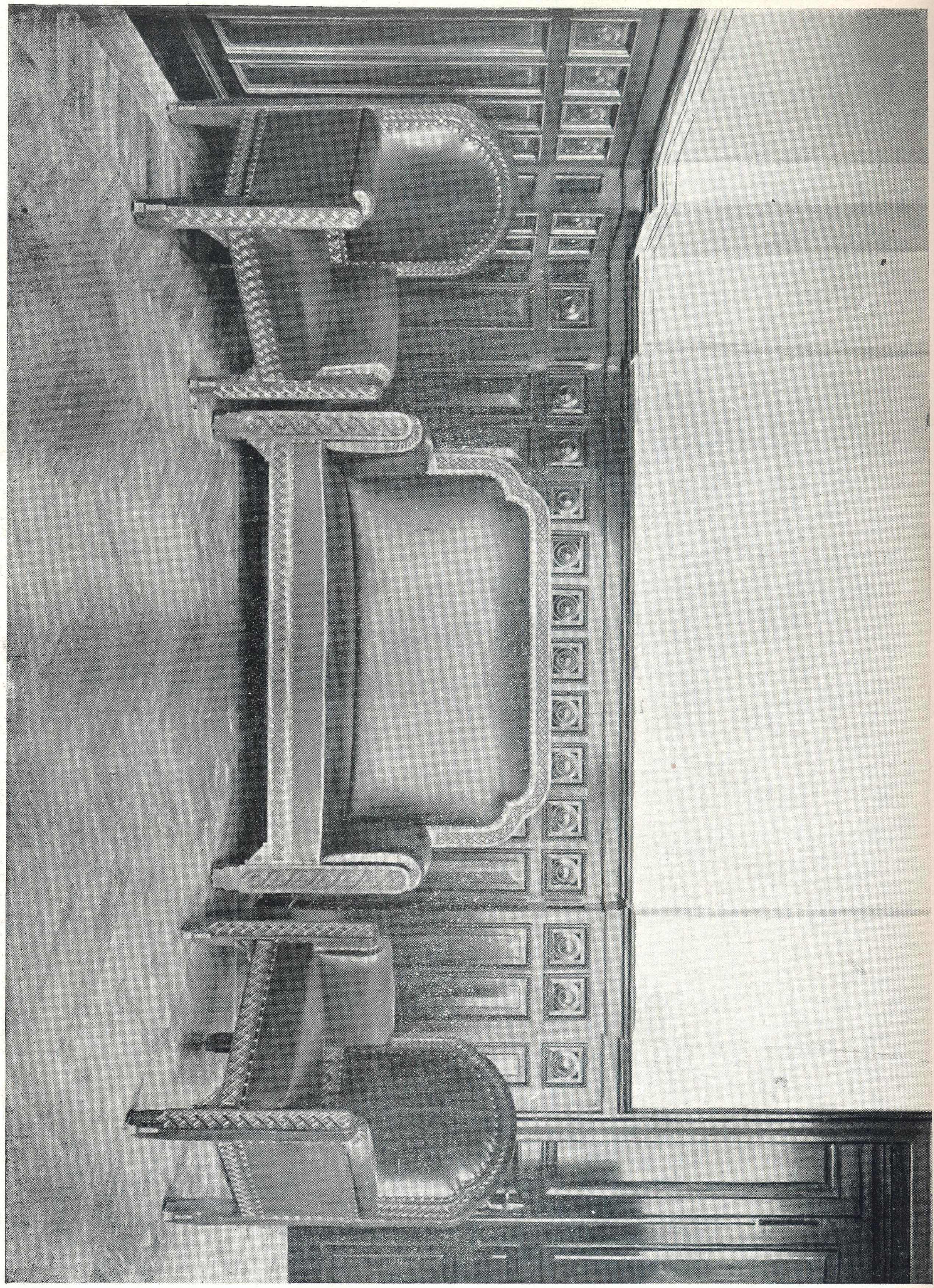

MOBILIER IN BIROU
Mobilier dans un bureau
Bureaumöbel

EXECUTAT ATELIERUL
Executé dans l'atelier
Hergestellt in der Werkstadt
} Mierloiu şi Goga (Craiova)

Arhitect STATIE CIORTAN

BIBLIOTECĂ
Bibliothèque
Bücherschrank

EXECUTAT ATELIERUL
Executée dans l'atelier
Hergestellt in der Werkstadt
} MIETROIU și GOGA (CRAIOVA)

Arhitect STATIE CIORTAN

SCAUN DE SUFRAGERIE
Chaise pour la salle à manger
Speisezimmerstuhl

Exec. Atelierul Schmidinger

SCAUN DE BIROU
Chaise pour le bureau
Büreaustuhl

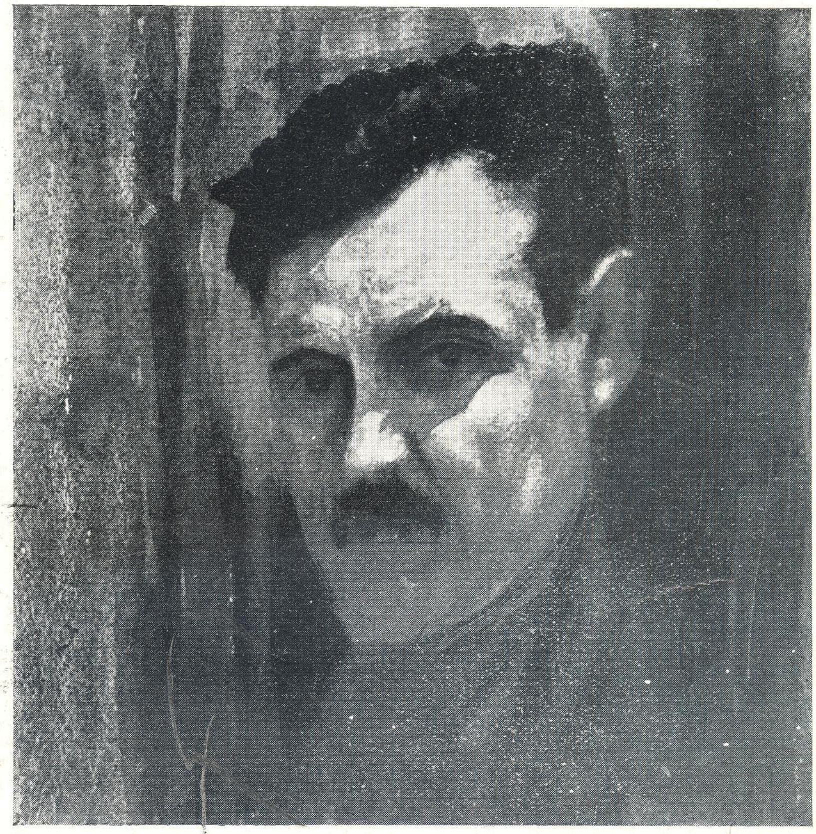

PORTRET Portrait Bild Arhitect A. CULINA Aquarelă

Arhitect G. SIMOTTA

Schițe

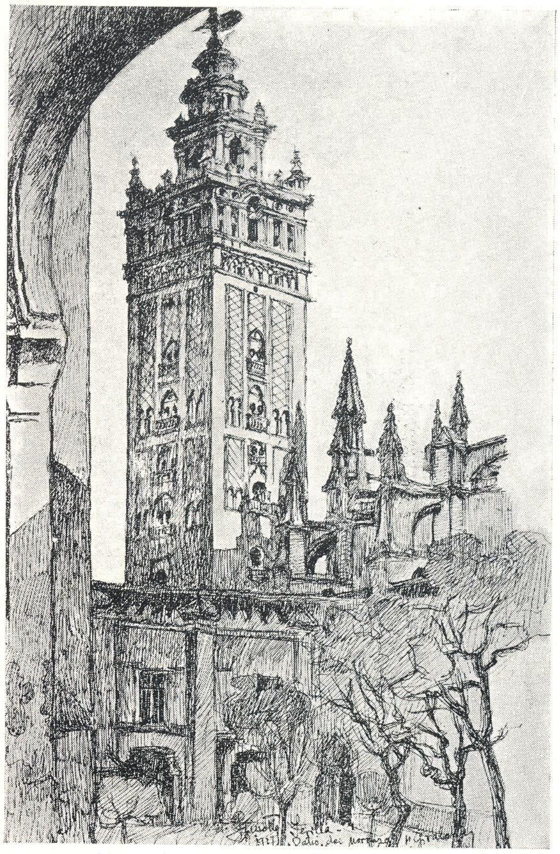

SEVILLA GIRALDA

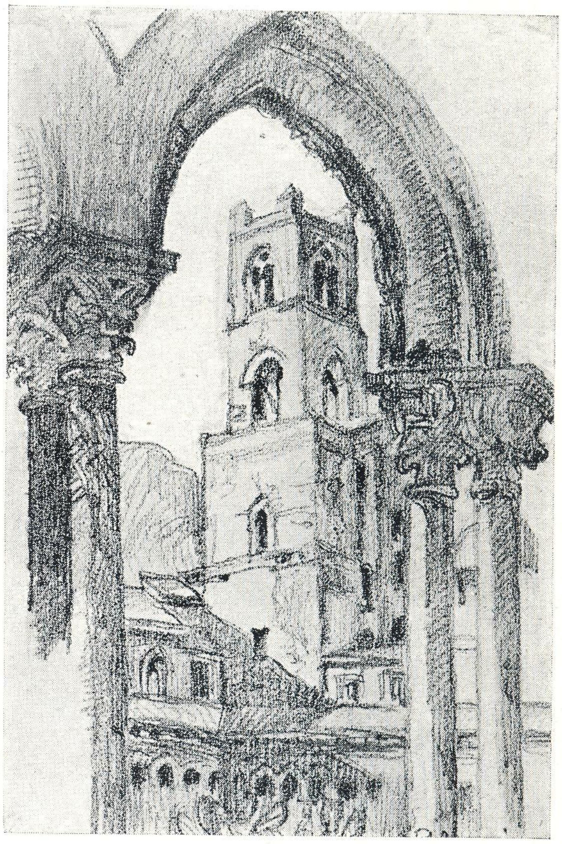

PALERMO-MONREALE CHIOSTRO

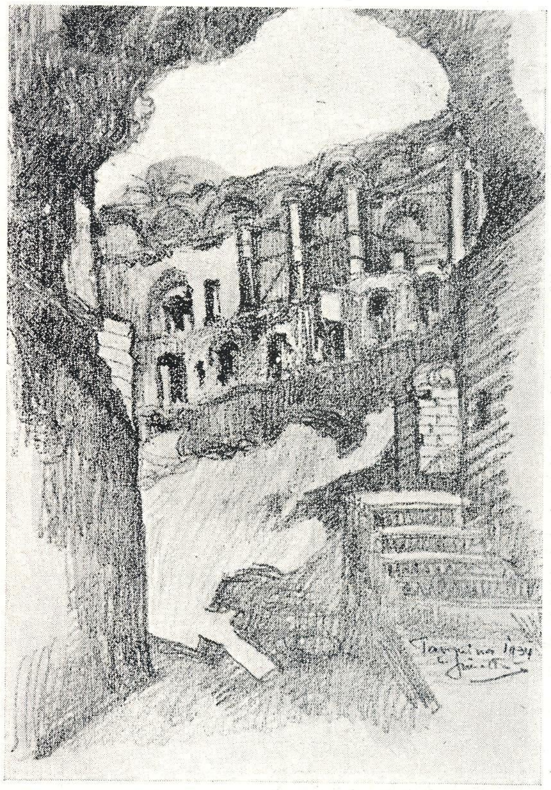

TAORMINA SICILIA
RUINELE TEATRULUI GREC
Les ruines du Théatre grec
Die Ruinen des Griechischen Theaters

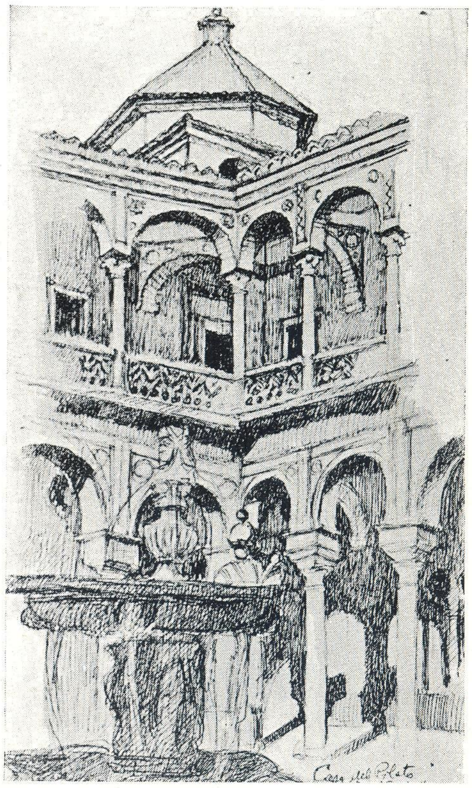

SEVILLA PATIO
CASA
La maison } Pilato
Haus

Arhitect I. DEMETRESCU

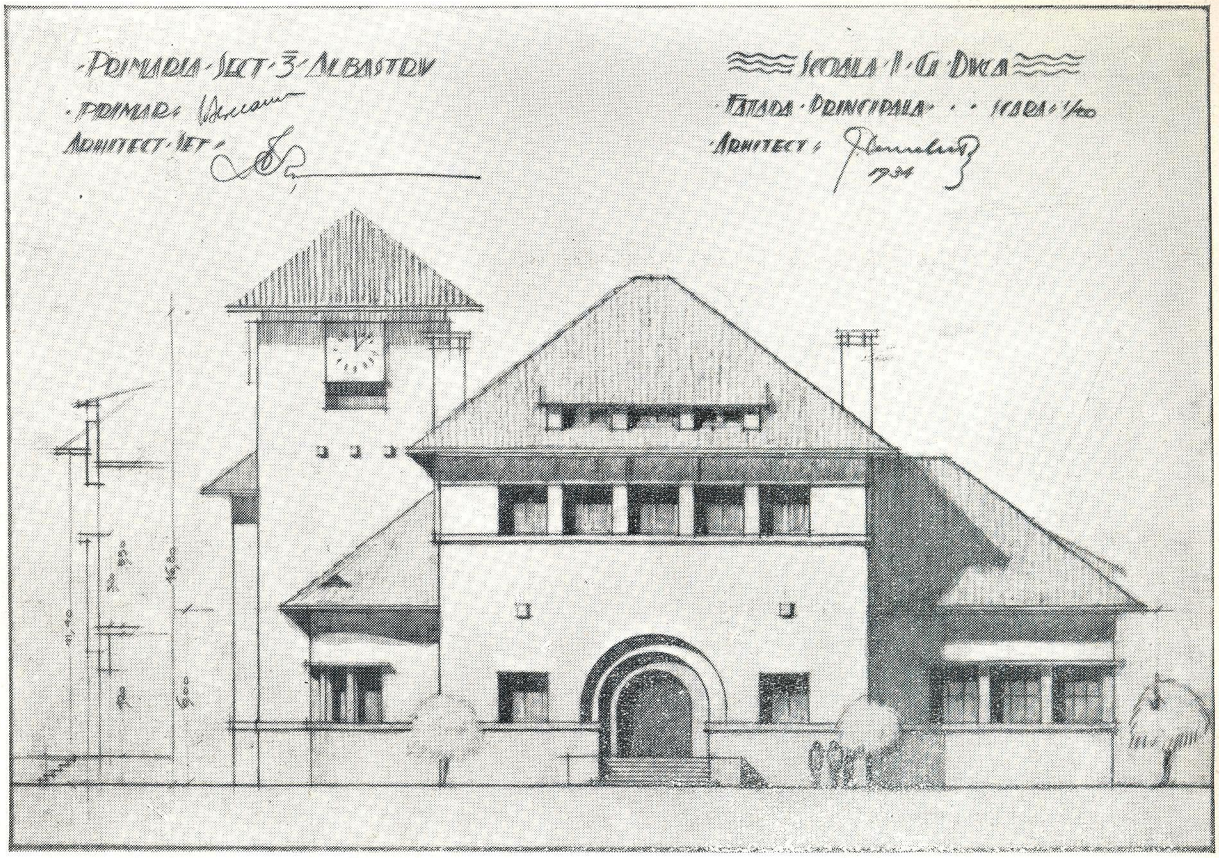

ŞCOALA I. G. DUCA FAŢADA PRINCIPALĂ Façade principale Hauptfassade

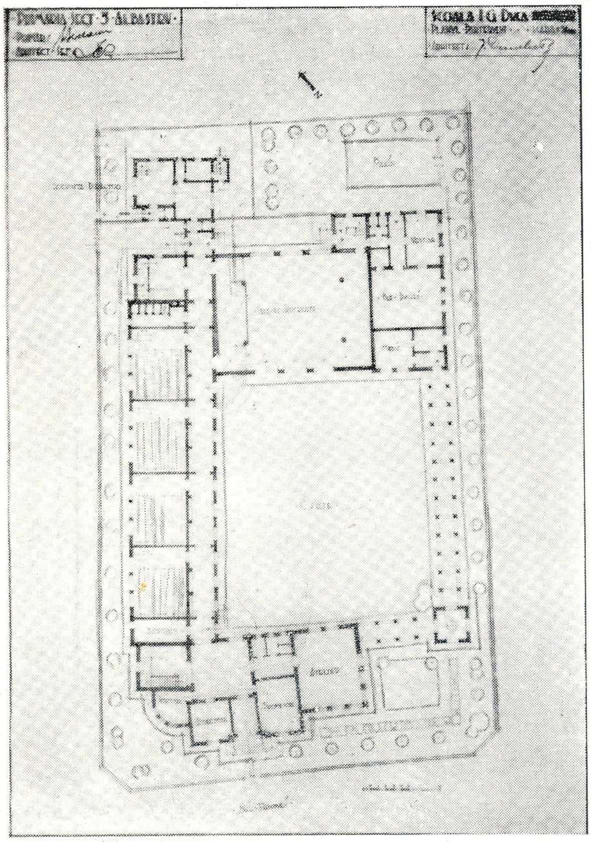

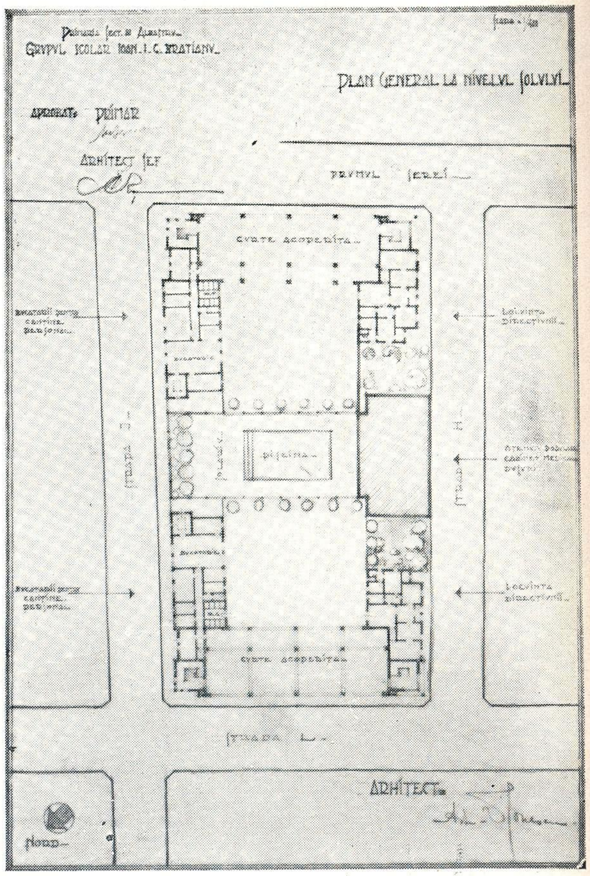

ŞCOALA I. G. DUCA PLAN PARTER
Rez-de-chaussée
Grundriss des Erdgeschosses

Grupul şcolar. I. C. BRĂTIANU

Arhitect VASILE IONESCU

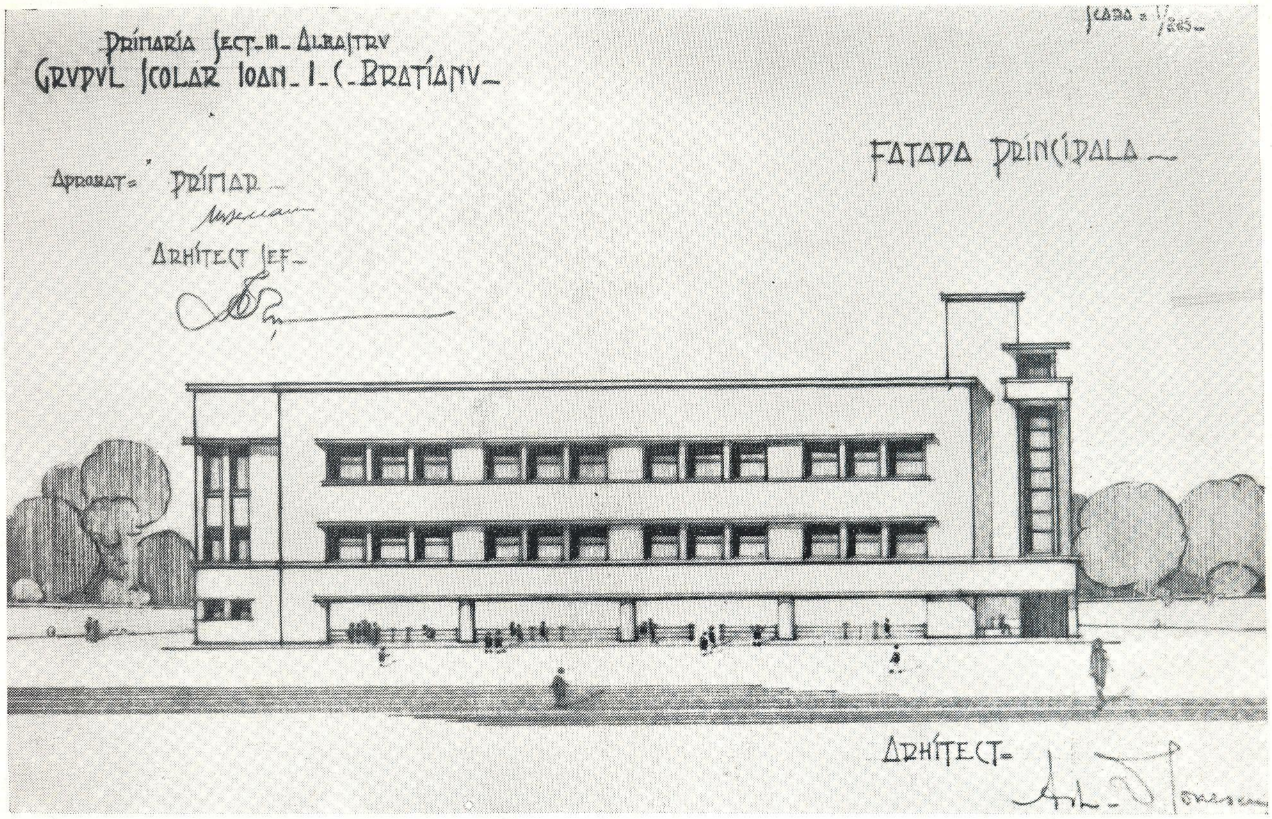

Façade principale
Hauptfassade

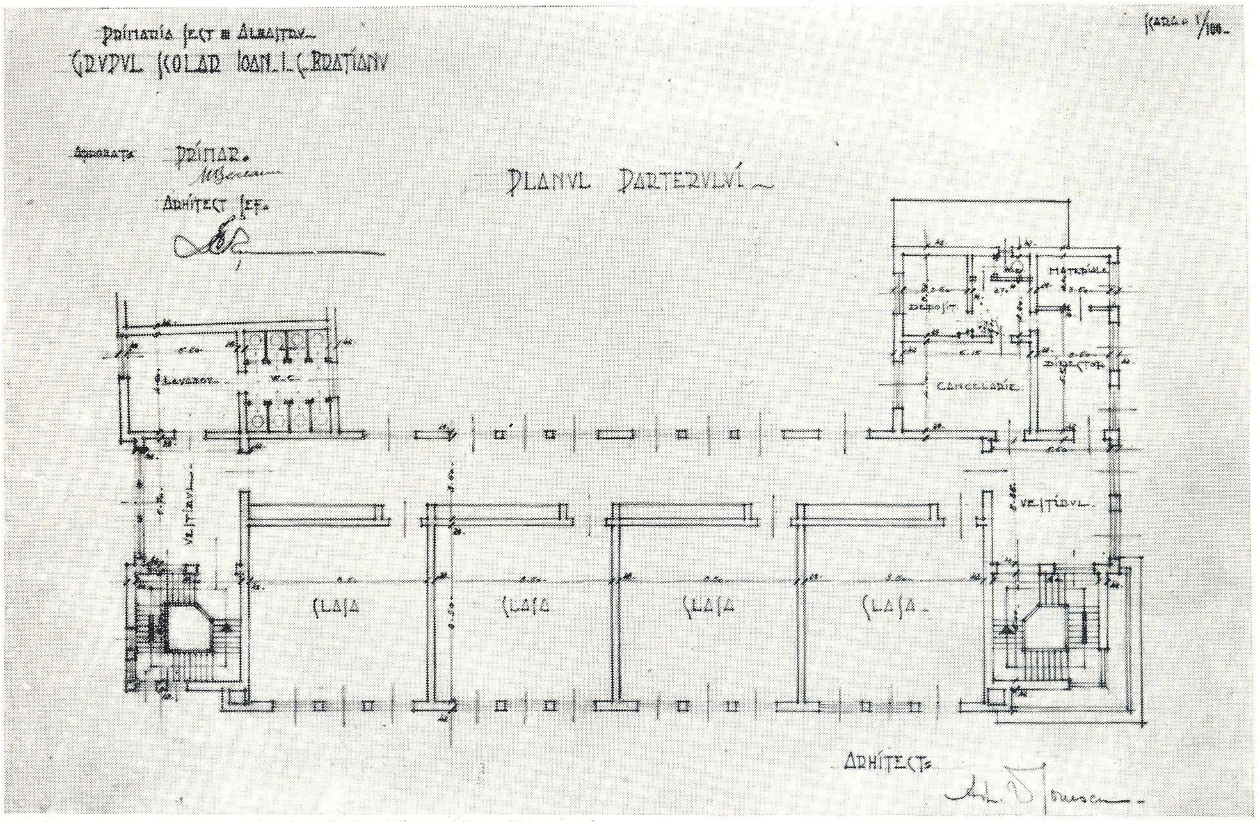

Rez-de-Chaussée
Grundriss des Erdgeschosses

Arhitect A. CULINA

BISERICA } Barnoschi Iași
L'église } Barnoschi Jassy
Kirche } Barnoschi Jassy

Aquarelă

BISERICA
L'eglise } Sf. Sava Iași
Kirche

Aquarelă

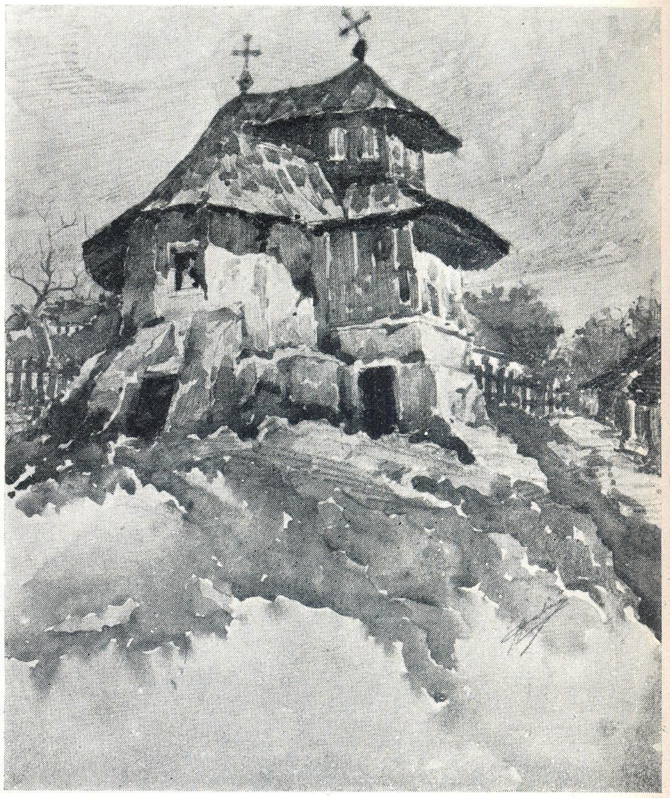

BISERICĂ LA IAȘI
Eglise à Jassy
Kirche aus Jassy

Aquarelă

Arhitect A. CULINA

PLAJE LA / Plage à / Strand bei — Carmen-Sylva

Aquarelă

PLAJE LA / Plage à / Strand bei — Carmen-Sylva

Aquarelă

Arhitect A. CULINA

FLORI
Fleurs
Blumen

Aquarelă

PALATUL SOCIETĂŢII FUNCŢIONARILOR PRIMĂRIILOR MUNICIPIULUI BUCUREŞTI
INSTALAŢIUNE EXECUTATĂ DE ING. V. C. BĂRDEANU şi E WEISZ

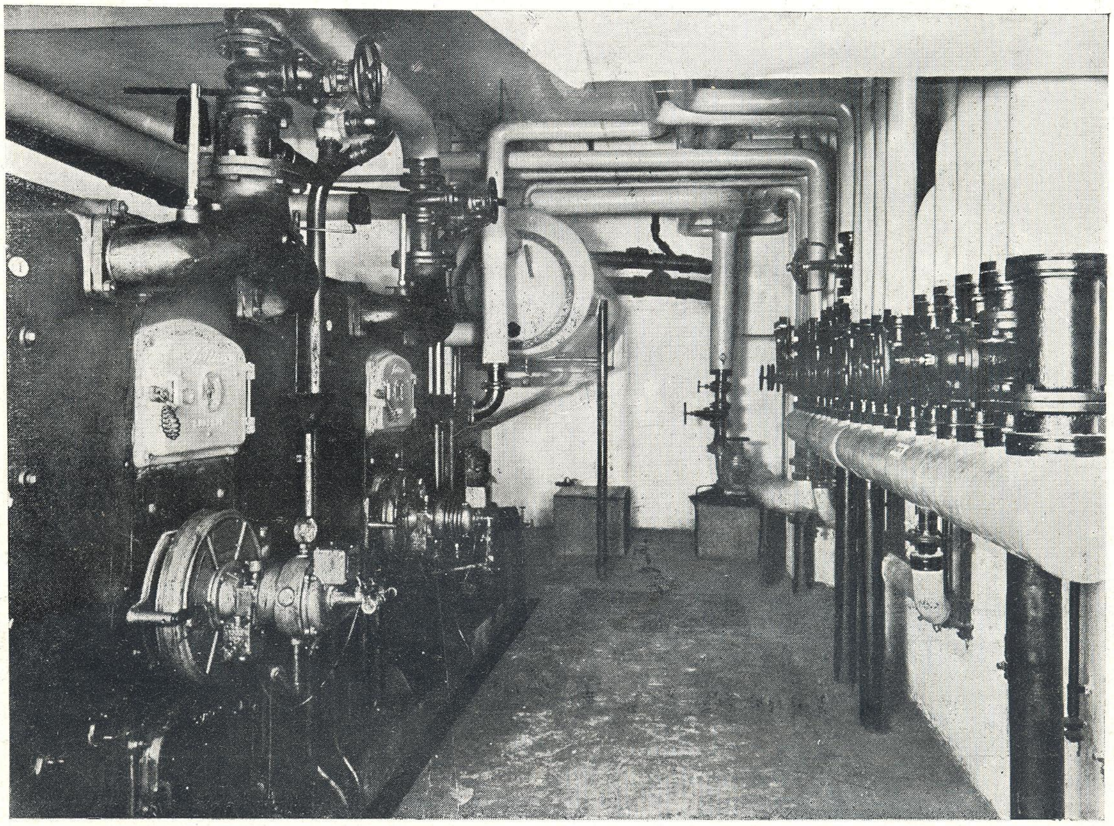

SALA CAZANELOR

INSTALAŢIUNE DE INCĂLZIRE CENTRALĂ

Lei 120 Exemplarul

tiparul:
institutul de arte grafice
„m. m. antonescu"
societate în nume colectiv
str. luterană nr. 18
bucureşti II

clişeele:
atelierul de
foto-cromo-zincografie
m. g. iliescu
str. câmpineanu, 25
bucureşti II

2. 31813. 10 IX 68